

**Arii Thorgilsis filii, cognomento Froda
Schedæ Islendinga-Bok dictus, e veteri
Islandica in Latinam versus ab Andrea
Bussæo**

Havniæ
1733

Tillykke med din eBog

Du har modtaget en eBog via **Det Kongelige Biblioteks EOD-service**.

Vi håber, du vil finde den både nyttig og let at anvende. eBogen er leveret til dig som en søgbar PDF-fil, og det giver dig nogle særlige anvendelses-muligheder.

Hvordan du bruger eBogen

Læse på din skærm

Du kan åbne og læse eBogen via din almindelige PDF-reader, der ligeledes giver dig mulighed for at bladere mellem siderne og zoome i teksten.

Udskrive på din printer

Du kan skrive hele – eller enkelte sider af - eBogen ud på din egen printer.

Gemme på din computer

Du kan let gemme eBogen på din private computer, USB-nøgle eller diskette.

Søge tekst

Du kan søge efter ord, dele af ord eller hele sætninger, i eBogen ved at bruge PDF-Reader'ens indbyggede søgefacilitet. Denne finder du ved at klikke på ikonet "Search" , eller trykke på tastaturknapperne [Ctrl+f].

Kopiere og genbruge tekst

Du kan kopiere tekst fra eBogen ved at klikke på ikonet "Select toolbar" , indramme den tekst, du ønsker kopieret og trykke på tastaturknapperne [Ctrl+c]. Du indsætter teksten, hvor du ønsker det, ved at klikke [Ctrl+v].

Kopiere og genbruge billeder

Du kan kopiere billeder fra eBogen ved at klikke på ikonet "Snapshot Tool" og indramme billedet, du ønsker kopieret. Du indsætter billedet, hvor du ønsker det, ved at klikke [Ctrl+v].

Betingelser for brug

Bruger du eBøger fra Det Kongelige Biblioteks EOD-service accepterer du samtidig de betingelser, der knytter sig til brugen af disse pdf-filer. Den vigtigste af disse betingelser er, at du kun må anvende eBøgerne til personlig ikke-kommerciel brug.

Læs alle betingelserne på <http://books2ebooks.eu/odm/html/kb/da/agb.html>

ARI THORGILSIS Filii,
cognomentò FRODA,
id est

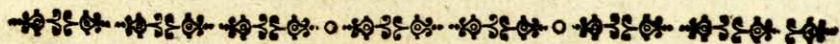
Multiscii vel Polyhistoris,
in Islandia quondam Presbyteri,
Primi in Septentrione Historici,

SCHEDAE,
seu
Libellus de Is-landia,
Islendinga-Bok dictus;

E veteri Islandica, vel, si mavis, Da-
nica antiquâ, Septentrionalibus olim communi
Lingvâ, in Latinam versus ac præter necessarios
Indices, quorum unus est Lexici instar, brevibus
notis & Chronologiâ. præmissâ quoque Au-
ctoris vitâ illustratus

ab

ANDREA BUSSÆO.

HAVNIÆ,

Ex Calcographéo B. Joachimi Schmidtgen. Ao. 1733.

B. M. H.

Erasmus Roterod:
Gloria Majorum posteris lumen.

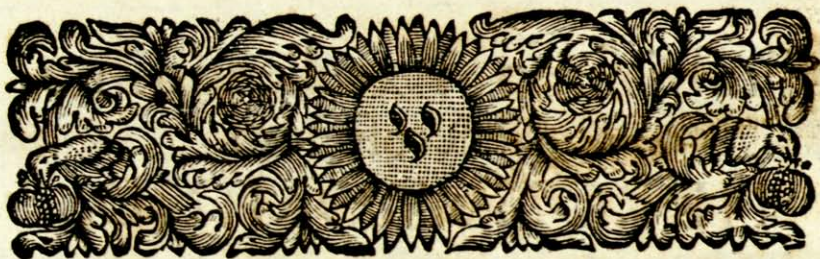
Imprimatur.

L. HOLBERG.

Illustrissimo, Excellentissimo
& Generosissimo
HEROI ac DOMINO,
D^{NO} LUDOVICO
ROBERTO HIPPO-
LYTO de BREHAN,
COMITI de PLELO,
REGIS CHRISTIANISSIMI
AD SERENISSIMUM
DANÆ ET NORVEGIÆ REGEM
Legato Extraordinario

Cuncta perpetim fausta!

Ignoscat EXCELLENTIA
TUA, ac facilis patiatur pre-
cor, quòd ad Magnificos
TUOS Lares adrepat decrepitus du-
dum, at ferè septingentis annis cele-
bratissimus, etiam Regibus progeni-
tus ARIUS POLYHISTOR, priscae, quâ
loquitur, lingvæ, à Celtica illa, seu anti-
qvis

Dedicatio.

qvissima Gallica oriundæ, me qvidem interprete comitatus, utinam satis idoneo! Hujus tam liberi accessûs veniam eò faciliùs sibi promittit Noster, qvò permittit EXCELLENTIA TUA lubentiùs dátq; bonis ac eruditis omnibus Tui ad-eundi copiam; cujus singularis humanitatis me qvoq;, etsi nullò meritò meò participem factum gratò pectore re-ponam, nec unqvam ex eo obliterari sinam. Cúm q; EXCELLENTIA TUA in Septentrionales & præsertim Danicas Historias Antiquitatésque sit propensissima, adeò qvidem, ut inter arduas muneris curas in amœnioribus Musarum pratis cùm refici volueris, ipse plu-

Dedicatio.

plurima talium rerum collegeris, immò propriâ annotaveris manu, quæ quidem ex insigni & nativa TUA comitate licuit mihi, non sine admiratione, coràm inspicere; quin non leve mihi calcar addideris hanc adornandi Latinam ARII Versionem: adeò scilicet Musis TE deditum devinctumq; sciunt omnes, qui inusitatâ TUA & obviâ humanitate fruuntur, ut etiam iis bonâ fide quotidie lites, prout aliàs quoq; in omnibus Tuis actionibus ab avita & hæreditaria laude nè transversum ungvem velis desciscere, ideóq; secundum Gentilitii Tui Scuti epigraphen semper & ubique FIDE BREHANICA

Dedicatio.

NICA, id est sincerâ & infallibili, non
Punicâ, agas,

Maecte hâc virtute, EXCELLEN-
TISSIME HEROS, atq; ut Politicum ita
& Eruditum Orbem TIBI devinctum
habe, apud feros etiam posteros olim ob
merita TUA marmoreis extollendus
laudibus, colendusq;. Quamquàm verò
ex plurimis, quæ in TUA EXCELLENTIA
merito admiramur, vel paucissima atti-
gerim, etiam laudes TUAS parcissimè ;
nihilominus impetum meum tam ge-
nerosa EXCELLENTIÆ TUÆ modestiâ,
quàm ingenuâ meâ verecundiâ nè re-
frenes vereor, proindeq; non dicta re-
linquo aliis dicenda, quibus uberior
am

Dedicatio.

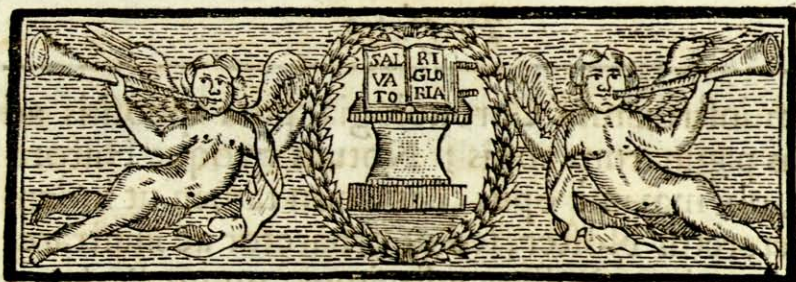
ampliórque est dicendi copia, & quorum in verbis auctoritas major. Valeter **MAXIME HEROS!** Ne vivam, si illustrium passim & celebrium **TUARUM** Virtutum unquam fuero immemor.

*Illustrissimi,
Excellentissimi
&
Generosissimi*

HEROIS

additissimus & humillimus cliens,

ANDREAS BUSSÆUS.

AD LECTOREM.

ARIUM POLYHISTOREM hîc si-
stimus, veterem & exquisitum Scripto-
rem, immo omnium in toto Septentri-
onali Orbe, vetustissimum Historicum, *cujus scri-
pta, iudice Torfæo, in primis suspicienda & cynosuræ loco
habenda* Latinè ipsum fecimus loqui, cum verna-
cula illa Islandica, quâ scripsit lingua, hodie plu-
ribus, præsertim Exteris, sit minùs nota, nec faci-
lis intellectu. Islandicæ tamen Lingvæ idioma
Latinæ proprietate exprimere conati sumus; unò
alteroque locò secundum legem Horatianam re-
lictò, quem, si ad verbum daretur, ut obscurum
desperavimus tractatum nitescere, aut certè satis
aptè reddi posse. Cùmque Arius passim (binis tan-
tùm exceptis locis) res notabiles vel clarorum vi-
rorum tempus mortis non annò, ut nunc fieri so-
let, sed aliâ aliquâ re memorabili Regùmque syn-
chronismis periphrastice notaverit, evidentiori

Præfatio.

eum instruximus Chronologiâ, puta appositis ad oras paginarum annis ; Notulis quoque Historicis, ubi maximè opus esset : non tamen ut iisdem oneraretur Noster, sed ut ornaretur ac illustraretur magis. Indices adjecimus, unum Personarum & Rerum in Textu Notisque occurrentium ; alteram Vocum & Phrasium antiquarum ; plerarumque minùs obviarum : adeò ut posterior ille sit Lexici instar & ferè Supplementi binorum Islandicorum, quos impressos habemus, Lexicorum, Magni Olavii scilicet à Wormio, & Gudmundi Andreae à Resenio editorum. Nec silentio involuendum duximus, Notas illas tachygraphicas in Islandica editione occurrentes, quas vulgò Abbreviationes vocant, plerasque Ario proprias & peculiare, hîc, nè lectioni remoram facerent, plenâ scripturâ nos exhibuisse. Verùm ultimam in serie characterum Islandicorum literam *The* vel *Thod*, aliâs *Thorn* appellatam, quâ difficillimæ pronunciationis literâ soli Islandi hodie gaudent, ob typi illius in callographiis defectum partim cum *th* commutavimus, quem ferè sonum in vocis initio habet ; partim & in medio, per *d* expressimus, id quidem duriusculè, mollius tamen in fine pronunciandum. Nec auctoritate suâ destituitur hæc per

th vel

th vel etiam *d* facta commutatio : quamvis enim in pluribus vocibus huic ipsis olim usitatae literæ *Thod* vel *Thorn* dictæ, dudum renunciaverint Dani, Norvegi, Sveci, etiam Angli & Saxones ; in nonnullis tamen hodièq; ejus locò *th* aut *d* tolerant retinèntq;. Qvin idem antenos fecit in utriusq; Ed-dæ editione, indefessus suò tempore Antiquitatum patriarum promus condus, B. Petrus Resenius nostras.

Aliàs ab antiqua Arii orthographia ne hilum decessimus, unde passim se produnt antiquata illa : *bordusc* pro *bordust*, *fundusc* pro *fundust*, *gerdisc* pro *gerdist*, *qvodusch* pro *qvodust*, *eyddisc* pro *eyddist* ; *syndac* contractè pro *synda ec*, vel *eg* : *vas* pro *var*, *vesa* pro *vera* : *caipti* pro *keypti*, *hovom* pro *höfum*, *nacqvart* pro *nockurt*, *qvomo* pro *komu*, *scylldo* pro *skylldu*, & si quæ sunt aliæ Literarum permutationes, ipsi solennes, ut *c* pro *k*, sæpiùs in vocis initio, & *c* pro *t* in præteritorum terminationibus, *o* pro *u* &c. Tribus quoque locis usus est Arius vocibus merè Latinis, quarum loco Islandicas substituimus, puta Cap. 7. princ. *Olafur Konungr* pro *Olafur Rex* : sic Cap. 9. *Haralldur Konungr*, pro *Haralldr Rex* ; C. 10. *deydi* Paschalis, pro *obiit* Paschalis : qvin unum alterumq; locum in impresso Exemplari Islandico vitiosum emendavimus, quarum variationum rationes in notis & adjecto Lexico sunt allatæ. Porro in nominibus propriis virorum locorumque

nativam Danici idiomatis ſcriptionem potius retinendam duximus, quàm ut ad normam Græcorum Latinorumque inflectendò vernaculæ lingvæ genius & genuina notatio inverteretur, immo planè perderetur: in terminationibus caſuum tamen Latinæ lingvæ analogiam obſervavimus, ut *Ketillis*, genit. à *Ketill*; *Tryggvius* à *Tryggvi*, unde patronymicum *Tryggvinius* pro *Tryggvii filius*. Cognominibus, quorum nativas terminationes immutare noluimus, ſignificationes quovq; appoſuimus parentheſibus incluſas, e. g. *Fretur* (i.e. *bombus*,) *Refur* (i.e. *vulpes*,) &c. cùm probè ſciamus, talia ſine interprete haud intelligi exteris; quin imò nec noſtratium quamplurimis priſcæ lingvæ ignaris.

Quòd ſi Antiquitatum & Hiſtoriarum Borealiū curioſis fecerimus ſatis, pergratum nobis erit; ſin minùs, aberrationibus, quæ fortè me inſciò irrepſere, ne benevolus Lector ſuccenſeat, rogamus, proni ad emendandum, modò abſque bile ac livore fuerimus moniti, & ſolidis conviſtationibus. Quid quòd *omnibus bonis in rebus*, ut loquitur Apulejus, *conatus in laude eſt*, *effectus in caſu*. Nec ad effectum obtinendum animus mihi, ſed taſcultas defuit. Vale Lector candide, & ſi placet, fruire libello, cùm jam is tuus ſit.

Vita

VITA
ARIÏ POLYHISTORIS
succinctiùs descripta.

Natus est Arius in Islandia, non, ut *Snorrius Sturlaus* in præfatione in Chronicon Norvegicum vult colligere, *proximâ hyeme post cadem Haraldî Sigurdi filii*; verum bienniô post, id est Ao. 1068. Hac ratione incidit nativitas Nostri in vigesimum annum ab intensissimè frigida hyeme, scatente adeò gelu ac pruinis, ut feræ inter Norvegi- am & Daniam per glaciem transcurrerint, id quod accidit An. Chr. 1048. ut ex deperditis *Sæmundi* Presbyteri & Polyhistoris Diariis fidem faciunt *Annales Island: Gislîi Oddi fil.* Episcopi quondam Scalaholten- sis, à *Petro Resenio in Præfat. ad Gudm: Andr. Lexicon Island:* citati; at sub *Gislai O-lai* nomine perperam. Floruit itaq; Arius circiter 240 an- nos à tempore inhabitatæ primùm Norvegis Islandiæ, quod An. 874 factum; propior verò introductæ in eandem in- sulam Christianæ Religionis periodo, quæ in Anno Chr. 1000. ponitur, ut ipse Arius Cap. 9. hujus libelli indicat, ajens se duodecennem fuisse eò, quò Isleifus Episcopus de- cesserat annò, scil: à nativitate Christi 1080. quem Isleifo fuisse emortualem omnes Annales Islandici testantur, atq; ita

ita Noster integrò ferè seculò famigeratissimùm Daniæ Historicum, *Saxonem Grammaticum*, antevertit.

Majores habuit non minùs genere quàm meritùs inclytos: Pater ipsi fuit Thorgils, id quod etiam in Genealogia Ynglingorum memorat Noster: inde *ARITHORGILSSUN*, h. e. Arius Thorgilsis filius, in *Landnama part. 2. cap. 14 & part. 5. cap. 15.* nominatur. Patruos habuit Thorquelem & Brandum, quorum cap. 1. ut & in Genealogia Ynglingorum meminit. Erant verò omnes, tam pater quàm patruus, viri inter Islandiæ primores conspicui, nec infimæ dignationis. Avo paterno (ut ipse cap. 9. & in Ynglingorum Genealogia testatur) gavisus est Gellere Thorkelis filio, celeberrimo in Islandia viro. Nec minùs generis nobilitate propriisq; virtutibus clara fuit Mater ejus, Joreida, aut avia Gudrida, Thorsteini ex filio Hallo neptis; utraq; Sturlæo & Oddo Monacho laudatæ. Genus suum ipse Arius ad calcem hujus libelli, in Ynglingorum & Breidfiordensium genealogia, per triginta sex generationes ad vetustissimos Sveciæ Reges, & quidem eorum Progenitorem Yngvium, Turcarum, ut ipse ait, Regem, Odini filium, continuâ serie pertexuit. (*)

Mortuo Gellere Thorkelis filiò, apud quem Noster fuerat innutritus, An. 1075. septem annos natus ad virum, laicum quidem, verùm eâ tempestate sapientiâ & prudentiâ famigeratissimum, eumq; inter principes patriæ suæ opibûs & indole primarium, Hallum de Sida, Thorarini filium in

(*) Idem honor Nobilissimo rerum Danicarum Historico *Arnaldo Hvitfeldio* contigit, quem maternum genus è Regia familia ducere Olaus Wormius tradit Epist. cccxxii. ad Spelmannum.

POLYHISTORIS.

in Islandiæ nobili prædio Haukadalo degentem, venit; bonis artibus ibidem in contubernio Teiti, Isleifi Episcopi filii, operam navaturus. Substitit ibi XIV. annis usque ad Halli obitum, qui contigit annô æræ Christianæ 1090. ætatis Halli nonagesimo quartô, Arii verò 22; id quod cum ipse Arius in hoc Scripto, tum Sturlæus in Chronico Norv. posteros edocuere. Erat autem Hallus de Sida pronepos Hrollaugi, orientalis Islandiæ tractûs incolæ, fratris Rolfi Pedestris seu Roberti, primi Normannorum in Gallia Ducis, stirpis Serenisimorum, qui hodieq; regnant, M. Britanniae Regum. Eidem Halli sanguine conjuncti erant, præter Arium nostrum & Sæmundum, celebratissimos in patria viros, quatuor Islandiæ Episcopi, inque his unus sanctorum albo inscriptus; duo quoque Orcadenses Comites, Magnus & Ragnvaldus Kalius, uterq; in Divorum numerum relati, ut ex vetustis Orcadensium Comitum genealogiis constat.

Exinde ut maturitatem in studiis acceleraret Noster, comitatus populari & consanguineo suo, Sæmundo Sigfussii filio (qui undecim annis ipsi præstabat, ac postea ob eruditionem & prudentiam cognomentum *FRODE*, perinde ac Arius, est sortitus) in Germaniam concessit, atq; Coloniae ad Rhenum, ubi illustre tum temporis erat Gymnasium, trienniô commoratus, tantum in bonis literis profectum fecit, ut spem Magistri longè superaret; nec posset Noster, nisi ægrè ab ipso divelli, quippe qui omnes intendit nervos, ut ambos hos juvenes, quorum ingeniosa in literis Coloniae promovendis opera uti desiderabat, penes se permanere exoraret; verum illi, ut fieri assolet, natalis soli
dul-

VITA ARII

dulcedine capti arte spem Magistri eluserê, indeq̃ solum verrentes, Saxonîâ, Daniâ atq̃ Norvegiâ perlustratis, domum redierunt.

Arium nostrum cum aliis in Islandia præcellentibus viris, tempore Gizori, secundi Islandiæ Episcopi, in Presbyterum fuisse consecratum, ex *Kristendoms Saga*, seu Historia de Religionis Christianæ origine per Islandiam institutæ, cap. 13. liquet; unde & *Prestr*, sive *Presbyter* popularibus passim in Historiis est cognominatus.

Uxorem eum duxisse constat, cujus tamen nomen æquè ac familia hodie ignoratur, tacentibus de ea re Historicis. Ex hoc conjugio filius ei fuit *Arius Robustus* appellatus, ut ex *Laxdela-Saga* discimus.

Libros Historicos haud paucos vernaculô seu veteri Norvegico idiomate ab eo compositos Historici conterranei laudant; inprimis *Sturleus*, tradens *Arium Polybistorem Presbyterum primum omnium in hac Regione (Islandia) Historias antiquas & novas lingvâ Norvegicâ conscripsisse*. Singularem quoq̃ mentionem facit Historiæ ejus, vitas Regum Norvegiæ complectentis, de quo opere ita scribit: *Vitas, ut ipse de se ait, conscripsit Regum Norvegiæ secundum relationes Oddi Koli filii, Halli de Sida Nepotis, prout didicerat Oddus ex Thorgeiro Afradskollo, viro sapiente. tanteque senectutis, ut Nidarnesi habitaret, cum Comes Hacon Potens occideretur*. De hoc Arii opere Historico ita in Epistola ad Stephanium *M. Bryniolfus Svenonius*, Scalaholtensis quondam Episcopus doctissimus: *Ubi verò, inquit, ingens volumen Historiarum ab Odino ad sua tempora contextum ab Ario Polybistore dicto? Compilavit idem variis locis Chronici*

POLYHISTORIS.

nici sui Norvegici *Sturlæus*, sæpiusculè Arium Auctorem citans: In partes etiam vocat aliquoties Arii opus Historicum *Oddus Monachus* Thingeirensis, non sine encomio. Nec illaudatum eum reliquere celebres alii in Islandia Historici, de qua re, si operæ esset, testes possent produci è præcipuis Islandorum documentis *Eyrbyggja Saga*, seu *Eyrbyggjorum* vel *Eyrensum*, primorum Occidentalis Islandiæ tractûs incolarum, Historia; *Laxdela Saga*, id est *Laxdalensium Historia*, & Codex Flateyensis membranaceus, Regiæ Bibliothecæ illatus, in *vita S. Olafi*. Quin, quòd Saxo Grammaticus Danus, famosissimus ille Daniæ Historicus, eiq; inter Norvegos æqualis & ferè solus suæ gentis Historiæ conditor, *Theodoricus Monachus*, (scripsit autem uterq; Latine) Thyliensium seu Islandorum veterum in conscribendis Historiis industriam impensè laudandò, Nostrum, ut vetustissimum & primum in reliquis numeraverint intellexerintque, haud facillè quis ierit inficias. Verùm egregias has ejus lucubrationes præter pauca, quæ apud alios Historicos vetustos occurrunt, fragmenta, injuriâ temporum planè periisse perpetuò indolendum.

Cùm ergo nihil ejus hodie præter *Schedas*, quas jam edimus, supersit, scriptas illas stylo perquàm eleganti, nec hodie facillè imitabili: tantò magis hunc antiquissimæ notæ libellum, has venerandæ antiquitatis reliquias prensare oportet & diligere, quippe quò vetustius in toto Septentrione non extat historicum opus. Hîc quoq; notandum, primum harum Schedarum exemplar, quod censuræ Episcoporum Islandiæ, Thorlaki Scalaholtensis & Ketillis Holensis, ut & Sæmundi, Presbyteri Oddensis commisit, ante annum Christi 1122. non exhibitum fuisse, cùm eò annò Ketill in Episcopum fuerit consecratus: alterum verò,

quod (prout nunc habetur libellus) ex illorum sententia recognovit, emendavit & adauxit exemplar, Nostrium proximò post obitum Sæmundi annò, i. e. æræ Christianæ 1134. concinnasse, vel inde liquet, quòd ultimi, quem memorat, Nomophylacis, Gudmundi, duodecimus officii annus eòdem terminatur.

Sunt quidem qui adducti initiò Prologi, huic libello ab auctore præfixi *Landnamam* seu *Originum Islandicarum librum* ipsi velint tribuere, vel saltem partem illius; verum hæc res ulterioris est indaginis, atq; ut nimis incerta suo relinquitur loco. Evincit sanè ipsius Landnamæ Caput 15. partis 5. plures hujus operis fuisse auctores, nec tamen inde probari potest, de primis Islandiæ incolis quidquam scripsisse Arium præter has ipsas Schedas, secundis ejus curis recognitas, ut ipse in Prologo docet. Immo ex Arii scriptis varia quidem esse in Landnamam traducta, non verò ipsum fuisse ejusdem Scripti vel alicujus partis auctorem facile dabit, qui curatius perpenderit locum Landnamæ part. 2. Cap. 14. collatum cum hujus opusculi capite septimo, dissensumque ibi apertum observaverit. Hallucinantur quoq; qui Ario nostro adscribunt *Kristendoms Saga*, seu *Historiam de Origine institutæ per Islandiam Christianæ Religionis*; quos inter est *Cl. Sibbern in Bibliotheca Historica Dano-Norvegica* cap. 1. §. 8. Dicit quidem ejusdem Historiæ auctor, quisquis ille fuerit, cap. 12. plerasque ibi descriptas narrationes Arium congesisse: Verum hoc ita capiendum, pleraq; scilicet ab hisce Arii Schedis fuisse mutuata ac in ista Historia utramque facere paginam. Neq; aliter hoc intelligi posse documento est, quòd Arius integrò seculò, & quod superat, illius scripti auctorem præverterit, qui capite 3. meminit Botolfi, Episcopi Holensis, ut

POLYHISTORIS.

ut dudum defuncti. Is verò obiit An. 1246. adeò ut *auctor* ille *Historiæ Christianismi* longè infra hunc Seculi 13. annum jure sit deprimendus.

Præter *Historias Calendarium* quoq; à Nostro esse conscriptum *P. Resenius in Præfationibus suis* cùm ad *Völuspaa* sive *Eddam Semundi* An. 1683. editam, tum ad *Gudmundi Andreæ Lexicon Islandicum* tradit, quâ verò fide, haud liquet. Si verò ita res se habeat, nullus dubito, quin usitatam Septentrionalibus populis in Calendariis suis Hieroglyphicam scribendi rationem mutaverit, de qua *Olaus Magnus* Lib. 1. Cap. 21. *Nonnulli, inquit, pro privatis computis, instar Ægyptiorum variis animalium figuris pro literis utebantur.* Tale Calendarium dubio procul exhibet cornu illud aureum in Regio Musæo asservatum. Certè introduxisse Arium novas in Islandiam literarum formas ex *Auctore Opusculi Hattarlykil*, sive *de Arte Poëtica* constat, cujus verba sunt sequentia Latine versa: *Primas literarum formas vobis ostendam, exaratas ad similitudinem Alphabeti Linguae Danicæ è sedecim literis conflati, prout eas disposuerunt Thoroddus Runarum Magister & Arius Presbyter Multiscius ad similitudinem Alphabeti Latinorum à Magistro Prisciano ordinati.* Atq; iterum: *Ut eò facilius scribi, inquit, & legi possint, quod & in hac regione nunc in usu est, leges antiquæ, genealogiæ, sacri commentarii, aut erudita illa opera, quæ Arius, Thorgilsi filius, ex insigni sapientia literis mandavit, notis Islandicis alphabetum etiam exaravi.* Unde colligere licet, Arium vel Grammaticam quandam conscripsisse, vel saltem literas, vulgò Alphabetum dictas, in usum communem & commodiorem melioribus consignasse figuris, atq; ita primam Grammaticæ partem, Etymologiam scilicet, concinniorem reddidisse. Quicquid de his fuerit, id certum

tum est, in avtographo ipsius, qvòd adhuc Anno 1651. in Islandia erat superstes, secundum qvòd An. 1688. suum imprimi fecit apographum *Theodorus Thorlacius*, Scalaholtenfis Diœcesis qvondam Episcopus meritisissimus, singulares animadverti literas, etiam tachygraphicas notas, qvas aliter *Siglas*, vulgò *Abbreviaturas* vocant, plerasque in eadem Thorlacii editione retentas ac explicatas; cùm sæpius una litera verbum faciat; qvali scripturâ, licèt aliis literis consignatâ usi sunt Romani veteres; ut *Tullius Tiro*, Ciceronis libertus, & *L. Annaus Seneca*, qvorum characteres cum explicatione publicavit *Janus Gruterus*; ut *Valerii Probi* Grammatici vetustissimi de notis Romanorum interpretandis librum taceam ab *Henr. Ernstio* editum. Utrùm verò novi ab Ario introducti characteres in scriptione compendii qvid præstiterint (qvòd facilè dari oportet) & Runicis literis ductu difficilioribus minúsque expeditis successerint, prioribûs tamen non prorsus antiquatîs; cujúsve generis fuerit illud Alphabetum, qvòd suprà laudatus auctor memorat, indagent alii, emunctiores qui habent nares. Sanè scripsisse eum de *Literatura Runica librum* Islandico Idiomate, dudum deperditum, docet in *præfat. ad Eddam P. Resenius* auctoritate Arngrimi Jonæ nixus.

Lingvam autem, qvâ scripsit Arius, vernaculam fuisse, Norvegicam scilicet antiquam, Snorrius Sturlæus expressis verbis ait; Islandicam eam nunc temporis appellamus, qvanqvàm ipsis Islandis hodie non adeò intellectu facilem, nisi operam illi assequendæ haud proletariam navaverint, qui veterum scriptis legendis tempus velint infumere: Lingva enim Islandica moderna à prisca puritate ob externa commercia, qvibus olim ipsorum regio carebat, sensim deflexit, qvamplurimis jam scatens peregrinis

vocibus; veteri illâ haud parùm inde depravatâ, adeò quidem, ut raræ sint voces, quas indies latius serpens hæc labes non infecerit. Diutius tamen stetit illi lingvæ suæ vetustatis gloria aliis Nationibus dudum prærepta, quibus prior & frequentior fuit commerciorum usus. Sciendum etiam, hoc, quò Arius scripsit, idioma multis Seculis toti Septentrioni, puta Daniæ, Norvegiæ & Sveciæ, etiam Germaniæ, nec non Angliæ, à Danis & Norvegis eorumque propagine, Normannis, olim infessæ, Scotiæ quoque & Irlandiæ fuisse proprium & commune, atque generaliori notione à Septentrionali hac plaga, (quæ respectu ad regna orientem & meridiem spectantia ita audit,) *Norræna*, hoc est, *Septentrionale*; aliàs propter Danicæ gentis auctoritatem & gloriam, per excellentiam *Danicum* appellatum. Inde Chronici Norvegici scriptor in præfatione ait se illorum Principum Septentrionalium vitas traditurum, qui *Danicâ lingvâ* (*i Danſkeri tungu*) sunt locuti, cum tamen res gestas Norvegorum tantum Regum descripserit. Sic Olafus Tryggvinus omnium *Lingvæ Danicæ* Principum suo tempore gloriosissimus salutatur, licet natione Norvegius. Immo in Septentrionalium Regum non minus quam aliis vicinorum Principum aulis, Danicam Lingvam familiarem fuisse & in deliciis, ut Romæ olim *Græca*, vel hodie in omnibus penè Europæ aulis *Gallica*, aut apud Turcas, Persas, Tartaros & Indos *Arabica*, literaria veterum monumenta abunde testantur, ut res, cum in confesso sit, Auctorum non egeat laudatione. Hinc quoque Normanniæ Dux, Gvilhelmus, filius Rolfi Pedestris, Norvegi, qui primus Normanniæ (anteà Neustriæ) in Gallia Ducatum acquisivit, filium Richardum I. sibi successurum lingvâ *Danicâ* iussit institui; quippe quæ universo Septentrioni erat

communis, utut dialectis variata. Bene *Rodericus Tolanus*, Hispanus, qui ante quingentos annos scripsit: *Ten-tonia*, inquit, *Dania*, *Norvegia*, *Svecia*, *Flandria & Anglia*, unicam habent linguam, licet Idiomatibus dignoscantur. Quin Angliam lingua Norvegica usque ad *Wilhelmi Nothi* seu *L. tempora* usam fuisse disertè memorat *Gunlaugs Ormslunga Saga*. Immo externos vicinósque populos ac Principes Islandicæ quoque Poëseos, nobis hodie obscurioris, notiorumque rhythmicorum cognitionem habuisse, variis exemplis posset probari, si res exigeret: unum tamen alterumque ex historia veteri documentum illustrationis ergo in medium proferre non absolum erit. Constat itaque ex historia Magni Nudipedis, Norvegiæ Regis, equitem quendam Gallum,, nomine Giffardi, in navi, quâ Angliam petebat, ab Islando quodam, itineris socio, illusoriô carmine lacescitum, idcirco, simul ac in Angliam appulissent, hunc in jus vocasse, qui die dictô se sistens ac coram Iudice (quem Historia Principem nominat) carmen recitare iussus aliud vernaculum non minùs irrisorium pro priori substituit, in quo accusantis laudes & in bello nunquam commisso fortia facta decantabantur; quod audiens Iudex rem absolvit, quippe qui laudes accusatoris illô carmine celebratas iudicavit: quam quidem sententiam minimè fuisset laturus, nili exquisitam linguæ Danicæ notitiam (quam Poësis inprimis efflagitat) tenuisset. Aliud adhuc & quidem prægnantissimum argumentum suppeditat vita *Eigillis Skallagrimi*, ubi proditur ille interrogatus ab Angliæ Rege, *Adelsteino*, quâ arte manus *Eirici Blodöxii*, prius Norvegiæ, postea Northumbriæ Regis, evasisset, cum in ejus esset potestatem redactus, ob eadem in Regis filium ac propinquos, aliâque infanda in ipsum Regem patrata, rei

mox

POLYHISTORIS.

mox ordinem metrô hodieque superſtite, verùm ſatis intricatô expoſuit, fruſtra immo abſurdè vernaculâ lingvâ & quidem involutis rhythmis id relaturus, niſi hæc Regem calluiſſe probè noviffet.

Nec vellicet hæc quisqvam, obducendô arctioribus terminis compræhenſum fuiſſe Danorum imperium, quàm ut eorum lingua tam latè propagaretur; cui cōſiderandam commendamus amplitudinem Romani olim imperii præ contractis Græcorum finibus ipſi eidem Romano imperio tandem innexis: nihilominus hoc obeſſe non potuit, quin Græca lingua eſſet omnibus ferè gentibus uſitata & communis, Latina non item; qua de re ipſe eloquentiæ parens, Cicero, in Oratione pro Archia Poëta luculentum exhibet teſtimonium, ubi: *Si quis*, inquit, *minorem gloriæ fructum ex Græcis vocibus percipi putat, quàm ex Latinis, vehementer errat; propterea quòd Græca lingua in omnibus ferè gentibus, Latina verò ſuis finibus exiguis ſanè continetur.* Poſtea tamen Græca lingua, perinde ac Islandica à priſca illa vernacula adeò deſcivit, ut hodie ab ipſis Græcis vix intelligatur, niſi à magiſtris veterisq; illius lingvæ peritis fuerint edocti, cùm è contrario Latina lingua Græcæ ſuccenturiata ab antiqva poſſeſſione non exciderit, verùm omni ferè Europæ, immo toti orbi hodieq; ſit communis, utut nulli ampliùs genti vernacula. Habent itaq; lingvæ, æquè ac imperia, ſua fata, ſuas periodos, ad Regnorum tamen conditionem haud ſemper adſtriçtæ. Num verò priſca illa Islandica eadem ſit Lingva, quam *Aſa-mal* (h. e. Aſarum vel Aſiaticorum lingvam) veteribus appellatam unà cum Runicis literis ac Poëſi Odinus ejusq; comites Aſæ circa annum ſeptuageſimum ante natum Chriſtum in Septentrionem intuliſſe perhibentur; vel ſit priſcæ lingvæ

gvæ Celticæ progenies, hujus loci non est disquirere. Interim posterior mihi magis allubescit sententia; quippe illos ex Asia advenas idioma gentis, quam adiêre, tam facillè mutare aut exscindere potuisse, mihi non fit verisimile; licèt voces nonnullas, ex novâ ab iis introductâ Religione, vel veriùs Superstitione, veteri lingvæ admixtas fuisse; itémque alias Scallidis seu Poëtis veteribus frequentatas, ut iis velut flosculis poemata sua decorarent, an obscurarent, lubens concedam. Est autem *Celtica lingua* illa, quæ priscis temporibus fuit Cimbris, Gothis aliisque Septentrionalibus populis communis: peculiariter autem Galis in usu, anteqvam Romanis subjicerentur, & in provinciæ formam Gallia redigeretur. Mansit tamen illa eadem lingua apud Septentrionales diutiùs, ad quos Romana arma pertingere non licuit, quibùsve extraneorum commerciorum non esset frequens tum temporis usus. Sed intra oleas revertamur.

Emortualem ARII nostri annum tam *Flateyenses*, qui in Regia asservantur Bibliotheca, quàm alii *Annales* vetusti, constanti perhibent relatione fuisse à Nativitate Christi 1148. nonúmquè Decembris Diem; octogesimo scilicet ætatis annò: inde vernaculâ & priscâ lingvâ *ARE hinn gamle*, id est, *Arius antiquus* salutatus quoque est Historicis. Nomen ergo ac omen habuit, cum *Are* significet aquilam, avem ab annorum pluralitate & longævitate commendatam in Edda aliisque veterum scriptis. Latine verò Noster num *Arius* vocari debeat, an *Aras*, ut alii volunt, in eo quisquis suò abundet sensu. Nobis prior nomenclatio ob analogiam magis arrisit. Moram penultimæ syllabæ in *Arius* qui productam statuunt, Græcò Arii Hæresiarchæ nomine suam prætexunt opinionem; cujus penultima longa, quòd in

POLYHISTORIS.

in Græco apud Epiphanium aliósque Ecclesiasticæ historiæ conditores est Diphthongus *au*, ac scribitur *Αυ* . Nihilominus hoc non impedit, quò minus penultimam faciamus brevem, cum non sit Nostri nomen à Græco, ut hæresiarchæ illius, verum ab Islandico idiomate, ad quod, quoad quantitatem syllabarum, Latina lingua minimè se componi patitur. Cum igitur Latine hoc nomen efferimus, penultimâ correptâ ob vocalem ante vocalem est pronuncian- dum, ut fit in vocibus merè Latinis omnibus.

Cæterum annotant Annales, eodem ferè quo Arius de- cessit tempore, diem quoque clausisse *Vilmundum* Abbatem, Thingeyrensem in Islandia; quo annò, postridie Festi omni- um Sanctorum, etiam fulmine tacta & incendiò consumta est villa Hytardalensis, unâ cum Episcopo Scalaholtenfi *Magno, Thorsteini filio*, tunc temporis ibidem convivante, etiam 70. aliis viris. Erat autem Magnus ille in Episcopum An. 1134. consecratus, proximò scilicet ab obitu antecessoris Thorlaci annò.

De ARIO POLYHISTORE Veterum Scriptorum, qui ejus fuère populares, Testimonia Latine translata.

Snorrius Sturlæus in Præfat. Chron. Norv.

Arius Polybistor, Presbyter, primus omnium in hac regione
(Islandia) Historias antiquas & novas linguâ Norvegicâ
conscripsit. Præcipuè verò ab initio libri sui (Schedas ejus hîc
D intel-

TESTIMONIA

intelligere videtur) de prima Islandiæ occupatione legibusque ibi constitutis egit : post hæc de Nomophylacibus, & quanto tempore unusquisque eorum iudicis officio fuerit functus. Et initio quidem introductæ in Islandiam religionis Christianæ æram investigavit, quam postea ad sua usque tempora continuavit. Multas etiam alias historias, Regumque Norvegiæ & Daniæ, ut & Angliæ, vitas adjecit; quin & res majoris momenti in Islandia gestas.

Idem in Vita S. Olafi:

Hanc regiminis ejus seriem scripsit primus Arius Presbyter, Thorgilsis filius, qui non minus verax erat, quam memorie felix, atque adeo annosus, ut eorum meminerit virorum, atque historias ex illis habuerit, qui tam provecctæ essent ætate, ut eapropter res illas possent recordari, ceu ipse dixit in libris suis; eosque ferè nominavit, à quibus historias desumpsit.

Idem aliò loco:

Non fuit mirum, quòd Arius Presbyter verax fuerit in historiis de rebus, tam hinc quam extra hanc regionem (scil. Islandiam) gestis, cum ipse esset sciendi avidus, sapientiæque & memoriâ pollens, & ea accepisset à grandævīs, iisque sapientibus viris.

Oddus, Monachus Thingeirensis
in Præfat. ad Histor. Olafi Tryggvini.

Sæmundus Sapiens & Arius Sapiens, uterque indubitatæ vir fidei, hoc modò dictis consentire videntur.

De ARIO POLYH.

Kristendoms Saga, seu Historia introductæ in Islandiam Religionis Christianæ Cap. 13.

Tempore Gizori Episcopi plurimi præstantes viri in Islandia edocti fuerunt, ac in Presbyteros consecrati, etiam si Magnates essent regionis, uti Hallus Teiti filius in Haukadalo, Sæmundus Sapiens, Magnus Thordi filius in Reykiabolto, Arius Sapiens, &c.

Recentiorum encomia congerere supervacaneum duximus, cum neminem sciamus Nostrum unquam vituperasse; omnes verò ut *Scriptorem industrium & fidei probatæ* suspexisse. Libet tamen unum vel alterum locum è *Thomæ Bartholini* (quantum nomen!) nostratis *Antiquitatibus Danicis* in medium proferre. Ita verò ille: *Hujus, inquit; Aræ an supersint plura, nescio; breve quoddam sed antiquitatis venerandæ opusculum de Islandiæ prima in habitatione ac sequentibus præcipuis in Islandia & Norvegia actis, quod mihi Snorro quasi digitò monstrasse videtur, conseruo.*

Idem ibidem:

Eas Aræ Schedas hîc ipso anno (scil. 1688.) curâ amici nostri, Theodori Thorlacii, meritissimi Diœcesis Scalholtinæ in Islandia Episcopi, editas gratanter vidimus, - - quibus in gratiam exterorum versionem Latinam à docta manu adjici optaremus.

Unicum addam *Thorm. Torfæi* elogium
ex *Ejus Serie Dynastarum & Regum Daniæ*
Lib. I. Cap. 5. pag. 42.

Ipse Arius testatur se ea, quæ de Islandia scripserat, ei
D 2 (Sæ.

TESTIMONIA.

(Sæmundo) *recognoscenda commisisse, adjecisseque ea, quæ tum ipsi, tum etiam duobus Episcopis, Thorlaco & Ketilli, quorum etiam censuram requisiverat, addenda videbantur. Cujus de se ipso suisque scriptis testimonium, omni exceptione majus, facile persuadet, Sæmundum cum Ario amicè consensisse, & proinde Arii scripta tantorum virorum auctoritate confirmata, nobis imprimis suspicienda esse, & cynosura locò habenda.*

Nec ingratum erit Othonis Sperlingii tam de Arii nostri, quàm aliis Islandorum Sagis judicium audire, ex *Epistola ejus Novis literariis Maris Baltici An. 1699. pag. 366. inserta atque Illustri G. G. Leibnitzii finisteriori de hisce sagis judicio opposita. Ita verò ille: Distinguenda veniunt Sage, postquam Christiani illas scriptis comprehenderunt. Primæ enim eâ curâ sunt contextæ à probatissimæ pietatis hominibus, in quibus vix aliquid æquebæ historicæ desiderare queas; sunt enim scripta illa examinatissima, ac si ad Polybii limam, quando, qualis esse debeat Historia & historicus, præscribit, exacta essent; qualia sunt (ne me mentiri aut in gratiam Septentrionalium scribere credatis) A-RÆ, Sacerdotis Islandici, scripta, Chronicon Norvegicum, vulgò Snorroni Sturleo adscriptum, Landnama Saga, seu Origines Islandiæ, & multæ aliæ Sage, quarum fidem nemo in dubium vocare possit, quod fabulosa maxime caverint & ejecerint, nucleum ipsum Historiarum promentes.*

**SCHEDÆ
ARII POLYHI-
STORIS
De
Islandia.**

D 3

SCHE.

SCHEDÆ ARA PRESTS FRODA. ^(a)

Thetta er Prologus fyri Boc thessi.

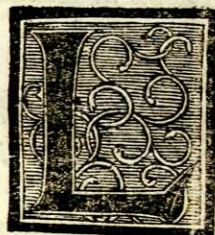
*Slendinga boc (b) gorda ec fyrst Byscopom o-
rum, Thorlaki (c) oc Katli, (d) oc synda bædi
theim oc Sæmundi Presti (e). Enn med thvi
at theim licadi svo at hava, eda thar vidr
auka, tha scrifada ec thessa of et sama
far, fyr utan Ættar tolo oc Kununga ævi, oc ioe thvi
er mer vard sidan cummara, oc nu er ger sagt a thessi,
enn a theirri. Enn hvatki es misagt es i frædom thes-
som, tha er scyllt at hava that belldr er samnara
reynist.*

Halfdan

(a) Quamvis Arii autogra- bito, quin à recentiori sit manu,
phum, quod investigavit Scalhol- cum haud creditu facile sit, ipsum
tinæ diœcesis Episcopus, Celeb. Arium sibi elogium *Froda*, i. e.
M. Bryniolfus *Suenonius*, in per- Sapientis, Multiscii vel Polyhistos
gameno exaratum, atque 1651. ris adscripsisse; ut de suspecta
à Presbytero *Iona Erlendino* ex- valde *Schedarum* inscriptione ta-
scriptum, (secundum quod suam ceam, cum aliàs *Islendinga-boc*
procuravit editionem M. Bryni- seu *Librum de Islandia* nominaves-
olfi in Episcopatu Successor, M. rit: ne dicam, vetera scripta Is-
Theodorus Thorlacius,) hanc præfe- landica ferè cuncta Auctorum
rat rubricam; nullus tamen du- nominibus destitui, more scilicet
isti

SCHEDAE ARII PRESBYTERI MULTISCII (a).

Hic est Prologus libri.

Libellum Islandorum (seu *de primis Islandiæ inhabitatoribus*) (b) primùm conscripsi in gratiam Episcoporum nostrorum, Thorlaci (c) & Ketillis (d); utriq; ut & Sæmundo Presbytero (e) eundem exhibui censendum. Quia verò visum est illis, ut quædam ita manerent, nonnulla augerentur, hanc ejusdem generis scriptionem adornavi, in qua, omissis genealogiis vitisque Regum, ea adjecti, quorum postea certiore acquisivi notitiam, quæque in hoc (libello) luculentius nunc, quàm in priori illo narrantur. Verùm enim verò, si quid in hisce aberratum sit narrationibus, ipsa dicat æquitas, valitutum illud, quod plus ex vero trahit.

Hallda-

isti nationi solitò, & è congenita, intelligi hîc *Landnamam*, sive *O-*
quadam genti verecundia moderatè, *virginum Islandicarum librum*, qua
sistatque, quâ alienæ laudis profusè, de re in *Vita Arii* monitum.
fiores, propriæ verò parciore (c) Episcopi Scalaholtensis ter-
suere. tii, de quo *Noster cap. ult.* Obiit is

(b) Theod. Thorlacius annotat Anno 1133.

(d) Epi-

Halfdan Hvitbeinn Upplendunga Konungr, four Olafs Tretelgio () Svía Konungs, vas fader Aisteins Fretz, faudur Halfdanar ens Millda oc ens Matar illa (f), faudur Godrodar Veeidi-Konungs, faudur Halfdanar ens Svarta, faudur Haralls ens Harfagra, es fyrstr varð thesskyns einn Konungr at ollom Norvegi. (g)*

In hoc Codice continentur Capitula.

Fra Islanz byggd, I. Fra Lannams monnom, II. Fra Lagasetning oc Althingis setning, III. Fra Misseris tali, IIII. Fra Fiordunga deilld, V. Fra Grenlannz byggd, VI. Fra thvi er Cristni kom a Island, VII. Fra Byscopom utlendum, VIII. Fra Isleifi Byscopi, IX. Fra Gizori Biscopi, X.

Incipit

(d) Episcopi Secundi Holensis, quem memorat Noster in Stemmate Episcoporum infr. In Episcopum ille est consecratus An. Ch. 1122. Decessit An. 1145. Est autem hic in textu *Katli*, datus à nominat. *Ketill*. suo tempore vir non minus doctissimus, ita *Froda*, id est, *Sapientis*, eruditi vel *multiscii* cognomen est promeritus. Egregias ejus lucubrationes inter deperditas diu est quod deplorarint eruditi, cum nihil earum superfit, præter alteram *Edde* partem, *Samundianam* vulgò dictam, metrisque illigatam; cujus tamen vix millesima portio creditur hodie superstes. Adscribitur ipsi etiam *Oddensum Annalium* pars, de quibus fusiùs *Thorm. Torfeus*.

(e) Ejus mentio quoque injicitur inferiùs Cap. 9. ubi dicitur *Samundr Sigfussón*. In *Kristendoms Sogu* Cap. 12. laudatur ut Sapiens, optimusque omnium, qui in Islandia unquam fuerunt, Clericus. Fuit verò parœciæ Oddensis in australi Islandiæ quadrante Presbyter, prædiũque suum publicam humaniorum artium scholam esse voluit; utque erat (*) Hòc cognomine ipsum impertiẽre veteres, quòd excelsa filiarum parte tractum illum excoli fecer

Halfdanus Hvitbein (i.e. Albipes) dictus, Rex Uplandorum, filius Olafi Trætrelgia (i.e. lignatoris) (*) Svecorum Regis; pater erat Aisteini Fretr, seu Bombi, avus Halfdani Munifici at cibiparci (f), proavus Godrodi Regis, Venatoris cognomine celebrati, abavus Halfdani Nigri, atavus Haraldi Harfagre (i.e. Pulchricomi), primi ex ista prosapia totius Norvegiæ Monarchæ. (g)

Capita hujus Opusculi sunt. (b)

I. De Islandiæ inhabitatione. II. de Islandiæ Occupatoribus. III. de Constitutione Legum & Comitiorum universalium. IV. de Anni Computo. V. de terræ in quadrantes divisione. VI. de Grönlandiæ inhabitatione. VII. de tempore introductæ in Islandiam Religionis Christianæ. IIX. de Episcopis alienigenis. IX. de Isleifo Episcopo. X. de Gizoro Episcopo.

E

Incipit

fecerit, quem inde Vermeiandi-
am nuncupavit.

(f) Rationem istius sibi ipsi res-
pugnantis cognominis hanc ca-
pe: quòd militibus suis stipendia
soluturus tantum illis auri pondus
daret, quantum vicini Reges ar-
genti; nihilominus erat in rebus
penuariis tantò tenacior, quantò
in pecuniariis profusior.

rectius scribi *Norvegiam* quam *Nor-*
rigiam, cum *Norveg* scripserit A-
rius, quomodo etiam Cap. 2. est
Norveg genit. Ast Cap. 7. scripsit
Noreg, extritò *v*, nisi sit typogra-
phicum sphalma, ut legatur *Nor-*
veg. In monumento *Jellingensi* Regio
legitur *Nurvig*, o in *u* mutatò &
in *u* insertà literâ, quod fortè exscul-
ptoris errori imputandum.

(g) In textu est: *einn Konungr*
at ollum Norvegi; unde perspicimus

(b) Quamvis editio Arii Islan-
dica An. 1688. à Theodoro Thors-
laco

Incipit Libellus Islandorum.

I. CAPITULE.

Fra Islanz Bygd.

Island bygdist fyrst ur Norvegi, a dogom Haralls ens Harfagra, Halfdanar sonar ens Svarta, (i) i thann tid, (at ætlan oc tolo theirra Teitz foftra mins, thess manns er ec kuma spacaflann, sonar Isleifs Byscops; (k) oc Thorkels faundur-brodurs mins Gellisfonar, er langt mundi framm; oc Thoridar Snorradottor Goda, (l) es bædi vas margspök oc oliugfrod,) (m) es Ivar (*) Ragnarson Lodbrokar let drepa Eadmund enn Helga Eingla

lacio, Scalaholtensis diœcesis Episcopo, procurata hoc episcopus in Capitula non distinxerit: nos tamen secundum hanc ipsius auctoris seriem suis locis numerum capitulum inseruimus, ut eò commodior esset libelli usus.

(i) Regulus is erat in Norvegia, subditis impensè charus, cuius ditio tota erat *Vestfoldia*, *Hringarikia* & *Agda*, ut ex historia Norvegica patet.

(k) Conf. inferius *Cap. 9.* Hanc veterum & patriarum rerum notitiam Teitus dubio procul ex parentis, Isleifi Episcopi, narrationibus hausit, quarum postea Arium sermone participavit.

Nam qui conscripserit Isleifum Historias autumant, fallunt & falluntur; quippe ad Calendas Græcas id probaturi.

(l) Ni fallor, is est *Snorri Godi*, quem memorat *Kristendoms Saga* *Cap. I.* etiam *Landnama* part. 2. *Cap. 9.* & 12. Filiam ejus vocat *Landnama* dict. *cap. 9. Thuris di bin Spöku*, i. e. Thuridam sapientem.

(m) Hisce & alijs, quas posthac citat Arius, veracium & sapientum narrationibus ejus innititur historia, cum ante illum nullæ essent literis consignatæ historiæ, quibus sanè ut firmissimò historiæ suæ fundamentò haud abnuisset uti,

Incipit libellus de Islandia.

CAPUT I.

De Islandiæ inhabitatione.

Islandia inhabitabatur primum à Norvegis, tempore Haraldi Pulchricorni, qui filius erat Half-A.C. 874
dani Nigri (i): Ea tempestate (secundum sententias sermonesque Teiti mecum educati, quem Isleifi Episcopi filium (k) probè novi sapientissimum; & Thorkelis Gelleris filii, Patruï mei, qui felici pollebat memoriâ, etiam Thuridæ, Snorrii Godæ (l) filiæ, quæ erat æquè sapiens ac multifida) (m) Ivarus, (*) filius Ragnari Lodbrokii Ed-

E 2
mundum

uti, si existerent: veteres enim *relius*, qui *Hervarar Saga* seu *Hervarar* (Amazonis Norvegæ) *Vis* gestas majorum tradidisse, præter *tam* ab homine, qui longè ante receptum in Septentrione Christianismum vixit, conscriptam esse nostras *lib 8*, aliisque locis. Ma-
 net ergo Arius primus septentrionalis orbis historicus scriptor, *statuit in Notis ad ejusdem Historie Cap. 19. pag. 178. Torfaô* enim, quem idèò variis encomiis *Snor- judice*, gentium Islandicæ linguæ *rius Sturlaus* aliique veteres *ma- penitus spirat; neque refert,* *ârunt.* Per Septentrionalem quòd illius auctor se ex *fornum* verò orbem præcipuè hîc intel- *Bokum*, i. e. veteribus libris, *ligimus tria Borealia regna, Da- cerpta tradere, initio operis sui* *niam, Norvegiam & Sueciam,* dicat, cum ea, quæ Arii tem- *quæque tum temporis sui erat* pore scripta fuere, ipsi satis *vet-* *juris, Islandiam.* Nec audien- *tusta videri potuerint. Conf.* *us optimè aliàs ab antiquitati-* *Torfaï Ser. Reg. Dan. Lib. I. Cap. 5.* *bus Borealibus meritis* *Olaus Ve-* *Quod si per fornum Bokum quis*

Poëtas

gla Konung; enn þat vas DCCC LXX. epter burd Crisfz;
 (n) *at thvi es ritid es i Sögo bñns. (o)*

II. CAPITULE.

Fra Landnams monnom.

*Ingolfr bet madr Norrænn, (p) es samlega er sagt
 at fere fyrst thadan til Islandz, (q) tha es Haralldr enn
 Harfagri var XVI. vetra gamall. Enn i annat sinn, fom
 vetrom sidar. Hann bygdi sudur i Reykiar-vic. Thar
 er Ingolfs höfði kalladr, fyr austan Mynnibacs airi, sem
 hann*

Poëtas vel Rhythmographeos vel quomodo Septentrionales Eth-
 teres velit intellectos, non re- nieri devictis, quibus infestio-
 fragamur, cum saepe Historicis res erant, hostibus talem aquilæ
 succurrant, eorumque magna figuram à tergo incidere soliti
 pars ante Christianismi in sep- sunt; ut ex antiquitatibus no-
 tentrione tempora, immo non- tum est.

nulli ante natum Christum flo- (*) In textu est ellipsis: ex-
 ruerint; verum in Historicis, ac- pressis enim numeris DCCCLXX.
 curate loquendo, non numeran- subjicienda esset vox *vetra*, i. e.
 di ob exornatos episodii rhyth- *byemes*, quibus annos designa-
 mos, secundum Poëtarum legem bant veteres Septentrionales;
 verisimilitudinem quidem, non etiam Romani. In anno designan-
 autem verum (quæ historicorum do concordat Chronicon vetus
 lex est) ubique prodentes. Saxonicum ab *Edmundo Gibson*

(*) Ivarus hic veteribus no- editum, ubi de S. Edmundo plu-
 minatur *Beinlaus*, i. e. *exos*, qui ra, ut & de insigni illo cœnobio,
 unâ cum fratribus Edmundum quod post sesquileculum super
 ob patris captivitatem & necem ejus corpore exstrui fecit Canus
 trucidavit, dissectis prius ac so- tus M. Daniæ & Angliæ Rex, ad-
 lutis à vertebra ejus costis & ad- ditis multis magnisque prædiis
 diffixæ aquilæ formam expansis: in Monachorum sustentationem.

(o) Nis

mundum Sanctum, Anglorum Regem, interfici fecit; hocque contigit post nativitatem Christi anno Octingentesimo septuagesimò, (n) prout in historia (o) illius scriptum est.

CAPUT II.

De Islandiæ Occupatoribus.

Ingolfus vocabatur vir natione Norvegus, (p) de quo verè dictum est, primum eum inde in Islandiam trajecisse, (q) tum temporis Haraldò Pul- A.C. 870:
chricomò sedecim annos natò. Verùm in altero itinere, quod paucis inde annis aggressus est, A.C. 874:
ad austrum in prædio Reykiar-vik habitavit, ubi de ejus nomine Ingolfi promontorium hodieque dicitur, quò loco ad orientem Mynnthacseyri

E 3

pri-

(o) Nisi me animus fallit, *mus Jona in Specim. Island. & hinc illa intelligitur Historia, Crymogea.*
quam Snorrius Sturlæus Arium (q) Scilicet terræ incolendæ de vitis Regum Norvegiæ, D. gratiâ: ante Ingolfum enim tres Islandiæ fuisse inventores con-
niæ & Angliæ conscripisse me- stat, puta *Naddoddum*, qui A. C.
morat, ad quam provocare videtur Noster, ut Lectori in- 861. invenit & *Snaland* seu nis
de locupletius de S. Edmun- vosam terram appellavit; secun-
di gestis posset instrui. Ve- dum *Gardarem*, qui insulam An-
rùm hæc historia non sine in- 864. adiit, ac *Gardarsholmi* no-
signi rei Literariæ detrimento mine insignivit; tertium *Flokium*,
dudum in deperditis est nume- nominis *Islandia* auctorem, ut
rata. hæc in *Landnama* traduntur lo-

(p) Örnone Comite Fyrdas cupletius *part. 1. cap. 1. & 2. Conf.*
fylkenle natus, ut docet *Arngis Torfæitliff. Norv. part. 2.* (r)

bann kom fyrst a land; enn thar Ingolfsfell fyr vestan Olsof-o, (r) es bann lagde sinu eigo a sidann.

Í thann tid vas Island vidi vaxit (*) a midli fialls oc fiöro. Tha voro her menn Cristner, their er Nordmenn kalla Papa; (s) enn their foro sidan a braut, af thvi at their villdo eigi vesa her vid heidna menn; oc leto epter bæc Irscar oc biollor oc bagla. Af thvi matti scilia at their voro menn Irsker. Enn tha vard för manna mikil miöc ut hingat ur Norvege, til thess unnz Konungrenn Haralldr bannadi, af thvi at bonom thotti land-audn nema. Tha settust their a that, at hver madr skyldi giallda Konungi V. aura, (t) sa er eigi veri fra thvi scilidr oc thadan feri hingat. Enn svo er sagt, at Haralldr veri LXX. vetra Konungr oc yrði attradr. Thau hafa upphöf verid at gialldi thvi, es nu er kallat lamndaurar; enn thar gallzk stundom meira, enn stundom minna, uns Olasfr enn Digre gordi scyrt, at hver madr scylldi giallda Konungi halsa mork, sa er feri a midli Norvegs oc Islands

(r) Hodie *Wirsaa*, telte *Arn.* Ice arboribus fabricatum fuerit grimo *Jona in Specimine Islandia.* navigium illud, cujus meminit

(*) Vix aliæ unquam in Islandia fuere silvæ, quàm quæ salicibus constabant, eæ quidem satis denfæ amplæque, hodie tamen planè convulsæ ac deperditæ, fuisse ipse testatur in *lib. de fin* exceptis virgultis nonnullis hinc *Dania.* inde dispersis. Num verò ex hi- (s) i. e. Sacerdotes vel clerici,

primò terram conscendit. Verùm Ingolfi monticulus est ad occidentem amnis Ölföls, (r) ubi postea terram sibi in possessionem vindicavit.

Eà tempestate erat Islandia salicetis (*) constituta, idque omnibus ferè locis montes & litora interjacentibus. Tum temporis Viri hìc erant Christiani, quos Norvegi Papas (s) appellant, qui, quòd vivere cum Ethnicis nollent, inde aliò emigrarunt, relinquentes tam libros Hibernicos, quàm nolas & baculos. Ex hìsce rebus relictis facilis erat conjectura, Hibernos natione fuisse. Ast eò tempore ingens quotidie erat appulsus hominum è Norvegia, usque dum Haralldus Rex, regnum suum hoc modò desolatum iri credens, id prohiberet, legèque caveret, ne quisquam inde huc trajiceret, nisi quinque auras (t) penderet Regi, illis tamen exceptis, quibus è favore Rex hunc indulgeret transitum. Proditum autem est Haralldum septuaginta annis regnasse, octogintaque annos natum fuisse; indèque originem id tributigenus duxit, quod nunc Landaurar est vocatum: illud verò interdum majoris, interdum minoris erat pretii, usque dum Olafus Digri (i. e. Cras-

cos, vid. *Lexic. voc. antiq. Hordum* meminit quoque *Prologus Landnamae, in fine.*

(r) Vide *Indic. Voc. antiq. vocum* ce *Aura*.

(s)

lands, nema Conor, eda their menn, es hann nemi fra. Sva sagdi Thorkell ofs Gellisson.

Hrollaugr, sonr Raugvalls Jarls aa Meri, bygdi austr a Sidu, thadan ero Sidu-menn kommer. (u)

Ketilbiorn Kietelsun, madr Norrænn, bygdi sudur at Mosfelle eno öfra, (v) thadan ero Mosfellingar kommer. (x)

Audr (y) dotter Ketils Flatnefs, Hersis Norræns, (z) bygdi vestr i Bræida firði, thadan ero Bræidsfirdingar kommer.

Helgi enn Magri Norrænn, sonr Eyvindar Austmannz, bygdi vordr i Eyiafirði, (*) thadan ero Eysfirdingar kommer.

III. Ca-

(u) Huic familiæ innexus quor-
que erat & sanguine conjunctus
tam Arius noster, quàm Samundus
Sigfusinus, uterque sapiens
dictus. Hrollaugo etiam pluri-
mi Islandiæ primores originem
debent, qua de re Landnama
part. 4. cap. 9. Conf. Arngrimus
Jóna in Specim. Hist. p. 29.

(v) Hodie est prædium Pastorale.

(x) Ex hoc quoque sanguine
orti sunt bini Scalaholtenses ma-
gni nominis Episcopi, Isleifus &
Gizorus, ut ex Nostri stemmate Es-
piscoporum Islandicorum liquet.

(y) Infra in Episcoporum Ge-
nealogia dicitur Odr, aliis Unnur,
ob ingentes divitias Diupauga,
i. e. Prædivitis cognomine saluta-
ta. Landnama dicit eam Christi-

leifo Candido nuplit, eique ge-
nuit Thorsteinum Rufum, qui
duxit sororem germanam Hel-
gii Macri, de quo mox Noster.

(z) Hæbudarum scil. Norve-
giæ Regibus subjectarum Prin-
ceps, vel potius Baro. vid. Indic.
voc. antiqu. voce Hersir. Hic verò
obiter notandum, Regem Nor-
vegiæ, Haconem, eò nomine,
ut ipse voluit, Quintum, rectius
Sextum, A. C. 1308. Comitum.
Baronumq; titulos intra Regnum
suum abrogasse, solis Regum fi-
liis Comitibusque Orcadensibus
eorum usu permissò, teste Thorm.
Torfæo Hist. Orcad. lib. 2 ad mes-
moratum annum.

(*) Ubi prædium suum Kristi-
nes appellavit, [Nostro teste in
Episcoporum Genealogia, infer-
rius

Craſſus) ſtatueret, unumquemq; Norvegiam inter & Islandiam qui vellet iter facere, dimidiam Regi marcam ſolveret, exceptis tamen mulieribus, virisque, quibus ipſe Rex id concederet, prout retulit nobis Thorkell Gelleris filius.

Hrollaugus, filius Rögvaldi, Comitæ Mærenſis, regionem Sidam in orientali Islandiæ quadrante inhabitavit, inde Sidenſis familia promanavit. (u)

Ketilbiornus Ketillis filius, vir Norvegus, prædium, Mosfellum ſuperius appellatum, in Auſtiali Islandia (v) incoluit, unde Mosfellenſes originem traxere. (x)

Audur (y) Ketillis Flatnefs, (i. e. Simi) Baroniſ Norvegi (z) filia, ad occidentem, in Breidaſiordo vixit, unde Breidſiordenſes orti ſunt.

Helgius Macer, Norvegus, Eyvindi Auſtmanni (i. e. Norvegi) filius, ad boream, in Eyiaſiordo habitavit (*) cui Eyiaſiordenſes ortum debent.

F

Caput

rius) quod magis ad Chriſtianiſmum quàm Ethniciſmum inclina-
ret, quippe qui infans implicaretur negotiis, ut è *libro*
Chriſtianis ſacris erat initiatus. *originum Islandiæ, Landnama* di-
ſto, part. 3. Cap. 12. licet cognos-
ceret. Paria de Danis in primis
diviſum cum Thoro imperium religionis Chriſtianæ incunabulis
habere; unde, cum in terra eſſet, Chriſtum invocavit, ac Tho-
ſet, Chriſtum invocavit, ac Tho-
& *Sigebertus Gemblacenſis.*

(a)

III. CAPITULE.

Fra Laga Setning oc Althingis Setning.

Enn þa es Island vas vîða bygt orðit, þa hafði *madr Auðrænn* fyrst Lög ut þingat ur Norvegi, þa er *Ulfliotr* het (sua sagði *Tentr* of) oc voro þa *Ulfliots* - Lög köllod. (a) Hann vas fader *Gunnars*, er *Diuffdale* ero commer fra i *Eyiafirdi*; Enn þau voro flest sett at því, sem þa voru *Gola* - things Lög, (b) eða rað *Thorleifs* ens spaca, *Horda Carasonar*, (c) voro til; þvar við scýlði auka, eða afnema, eða annan veg setia.

Ulfliotr

(a) Conf. *Landnám* part. 4. leges condidit *Hacon Adelfsteini* *cap. 7.* *alumnus, & quidem Frostarbin-*

(b) Hic notandum, quatuor *gens* consilio *Sigurdi* Comitissolim fuisse leges, quæ simul aliorumque è *Nidrosiensi* provin *Norvegia* vigeant: (1) *vincia sapientum virorum; Gu-* *Frostathingensis, Frostathing-* *latthingensem* instituit consilio *Lög*, per totam *Dicæcelin* *Nidrosi-* *Thorleifi* Sapientis, qui ille ipse *Thiensem* quæ valebat, sic denomi- *est, cujus hic meminit Noster.* (3) *nata à loco Frosten*, qui in *Nid-* *Dicebatur* *Eidsvienti*, *Eidsvía-* *thienfi* sinu interiori jacet, ubi *things Lög*, quæ per *Gudbrands-* *forum universale annum habebat* *dalum, Heidmarcam, Hadelan-* *batur ad causas coram Nomo-* *diam, Romergiam & reliquam* *phylace dicendas.* (2) *Gulathing-* *Oplandiam* erat in usu. (4) *Vigen-* *Gulathing-Lög*, cui locus *gens, aliàs Borgenfis Borgar-* *things-Lög*, quæ ab antiqua urbe *Sarpsburgo*, ubi hodie est *Fride-* *dit, ubi forum quoque universa-* *ricsstad*, ita nominabatur, vige- *le celebratum est incolarum Ber-* *bátque in Orientali Norveg: par-* *gensis territorii. Utasque has-* *te, ac Vikens territorio, & cir-* *cum,*

CAPUT III.

De Constitutione Legum & Comitiorum Universalium.

Islandiâ vero longè latèque habitatâ, vir quidam Norvegus, cui *Ulfliotus* nomen, huc ex Norvegia primus leges intulit, prout nobis narravit A.C. 926. Teitus; indèque tum temporis *Ulflioti* Leges sunt A.C. 928. nominatæ. (a) Ille erat pater Gunnaris, cui *Diupdalensium*, quæ *Eyiaffordum* incolit, familia originem debet. Erant verò pleræque leges ad *Golathingensium* (b) normam compositæ, additis tamen è consilio *Thorleifi* sapientis, filii *Hörda Caurii*, (c) nonnullis, quibus illæ vel augerentur, vel minuerentur, vel quoque transponerentur.

F 2

Ulflio-

cùm. Quatuor has leges (in o-
mnibus tamen, exceptò secundò vel 1281. eòdem, quo Rex obiit, capite, quod de foris iuridicis a-
annò transmissus publicè recegit, apprimè convenientes) An. ptus est, quò hodieque utuntur
Chr. 1274. correxerit, adauxit & Islandi, quibus *Jons-Bok* seu *Jone*
planiores reddidit Magnus Ha-
conis filius, Rex Norvegiæ, *Codex* vulgò dicitur. Conf. *Arn-*
quem inde Legum emendatorem *grimus Jone in Crymogaa.*
salutarunt veteres. Eundem Re-
gem Islandi quoque de emen-
datione suarum legum sollicità-
runt, id quod etiam perfecit; qui
legum *Codex* per *Jonam Nomo-*
ter Gormi *Grandævi Hörda-knut*
nomen

Ulfliotr var austr i Loni; enn svo er sagt, at Grímr Geiðscör (d) væri fostbroder hanns, sa er kannadi Island allt, at radi hanns, adur Alþingi væri att. Enn honom fecc hver madr pening til a Landi her, enn hann gaf se that síðan til hofa. (e)

Alþingi (f) vas sett at radi Ulfliotz oc allra Lannz-manna, thar er nu es. Enn adr vas Þing a Kíalarnesi, (g) that es Þorsteinn Ingolfsson, Landnama-manns, fader Þorkels Mana (h) Lögsögomanns basði thar, oc Hofdingiar their es at því burfo. Enn madr basði secr ordit

nomen duxit, ut ex antiquis historiis notum. *Kare* etiam cognomen fuisse olim, indicat *Catalogus Abbatum Soranor. p. 7. & 9.* ubi *Joannes Kare* Abbas nominatur; nisi fuerit binominis. Certè *Kare*, aliàs *Kaure*, nomen virile proprium esse & veteribus æquè ac modernis Islandis usitatum, tam ex fabulis quàm Historiis Islandicis adeò est notum, ut non opus sit exemplis. Memini quodam Mscpto observasse hóc nomine Alfum seu Genium quendam fuisse mactatum.

(d) Danicè reddi potest *Geið*, *Geiðag*, à *Geit*, capra, Danicè *een Geed*, & *Scör*, id est *barba*.

(e) De voce *Hof*, quæ in textu est, vid. *Index voc. antiqu.* Erant autem publica & primaria fana ad unumquodque forum juridicum tria, quibus ipsi præessent iudices, inde *Godar* vel *Gudar* appellati. Pendebat hisce fanis quilibet incola annuum tributum, ut nunc Christianorum templis solvuntur decimæ; teste *Landnama part. 4. cap. 7. in fine.*

(f) De vocabulis *Alþing* & *Oxarar-þing*. Vid. *indic. voc. antiqu.*

(g) Est hoc nomen compositum à *Kiölur*, i.e. carina navis, & *nes*, i.e. promontorium, ut *Kíalarnes*.

Ulfliotus ad orientem Loni erat. Traditum est autem Grimum Geitscör (i. e. caprinæ barbæ) (d) unâ cum eo fuisse enutritum, qui consiliô ejus totam prius peragravit Islandiam, quam An. Ch. certus Comitiiis anniversariis locus esset assigna- 929, tus; Illi verò unusquisq; regionis incola numum pendit, quod ille tributum postea fanis (e) in sacrum usum dedicavit. Comitia (f) consiliô Ulflioti incolarumque omnium eò loci constituta sunt, ubi hodieq; habentur, quæ antea in prædito Kialarnesi (g) fuerunt, ubi Thorsteinus filius Ingolfs, qui primus Islandiam occupavit, pater Thorkelis Mana, (i. e. Lunæ) (h) Nomophylacis, aliique ipsi adhærentes primores illa celebrârunt. Verum reus factus est vir quidam, fundum in a-

F 3

gro

lar-nes significet *carina promontorium*.

(b) Hoc cognomen per improprium ipsi indidêre reliqui gentiles, populares ejus, non aliâ de causa, quàm quod à lunæ astrorumque opificio admirabili aliquid de invisibili opifice colligendum statuisset, qui quoque jam moriturus, se in locum soli

adversum efferri fecit, commendandô se in manus illius DEI, qui solem creaverat. Vide *Landnâma part. 1. cap. 9. & Arngr. Jóna Specimen Island. sect. I. Cap. I.* Verè dixit Epictetus: τὸ θεῶν σύμβολον inesse animis hominum, quæ Deus hominibus per tot objectas sui species inurit.

(*) Mula

ordit of thræls mord eda Leysings, () sa er land atti i Blaskogom; hann es nefndr Thoror Croppinnskeggi, enn Dottur sonr hanns er calladr Thorvalldr Croppinnskeggi, (i) sa es for sidan i Austfiordo, oc brenndi thar inni Gunnar brodor sinn, (Sva sagdi Hallr Orækiojun;) enn sa het kolt er mirdr vas: vid that es kemnd gea su, es thar es kollod sidan Colsgea, sem hraen funndusc. Land that vard sidan Allsheriar fe, enn that-logdo Lannzmenn til Althin-*

(*) Multum olim referebat, ret, non solum pretium ejus occideretne quis servum an libertum; quisve esset is, qui ob cessans ex opera demortuæ eadem committeret, dominus. lucrum, damnum illud compensaret servi, an alius quisquam. In sabatur. Hi vero inter ethnicas Servum vitæ necisque potestatem habebant Pater & Mater familias eorumque filius; in libertates numerandi mores, introducto Christianismo, exulare jussi sunt: *tbi atta Krist, var saldr, sa lösti Krist alla Kristna*, ut dicitur in Lege Upland. h. e. Christiano enim vendito, Christus omnes redemit Christianos.

(i) Liquidò hinc patescit, cognomina ex contingenti aliquo adventitio primum indita, præsertim Nobilium apud veteres, in posteros etiam ac familias plerumque transisse, id quod pluribus exemplis è Saxone Grammatico & aliis præcis historicis posset probari, si ulus esset. Sufficit unum alterumque hic proferre, eaque grava morte obi-

gro Blaskogenſi qui poſſidebat, utrum ob ſervi, an liberti cædem, non dixerim. (*) Nomen ei- dem viro erat Thorus Kroppinskeggus (i. e. velli- catae barbæ) & nepoti ejus ex filia Thorvaldus Kroppinskeggus, (i) qui poſteà ad orientale litus (Iſlandiæ) ſe contulit, ubi fratrem ſuum Gunna- rem incendiò delevit. Ita retulit nobis Hallus O- rækiæ filius: peremti verò nomen erat Kolus, ex- inde Scrobs illa, in qua inventum fuit cadaver defuncti, poſteà Kols-gia (i. e. Koli hiatus) voca- batur. Terram illam ſeu fundum, cum jam fi- ſco ſeu communi ceſſerat poſſeſſioni, incolæ poſt- cæ Comitiorum addixerunt uſui. Eapropter ibi
locus

rus Bos, Dan. *Peder Ore*, qui ſub „narratiunculâ: Normannam
Valdemaro I. vixit, ut ſub Ca. „nobilem Angli repudiâſſe nu-
nuto Magno antea *Thimmo Ban-* „ptias, quodd duplici non hone-
ner, Sialandicus, apud eundem Sa. „ſtaretur nomine. Brevi igitur
xonem. Unde toto aberrant cœ. „in Normannicum ruunt omnes
lo qui autumant, hanc gentiliū „morem, cognomina ſibi aut à
cognominum rationem Valde. „prædiſ, villis, oppidiſ (quod
mari IV. (vel rectiùs III.) tem. „Normanniſ atque Galliſ uſita-
pore incepiſſe, quam alii ad Jo. „tiſſimum fuit) aut ab animi cor-
hanniſ Regiſ imperium reſtrin. „poriſque dotibſ, officio, ma-
gunt. Conf. *Ol. Wormii Epiſt.* „giſtratu, artificio, rebus geſtiſ
CCCCXXVI ad Henr. Spelman. „& huiſmodi, adſciſcentes, ea-
num. Illuſtratur hoc lepidâ illâ „démque ad nepotes & propa-
& vetere, quam in præcedenti „ginem ſuam diffundentes. Hæc
CCCCXXV. Epiſtola ad Wormium „*Spelmannuſ*.
„aſſert *H. Spelmannuſ* Angluſ,

(K) Scil.

Althingis naizlo : af því es þar Almennig at vidda til Althingis i Scogom, oc þa heidom lagi til þrossa - hafnar. Þat sagði Ulfhedinn ofs.

Sva þafa oc spaker menn sagt, at a LX vetra yrði Island albygt, svo at eigi væiri meir síðan.

Því nær tok Hramun Lögsögu, Hengs sonr (k) Lan-nama-manns, næst Ulflioti, oc þafði XX. sumor; hann var ur Rangaar - bverfi. Þat var LX. vetrom eptir Drap Eadmundar Konungs, vetri eda tveim adr Haralldr enn Harfagri yrði daudr, at tölo spakra manna. Thoraren Raga - broder, sonr Oleifs Hialta, tok Lögsögo næstr Hramni oc þafði önnur XX. hann vas Borgfirder.

IV. CAPITULE.

Fra Misseris - tali.

Þat vas oc þa ener þökosto menn a Landi her höf-do talit i tveim misserom fíora daga ens fíorda hundrads. þat verda vikr II. ens setta tegar, (l) enn Monodr XII. thritog-

(k) Scil. Ketelis Hengi; Hram-liciti, qvàm de latente in verbis num illum primum Islandiæ Le-genuino sensu eruendo, ut ves-gislatorem fuisse perhibent His-terum computandi ratio eò facis-torici, noménqve dedisse loco, lius intelligeretur secundum Aus-ubi natus est, qvi hodieqve dis-ctoris mentem, & rei ipsius nar-citur Hramns:toptir, id est Rude-turam, cum implicatus aliàs sit-ra Hramni. Alii Hrafnun pros-hic locus, ni fallor, ob extris-tum vetustate unum vel alterum

(l) Non tam de ipsis verbis in-terpretandis hic adeò fuimus sol-rii Caput seimus Virum Clarissim-mum,

locus est publicus, ubi licitum ligna in silvis cædere, & in tesquis pascua habere ad equos alendos, ut nobis narravit Ulfhedinus.

Ita etiam è sapientum relatione comperimus, post sexaginta hiemes (i.e. annos) adeò excultam fuisse Islandiam, ut ulterius (novis incolis) non habitaretur.

Prope id temporis, annò scilicet post cædem Edmundi Angliæ Regis sexagesimò, post mortem Haraldi Pulchricomi primò vel secundò, Ulflioto ut Nomophylax successit è familia Rangaënsi Hramnus, filius Hængi (k) Islandiæ occupatoris unius, eodémque functus est officio viginti annos, secundum sapientum virorum narrationem. Post Hramnum Nomophylacis officio admotus est Thorarinus Ragifrater, Oleifi Hialtíi filius, eique muneri etiam viginti annos præfuit, è familia Borgfiordensi oriundus.

An. Chr.
929.
vel 930.

A.C. 950.

CAPUT IV.

De Anni Computo.

Contigit quoque tum temporis, quòd nonnulli sapientissimi hujus regionis viri in duabus æqualibus anni partibus trecentos sexaginta & quatuor dies numeraverint (l), qui faciunt quin-

G

quagin-

num, *M. Jonam Gam*, Islandum, egregiè illustrasse in Schedias-Scholæ Nestvediensis Rectorem, mate nondum edito *de ratione*

Anni

thritognattar oc dagar IV. umbframm. Tha merco do thei-
 at Solargangi at Sumaret munadi aptur til Varsens; enn
 that cunni engi segia (m) theim at deige einom vas fleira,
 enn heilom vikom gegndi, i tueim Misserom, oc that olli. Enn
 madr het Thorsteinn Surtr, hann vas Breidsirðscr, sonr
 Hallstein Thorolpssonar Mostrar-skeggja, Landnama-manns,
 oc Oskar Thorsteins dottor ens Rauda. (n) Hann draim-
 di that, at hann bygdisc vesa at Logbergi, tha es that
 var siömennt, oc vaka, enn hann bugdi alla menn adra
 sofa; enn sidan bugdist hann sofna, enn hann bugdi tha
 alla menn adra vacna. Thann Draum red Ofyfr Helga-
 sun, (o) modor fader Gellis Thorkelsfunar, svo: at allir
 menn

*Anni Solaris per observationem
 veterum Paganorum in Islandia,
 quod avidè expectamus. Hic
 obiter notandum, Islandos,
 præsertim in Emptione & Ven-
 ditione, quodlibet Centum nu-
 mero duodecim decadum (vel
 sexies viginti) absolvere, qui
 mos illis etiamnum in usu est,
 uti & quibusdam in Dania
 mercatoribus, halec, pilces
 aut id genus mercimonia ven-
 dentibus. Tale Centum vo-
 cant Islendi *tolfradt bundrad*,
 quia constat duodecim decadi-
 bus, & *fort bundrad* ad, disse-*

rentiam vulgaris, quod vocant
tiradt bundrad, & *smaatt bun-*
drad, ut Jon. Olavius, Isl. me-
 monuit.

(m) Scilicet, cur una redun-
 daret dies.

(n) Erat is Thorskaflor-
 denfis provinciæ Flamen seu
 Curio, ut Historicis est prodi-
 tum.

(o) Vetus Anonymus *auctor*
doctrina Spherica & Computi Ec-
clesiastici, linguâ prisca Norve-
 gicâ vetustoque charactere in
 membrana conscripti, recentior
 tamen Johanne à Sacro Boscho,
 Anglo,

quaginta duas hebdomas, menses autem duodecim, singulos triginta noctium, & quatuor dierum, qui excurrunt. Deinde ex solis cursu animadverterunt hōc modō æstatem magis magisque in vernum tempus vergere, quippe in binis anni partibus præter integras hebdomadas unâ die redundante, hujus tamen mendi rationem nemo reddere potuit (*m*). Erat autem vir quidam Breidfiordensis, Thorsteinus Surtr (i. e. Nigerr) dictus, filius Halsteini & Oskis Thorsteini Rufi filia, nepos Thorolfi Mostrarskegg (Mostrobarbi,) terræ occupatoris (*n*). Huic in somno videbatur, esse se in loco Comitii destinato, ubi ingens erat hominum confluxus, & cunctos quidem, sese vigilante, obdormiisse, postea verò expergefatos omnes alios, cum ipse altè stertetet. Hoc Somnium Olyfus Helgii filius (*o*), avus maternus Gelleris Thorkelis filii, ita est interpretatus: quod scilicet ipso in Comitii verba faci-

G 2

ente

Anglo, (aliàs <i>Hollywood</i> cognominato) Seculi XIII. Scriptore; quippe quem citat, Magnique Hakonis filii, Norvegiæ Regis, tempore floruisse refert; hunc Thorsteiniani somni interpretationem <i>Osvifum</i> appellat, cætera e-	odem ferè ac Noster tenore tradens, ejus ipsissima verba <i>Torseus</i> affert <i>part. 2. Hist. Norveg. lib. II. cap. 11.</i> qui de hac Islandorum computatione, ejusque defectu omnino meretur consuli.
--	---

(p) Ad

menn myndi thegiandi verda, (p) medan hann mælti at Logbergi; enn sidan es hann thagnadi, at tha myndi allir menn that roma es hann hefði mælt; enn their voro bader spaker menn miok. Enn sidan es menn qvomo til Things, tha leitadi hann thess rads at Logbergi, at et siaunda hvert sumar skyldi auka Viku, oc freysta hve tha blyddi (q). Enn, svo sem Ofsyfr red drauminn, tha vaknado allir menn vid that vel, oc vas that tha thegar i Log leidt, at radi Thorkels Mana, oc annara spakra manna: at retto tali (skulu vera) (*) i hverio aari, V. dagar ens fiorda hundrads, ef eigi es Hlaup-aar; enn tha einom fleira (r), enn at oro tali verda IV. (s) Enn tha
es

(p) Ad verbum: *filentes*. In impresso exemplari Islandico textus sine dubio mendum habet, ubi legitur *thegn vard*. *thegn* enim hoc sensu non est vox Islandica, sed *thögn*, i. e. silentium. Verum genuina constructio & Linguae proprietates non patitur aliam lectionem, ac locò *thegn vard*; *thegiandi verda*, silentes fieri, ut nunc legitur.

(q) Id est: num temporum ratio hac viâ melius procederet.

(*) Binæ voces *skulu vera* in Textu duobus semicirculis in-

clusæ desunt in exemplari Islandicè impresso; sine quibus tamen sensus redditur anceps & obscurus.

(r) Nota hic præcisè inventum esse annum tropicum Soligenis Ægyptii, qui Philosophus erat Peripateticus & Mathematicus insignis, à Julio Cæsare in consilium adhibitus, cum ab Alexandrinis edoctus *Calendarium*, quod ab eo *Julianum* est appellatum, conderet, correctis scil. Fastis per intercalandi licentiam turbatis, annoque ad solis cursum accommodatò, ut trecentorum, sexaginta quinq; dierum

ente omnes ad hæc essent audiendò attentì (p); cùm verò finem orationi imposuisset, omnes manibus pedibúsq; in ejus irent sententiam. Erat autem uterq; sapientiâ conspicuus: Postea verò, cùm haberentur Comitìa, in loco juridico hoc consilium impertivit, ut quamvis septimam ætatem unâ adaugerent hebdomade, ad periclitandum, quomodo res tunc succederet (q). Verùm, ut Olyfus prædixerat, tum universi id approbârunt; unde è consilio Thorkelis Manæ aliorúmque sapientum virorum mox in leges referebatur, quod unusquisque annus trecentis & sexaginta quinque diebus constaret (*), nisi annus esset bissextilis; tunc (r) enim unum insuper diem adjiciendum; verùm, quoad numerum annorum, fiunt

G 3

qua-

rum ac sex horarum esset, atque intercalariò mense sublatò, unus dies quartò quoque intercalaretur. Incipit verò Juliana periodus 45. ann. ante natum Christum. Calendarium hoc Julianum illustriss. Romani imperii Ordines An. 1700. emendarunt, atque sic dictum *novum Stylum* condidere, etiam eodem annò in omnibus ditionibus Danico Imperio subjectis, spe-

ciatim Islandia, introductum. Mirum verò est, veteres Islandos, adhuc gentiles, cùm ex media essent barbarie, apud quos optimæ artes perinde ac ipsi frigerent, cœlòq; nubilò conderentur; tantà tamen in scientiarum Mathematicarum rerúmque cœlestium cognitione adhibuisse industriam, ut Calendarii usum temporisq; rationem accuratè adeò intellexerint.

(s) i. e.

es aicsc at orotali; et siaunda hvert at Viko, en eingo at hino (t): tha verda. VII. or saman jammulong, at hverotveggia (u). Enn ef Hlaup-or verda II. amidli their-ra es auka skal, tha tharf auka et setta. (**)

V. CAPITULE.

Fra Fiordunga deild.

Thinga-deild mikil vard a midli theirra Thordar Gellis, sonar Oleifs Feilans ur Breida firði, oc Odz thess, er kalladr var Tungu-Oddr. hann var Borgfirðscr. Thorvalldr sunr hanns vas at Brenno Thorkels Blunnketils-sunar, med Hæfna-Thori i Ornolfs dali: enn Thordr Gellir vard hofdingi at Sokenni, af thvi at Hersteinn, Thorkels-sun Blunnketilsunar, atti Thorunni Systur-dottor hanns; hun vas Helgo dotter oc Gunnars, systur Jofridar er Thorsteinn atti Egilsun. Enn their voro sötter a thingi, thvi es var i Borgarfirði, i theim stad, es sidan es kallat Thing-nes. That voro tha Log, at Vigðakar scyllði sækia thvi thingi, es næst vas veit vigi; enn their bordosc thar, oc matti thingit eigi beyiasc at lögom. Thar fell Thorolfr Refr, broder Olafs i Dölom, ur lidi Thordar Gellis.

Enn

(s) i.e. annus bissextilis quartus quovis anno contingit: nisi hæc mendum irrepleverit, legendumque sit oro pro vobis, hoc est nostro; non oro annorum, cum magno scilicet, ut est in im.

presso exemplari Islandico, cuius orthographia non sibi satis ubique constat.

(t) Puta: nullam hebdomadam ceteros annos esse augendos.

(u)

quatuor (s). Quando autem numerus augetur annorum, septimus quisque annus unâ augeatur hebdomade, aliâ nullâ (t); tum septem anni invicem æquabuntur utrobique (u): si verò anni duo bissextiles annis augendis interveniunt, sextus (hebdomade illa) adaugeatur (annus) oportet, (**).

CAPUT V.

De terræ in Quadrantes Divisione.

Gravis lis forensis reciprocabatur inter Thordum Gellerem, Oleifi Feilanis Breidafiordensis filium, & Oddum, qui nominabatur Tungu-Oddus, eratque è Borgarfiordo; quippe Thorvaldus, filius ejus, unâ cum Hænsna-Thoro in A.C. 962. Ornolfsdalo incendiò absumserat Thorkelem Blundketillis filium, contra quos causam præcipuè egit Thordus Geller: Hersteinus enim, filius Thorkelis, nepos Blundketillis duxerat sororis ejus filiam Thorunam, (cui parentes erant Helga & Gunnarus) sororem Jofridæ, uxoris Thorsteini Eigilis filii.

Agebatur verò causa illa in foro juridico Borgfior-

(u) Nempe hebdomas, quæ utriusque septennio addenda.

(**) Hic locus crux est interpretum, ut Sibylla divinatrice omnia

Enn sidan foro Sakarnar til Althingis, oc bordusc their thar tha enn. tha fellu menn ur lidi Odds; (v) enda vard secr hanu Hefna-Thorir, oc drepinn sidan, oc fleiri their at Brennunni voro. Tha taldi Thordr Gellir Tölo umb at Logbergi, hve illa monnom gegndi at fara i ocunn Thing, at sækia of vig eda harma sina; oc taldi, hvat bonom vard fyrir adr hann matti thvi mali til laga coma; oc quad ymissa vandrædi mondo verda, ef eigi ræðisc baturl a.

Tha vas Landino script i Fiordunga, sva at III. urdu Thing i hveriom Fiordungi, (*) oc scylldu Thingu-nautar eiga hvar Sak-sökner saman; nema i Nordlendinga Fiordungi voro IIII. af thvi at their urdu eigi a annat satter: their er fyr nordan voru Eyiafiord, villdu eigi thangat sækia

omnino opus sit. Speramus tamen Cl. *Jonam Gam* hunc nodum in suo *de ratione Anni Solaris* schedio optimè soluturum.

(v) Hinc cognoscimus unicuique litigantium parti suum fuisse patrocinium, suam factionem. Tenebatur autem unus ex iudicibus causam in iudicio actam referre vel repetere; quod si nemo vellet in se suscipere, sortiri invicem debebant, unus ex parte actoris, alter rei, teste veteri Norvegorum lege, cui nomen *Gragas*, (i. e. *Cineras anser*) antiquitas tribuit, ti-

tulò um reisingar-menn. Modernò stylð Referendarios hos nominare licet, quales aliquando Gloriosiss. memoriæ Regis Christiani V. tempore in Summo Justitiæ Tribunali constituti fuerunt; de quibus peculiare existat ejusdem Regis Edictum. In Runa Capitula *Tbulur* & *Fimbul-tbulur* dicitur orator referendarius, à *tbula*, qua voce declaratio fabulæ significatur; etiam longa & continua quævis oratio.

(*) Conf. *Landnama part. 4. cap. 7. circa finem.*

fiordensium, ubi locus postea Thingnes est nominatus: lege tum temporis erat cautum, ut de homicidio causa diceretur in loco cædi proximò. Tanta verò & tam acris ibi erat contentio, ut eò loci secundum legis præscriptum celebrari forum haud quiverit, ceciditque ibidem Thorolfus Rer (i. e. vulpes), frater Olafi Dalensis è numero militum Thordi Gelleris.

Postea verò, cum causæ ad Forum Universale deferrentur, fit novus ibi conflictus, in quo occisi sunt nonnulli ab Oddi parte stantes (v). Tum verò intentati criminis reus judicatus est Hænsna-Thorus, qui postea, cum aliis incendii ejusdem convictis, est occisus. Tunc quoque in loco juridico orationem habuit Thordus Geller, quâ ostendit, quàm malè agerent incolæ, qui ad quærendum jus suum in causis homicidii aliarumque rerum controversarum peregrina adirent fora juridica, dixitque quid ipse priùs tulerit incommodi, quàm causam illam legibus posset subji-cere (ut ex legum præscripto dijudicaretur); inde assidua pericula imminere, nisi hisce malis maturè obviam iretur.

Hinc factum est, quòd in quatuor partes totam diviserint regionem incolæ, ac unicuique quadranti tria assignaverint fora juridica, (*) ubi
H
causas

sekia Thingit ; oc eigi i Skagafjord , their es thar voro fyr vestan : enn tho scylldi jofn dom nefna , oc Logretto scipon , ur theirra Fiordungi , sem ur einom hveriom odrom. Enn sidan voro sett Fiordungar-Thing. (x) Sva sagdi off Ulfhedinn Gunnarsson Logfogo-madr. (y)

Thorkell Mani , Thorsteinsson , Ingolfssonar , tok Logfogo epter Thorarinn Raga-brodor , oc hafdi XV. sumor. Tha hafdi Thorgeir at Liosavatni Thorkelsfun XVII. sumor.

VI. CAPITULE.

Fra Grænlands Bygd.

Land that , es kallat es Grænland , fannzt oc bygdise af Islandi. Eirekr enn Raudi het madr Breidfridskr , es for

(x) Quid hîc loci vocabulum illud , quod in Textu est , *fiordungar-thing* , propriè designet , sub judice lis est. Nescio an hoc idem sit eum *Fiordungs-thing* , de quo Landnama part.2. cap.12. *Thar setti Thordur Geller Fiordungs-thing med radi allra Fiordungs manna* : Ibi constituit Gellerus forum , *Fiordungthing* dictum , consiliò omniũ è quolibet quadrante virorum. Consultus à me hac de voce & aliis nonnullis præstantissimus humaniorum artium studiosus , *Jonas Olavius* , Islandus , linguam patriam & antiquitates appri-

mè doctus , ingenuè fassus est , quid hîc vox illa sibi velit , se ignorare. In hanc tamen ivit sententiam : *Fiordungar-thing* fuisse judicium quoddam , seu rectius Consistorium , conflatum ex cujuscunque quadrantis sapientissimis viris , causarum componendarum ergo delectis : idèque hæc Consistoria fuisse numerò quatuor , quò spectare existimabat locum illum capitis octavi inferiùs : *bann setti fimrardoms Lög* ; *legem tulit de judicio quinario seu quinta partis* : *fimt* enim denotat quicquid ex quinque partibus constat , præcipuè

causas agerent, unusquisque in suo competente foro. In boreali tamen parte quatuor exinde constituebant, quia aliter concordare non potuerunt: quippe boream versus ultra Eyiafiordum, qui habitabant, noluerunt Eyiafiordensem adire conventum; nec Skagafiordensem, qui in occidentali quadrantis parte sedem fixerant: Erat tamen sancitum, ut paria essent numero iudicia, & æquè multi iudices Fori Universalis; tot scilicet ab una insulæ quadrante, quot de singulis quadrantibus reliquis. Postea verò unuscujusque quadrantis conventus (x) celebrabatur, ut retulit nobis Ulfhedinus Nomophylax, Gunnaris filius (y).

Thorkell Mani Thorsteini filius, Ingolfi nepos, Nomophylacis officium post Thorarinum A.C. 970. Ragi-fratrem adiit, quo quindecim annos functus est. Inde Thorgeir de Liosavatni, Thor- A.C. 985. kelis filius, septendecim annos habuit.

CAPUT VI.

De Gronlandiæ Inhabitatione.

Terram Gronlandiæ nomine insignitam primi invenerunt incolueruntque Islandi. Eiri-

H 2

cus

cipuè autem quinque dies, &c. | (y) Hujus ut Nomophylacis, vid. *Lexic. voc. antiq.* voce *Fimm*. | meminit *Noster* inferiùs Cap. X. Paren.

for ut bedan thangat, ok nam thar land, er sidan es kalladr Eiriksfiordr. Hann gaf nafn landino, (*) oc kalladi Grænland, ok qvad that menn myndu fyfa thangatfarar, at landit thatti nafngott. (z) Their fundu thar manna vistir, bædi austr oc vestr a landi, oc Keiplabrot oc Steinsmidi, (a) that es af thvi ma scilia, at thar hafdi thesskonar Thiod farid, es Vinland (b) hefer bygt, ok Grænlenndingar calla Screlingia. (**) Enn that vas es hann tok byggva landit, XIV. vetrom eda XV. fyrr enn Cristni

Parentis ejus, Gunnaris, cognomine sapientis, officio Nomophylacis quoque functionem injieit Cap. IX.

(*) Hinc probare satagunt *Arngrim. Jona* eumque sequentes *Theod. Thorlacius & Thorm. Torfaus* Ericum Rufum primum Gronlandiæ nomen imposuisse A. C. 982. ab ipso inventæ: cum tamen diu ante hoc tempus Ludovici Pii Imp. Diploma, quod Ansgarius Archiepiscopus Hamburgensis constituitur, datum illud A. C. 834. item Gregorii IV. Pontif. Rom. Bulla anno sequenti 835. scripta, eundemque confirmans Archiepiscopatum, tam Islandiam quam Gronlandiam disertè nominent; quod utrumque diploma falsi-

tatis arguere non abhorrent prædicti Triumviri, autumantes Islandiæ æquè ac Gronlandiæ nomina Monachorum dolo postea apographis esse inserta: cum verò in autographi defectu de apographorum vicio judicare non liceat, eaque tam pulchrè concordent, ut nullus sit suspitioni locus, hujus dissidii talem reor institui posse conciliationem, ut credatur Ericus Rufus notam tum temporis tantum nomine tenus Gronlandiam ex bonitate regionis, quam quoque nominis indicabat pulchritudo, popularibus suis ita commendasse, ut colonias illuc ducendi cupido ipsos incederet, quod & obtinuit; ut mox dicetur.

cus Röidi (i.e. Rufus) nominabatur vir ille Breid- A.C. 982
fiordensis, qui hinc illuc concessit, terramque
occupavit locò, qui postea Eirici finus nuncupa-
tur. Ille ipse nomen dedit regioni (*) vocavit-
que Grænlandiam (i.e. viridem regionem), existi-
mans pulchritudinem nominis citius illuc homi-
nes allecturam, qui eandem vellent terram inco-
lere (z). Invenerunt ibi vestigia hominum tam A.C. 986
in orientali quàm occidentali regionis parte,
fragmenta scalmorum & lapides fabrefactos (a):
unde haud obscurè liquet, ejus generis ibi vixisse
homines, qui Vinlandiam (b) incoluerunt, à
Gronlandis Scirelingi (**) nominati. Regio au-
tem incolæ cœpta est quatuordecim vel quindecim
H 3 cim

(z) Eodem sensu *Landnama*
part. 2. Cap. 14. Nec Ericum spes
fefellerit: nam ut locò citatò
Landnama testatur, (Arium
Thorgillis filium, Nostrum sci-
licet, auctorem laudans) vigin-
ti quinque è tractu Biorghior-
densi & Breidfiordensi navigiis
Islandorum comitatus ab Is-
landia solvit; non ramen omni-
bùs salvis rediit in Gronlandi-
am nihilominus indies pluribus
incolis auctam, maxime in O-
rientali regionis parte, verna-
culà *Aufur-bygd* dicta.

(a) Lapidarum scilicet o-
pera.

(b) Est *Vinlandia* pars Ameri-
cæ Septentrionalis, quam Gron-
landi, Norvegi ex Islandia co-
loni, primi omnium Europæo-
rum detegentes ita appellavê-
re, quòd vites ibi offenderint
spontè nascentes; qua de re
latius *Thorm. Torfæus in Hist.*
Vinlandia.

(**) Quòd parvâ erant fla-
turâ; aliàs quoq; *Smalingia* ea-
dem de causâ Islandi eos ap-
pellarunt. (c)

Cristni quæmi her a Island, (c) at thvi er sa talld fyrir Thorkeli Gellissyni, a Grænlandi er sialfr fylgdi Eirike enom Randa ut.

VII. CAPITULE.

Fra thvi er Cristni kom a Island.

Olafr Konungr Tryggvasun, Olafsunar, Harallsunar ens Harfagra, kom Cristni i Noreg oc a Island: Hann sendi bingat til landz Prest, thaun er het Thangbrandr, (d) oc her kenndi monnom Cristni, oc skirdi tha alla es vid Tru toko. En Hallr a Sidu Thorsteinssun let skirasc snimbendis, oc Hialti Skeggia sonr yr Thiorsardali, oc Gizor enn Hviti Ketilbiarnarsun fra Mosfelli, oc marger Hofdingiar adrer; enn their voro tho fleiri es i gegn mæltto oc neitto. Enn tha er hann hafdi her verid einn vetur eda II, tha for hann a braut oc hafdi vegit her II. menn eda III. tha er hann bofdo nidt (e). Enn hann sagdi

(c) *Landnama* locò citatò ita loquitur: *Thad var fimtan vetrum fyrr enn Christni veri lögsekin a Islandi, (sumar Bakur segea atian vetrum.)* Hoc est: *Id contigit quindecim hiemes ante Christianismum in Islandia legibus receptum, (quidam libri dicunt octodecim hiemes).* Hæc *Landnama*. Liber Islandicus msc. chartaceus, qui in Regia, servatur Bibliotheca ponit XIV. annos.

(d) In Saxonia eum natum fuisse testatur *Oddus Monachus* in *Olafs Saga*, seu *Historia Olafi Tryggvini*, Norveg. Regis, Cap. 37. edit. Reenhielmii. *Kristendoms Saga* dicit ipsum fuisse filium Vilballdi, Comitæ Bremensis, cap. 5. *Theobrandum Flandrensem* pravè appellat *Theodoricus Monachus* à Kirchmanno editus. Erat autem Concionator aulicus (*Hirdprestur*) Olafi Tryggvini, ut eodem capite *Kristen-*

doms

cim hyemes (i. e. annos) ante Christianorum huc in Islandiam adventum (c), prout relatum est Thorkeli Gelleris filio à quodam ipsius Eirici Ruffi in Grönlandiam comite.

CAPUT VII.

De tempore introductæ in Islandiam Religionis Christianæ.

Olafus Tryggvinus Rex, nepos Olafi, filii Haraldi Pulchricomi, Norvegiam & Islandiam Religione Christianâ impertivit, quippe qui Presbyterum huc ablegavit, cui nomen Thangbrandus (d), qui Christiana hinc dogmata primus tradidit, omnesque fidem amplexantes sacrò abluit lavacrò. Hallus autem de Sida, Thorsteini filius, protinus se fecit baptizari, deinde Hialtius Skegginus de Thiorfardalo, Gizorus Albus, Teiti filius, nepos Ketilbiorni è Mosfello, multique primores alii; quamvis plures tum essent, qui huic doctrinæ refragarentur, fidemque negarent: cum verò huic operi unò alterove annò insudasset Thangbrandus, hinc regreditur, occisus prius, qui ipsum probris lacefferant (e), duobus

A.C. 999.

doms-Saga refert; quæ etiam de ejus in Islandia gestis legi potest cap. 7. & 8.

(e) Qued in textu est: *tha er hann hofdo niðr*; etiam veriti potest: *qui famosâ carmine illis*

agdi Konunginon Olafi, es hann com austur, allt þat es
her hafdi yfer hann gingit, oc let örvænt, at her munu-
di Cristni enn tacasc, enn hann vard vid that reidr mioc,
oc ætladi at lata meida eda drepa ossa launda fyrer þa,
es þar voro austur. (f)

Enn that Sumar et sama qvomo utan bedan thei-
Gizor oc Hiallti (g), oc thogo tha undan (*) vid Konun-
genn,

illi illuserant. Oddus Mona-
chus ita exprimit: *þa er i mo-
ti bosao mælt, i. e. qui ipsi con-
tradixissent;* quod tamen u-
trumque consistere potest: nam
satis contradicit etiam, qui
infami aliquem carmine tradu-
cit. Hic quoque notandum,
aliquot ante Thangbrandum
annos Olafum Tryggvinum mi-
fisse ad convertendos Islandos
Stefnerum quendam, ipsum na-
tione Islandum, qui irritum su-
um laborem fore animadver-
tens, post contracta, openovem
suorum comitum, varia delubra
idolæque, exiliò à popularibus
multatus, ad Olafum remigra-
vit. Ante Stefnerum popula-
ris ejus Thorvaldus Rodranus,
aliàs cognomine Vidförla, ut
docet *appendix ad Landnam. p.*
181. (cui latè per Christianum
orbem peregrinanti socium an-
tea se dederat Stefner) primus

omnium unà cum quodam è
Saxonia Episcopo, *Friderico* no-
mine, Christianam religionem
in patriam suam, successu tan-
tùm non irritò, introducere
sategit. De quibus uberius *Kris-
tendoms Saga*, seu *Historia de Re-
ligionis Christiane origine per Is-
landiam instituta, cap. 1. 2. 3. 4.*
6. & 12.

(f) Conf. *Kristendoms Saga*
Cap. 10. & Snorr. Sturlai Chronic.
in Vita Olafi Tryggvini Cap. 58. &
69. ubi paria narrat. Exemplum
affert *Sturlaus Cap. 28.* in Eyvin-
do maximis cruciatibus eneca-
to, paterà scil. quam ignitis &
vivis carbonibus repleverant,
ventri ejus admotà, quòd Chri-
stianorum nollet sacris initiari:
& *Cap. 86.* ubi de miserrima
morte Raderi refert, quam, Eys-
vindi cruciatus multò exceden-
tem, eadem ex causa subiit.
Nimirum tali conversionis mo-

duobus vel tribus viris. In Norvegiam verò delatus Regi Olafo, quæ hinc cunque pertulerat, narravit; addendò impossibile esse Christianam in hac Insula religionem unquam fore admittendam. Rex eapropter excandescens iraque æstuans, nostrates in Norvegia advenas partim membris truncandos, partim neci dando cogitavit (f).

Qua quidem æstate hinc illuc trajicientes Gizorus & Hialtius (g) atque à Rege securitatem stipulantes (*), suum illi in promovenda hinc religione

I

dò dudum in Saxonia usus fuerat Carolus M. qui etiam in sua *Capitulatione de partibus Saxonie* Cap. 7. statuit: *Si quis deinceps in gente Saxonum inter eos latens non baptizatus se abscondere voluerit, & ad Baptismum venire contemserit, paganusque permanere voluerit, morte moriatur.* Vid. *Philippi Labbei Concilior. collect. Tom. VII. p. 1132.* in collectione *Stephani Baluzii est Caput VIII. Tom. I. p. 251.*

(g) Cognomine *Skegginus* de prædio Thiorfardalo, gener Gizori; uterque à Thangbrando ad Christianismum perducti, ut nuper dixit Noster.

(*) Modernò stylò *Salvi condus* *Ans* literis muniti dicuntur, quibus de pace & securitate à Rege cavetur: talibus Gizorum quoque & Hialtium provisos fuisse nullus ambigo, nè scilicet imminenti advenis Islandis malo ipsi innocentes (Christianam enim hi fovebant religionem) involverentur. Aliàs veterem eamque notabilem pacis publicæ securitatisque cavendæ formulam ex *Gretla* seu *Gretteri* historia decerptam exhibet *Ol. Wormius in Lexic. Runic. p. 44. seqq.* & ex eo *Resenius in præfat. ad Gudmundi Andrea Lexicon Islandic. p. 3. seqq.*

genn, oc beto honom ambfyslo sinni til, a nyia leic, at her yrði enn við Cristinninn tectit, oc leto ser eigi annars von, enn þat mundi blyða.

Enn et næsta sumar foro their austan, oc Prestur sa es Thormodr bet, (h) oc quomo þa i Vestmannaeyiar, es X. vicur vöro af sumri, oc hafði allt farise vel at. Svá kvad Teitr þann segja, es sialfr vas þar. Þa vas þat mælt et næsta sumar adr i Logom, at menn scyllði sva coma til Althingis es X. vicur veri af Sumri, enn þhangat til quomo vici fyrr.

Enn their foro thegar inn til meginu lands, oc siðan til Althingis, oc goto at Hialta, at hann vas epter i Laugardali, med XII. manni: af því at hann hafði adr secr ordit Fiörbaugs mædr (i), & næsta Sumar, a Althingi, of Godgo; enn þat vas til þess þaft, at quad at Logbergi Quidling þenna (k):

Vil ec eigi God (l) geyja,
Græi thyker mer Fraija.

Enn

(b) Hujus quoque meminit Theodoricus Monachus Histor. Norveg. Cap. 12. & Kristendoms Saga Cap. 11.

(i) De vocabulo Fiörbaugs mædr, quod est in Textu, Vid. Indie. Voc. antiq.

(k) Mutuum hoc carmen affert Noster, etiam Kristendoms Saga, Cap. 9. quod plenius legitur apud Oddum Monachum in Olafs Saga Cap. 37. Unde quod hic deest, ita potest suppleri:

Ai man annat tviggja,
Oðin græi eðr Friggja.

Id est:

Semper unum ex alteris eris,
Oðinus canis aut Friggja.

Gudmundus Andrea in Lexico Islandico. quod P. Resenius edidit, voce Tveir, ex Niala, & quidem, ut ait, manuscripto bene antiquo, totum carmen ita exhibet ac interpretatur:

Hyrdeg eigi god geyja,
Græi thyke mer Freya:

Avallt

gione Christiana promittere auxilium, in quo negotio optimum se sperare successum aiebant.

Proximè sequenti æstate in Islandiam reme-
arunt, assumpto secum Sacerdote, cui nomen
Thormodus (*h*), exactisque decem eadem æstate
hebdomadibus, ad Vestmannicas insulas, salvis
rebus suis, appulerunt: fidem fecit Teitus, hæc
cum sibi narrasse, qui ipse hujus itineris socius
fuisset. Cum verò superiori annò legibus fuisset
cautum, incolas decimâ quaque ab æstatis initio
hebdomade ad Comitiam ituros, jamque Comiti-
orum tempus unâ hebdomade veterem morem
præverteret.

An. Chr;
1000.

Illi in continentem extemplò se contulère,
Hialtio ex ipsorum consilio in prædio Laugarda-
lo cum duodecim viris remanente; quippe qui
proximè præteritâ æstate idè exul (*i*) fuerat de-
claratus, quòd in Deorum ludibrium publicis in
Comitiis hoc cecinisset probrosum carmen (*k*):
Vil ec eigi &c. id est:

Nolo ego idola (*l*) allatrare,
Canis mihi videtur Freia.

I 2

Cum

*Avallt mun annat tveggja
Odinn grey edr Freya.*

Id est:

*Non curo si Numina Ethnica
sunt infesta,*

*Caniculam existimo Venerem:
Semper erit alterutrum,
Othinus canis aut Venus.*

(*l*) Conf. Indic. voc. antiq. in
Godr. (*) Se-

Enn theiſr Gizor foro unz theiſr quomo i ſtad thann i hia Olfoff-Vatni, er kalladr es Vellan-Katla, oc gerdo ord thadan til Things, at a mot theim ſcyldi coma aller fulltings-menn theiſrra: af thvi at theiſr haufdo ſpurt, at Andſkotar theiſrra villdi veria theim vigi Thingvellenn. Enn fyrr enn theiſr færi thadan, tha com thar ridandi Hiallti, oc theiſr er epter voro med honom. Enn ſidan ridu theiſr a Thingid, oc quomo adr mot theim frændur theiſrra oc Viner, ſem theiſr hoſdo æſt; enn ener Heidnu mennur ſaman med Alvæpni, oc baſdi ſva nær, at theiſr myndi beriaſc, (*) at eigi offaæ a midli.

Enn annam dag epter gingo theiſr Gizor oc Hiallti til Logbergs, oc boro thar upp erendi ſin; enn ſva er ſagt, at that bæri fra, hve vel theiſr maltu. Enn that gerdiſc af thvi, at thar nefndi annar madr æt odrom vatna, (**) oc ſogduſc hvarer ur logom vid adra, ener Criſtno menn oc ener Heidno, (m) oc gingo ſidan fra Logbergi.

Tha

(*) *Sequentia in Textu verba usque ad midli deſunt in omnibus, quas vidi, exemplaribus editionis Islandicæ Theodori Thorlacii: verum ex apographo quodam manuſcripto ſunt reſtituta, præunte, ni fallor, ipſo authographo.*

(**) *Conſule dictum Indicem, voce Vötr.*

(m) *Hoc fieri quidem ſolebat, poſthabitò etiam ſanguinis reſpectu: publicâ enim lege dudum erat ſancitum, Deorum inſectatores pœnam exiliî manere, tenerique propinquos in quarto*

Cum reliquis verò Gizorus ad locum Stagno Olfoff-vatni proximum, Vellan-katla dictum, perrexit, illinc ad Comitìa nuncium miserunt, rogantes, ut ipsis in auxilium quantocyus omnes properarent amici, quippe inaudiverant fore, ut inimici sui armatâ manu à Comitiiis illos repellerent. Prius verò, quàm loco moverent, Hialtius cum relictis sociis improvisò eques adfuit, inde ad Comitìa pergentes habuerunt obviam quos desideraverant cognatos & amicos. Ethnici verò armatos se stiterunt, nec multum abstuit, quin in mutuum proruissent conflictum. (*)

Insequenti autem die Comitìa adierunt Gizorus & Hialtius, ut negotiis suis prospicerent, prolatisque in medium quæ expedirent, facundissimâ, ut dicitur, oratione adstantes allocuti sunt. Inde factum est, ut testibûs (**) jam ab unâ jam ab altera parte prolatis, mutuae Societati invicem renunciarent Christiani & Ethnici (m), indeque Comitiiis se subtraherent.

I 3

Ro-

quarto gradû & propiori reos persequi, utpote familiâ indignos, ideòq; eliminandos: quippe hisce sacris sanguinis nexum solvi autumabant, id quod unò verbò *Frandaſion*, i. e. cognatis

onis divortium appellârunt; ut ex antiquitatibus refert *Torſæus Hiſt. Norveg. part. 2. lib. 9. Cap. 6.* Conjugalem tamen amorem, filiorûmve pietatem ob religionis dissensum tolli non debere existis

Tha bôdo ener Cristinn menn Hall a Sido, at hann scylldi Log theirra uppségia, þau es Cristnemme scylldi fylgia. Enn hann leystisc því undan við þa, at hann cæpti (n) at Thorgeri Logfogo manni, (o) at hann scylldi uppségia, enn hann vas enn þa beidenn.

Enn síðan es menn quomo i buðer, þa lagdisc hann niðr Thorgeir, oc bræiddi felld sinn a sic, oc hvíllði þann dag allann, oc nottena eptir, oc kvæð ecki ord. (p) Enn of morgonenn eptir settisc hann upp, oc gerði ord, at menn scylldi ganga til Logbergis. Enn þa hóf hann Tolo sína upp, es menn quomo þar, oc sagði: at bonom þotti þa comit þeg manna i onytt efni, ef menn scyllði eigi hafa allir Log ein a Landi þer, oc talði fyrir monnom a marga vega, at þat skyldi eigi lata verða; oc sagði, at, það mundi at því ofetti verða, es vísa von vas, at þar Barðmider gerdisc a midli manna, es landded

existimabant gentiles, ut ex inscriptionibus liquet sepulcralibus Runicis, quas promittit *Vere- lius in Not. ad Hervarar Saga pag. 101.*

(n) Oddus Monachus narrat Hallum pendisse Thorgeiri sexaginta uncias argenti; quinquaginta tantum uncias computat *Kristendoms Saga Cap. 11.* ubi totum hoc in stabiliendo

Christianismo negotium egregie illustratur.

(o) Hic est Thorgeir ille de *Liosavatni*, Nomophylax, cujus meminit *Noster Cap. 5. fin.* In *Landnama part. 3. Cap. 15* & *Kristendoms Sogu Cap. 11.* nominatur Thorgeir Godi, ni fallor, quod certæ in Islandia ditioni talis esset præfectus, qualis hodie Islandis dicitur *Syslu mann.*

Vid.

Rogarunt tum temporis nonnulli Christiani Hallum de Sida, vellet leges Christianismo proficuas ferre. Verum ille hoc negotium declinans, datâ pecuniâ (n), Thorgeirem Nomophylacem (o) eò perduxit, ut, quamvis ethnicus, hoc tamen oneris in se susciperet.

Postquàm verò domum vel ad tabernacula sua singuli se recepissent, Thorgeir lectum petiit, ac stragulo suo se involvens, totam illam diem noctemque insequentem quieti se dedit, ne verbum quidem interim proferens (p). Proximò autem die assurgens iussit, ut frequens in Comitibus adesset concio, (*) cùmque ingens conveniret hominum frequentia, hoc modò eos affari

Vid. *Indic. voc. Antiqu. in Godr*

(p) Scilicet is veteribus mos erat, ut si quæ majoris momenti res occurreret, & ambigua difficultatibusque implicita, unum alterumque diem lecto se adderent ad captandum per quietem & somnum saluberrimum istâ in re consilium, quod deinde maturè executioni dabant; ejusmodi inter alia Exemplum in Hacone, Comite Hlandensi suppeditat Historia Norvegica, quem cùm Haraldus

Cærolidens, Daniæ Rex, in causa Gull-Haraldi, fratris filii consuleret, Holfatiam scilicet, ut justam relictamque à Patre Knuto Dana-ast hæreditatem expetentis, Comes, simulato morbo, lecto se dedit, indeque Regi post aliquot dies se ut ægrum invisenti consilium impertivit satis astutum. *Vid. Torfæi Hist. Norveg. part. 2.* Sic Thorgeir plenum consilii & prudentiæ opus hîc peregit.

(*) Conf. *Kristendoms Saga Cap. 11.* (q)

ded eyddisc af. Hann jagdi fra thvi, at Kunungar, ur Norvegi, oc ur Danmorko, hofdo haft ofrid oc orroftor a midli sin, langa tid, til theß unz Lannzmann gerdo frid a midli theirra, thott their villdi eigi; enn that rad gerdisc fœa, at af stundu sendusc their gersemar a midli, enn tha bellt fridr fa medan their lifdu. (q) Enn nu thycker mer that Rad, quad hann, at ver latom oc eigi tha rada, er mest vilia i giegngangasc, oc midlom fœa mol a midli theirra, at hverer tvegio havi nacqvart sins maals, oc hovom aller ein Log oc æinn Sid: that mun verda satt, es ver slitom i sundr Loginn, at ver monom slita oc fridenn. Enn hann lauc fœa mali sino, at hverer tveggio jotto thvi, at allir scylldi ein Log hava, thau sem hann redi upp at segia. Tha vas that mellst i Logom, at aller menn scylldi Cristner vesa, oc Scirrn (r) taca, their er adr voru ofcyrder a Landi ber; enn of Bar-

na-ut-

(q) Cl. *Torſæus* ait se nullibi aliàs hæc legiſſe, nec qui iſti Reges fuerint, agnoviſſe, *part. 2. Hiſt. Norveg. lib. 9. Cap. 36.* Verùm in *Kriſtendoms Sogu Cap. 11.* clarè nominantur; *Dagus* ſcil. in Dania Rex, & *Tryggvius* in Norvegia.

(r) Habebant quidem Ethnici ante ſacra Chriſtiana orbi terrarum illata quandam Baptiſmatis vel luſtrationis per a-

quam ſpeciem, cui conjuncta erat nominis impoſitio pueriſ facta, id quod ex Edda Samundii in *Runa Capitule Strophæ 21. Chronico Norveg. Snorr. Sturlæi in Vita Haraldi Pulchricomi, Cap. 40.* etiam *Olafi Tryggvini vita Cap. 1. & 48. Landnama part. 5. Cap. 6.* aliſque veterum monumentis conſtat, nec aliis nationibus in gentiliſmo hic mos deſuit; unde ad *Boniſacium, Germanorum*

fari orsus est: prævidere se imminentem Reipublicæ perniciem, nisi unâ cuncti cives lege viverent; multisque rationibus evincere satagit, ut consentirent auditores: addidit prominari alioquin discordias & civilibus bellis ansam dari, ad eò ut vastatæ exinde insulæ mera demum solitudo induceretur. Nec siluit Reges Norvegiæ perinde ac Daniæ bella frequenter recipocasse longo temporis tractu discordes, usque dum, ipsi etiam invitis, subditi utrinque pacem conderent, adeò quidem obnoxiam, ut invicem pretiosissima deinde munera miserint, nec nisi cum utriusque morte finierint (q). Jam mihi hoc consultius videri, ait, ne rebus præficiamus eos, qui mutuò dissident, verùm potius ita eos conciliemus, ut utrique parti aliquid detur, omnes tamen eodem jure iisdemque moribûs gaudeant: Hoc enim certò est certius, quòd si Legem discerpamus, pax etiam conculcetur, opus sit. Hisce dicendi finem cum fecisset, in ejus sententiam manibûs pedibûsque itum est, promittentibûs singulis, illam velle se legem amplecti, quam ipse conderet. Tum in leges fecit referri, omnes totius regionis incolas debere Christianos fieri, atque sacrâ lymphâ nondum ablutos Baptismum (r) protinus suscepturos: de infantum verò expo-

na-utburd scylldo standa en forno Log; oc of Hrossakjötz aat (s); scylldo menn blota (*) a laun ef villdo, enn varda fiörbaugs-gardr, ef vottom ofquæmi vid. Enn sidar fom vetrom var su Heidni afnumen, sem onnor. Then-na Atburd sagdi Teitr off, at thi er Cristri com a Island.

Enn Olaf Tryggva sun fell & sama Sumar, at sogo Samundar prestz (t). Tha bardisc hann vid Svein Harrallsun

rum & Frisiorum Apostolum, etiam *Winfriðum* nominatum, ita rescripsit *Gregorius II. Papa Epist. 122.* ubi: *Quos, inquit, à paganis baptizatos asseruisti, si ita habetur, ut denuo baptizes in nomine Sanctæ Trinitatis, mandamus.* Verùm illa gentilium baptismata erant tantùm simplicia lavacra, in quibus caro quidem lavabatur, reatus verò non eluebatur. De Baptismo Ethnicorum egregiè commentatus est *Otho Sperlingius* nostras. De Proselytorum apud Hebræos Baptismo egit *Seldenus in lib. de Jure Nat. & Gent. juxta disciplin. Hebræor.*

(s) Scilicet apud Septentrionales ethnicos hic mos invaluit, ut infantes, si plures darentur quàm alere & enutrire possent, exponerent ac abjicerent, imò

vivos sepelirent; carnèque equinà vescerentur, nulli alioquin futurà usui. Conf. *Landnama part. 5. cap. 6. Oddus Monachus in vita Olafi Tryggvini cap. 37. v. 140. Snorr. Sturlei Chron. Norveg. in vita Olafi Sancti, Regis, cap. 56.* Verùm binos hos articulos, inter alios Christianæ professioni adversantes, demum antiquavit ac legibus eximi jussit *Olafus Crassus Rex*, quæ de re ad *Skaptium Thoroddi filium*, tum temporis Islandiæ Nomophylacem (cujus *Noster* inferius Cap. 8. meminit) An. 1017. misit, ipse auctor Juris Canonici seu Ecclesiastici, quod *Kristinn Rettr* appellatum ex sententia *Grimkelis* Episcopi Sacerdotumque & aliorum Sapientum consiliò, ad extirpandum Ethnicismum morésque pravorum

sitione & carnis equinæ esu è præscripto veterum legum jus esset (s): qui Diis sacrificare (*) vellent, possent id quidem occultè facere, si verò hac de re testibus convincerentur, exilii pœna ipsos merneret. Verùm paucas post hyemes ethnicos hoste, aliósque prapos mores abrogatos constat. Hanc Christianæ in Islandia religionis originem Teitus nobis retulit.

Olafus Tryggvinus autem eòdem annò mor- A. C.
tem oppetiit secundum Sæmundi Presbyteri nar- 1000,
rationem (t), pugnando scilicet cum Sveino Ha-
raldi

K 2

prapos Christianæ pietati refragantes, condidit. Si rectè meminerim, (libris enim hîc destitutor) est etiam de his peculari caput in *Legibus Ecclesiasticis Canuti Magni* à Spelmanno editis. Vide aliàs quæ de carnis equinæ esu interdicto eruditè differit Nobil. Jo. Geo. Keyserus in *antiquit. selectis Septentrionalib. & Celticis* à pag. 322. ad 340.

(*) Vid. *Lexic. voc. antiqu.* voce *Blota*, ubi de Septentrionalium Sacrificiis nonnulla observantur.

(t) Cùm Olafus Tryggvinus in navali ad Svoldurem (Grypsvaldiam intelligunt nonnulli) &

acri prælio de victoria non posset non desperare, è prætoriana vi præcipitem se in mare dedit. Quid exinde de eo factum sit, variant Historici; quos inter sunt qui produnt, multos pòst annos in Syria visum fuisse senecionem & Monachum. Consulantur ejus vitæ Scriptores. Num verò Noster hîc præsentem Sæmundi Presbyteri narrationem, an scriptam intelligit, id meum non est decernere. Hoc constat, nihil hodie superesse Historiarum, quas Sæmundus scripsisse creditur. Conf. superius dicta in *not. ad Prologum*, pag. 4.

(u) In

rallſun Dana-Konung; oc Olaf enn Sænſca (u), Eiricsſun, at Uppſolum, Svía-Konung; oc Eiric (es ſidan vas Jarl at Norvegi) Haconar (x) ſun (y). That vas CXXX. vetra epter drap Eadmundar, enn M. epter Burd Criſtz, at Althydo tali (z).

VIII. CAPITULE.

Fra Byſcopum utlendum.

Theſſi ero Noſu Byſcopa theirra, es verid baſa a Islan-
di utlender, at ſogo Teitz: Fridrekr (a) com i Heidni
her;

(u) In textu cognomen eſt *Sænſca*, quod crebrò in mem-
branis occurrit, conſtanter *Sue-*
cum denotans; quippe à voce
Svenskr hæc vox eſt formata,
literà *v* ſcilicet ante vocalem
eliſã. In *Hervarar ſaga* legitur
Olaf Svenska, quod *Olaum Sue-*
onem vertit Verelius. Eſt aliàs
ipſi cognomen apud Hiſtoricos
Skautkonungr, quòd puer Rex
Sueciæ factus in Matris gremio
federet: *Skaut* enim gremium
denotat; Svecis hodieq; *Skjot*,
Danis *Skjød*: quam etymolo-
giam quoque confirmat *Her-*
varar Saga. Pravè igitur non
nullis vocatur *Skotkonning* aut
Skatkonning, quòd Romano
Pontifici tributum *Romskot* di-
ctum conceſſerit; de quo tribu-

to tamen altum eſt apud vete-
res ſilentium.

(x) Mali ſcilicet, aliàs *Hlade-*
jarl dicti, à villa *Hlade* quam
inhabitavit, in Nidroſienſis ur-
bis confinio.

(y) Sublatò in navali pugna
Olafò Tryggvinò, Norvegiam
inter ſe diviſerunt victores:
Sveinus *Tingufkeg*, i. e. furcatæ
vel admorſæ barbæ, Rex Daniæ, ſi-
lius Haraldi Cærulidentis, nepos
Gormii Grandævi, Daniæ Re-
gum; Olafus Skaut-konungr,
Rex Sueciæ, privignus dicti Da-
niæ Regis Sveini; & Ericus po-
ſtea factus ſux in Norvegia di-
tionis Comes, ut in *Hiſt. Nor-*
veg. traditur ampliùs.

(z) Conf. finem Cap. 10. in-
feriùs. Ex utroque hoc loco
concluſ

raldi filio, Daniæ Rege; Olafo Sveone (u), filio Erici Upsalensis, Svecorum Rege; Erico quoque Haëonis (x) filio, postea in Norvegia Comite (y). Contigit hoc annò post cædem Edmundi centesimo trigesimo, post natum Christum millesimo, secundum computum vulgarem (z).

CAPUT VIII.

De Episcopis alienigenis.

Nomina hæc sunt Episcoporum extraneorum, qui in Islandiam sunt profecti, secundum Teiti narrationem: Islandis nondum in Christiana institutis religione, verum adhuc Ethnicis, venit Fridericus (a), cui successerunt Bernhar- A.C. 901.
 dus

K 3

concludere licet, Arium quoq; animadvertisse, vel saltem ei non ignotum fuisse aræ Dionysianæ defectum, quem docti viri jamdudum depræhenderunt detexeruntque. Hujus aræ nomen est ab auctore Dionysio Exiguo, Monacho, qui seculò sexto floruit, ac tempora à Christo nato pietati convenientius supputare incepit, cum antea ab Imperatorum initiis aut aliis rebus gestis numerarentur. Notandum etiam ex allegatis illis

locis patescere, veteribus usitatam hodieque secundum annos Christi computandi rationem, haud fuisse incognitam, cum aliàs per *hyemes & æstates* computaverint, quod alibi passim Arius quoque fecit, & post eum qui Septentrionales historias scripserunt alii.

(a) *Codex Flateyensis*, in Regiam Bibliothecam illatus, adventum Friderici Episc. in Islandiam ad an. 901. & aliò locò, insigni aberratione ad ann. 800. refert.

ber; Enn thesser voro sidan: Biarnhardr enn Bocvifi (*)
 V. or; Colr (*) fo or; Hrodolfr. (**) XIX. or; Jauhan
 enn Jrski (***) fo or; Biarnhardr (*,*) XIX. or; Hein-
 recr II. or; Enn quomo her adrer. V. their ed Byscopar
 quodusc vesa: Ornolfr oc Godiscolcr (*,); oc III. Erm-
 skir (†), Petrus oc Abraham oc Stephanus.

Grimr, at Mosfelli (b), Svertingsfun toc Logfogo
 epter Thorgeir, oc hafdi ij sumor; enn tha fecc hann Lof
 til thess, at Scapti Thoroddsfun hefði systorfun hanns, af
 thi at hann vas haasmelltr sialfr. Scapti hafdi Logfogo
 XXVII. sumor; Hann setti fimtardoms - Log (c); oc that
 eingr

refert. Erat is è Saxonia, at-
 que Thorvaldi Kodranii, aliàs
 Vidförla dicti, in propagando a-
 pud Islandos Christianismo ad-
 jutor strenuus. Vide ad Ca-
 put 7. Not. (c).

(*) Anglum eum fuisse & è
 consilio Olai Sancti in Islandiam
 esse profectum, ex *Hungervaka*,
 seu veteri *de Islandia Episcopis*
libro, refert *Appendix Landna-*
ma p. 181.

(*) Hunc primum fuisse in
 Islandia Episcopum, adjuvante
 Hallö de Haukadalo; atque in
 Skalaholto sepultum, ex *Hun-*

gervaka docet eadem *Appendix*
Landn. l. c.

(**) Dictus est hic Episcopus
 aliàs *Ulfr*, & quod è Ruduburgo
 in Anglia esset, *Ruda-Ulfr*, vel
Hrodolfr. Vid. *Landnam. part. 1.*
Cap. 16. & ex *Hungervaka* ejusd.
Appendix p. 182.

(***) Saxonem eum fuisse
 asserit dicta *Appendix ad Land-*
namam pag. cit. Verùm Islan-
 dum cum Nostro eum facit *Hun-*
gervaka, quem etiam in *Vin-*
landiam esse profectum, ubi
 Christianismum docuit, sed
 tormentis postea affectum &
 occis

dus (*) Librorum peritus, qui substitit quinque annos, Colus (*), qui paucos; exinde Rudolphus (**) novendecim, Johannes Hibernus (***) paucos annos, Bernhardus (**) novendecim, Henricus verò duos annos hîc sedem habuere, præter quinque alios, Episcopali se jactantes titulo, puta Ornolfum, Godiscolcum (*) & tres Armenos (†); Petrum, Abrahamum & Stephanum.

Nomophylacis officiò post Thorgeirem bi- A. C. 1001.
nis æstatibûs (i.e. bienniò) functus est Grimus Mos-
fellenfis (b), Svertingi filius, quod propter ingra-
vescentem raucorem Sororis suæ filio Scaptio
Thor-oddino, impetratâ prius veniâ, resignavit. A. C. 1003.
Scaptius huic muneri præfuit annos viginti sep-
tem: tulit is de judicio quinario (c) legem, utque
in-

occisum tradit, teste eadem *Ap-
pendice*.

(**) De hoc Bernhardo le-
ge dictam *Appendicem* l. c. cum
in eo sit prolixior.

(*) *Skolkus* nominatur in *Ap-
pendice ad Landnamam* p. 181. u-
bi etiam præmittitur quidam
Nostro omiffus Episcopus alies
nigena, *Gudi* dictus. Verùm A-
rio magis fidendum reor, & ir-
replisse in *appendicem* illam er-

rorem, vel ipsius auctoris vel ty-
pographi, ut ex uno *Gudiskolko*
bini emerferint Episcopi, *Gudi*
& *Skolkr*.

(†) Pro III. *Ermiskir* Arii *Ap-
pendix* illa ad *Landnamam* p. 181.
ponit: *Thrir af Armenia*, h. e.
tres ex Armenia.

(b) *Theod. Thorlacius* hîc an-
notat, aliàs *Gunnari* nomen.
ipsi fuisse.

(c) Conf. *supr. Cap. 5. notam (x)*.

Hîc

eingi vegandi scylldi lysa vig (d) a hendur odrom manni enn ser; enn adr voro her sliç Log of that, sem i Norvegi (e). A hanns dogom urdo marger Hofdingiar oc Rikismenn secer eda landflotta, of Vig eda Barsmider, af Rikis-focom hanns oc Landstiorn. Enn hann andadisc a eno sama aari oc Olafr enn Digri fell, Harallsfun, Godrodarsfunar, Bearnarsfunar, Harralls (f) ens Harfa-gra, XXX. vetrom sidar enn Olafr felli Tryggvasun (g). Tha toc Steinn Thorgestesfun Logsogo, oc hafdi III. sumor; Tha hafdi Thorkell Tiorvasun XX. sumor; Tha hafdi Geller Bolvercs (h) sun IX. sumor.

IX.

Hic monendum quoque, fuisse in Islandia juramentum legale, quod *Fimtardoms Eid* dicebatur, cujus meminit *Appendix ad Landnamam*, p. 180.

(d) Scilicet non clanculum & more sicariorum patrati, sed palam & militari more; quò casu antiquatæ Islandorum perinde ac Norvegorum Leges statuere: *Si quis homicida pacem vult impetrare, ternis vicibus se auctorem cædæ pronunciet eodem die quò hominem percussit.* Id ni fieret, nullæ conciliationi locus erat, verum capite pensabatur hoc

delictum, ut voluntarium, de quo in Canuti M. legibus Cap. 93. est sancitum: *Homicidium voluntarium nullò pretiò emendabit.* Conf. quæ annotat *Gudm. Andree ad Voluspä*, secundæ editionis pag. 98.

(e) Conf. superiùs de Gulathingensibus Norvegorum Legibus per Ulfliotum in Islandiam traductis Cap. 3. & quæ ibidem de Norvegicis Legibus annotata sunt.

(f) Hic vox *Sonar* subintelligenda est, quæ à textu abest, elipsi Islandis perquam familiari.

(g) Conf. superiùs Cap. 7.

in publicatione homicidii (d) nullus homicida alium quàm semetipsum reum vendicaret: In hisce verò antea nostræ leges Norvegicis planè erant conformes (e). Ea tempestate plures proceres primorèsq; partim morte partim exiliò sunt multati, idque vel ob homicidia patrata, vel inflicta armis vulnera & plagas: erat enim ejus imperium rigidius & severius. Obiit autem eòdem annò, quò occisus est Olafus Digri (i. e. Crassus) Haraldì filius, Godrodi nepos, Biorni pronepos, abnepos (f) Haraldì Pulchricomi, triginta scilicet annos postquàm cecidit Olafus Tryggvinus (g).

A. C.

1030.

Succesorem in Nomophylacis officio habuit Steinum Thorgesti filium, qui tres annos; inde Thorkell Tiorvii filius viginti annos; & post hunc Geller Bolverki (b) filius novem annos, huic muneri præfuere.

A. C.

1033.

A. C.

1036.

A. C.

1056.

L

CAPUT

(b) Vetustum hoc nomen est, unumque ab Asis in Septentrionem introductorum, quippe quod in *Havamal*, seu *Ethica Othini*, strophæ 98. occurrit. Compositum est ex *Böl*, molestia, angustia, res adversæ, & *verk*, operarius, quasi molestiæ operarius, nisi fortè, qui cum dolore operatur. Vide *Edda mythol.* 62. de Odino mulsum Poëticum petiuro.

(i) Pro-

IX. CAPITULE.

Fra Isleifi Byscopi.

Isleifr Gizorarsun, ens Hvita (i), vas vigdr til Byscops (*) a dogom Haralls (k), Norvegs Konungs, Sigurdar sunar, Halfdanar sunar, Sigurdar sunar Hrisa, Harallsunar ens Harfagra. Enn es that so Hofdingiar oc goder menn at Isleifr vas miklo nytri, enn adrer Kennemenn, their es a thvifa Landdi voro nædi; tha selldo bonom marger sono sina til leringar, oc leto vigia til presta. Their urdu sidan vigder II. til Byscopa, Collr er var i Vic (l) austr, oc Joann (m) at Holom.

Isleifr atti III. Sono (n); their urdu allir Hofdingiar nyter, Gizor Byscop (o), oc Teitr Prest (p), fader Halls,

(i) Promotoris scilicet fundatæ in Islandia religionis Christianæ, de quo Noster superius Cap. 6.

(*) Erat is primus, & quidem totius Islandiæ Episcopus, ab Adalberto, Archiepiscopo Bremensi ordinatus. Pater enim adolescentem Erfurtum in Saxonia miserat, ut ibi Scholam frequentaret, teste *Kristendoms Soga* Cap. 12. & *Appendice ad Landn. pag. 175.* Verum enim verò quod *Cap. 4. in princ.* de Adalberto seu Albrechto, Bre-

mensi Episcopo narrat *Kristendoms Saga*, illum tempore Haraldii Gormii filii (Dan. Regis) Arhusiensis in Jutia consecratum fuisse Episcopum; id falsum est, & contra omnium Historicorum fidem.

(k) Cognomento *Hardraade* i. e. Strenuus, vel imperiosus, qui in Anglia bello occubuit.

(l) In *Kristendoms Saga* Cap. 12. dicitur Kolr *Vikveria* Biscop.

(m) De quo inferius Cap. 10.

(n) Ex Dallâ Thorvaldi filia, quam ante susceptum Episcopatum

CAPUT IX.

De Isleifo Episcopo.

Isleifus, Gizori Albi (i) filius, ad Episcopalem dignitatem evectus est (*), Norvegiæ falces tenente Haraldô Sigurgi Norvegiæ Regis filiô (k) A. C. 1056. cui avus erat Halfdanus, proavus Sigurdus Arifius, atavus Haraldus Pulchricomus. Cùm verò viderent Proceres & Primicerii regionis multò magis idoneum fuisse Isleifum aliis hujus regionis viris eruditis, multi suos ipsi liberos in disciplinam tradidère, quos deinde in Presbyteros fecerunt ordinari, è quibus duo postea Episcopi sunt constituti, nempe: Collus Vikensium in Norvegia (l), & Joannes (m) Holensium (in Islandia).

Tres Isleifo erant filii (n), omnes egregii (regionis) magnates; scilicet Gizorus, Episcopali dignitate conspicuus (o), Teitus Presbyter (p), pater

L 2

ter

tum duxerat, ut refert *Krisfendoms Saga Cap. 12.*

(o) Erat Gizorus secundus Episcopus consecratus Islandiæ, omnium ordinum in ea Insula magnificentissimus, de quo Haraldus Strenuus, Norvegiæ Rex, hoc tulit judicium: ad tria satis aptum eum fuisse, ut vel Regem seu terræ præfectum ageret,

vel belli Ducem, vel Ecclesiarum antistitem. Conf. *Arngr. Jone Tr. de Islandia.*

(p) In *Krisfendoms Sogu* loco cit. nominatur *Teitr hinn marglati*, i. e. excelsi animi, magnanimus. Noster eum *Spacastann*, i. e. sapientissimum vocat superius *Cap. 1.*

(q) Bol-

Halls, oc Thorvalldr. Teit fæddi Hallr i Haukadali, sa
madr es that vas almælt, at milldastr veri oc agestr at
godo, a Landi her, olerdra mamma.

Ec kom oc til Halls VII. vetra gamall, vetri epter
that es Geller Thorkelsfun, fodor fader minn oc fostri,
andadisc, oc vasc thar XIII. vetur.

Gunnar enn Spaki hafði tecit Logfogo, tha es Gel-
ler (q) let af, oc hafði III. Sumor. Tha hafði Colbeinn
flosafun VI. That sumar er hann tok Logfogo, fell Har-
alldr Konungr (r) a Englandi. Tha hafði Geller i an-
nat sinn III. sumur. Tha hafði Gunnar i annat sinn I.
sumar. Tha hafði Sigbvatr Surtson, systorson Colbeins,
VIII. A theim dogom com Semundr Sigfussun sunnan
af Fraclandi hingat til lanndz, oc let sidan vigiasc til
Prestz (s).

Isleifr vas vigdr til Byscops, tha es hann vas fim-
togr. Tha vas Leo Septimus Pave. Enn hann vas
enn næsta vetr i Norvegi, oc for sidan ut hin-
gat. Enn hann andadisc i Skalaholtti, tha es hann hafði
alls verit Byscop IV. vetur oc XX. Sva sagdi Teitr off.
That

(q) Bolverki filium, de quo vegiæ Rex, de quo superius,
supra Cap. 8. in fine.

(r) De hoc vide *Notas in Pro-*
(s) Scilicet Strenuus, Nor-
legum.

(s) Ter-

ter Halli (*junioris*) & Thorvaldus. Teitum educavit Hallus in Haukadalo, quem omnes ut beneficentissimum ita & bonitate celeberrimum præ omnibus hujus intulæ laicis prædicabant.

Iple etiam in Halli familia vivere cœpi annos natus septem, exacto scilicet uno anno à morte Gelleris, Thorkelis filii, avi mei paterni & nutricii, ibique quatuordecim annos commoratus sum. A. C. 1057.

Post Gellerum (*q*) Nomophylacis adiit officium Gunnar Sapiens, id quod triennium administravit, successorem nactus Colbeinum Flosii filium, qui sex annos idem direxit, admotus illi eò ipso, quò cecidit in Anglia Rex Haraldus, anno (*r*): Inde iterum id muneris suscepit Geller, qui triennium præfuit; tum resumfit illud Gunnar, & in annum tenuit, succenturiato ipsi per octennium Sighvato Surtii filio, Colbeini ex tore nepote. A. C. 1074. Hac tempestate ab austro, & quidem è Francia, huc appulit Samundus Sigfusinus, qui postea in Presbyterum est ordinatus (*s*). A. C. 1077. A. C. 1078.

Isleifus ad Episcopatum pervenit anno ætatis quinquagesimo, sedente Leone Septimo, Pontifice Romano. Proximè præcedente hyeme (*anno*) (Isleifus) in Norvegia fuerat, inde huc trajiciens, quem mors demum Scalaholti oppressit, A. C. 1055. A. C. 1080.

Thad vas a Drottens degi (t), VI. nottom epter Hatid theirra Peturs oc Pols; LXXX. () epter Olafs fall Tryggvasonar. Thar vas ec tha med Teiti fostra minom, XII. vetra gamall (u). Enn Hallr jagdi off fva, es bædi vas minnigr oc olyginn, oc mundi fjalfr that es hann var scirdr, at Thangbrandr scirdi hann threvetrann; enn that vas vetri fyr, enn Cristni veri her i Log tekin; Enn hann gerdi Bu thritogr, oc bio LXIV. Vetur i Haukadali; oc hafði XCIV. vetur, tha es hann andadisc, enn that vas of Hotid Martens Byscops, a enom X. vetre epter andlat (Isleifs) Byscops.*

X. CAPITULE.

Fra Gizori Biscopi.

Gizor Byscop, sonr Isleifs, var vigdr til Byscops; at þen Lanns-manna, a dogom Olafs (v) Konungs Harrallsunar, II. vetrom epter that es Isleifr andadisc (x);
thann

(t) Tertio Nonas Julii, ut notatum est in *Kristendoms Sogu Cap. 12.*

(*) Est in Textu Islandico elliptis, ut supra Cap. 1. fin. subintellecta scilicet voce *vetrom*.

(u) Arium exequiis Isleifi Episcopi adstetisse duodecim annos natum tradit quoque *Kristendoms Saga Cap. cit.* his verbis: *Ari hinn frodi fiod yfer greptri hunns XII. vetra gamall;*

hoc est: *Arius multiscius sepultura ejus adstet duodecim annos natus.*

(v) Kyrri, i. e. *Quieti*, Norvegiæ Regis.

(x) Fuit autem consecratus ab Hartvico, Archiepiscopo Magdeburgensi, eò quòd Bremenensis Archiepiscopus, Leimarus, tum temporis Henrici Quarti, Imperatoris, partes secutus, Gregorii Septimi, Pontificis

pressit, exacto post susceptum Episcopatum annò vicesimo quarto, Teitò hoc nos docente. Dies emortualis ipsi erat Dominica (t), sextiduo post Festum Petri & Pauli, octuagesimo (*) à decessu Olafi Tryggvini annò, quo tempore ego cum Teitò contubernali meo duodecennis ibi adfui (u): quædam etiam ex Halli ore hausimus, viri non minùs præteritorum memoris, quàm veracis: meminerat ipse se triennem à Thangbrando baptizatum, unico anno ante receptam publicè Religionem Christianam. Domicilium verò in Haukadalo fixit, cùm trigesium ageret ætatis annum, ubi annos sexaginta quatuor vixit, mortuus deinde annò ætatis nonagesimo quarto, ipso Martini Episcopi festò, annò à A. C. morte Isleifi Episcopi decimo. 1090.

CAPUT X.

De Gizoro Episcopo.

Gizorus Episcopus filius Isleifi, ordinatus fuit A. C. in Episcopum, desiderantibus id popularibus ejus, 1082. quod contigit tempore Olafi (v) Regis, Haraldì filii, biennio post obitum Isleifi (x); commorabatur

ficis Romani, antèa verò nomine Hildebrandi dicti, offensas incurrisset, cùm inter illos inauditum in eum usque diem de

principatu certamen exortum universo imperii statui ruinam machinaretur.

(y) Scilicet,

thann vas hann annann her a landi (y), enn annann a Gautlandi. Enn tha vas Namn hanns rætt (z), at hann het Gífródr. Sva sagdi hann off.

Marcus Sceggia (a) son hafdi Logfogo næstr Sighvæti, oc tok that sumar, es Gizor Biscop hafdi einn vetr verit her aa landi, enn for med IV. sumor oc XX. At hanns fogo er scrifod ævi allra Logfogo-manna a Boc thefsi, theirra es voro fyrir vart minni: Enn bonom sagdi Thorarinn broder hanns, oc Sceggi fader theirra, oc fleiri spacir mem, til theirra ævi es fyrir hanns minni voro; at thvi es Biarni hinn Spaci hafdi sagt, foderfader theirra, es mundi Thorarinn Logfogomann, oc VI. adra sidan (*).

Gizor Biscop var aafsfelli af ollam Lannsmomnom, enn hver madr annara, theirra es ver vitom her a landi hafa verid. Af aafsfelld hanns, oc af tolom theirra Semundar (b), med umb-radi Marcufs Logfogomanns, vas that i Log leidt, at aller menn toldo oc virdo allt fe sitt, oc

(y) Scil. primum post obitum Isleifi annum domi mansit; altero vero annò, quò ordinatus est, in Gothlandia commorabatur.

(z) In textu locò rætt absque dubio legendum redt; cujus rationem pete ex *Indice Voc. Antiqv.*

(a) Skegge nomen proprium. virile erat non solum Islandis & Norvegis, verum etiam Danis usitatum. Sic in Catalogo illustrium Soræ sepulchrorum memoratur *Schelm Schegge*, nisi hoc fuerit cognomen, de quo dubitare licet.

(*) De septem hisce Nomo-phy.

batur per alterum annum hac in terra (y), per alterum verò in Gautlandia: tunc dictum fuit (z) nomen ei esse Gizrodi, ceu ipse nobis retulit.

Marcus Skegginus (a) Nomophylacis nactus A. C. est officium post Sighatum, & quidem eâ æstate, 1086. quâ anno vertente hac in regione fuerat Gizorus; huic autem muneri viginti quatuor annos incubuit. Secundum ejus relationem in hoc libello annotavimus ætates Nomophylacum, qui nostram prævertère memoriam. Istam verò notitiam omnium, qui ante ejus ætatem fuerunt, partim debuit Thorarino fratri suo, partim Skeggio, utriusque parenti, & sapientibus viris pluribus, prout his narraverat Biornus sapiens, avus illorum, quippe qui Thorarini Nomophylacis æquè ac, post hunc qui vixere, sex aliorum, probè memor erat (*).

Gizorus Episcopus ita omnium popularium amorem sibi conciliaverat, ut nè alius quisquam in tota regione tum temporis ita deperiretur. Unde tam ex amore in ipsum, quàm consiliò & suasu Sæmundi (b) ac Marci Nomophylacis in le-

M

ges

phylacibus Islandiæ egit Noster superius, puta: de Thorarino Cap. 3. de Thorkele Mani & Thorkeire de Liosavatni Cap. 5. de Grimo Mosfellenfi, Scaptio Thor-

oddino, Steino & Thorkele Thorvii filio, Cap. 8.

(b) Prestiz, seu Presbyteri scil. cujus superius Cap. 9. injuncta mentio. (c) Has

oc soro at rett virddt veri, hvart sem vas i Londom eda i Lausa-aurum, oc gerdu Tiund af sidan: That ero miklar jartecner hvat blydner Lannzmenn voro theim Man- ni, es hann com thvi framm, at fe allt vas virddt med Svardogom, that es a Islandi vas, oc Landet sialft, oc Tiunder (c) af gervar, oc Log alogd, at sva skal vesa, medann Island es bygt (d).

Gizor Biscop let Log leggja a that, at Byscops Stoll thess, er a Islandi veri, scylldi i Scalabollti (e) vesa, en adr vas hvergi; oc lagdi hann thar til Stolsins Scala- bollts land, oc margra cynia audæsi onnur, badi i Lon- dom oc i Lausom aurom. Enn tha es honom thotti sa fladr hafa vel at audævom throasc, tha gaf hann meir enn fiordung Bysops-doms sins til thess, at helldr veri II. Byscops Stolar a landi her enn eim, sva sem Nordlen- dingar æstu hann til. Enn hann hafdi adr lated telia Buendur a landi her, oc voru tha i Austfirdinga fiord-
ungi

(c) Hæftenus cum nullis cer- tis redditibus, nè decimis qui- dem, Episcopi officio esset pro- visum, eique, utut omnia Epi- scopalis officii munia obeunti, tantum ex civium vel munifi- centia vel misericordia vivere, atque ita egestate laborare ne- cesse esset, certè huic malo e- gregiam tulit medelam Gizorus.

(d) Paria refert *Kristendoms Saga* Cap. 12. circa fin.

(e) Erat Skalaholtum Gizori hæredium, quod cum aliis bo- nis in publicum usum dicavit, ut mox refert Auctor. Memoria itaque lapsus sit *Torfaus*, qui in *Hist. Orcadens. lib. 2. pag. 160.* hoc Islei fo adscribit.

(S) Nu

ges fuit relatum, ut universi ac singuli numerum inirent omnium, quæ possiderent bonorum, cujuscunque fuissent in regione nominis, tam immobilium quàm mobilium, præstito etiam juramento, justam esse bonæque fidei æstimationem; indèque accuratè persolvebant decimas. Hæc res maximo erat documento, quantum huic viro populares exhibuerint obsequii, quòd id efficere valuit, ut omnia bona in Islandia jurejurandò æstimarentur, nè quidem ipsa terrâ excepta, decimæque (c) inde solverent (incolæ); quin lege fuerit sanctum, ita statutum, quousque Islandia incoletur (d).

Gizorus Episcopus etiam lege fecit caveri, sedem Episcopalem in Scalholto (e) mansuram, cum antea certo loco affixa non esset Sedes; adjecit quoque Sedi Scalholtinæ terram & alia varii generis bona tam mobilia, quàm immobilia. Cum verò ipsi videretur satis provisum fuisse huic Sedi, ultra quartam partem suæ Diocesis alteri jam erigendo Episcopatu assignavit: maluit enim binas in hac regione Episcopales Sedes, quàm unicam, prout eum hac de re sollicitaverant boreales incolæ: dudum autem accuratum iniit colonorum numerum, atque tum ex Ori-

ungi VII. bundrud heil (f); Enn i Rangainga (*) fiordungi X; Enn i Bræidsfirdinga fiordungi IX.; Enn i Aysfirdinga fiordungi XII. Enn otalder voro their, es eigi otto Thinfarar-caupi at gegna af allt Island.

Ulfbedinn Gunnarsson ens Spaca toc Logfogo epter Marcus, oc hafði IX. sumor. Þá hafði Bergthorr Hramfsson VI. Enn þá hafði Godmundr (g) Þorgeirsson XII. sumor.

Et fyrsta sumar, es Bergthor sagði Log upp, var nymali that gort, at Log or scyllði scrifa a Boc, at Hafliða Miossunar (h), of vetren epter (i); at Jogo oc umbradi theirra Bergthors, oc annara þacra manna, theirra es

(f) Numerandi ratio hinc valeat eadem, quæ superius allata est ad Cap. 4. not. (l) ideoque VII. bundrud, septingenti, sunt 840. X. bundrud, i. e. mille, 1200. IX. bundrud, nongenti 1180. XII. bundrud mille ducenti 1440.

(*) Pro Rangaingafiordungi, Bræidsfirdinga-fiordungi & Aysfirdinga-fiordungi, ponit Kristenslendoms Saga Cap. 13. Sunnlendinga fiordunge, Vestfirdinga-fiordunge & Nordlendinga-fiordun-

ge, i. e. Australis, Occidentalis & Borealis quadrantes, ut hodieque distinguuntur.

(g) Hic ultimus est Nomophylacum Islandiæ, quos memorat Arius; sequentes usque ad An. Chr. 1260. recenset Arngrimus Jóna in Tract. de Islandia.

(h) In Kristendoms Sögu vocatur Hafliði Marssonar, i. e. Hafliðis Maurisfilius, Cap. 13.

(i) Hinc suspicari licet, leges Islandorum hactenus magis memorie quam scriptis fuisse com-

men-

entali quadrante in censum redacti sunt octingenti quadrageni (*f*), in Rangaënsi (*Australi*) mille ducenti; Breidfiordenfi (*Occidentali*) mille centum octogeni, & Eyfiordenfi (*Boreali*) quadrante mille quadringenti quadrageni; haud computatis illis, qui tributo per totam Islandiam Comitibus deputato erant exempti.

Ulfhedinus, Gunnaris Sapientis filius, Nomophylacis muneri post Marcum novenniò præfuit, successorem relinquens Bergthorum Hrafní filium sexenniò id aministrantem; quem excepit Godmundus (*g*) Thorgeiri filius duodecim annos qui tenuit.

A. C.
1009.A. C.
1118.A. C.
1124.

Primo officii anno Bergthorus novam rogationem tulit, ut leges nostræ sequenti hyeme junctim apud Hraflidem Miosfis (*b*) filium libro inscriberentur (*i*); puta secundum dictamen & consilium Bergthori, aliorumque sapientum virorum, qui ad hoc forent delecti.

M 3

De-

mendatas, judicq; incubuisse, legem vivâ proferre, & in quovis casu de legum dictamine vel genuino sensu ambigentes quærentesq; quænam esset è lege verior sententia, docere; unde *Lögsögumadur* dictus est, quò voca-

bullò significatur legum prolocutor, h. e. qui pro officio leges interpretabatur, adeò ut ipse litigantibus esset instar Libri, quò tempore nullam habebant scriptam legem. Conf. *Lexic. Voc. Antiq.* voce *Lögsaga*.

(**)

ra es til thess voro tecner: Scylldu their görva nymæli (**) thau oll i Logom, er theim litisc thau betri, enn en forno Log: Scylldi thau segia upp et nesta sumar epter i Logretto; oc thau oll hallda, es enn meiri blutr manna mellti tha eigi gegn. En that vard at framnfara, at tha vas scrifadr Vigslodi (k), oc margt annat i Logom, oc sagt upp i Logretto af Kennimonnom (l), of Sumarit epter; en that licadi ollom vel, oc mellti thvi mangi i gegn.

That vas oc et fyrsta sumar es Bergthor sagdi Log upp, tha vas Gizor Byscop othingferr af sott; tha sende hann

(**) Novellas hac leges proponerebat civis quidam Borealis Islandiæ, cui *Maur* nomen erat, adjuvante *Bergthorô Nomophylaxe*, qui annô proximô in Foro Magno, non sine communi consensu easdem rogabat. Conf. *Arngr. Jona in Tract. de Islandia*.

(k) In textu est *Vigslodi*, quâ rubricâ hæ Rogationes erant insignitæ, quæ agunt de homicidiis jure consanguinitatis vindicandis. Vox composita est à *vig*, cædes, nex, & *slodi*, traha, quasi multas cædes post se trahens; vel quòd proluxa ea lex esset & varia, ut dicit *Arngrimus Jona in Tract. de Islandia*.

(l) Intelliguntur hîc, ni fal-

lor, Presbyteri, qui hodie Islandis dicuntur *Kennimenn*. Conf. *Indic voc. Antiqu. voc. Kenna*. Tanta enim erat Islandorum veterum erga Presbyteros reverentia, ut nullibi aliàs esset major; hinc in illorum de rebus tam Ecclesiasticis quàm Politicis sententiâ omninò acquiescebant, immo leges civiles & seculares legibus Ecclesiasticis seu Canonicis, quas in Papatu condere Episcopis incumberebat, cedere voluerunt, non semel aut iterum, sed ubique, prout in Comitibus An. 1050. apud Islandos sancitum esse *Arngrimus Jona in suo de Islandia tractatu* testis est. Quid quòd Civis

Debebant addere novas leges (**), quæ ipsismet prioribus præstare vitæ sunt. Has proxime sequenti ætate in Comitiorum loco publicè recitandas, nec ullas pro legibus habendas, nisi quibus major hominum pars annuisset. Hisce autem necessariò procedentibus, in legibus transcripta est Rogatio de homicidio (k) cùm pluribus aliis, quæ omnia à peritis viris (l) proximâ ætate in loco Comitiorum recitata omnibus arrilère, nemine non iis annuente.

Hoc quoque primâ ætate, cùm leges roga-
ret Berghthorus, accidit; nempe: Gizorus Episcopus

Civiles tam Danicæ & Norvegicæ quàm Sueciæ Leges, quæ post introductum in Septentrionem Christianismum & in Papatu sunt conscriptæ, maximam partem è Jure Canonico originem ducunt; inde est quòd computatio graduum consanguinitatis in legibus tam veteribus quàm modernis sit juris Canonica, non Civilis, id est, non secundum Jus Civile Romanum, cum stipite, sed secundum Jus Canonicum demòtò stipite, procedat. Sic formæ illæ Juramentorum, Scotationum, &c. quæ in antiquatis legibus præscribuntur, non Ro-

mano Civili, verùm Canonico juri debentur, etiam Pontificum R. Rescriptis; quomodo de Scotatione, cùm rei possessio in alium transfertur, Danis hodieq; *Skøde*, (cujus olim Symbolum vel legitimæ traditionis signum fuit minuta quædam terræ portio in acquirentis sinum ingesta) literæ Innocentii III. Pontif. Rom. d. 16. Novemb. 1198. ad Archiepiscopum Lundensem, Abrolonem, datæ habentur in *Steph. Baluzii Miscellan. Tom. I. Epist. 422.* ut alias hanc in rem probationes jam-

sicò præteream pede,

(m) Cui

bann ord til Althingis Vinom sinom oc Hofdingiom, at bidia scylldi Thorlac Runolfsun, Thorleikssunar, brodur Halls i Haukadali, at bann scylldi lata vigiasc til Byscops. Enn that gerdo aller, sva sem ord hanns quomo til, oc fecsc that af thi, at Gizor hafdi sialfr fyrr mioc bedit. Oc for hann utan that sumar; enn com ut et næsta ep-ter, oc vas tha vigdr til Byscops.

Gizor vas vigdr til Byscops, tha es hann var fertogr; Tha vas Gregorius Septimus Pape (m): Enn sidan vas hann enn næsta vetr i Danmorco, oc com of sumarid epter hingat til lanns. Enn tha es hann hafdi verit XXIV. Vetur Byscop, sva sem fader hanns; tha vas Joan Ogmundarsun vigdr til Byscops fyrstr til Stols at Holom (n); tha vas hann vetri midr en halffertogr. Enn XII. vetrom sidar, tha es Gizor hafdi alls verit Byscop XXXVI. vetur; tha vas Thorlacr vigdr til Byscops: hann let Gizor vigia til Stols i Scalaboltti, at ser lifanda; tha vas Thorlacr II. vetrom meir enn XXX. Enn Gizor Byscop

(m) Cujus verum nomen fuit *Hildebrandus*, verum ex Archidiacono Papa Romanus factus, id cum *Gregorii* ejus nominis VII. commutavit more Romanis Præsulibus solenni. Conf. *Lexic. voc. antiqu. voc. Papa.*

contingit An. 1121. æt. 79. Sanctorum albo est inscriptus An. 1201. quia obitu ejus est annus octogesimus, ut Islandici memorant Annales. Conf. *Torf. Hist. Norveg. part. 3. lib. 7. Cap. 6. circa fin.* Habetur ejus vita seorsum Island. idiomate descripta.

(n) Hic post obitum, qui

[o] In

pus morbo præpeditus Comitibus adesse cum ipse nequiret, nuncium eò amicis suis & primoribus misit, ut Thorlakum Runolfi filium, Thorleiki nepotem, fratrem Halli Haukadalenfis, unitis precibus rogarent, nè gravaretur se in Episcopum ordinari, id quod fideliter omnes effectum dabant, secundum petitionem ejusdem, impetratumque est propterea, quòd Gizorus multum ipse antea hac de re eum sollicitaverat, ut eadem ætate peregrè profectus proximâ verò redierit in Episcopum ordinatus.

Gizorus in Episcopum fuerat consecratus A. C. quadragesimò ætatis annò, sedente Gregoriò ^{1082.} Septimo, Pontifice Romano (*m*), postea verò in Dania annum exegit, deinde in hanc reversus A. C. est regionem sequenti ætate. Cum autem vi- ^{1083.} ginti quatuor annos, æquè ac Parens suus, Episcopus fuisset, Joannes Ogmundi filius in pri- ^{A. C.} mum Episcopum Holensem est ordinatus (*n*), an- ^{1106.} nò ætatis trigesimo quarto. Elapsis verò duodecim annis, cum Gizorus jam triginta sex annos Episcopali functus esset officio, in Episcopum sedis Scalaholtensis consecratus est Thorlakus, trigesimo secundo ætatis annò, Gizorò etiamnum superstitè, ipsòque ordinationem hanc

scop andadist XXX. nottom fidar i Scalaboltti, a enom
thridia degi i Vicu, V. (o) Kalend. Junii.

A thvi Ari eno sama deydi Paschalis II. Pape (p),
fyr enn Gizor Byscop, oc Baldvine Jorsala Konungr (q),
oc Arnaldr Patriarcha i Hierusalem, oc Philippus Svia
Konungr (r): Enn fidar, et sama sumar, Alexius (s)
Grikkia Konungr; tha hafdi hann XXXVIII. vetur se-
tit at stoli i Miclagardi.

Enn II. vetrom fidar vard Alldamot (t); tha hof-
du their Eysteim oc Sigurdr (u) verid XVII. vetur
Konungar i Norvegi, eptir Magnus fôdur sinn Olafs-
sun Harallsunar. That vas CXX. vetrom epter fall
Olafs Tryggvasunar (v); enn CCL. eptir Drap Ead-
mun-

(o) In textu omissus erat nus-
merus V. quem restituumus in
Kristendoms Sogu expressum.,
Cap. 13.

(p) Puta 22. Januarii, quod
ideo annotamus, ut evidentior
fiat calculus Synodi Rhemensis.

(q) Post captam à Christianis
An. 1099. Hierosolymam, ac
constitutum ibi Regem Gode-
fridum, Baldevinus I. hic Gode-
fridi ejusdem filius, secundus
fuit Rex Hierosolymitanus, qui
Norvegorum classe adjutus,
Berytum ac Sidonem cepit.

(r) Qui in *Historia Hervaria-*
na exiguo tempore regnasse tra-

ditur, Ingiúmque fratrem suc-
cessorem habuit.

(s) In *Kristendoms Sogu* vos-
catur, *Kyrialax*, Cap. 13. à
Kúgi & Aléxi & contracta vox.
Est verò ille Alexius Comnenus,
Imp. Orient. qui ad Occidentis
etiam Imperium nequicquam
adspiravit, cum inter Henricum
V. Imp. Rom. & Paschalem II.
Papam gravissima contentio es-
set exorta, hícque An. Ch. 1110.
ab Imperatore in ordinem redi-
geretur. Vitam ejus quinde-
cim libris descripsit filia ejus,
Anna Comnena.

(t) Nul-

procurante, qui, exactis triginta inde noctibus Scalaholti tertio hebdomadis die, quinto (o) Kalendarum Junii vitam cum morte commutavit. A. C. 1118.

Verum ipso eodem anno, sed ante Gizorum, obiit Papa Paschalis Secundus (p), etiam Baldvinus Hierosolymarum Rex (q) & Arnaldus Patriarcha Hierosolymitanus, Philippus quoque Svecorum Rex (r). Postea, aut eodem quoque anno, Alexius (s) Græcorum Imperator trigesimo octavo regni anno Constantinopoli decessit.

Biennium post universalis Synodus est habitata (t), anno regni fratrum Eysteini & Sigurdi (u) decimo septimo, qui patri Magno Olafi (*) filio, Haraldi nepoti, successerunt, centum & viginti annos à decessu Olafi Tryggvini (v), ducentos A. C. 1120.
N 2 & quin-

(t) Nullus dubito, quin per vocem *Alldamot* Synodum Universalem hic intelligat Noster, & quidem Rhementem illam, coeptam A. C. 1119. & anno sequente finitam, atque ita binos post obitum Gizori annos celebratam; in eadem sedebant Patres 426. qui Henricum V. Imperatorem excommunicarunt, &c. Conf. *Indic. voc. Antiq.*

(u) Qui simul in Norvegiâ regnarunt.

(*) Scil. *Santi* filio. Rex erat prius Norvegiæ, inde ex pacto cum Horda-Knuto, post ejus sine hæredibus decessum, Daniæ simul; quem *Boni* cognomine decorarunt antiqui.

(v) *Sup. Cap. 7.* ejus facta est mentio.

(x) Hanc

mundar Engla Konungs (x) enn DXVI. vetrum eptir andlat Gregorius Pava, (y) thess es Cristni com a Eng-land (z), at thvi es talit es: Enn hann andadisc a odro ari Konungdoms Foco Kaifara (a) DCIV. vetrom eptir Burd Cristz at almannatali (b): that verdr alltsaman. MCXX. or. Her lyxc sia Boc (c).

Thetta es kyn Byscopa Islendinga, oc Ættartala.

K*etilbiorn Landnams-madr, sa ed bygdi sudr at Mosfelli eno öfra, vas fadir Teitz, fadir Gizorar ens Hvita, födur Isleifs, es fyrstr vas Byscop i Scalaboltti, födur Gizorar Byscops.*

Hrol-

(x) Hanc cædem aliàs memorat Noster Cap. 1, 3. & 7. superius.

(y) Hic est Gregorius I. Magnus dictus, alias *Anicii* nomine laudatus, cujus vitam Benedictini Monachi luculenter descripsere, præfixam novissimæ operum ejus editioni, ab iisdem procuratæ. Obiit ille A. C. 604.

(z) Scilicet per Columbanum, qui in Britannia Pictos; & Augustinum Monachum, qui Anglo-Saxones fidem Christianam

docuisse perhibentur. Diu tamen ante hæc tempora, scil. A. C. 165. Britannis permissu Regis publicè annunciatum fuisse Evangelium, sunt qui referunt Historici.

(a) Orientalis scil. qui primum miles, inde Centurio factus & ab exercitu per seditionem creatus Imperator, parricida Domini & Antecessoris Mauricii Imp. fuit, quem unâ cum quinque filiis ac tribus filiabus, ipsâque Augusta, Constantinâ, gladiò percussit Chalcodo-

& quinquaginta à cæde Edmundi Anglorum Regis (x), & quingentos sedecimque annos ab obitu Gregorii Pontificis Romani (y), qui Christianismum in Angliam fecit introduci (z), ut in commune est traditum; ac obiit altero Phocæ Imperatoris (a) annò, scilicet post nativitatem Christi, secundum vulgarem calculum, (b) sexcentissimo quarto, qui anni simul computati, annos mille, centum & viginti efficiunt. Hic liber iste finitur (c).

Hoc Episcoporum Islandiæ est Stemma & Genealogia.

Ketilbiornus Islandiæ occupator, qui in australi Islandiæ quadrante prædium inhabitavit, Mosfellum superius nuncupatum, pater erat Teiti, avus Gizori Albi, proavus Isleifi, primi Episcopi Scalaholtensis, qui pater erat Gizori Episcopi.

N 3

Hrol-

cedone; ut eadem postea Imperium immanitate, quâ acquisiverat, administravit quoque; quin ipse, octavò tyrannidis annò ab Heraclio Imp. horribili morte affectus est.

(b) Conf. *annotata* superius ad finem *Capituli Septimi*.

(c) Quamvis libellum hîc secundum indicatam in Prologo capitum seriem finiat Noster, sequentia tamen ab ipso esse adjecta nemo potest dubitare, qui ultimum hujus additamenti versum curatius inspexerit, perpenditque; cum in eò legitur;

tur;

Hrollaugr Landnams madr, sa es bygdi austr a Sidu a Breidabotstad, vas fader Ozorar, fodor Thordisar, Modor Halls a Sido, fodor Egils, fodor Thorgerdar, Modor Joans, es fyrstr vas Byscop at Holom.

Odr (d) Landnams cona, es bygdi vestr i Breidafirði i Hvammi, vas Moder Thorsteins ens Randa, fodor Oleifs Feilans, fodor Thordar Gellis, fodor Thorhilldar Riupu, Modor Thordar Hesthofda, fodor Carlsefnes, fodor Snorra, fodor Hallfridar, Modor Thorlacs, es nu es Byscop i Scalabotsti, næstr Gizori.

Helgi enn Magri Landnama madr, sa es bygdi norðr i Eyiafirði i Cristnesi (e), vas fader Helgo, modor Einars, fodor Eyiols Valgerdar sonar, fodor Godmundar, fodor Eyiols, fodor Thorsteins, fodor Ketils, es nu es Byscop at Holom, næstr Joanni.

Thessi

tur: *enn ec heiter Are*, i. e. *Ego autem Arius nominor*; inde est quòd prioribus Arii Schedis hæc immediatè annecti soleat mantissa, tam in impresso Scalabotensi editione, quàm in manu scriptis, & quidem in antiquo illo codice, quem Episcopus *M. Bryniolfus Suenonius* investigavit propriâ Arii manu conscriptum, atque à *Jona Erlendino* A. 1651.

exscriptum, cujus de hoc testimonium ad calcem hujus opusculi est adjectum, eò, quòd in Islandica *Theodori Thorlacii* editione legitur, tenore.

(d) Hæc Nostro Cap. 2. nominatur *Andr*; quæ propter insignes opes in historiis cognomen *Diaupaudga* i. e. profundè dives vel prædives, est sortita. Significat etiam

Hrollaugus occupator Islandiæ, qui ad orientem Sidæ, prædium Breidabolstad incoluit, pater erat Ozori, avus Thordisæ, matris Halli de Sida, qui erat pater Eigilis, & avus Thorgerdæ, quæ mater erat Joannis, primi Episcopi Holensis.

Oda (d) Islandiam occupans fœmina, quæ in occidentali Islandiæ quadrante, Breidafjord, prædium Hvamm inhabitavit, mater erat Thorsteini Rufi, avia Oleifi Feilanis, atavia Thordi Gelleris, proavia Thorhildis Riupæ, matris Thordi Hesthofda (i. e. *Hippocephali*,) cujus filius Karlsefnius, pater Snorrii, cujus filia erat Hallfrida, mater Thorlaki, qui hodie sedet Scalaholtensis Episcopus, Gizori successor.

Helgius Macer, Islandiæ occupator, qui in boreali Islandiæ quadrante Eyiafjord prædium Christnes (e) incoluit, pater erat Helgæ, matris Einaris, qui genuit Eyiolfum Valgerdæ filium, patrem Godmundi, avum Eyiolfi, proavum Thorsteini, patris Ketelis, qui hodie est Holensis Episcopus, Joanni proximus.

Hæc

etiam ipsum nomen *Andur* p. cuniam, opus, divi nas. Vid. *Le. lit.* (a). (e) Vid. *annor. ad fin. Cap. 2.*

hic, voc. antiq. voce Andase.

(f) Hic

*Thessi ero Nofn Langfedga Ynglinga
oc Breidsfirdinga.*

I. **I**ngvi Tyrkia Konungr (f), II. Niordr Svia Konungr;
III. Frayr, IV. Fiolner, *sa er do (*) at Fridfroda*, V.
Svegder, VI. Vanlandi, VII. Visburr, VIII. Domaldr IX:
Domarr, X. Dyggve, XI. Dagr, XII. Alrekr, XIII. A-
gne, XIV. Yngvi, XV. Forundr, XVI. Aun enn gamli,
XVII. Egill Vendilcraca, XVIII. Ottar, XIX. Adisli at
Uppsolom, XX. Eysteinn, XXI. Yngvar, XXII. Braut-
Onundr, XXIII. Ingialldr enn Illradi, XXIV. Olafr Tre-
telgia, XXV. Hálfðann Hvitbeinn, Upplendinga Ko-
nungr, XXVI. Godrodr, XXVII. Olafr, XXVIII. Hel-
gi, XXIX. Ingialldr, Dottorsonr Sigurdar Ragnarssonar
Lodbrocar, XXX. Oleifr enn Hviti, XXXI. Thorsteinn
enn Raudi, XXXII. Oleifr Fáilan, *es fyrstr bygdi their-
ra a Islandi*, XXXIII. Thordr Geller, XXXIV. Eyjolfr,
es scirdr vas i elli suni, tha es Cristni kom a Island,
XXXV. Thorkell, XXXVI. Geller, *fader theirra Thor-
kels (g), Branns; oc Thorgils, fauðor mins, enn ec
beiter ARE (h).* Hæc

(f) Hic fuit Odini Asiatici filius,
ut ex Islandicis Septentrionali-
um Regum Genealogiis *Langfed-
ga-tal* dictis notum est. Vid. hic
*Torfsai Series Regum & Dynastar.
Dania, it. Hist. Norv. pars prima.*

(*) De cujus mortis ratione
Sturlaus in Chr. Norv. legi potest.

(g) In Islandico Exemplari de-
lenda est litera F, quæ significatur
vox *Fodur*: Thorkell enim erat

Gelleris filius, frater Brandi &
Thorgilis, unde illum patrum
suum ipse Arius expressis verbis
appellat *Cap. 1. Schedarum.*

(h) Relege quæ superius ad
Prologum annotavimus, *Not.*

(a) Hic addimus, Nomen pro-
prium *Are* dubio procul idem ef-
se ac *Ærre*, Danis quondam usi-
tatum, ut in Catalogo illustri-
um Soræ sepulcorum occurrit

Ærre

Hæc sunt nomina profapiæ Ynglingo- rum & Breidfiordensium.

I. **I**Ngvius, Turcarum Rex (f), II. Niordus, Svecorum Rex, III. Freyus, IV. Fiolnerus, mortuus (*) apud Frothonem Pacificum, V. Sveggerus, VI. Vanlandus, VII. Visburrus, VIII. Domaldus, IX. Domarrus X. Dyggvius, XI. Dagus, XII. Alrecus, XIII. Agnius, XIV. Yngvius, XV. Jorundus, XVI. Aunus Grandævus, XVII. Egill Vendilcraca, (i. e. *Vendilensium Jutorum cornix*) XIIIX. Ottarus, XIX. Adislaus Upsalensis, XX. Eysteinus, XXI. Yngvarus, XXII. Onundus, viarum rector (*Braut-Onundr*), XXIII. Ingialdus Illradi (*Astutus*), XXIV. Olafus Tretelgia (*Lignator*), XXV. Halfdanus Hvitbeinn (*Albipes*), Uplandorum Rex, XXVI. Gudrodus, XXVII. Olafus, XXVIII. Helgius, XXIX. Ingialdus, Sigurdi Ragnaris Lodbrokii filii ex filia nepos, XXX. Oleifus Albus, XXXI. Thorsteinus Rufus, XXXII. Oleifus Feilan, primus ex hac familia Islandiæ incola. XXXIII. Thordus Geller, XXXIV. Eyiolfus, qui senex baptizatus est, introducta primùm in Islandiam fide Christianâ XXXV. Thorkell. XXXVI. Geller, pater Thorkeilis (g), Brandi & Thorgilfis, patris mei. Est autem mihi nomen ARIUS (h).

Theffar SCHEDAE Ara Prests Froda, og Frasögn, er skrifud eptir hanns eigin Handskrift a Bokfelli (ad memu meina), i Villingaholtti, af Joni Presti Erlends-syni, Anno Domini 1651. Maanadaginn nærflann eptir Dominicam Jubilate.

Jon Erlendsson, Pr. m. pr.

Id est:

Hæ SCHEDAE & Narrationes Arii Presbyteri Multiscii ad ipsius autographum in pergameni (ut putatur) sunt descriptæ in Villingaholto à Jona Erlendino, Presbytero, Annô Domini 1651, die Lunæ proximâ post Dominicam Jubilate.

Jonas Erlendinus, Pr. m. pr.

Ære Stuff. Vid. Tab. Cisterciens. Soran, pag. 36. ed. Havn. 1712. Num verò vocabulum *Are* pri- scâ Islandorum linguâ *aquilam* significans, proprii hujus nomi-

nis sit genuinum etymon, pro certo non possumus affirmare, quamvis istâ non abhorreamus opinione. Conf. sup. *Vitam Arii* circa finem.

MONITUM.

Schedis *Arii* jam ferè prælo ad finem perductis, benignior fortuna novam mihi dedit doctis gratificandi occasionem; allatò scilicet CL. V. JONÆ DAVIDIS GAM, Islandi, scholæ Nestvediensis Rectoris laudatissimi, *de ratione Anni Solaris Schediasmate*, quo *Caput IV. ARII* nostri egregiè illustratur. Cum enim rescivissem ipsum ad petitionem doctissimi ejusdam Viri, *ῥῶν ἐν ἀγίοις*, in hoc Arii Caput antehac quidquam commentasse, non defui occasione de communicatione ejusdem Auctorem sollicitandi, qui, quamvis pro sua modestia veritus, ut id mihi posset concedere publicandum, quippe qui de ejus editione nunquam cogitaverat: annuit tandem, ut bona ejus cum venia Ario adjungeretur imprimendum. Ut verò ejusdem Schedii non minùs occasio quàm ratio & institutum constare queat, non ægrè laturum Lectorem spero, quòd Clarissimi Auctoris datas ad me nuper Responsorias literas pramittam, quæ ita jacent:

VI-

VIRO CONSULI
NOBILISSIMO, DOCTISSIMO,
ANDREAE BUSSAEO,
S. P.

Accepi literas Tuas humanissimas, quarum peculiaris jucunditas, gravitas & nitor me delectavit, excellentique humanitate summopere sum gavisus: Intellexi enim ex iis (& paulò antè) editionem Schedarum ARÆ à Te parari, & antiquum illum Polyhistora Herculeò quondam labore ex scriniis cujusdam lippi centum clavibus clausis nudum obsitumque extractum, & ex blattarum faucibus ereptum conservatumque nunc tandem Tui politissimi limatque judicii & doctrinæ ope, auxiliatrices Te manus porrigente, Romanò habitu ornatum esse: ut eruditorum, additis doctis Tuis commentariis, in familiam (ut ita scribam) magno cum applausu recipi possit gravis ille Senex. Gratulor ergo Tuis conatibus. Macste virtute, doctrinâ, gloriâ esto. Cæterum, quod ad chartas meas attinet, quibus quondam de ratione AnniSolaris, & emendatione Calendarii apud veteres Islandos in paganismo, referente Ara Froda, per Solis motum, cogitata mea Viro cuidam in his studiis maximo, *νῦν ἐν ἀγίαις*, aperui: nunquam credidi fore, ut levibus atque exiguis his meis chartulis tantum statueretur pretium, quod fieri abs Te ex humanitatis plenissimis Tuis literis intellexi. Tantum enim abest, ut laudes illas, quas Tuus affectus mihi plenâ manu admetitur, agnoscam, ut potius me indignum iis æstimem; siquidem meò pede me metior.

tior. Interim gratulor mihi, si quid Tuo proposito aptum in iisdem reperiatur. Et licet jam acclamem Tibi feliciter, & mihi de feliciter, Tuâ sententiâ, expedito negotiô; nec potes Tibi ipsi, aut alius Tibi, ita gratulari, ut ego mihi gratulor, atque in sinu meo de hoc labore Tuo & felicitate in absolvendo hoc difficillimo opere, me, si ita placet, subministratore (tantummodò in dictum Schedarum caput quartum) advocatô, quæ & per Te mea est felicitas, gaudeo. Cogitata illa mea An. M. DCC. XXVIII. prædicto Amplissimo Viro missa, ob præmaturam ejus mortem nulli amplius usui futura ratus, in scriniis meis abscondenda seposui; sed jam Tuo desiderio satisfactorius Tuo gravissimo judicio submittenda, & per Te in lucem protrahenda communico, quamvis totum hoc levidense fit, tenuique stylô conceptum. Nam ut in picturis lumen non alia res magis (uti Plinio Secundo Lib. 3. Epist. 13. placet) quam umbra commendat, ita orationem vel stilum tam submittere quam attollere decet. Duabus sectionibus absolvitur hoc Schedium; prior Tibi jam nota, posterior in mea adversaria, de initio annorum apud hos paganos, conjecta adhuc latet, aliquando, DEO volente, lucem visura. Æternum vale, CONSUL Nobilissime, Doctissime, & favoris Tui aurâ fovere perge

Τάχιτα, *Nestvedie VI. Nov.*
Maji M. DCC. XXXIII.

T. N.

addict.

JONAM GAM

JONÆ GAM
Schediasma

De

RATIONE ANNI SO-
LARIS,

Secundum rudem observationem Ve-
terum Paganorum in Islandia,

Ex Solis motu restituti,

Referente ARA FRODA (vulgò Multifisciò)

Cap. IV. Schedarum;

Cujus Textus Islandicus ad verbum Latine reddi-
tus in Notis additis è mente Auctoris
exponitur.

Paragraphus Primus.

INter alia, quæ in Breviario suo Chronologico, vulgò *Schedis de Originibus Islandiæ*, contextuit Polyhistor Islandorum, *Aras Frode*, Multiscius, mentionem, quoq; fecit quâ ratione ejusdem Insulæ Pagani, ex observationibus annui Solis motûs, longitudinem anni Solaris determinaverint. Verba ejus ex *Schedis* desumpta è minùs accuratè An. 1688. impresso Scalholti, in Australi Islandiæ parte, exemplari, ita se habent:

Hoc erat cùm illi sapientissimi viri in terra hic numeraverunt in duobus Semestribus (a) quatuor dies quartæ centuriæ (b), hoc faciunt septimanas duas Sextæ decadis (c); sed menses duodecim triginta noctium (d), & dies quatuor superfluos (e : tum sentiebant ex cursu Solis (f), quòd æstas inclinaret iterum in ver (g); sed hoc potuit nemo dicere illis, quòd dies unus esset suprâ (h), id quod respondebat integris Septimanis in duobus anni semicyclis (i), & hoc erat causæ (k).

Ad voces signis literatis notatas brevis expositio:

(a) *In duobus semestribus*; in Textu Islandico est: *i tveim misserom.*) *Misseri* vocatur dimidia pars anni vel Semestre spatium; de termino numerationis à quo, vel à quo mense inceptus sit annus, non constat: aliâ tamen occasione, annuente DEO, probabiles quasdam adducam rationes, ex veterum scriptis desumptas, quid de initio anni apud hos Paganos in gentilismo sit statuendum.

(b) *Qua-*

(b) *Quatuor dies quartæ centuriæ*; Isl. *ens fiorda hundrads.*) Vi vocum est: *quatuor dies supra trecentum.* In hoc calculo notandum, centenarium numerum impleri, non decem, sed duodecim decadibûs, id est 120. quod vocant *stort hundrad*, vel *tolfrædt hundrad*, id est, duodecim decadibus constans Centum, mercatoribus hîc in Dania in usu, adeò ut calculus tali ratione fit instituendus:

1. Centuria - - 120. diebus,
2. Cent. - - - 120. dieb.
3. Cent. - - - 120. dier.
- Dies superfl. - 4.

Dies 364. in duobus anni hemicyclis.

(c) *Hoc facit septimanas duas sextæ decadis*; Islandicè: *thæd verda vikor II. ens setta tegar.*) Est *tegr* decas: jam conferendus calculus ad demonstrandum 364. dies complere 52um Septimanarum numerum:

$$\begin{array}{r|l} x & \\ 364 & 52. \text{ Septimanæ.} \\ \hline 77 & \end{array}$$

(d) *Sed menses duodecim triginta noctium*; Isl. *en monodr XII. thritognattar.*) Verum enim verò, quomodo possunt 52. Septimanæ complere 12. Menses? Divisis enim 52, per 4. Septimanas, ut æstimatur menstruum spatium, proveniunt 13. Menses Anni?

Resp. Si cuilibet menstruo spatio tribuantur dies 28. ex septimanarum numero conflati; cum 4. Sept. sint 28-tum emergunt Menses 13. sed Auctor jubet uti mensium numero, non ex quatuor septimanis collecto, sed ex 30. diebus, juxta Mensem, ut opinor, Synodicum Lunæ, & tum erit res in vado.

Calculus:

$$\begin{array}{r|l} 364 & \\ 300 & 12. \text{Menses Anni.} \\ 64 & \end{array}$$

(e) *Et quatuor dies suprâ; Isl. oc dagar IV. umbfram.*) Notatum est per præcedentem operationem, tribuendô 30. dies cuilibet mensi, esse superfluos dies quatuor. Fuit ergo quantitas anni ex solis cursu observata 12. Menses, & 4. Dies.

(f) *Tum sentiebant ex cursu Solis; Isl. tha mercede their at Solargange.*) Est credibile, certis anni temporibus notasse paganos illos ortum & occasum Solis, ad montem, speculam, tumulum vel præcipitium quoddam in horizonte, ortivo vel occiduo, vel utroque in loco, & id quidem circa solstitium æstivum, sed de Æquinoctiis parùm fuisse sollicitos, tanquam re obscuriori & altioris indaginis: Solstitium quippe æstivum in sensus & oculos melius incurrit, tanquam notabilior temporis meta. Viget enim ad hunc usque diem in Islandia hic mos, per certas in horizonte oblatas notas & insigniora quædam loca proposito apta, diurnum solis arcum æqualia in spatia dispertere, quas notas vel metas vocant *Dagsmörk*, scil. decimi temporis spatii in partes æquales dispersiti notæ, forsan Græcis σημεριν, tribuendô cuilibet interstitio trium horarum spatium, quod vocant *Eikt*: E. g. ab ortu Solis ad horam 6. antem: ut hora sexta sit *Midur morgun*; ab hora 6ta ad nonam, quæ iis est *Dagmaal*, meta diei ante meridiem, mulgendis vaccis & ovibus apta; à nona ad duodecimam, quæ vocatur *Hedege*, (altissimum diei culmen); à du-

à duodecima ad tertiam, quam vocant *Noon*; (*) intercedit inter duodecimam & tertiam sesqui horæ spatium, quò absolutò, à duodecima numerando, prandium sumunt, vocatúrque *Midmunde*, est hora 1½ post Meridiem: ab hora tertia ad sextam, quæ iis est *Midur aptan*, medius vespér; ab hora sexta ad nonam, quæ vocatur *Naattmaal*, iterum vaccis & ovibus mulgendis aptum; ab hora nona ad solis occasum, quem vocant *Sólarlag*: hæc ultima pars, sesqui horæ spatium emetitur. Hæc est diurni solis arcûs partitio Islandis in usu, æstivali tempore, per quem longitudinem dierum definire solent, septem spatiis, quæ appellant *Eigter*, absolutus. Hac chronometriâ ad posteros derivata, levi negotiò majores incrementa sumere vel decrescere dies, observare potuerunt, & ex longissimo arcûs diurni spatio quantitatem Solaris anni determinare. Temporis partes & horas ex fluxu & refluxu maris Islandi, qui in oris maritimis habitant, etiam notare solent, quando in nebuloso cœlo videndi copia non datur, quod in Anglia etiam moris est. Statis enim temporibus fit in Islandia fluxus & refluxus maris magno Oceano Deucalèdonio objecta, & Hyperboreo à Septentrionali latere cincta: Facta quippe observatione priori annò, notatòque Solis vel ortu vel occasu, ad constitutam aliquam notam vel speculam, in horizonte circa solstitium æstivum vel brumale, id est, quando Sol vel ab eorum vertice maximè erat remotus, ut in brumali, vel proxime accedebat, ut in solstitiali, quod Auctor his verbis notat: *tha mercto their, at Solar-genge ut Sumared munadi aptur til Varsens*, de quo infra: facile fuit numerare interlabentes dies, donec sequenti annò Sol eandem, quam in

P

hori-

(*) De *Noon* vide *Kristendoms Sogu* Cap. 7. unde liquet terminum hunc Antiquis in usu fuisse.

horizonte metam, in solstitio æstivo attigisset. Quantitas ergo anni, ex cursu Solis observata, non nisi diebus 364. constabat, qui complent menses 12, attribuendō cui-libet mensi 30. noctes. Estque verisimile, numerasse paganos initium diei à præcedente nocte; sed à qua noctis hora, determinare non sustineo: verisimile tamen, à medio noctis, quod appellant *midnette og suemna ad morgne*, id est, post mediam noctem & multum mane. Quidni à duodecima noctis? ratio: quia menses computabant ex Lunæ Phasibus, quæ semper nocturno tempore observandæ, uti sana ratio dicitur, & ex hoc tempore nycthemerino constat dies, & ex diebus, mensis Synodicus triginta dierum, ut experientia docet, à prima Phasi ad ultimam. Et cui vacat evolvere veterum literarum monumenta, reperiet sæpe noctes pro diebus sumptas: memini quoque me legisse in *Nicolai Damasceni* operibus pag. m. 520. numerationem noctium ex Lunæ motu, ut & mensium, apud Numidas in usu fuisse. Considerandum enim est, ut opinor, tempus Synodicum Lunæ, instar decempedæ, quâ mensuratur annuus Solis circulus: ratio enim dicitur minus mensurare majus; sic mensurat secunda minuta prima; prima horas, vel gradus; horæ diem; dies annos; anni secula; secula totam mundi durationem. Sic Dies, Lunæ Menses, Menses annum circulum motus Solis, in partes dividunt specialiores, propter insigniores temporis partes, vel divisiones in hominum vita scitu necessarias, quod ex Oeconomia Ecclesiastica & Politica abunde discitur. Tolle cognitionem motus Lunæ, & videbis fieri hæc omnia obscuriora: ergo in his, ut & in cæteris admiranda Creatoris sapientia, nunquam satis prædicanda, elucet. Quando igitur annus vocatur *Solaris*, denominatio fit à potiori; sed
quando

quando *Lunaris*, à modo determinandi anni partes, id est, per menses, eorūque insigniores dies per motum *Lunæ*: *Lunaris* namque annus est systema duodecim mensium *Lunarium*. Hoc modò ex Auctoris verbis satis constat, hujus temporis paganos non constituisse annum *Lunarem* pro basi *Calendarii* hoc tempore; sed annum ex *Solis* motu mensurare satagebant: probari enim potest *Veteribus* annum *Lunarem* in usu fuisse, quamvis *Aræ* tempore cum *Christianismo* introducto annus *Solaris* certis de causis acceptus sit, cujus ratio infra patebit. Si ex *menstruo Lunæ* motu, tanquam principio, credibile est Auctorem hoc loco id attulisse, sed expressis verbis dicit: *Tum notarunt ex cursu solis* (sc. annum); sed anni partes ex motu & *Phasibus Lunæ* mensurati sunt. *Solaribus*, inquam, annis usi sunt sequioribus, de quo antea; idque, forsitan ex instituto veterum *Macedonum*, referente celeberrimo *Langio Lib. I. de Annis Christi Cap. 14. pag. m. 186.* cujus verba hæc sunt: *Quibusdam* (scil. *Gentibus*) *etiam Solares Macedonum Menses in usum recepti sunt, sed aliis nominibus insigniti, quippe gentes, propriis mensibus rentis, formam anni & mensium solarium ei applicuerunt: non secus ac Dictator Caesar Menses Numæ Lunares in Solares immutavit.* Et paulo infra, de *Epocha Nabonnassaræa* differens: *utebantur verò, inquit, in his annis determinandis, non incerto illo, & ad Lunæ rationes ordinato anno, qui pro ratione Mensium, nunc Major erat nunc Minor, sed certiori, quique ex solis rationibus dependebat.* Sed de his infra fusiùs. Verùm inficias non eo, usos anno *Lunari* *Paganos* illos fuisse, quin adhuc *Islandi* ad cognoscendum anni *hemicyclos*, quos vocant *Missere*, eorum computo, cujus fragmenta hodieque in computo *Ecclesiastico* videre licet, utuntur.

(g) *Quod æstas inclinaret iterum in ver: Island. at sumared munadi aptur til Varsens.*) In his & cæteris nimis obscure Auctor scribit: sensui enim non minus quam verbis inhæsi. At secundum naturæ ordinem dicimus æstatem inclinare, appropinquante autumnô, & hyemali tempore; & transacta hyeme instare ver & æstatem. Videtur ergo Auctor hoc locô loqui de fine præcedentis & initio sequentis anni, & inclinationem fieri, ut & initium, autumnali tempore: de quo infra dicendum, sumpta æstate prioris anni parte posteriore, & autumnino sequente de posterioris anni parte intellectô: quia observabant priorem annum post Solstitium Æstivum abbreviari, & sequentem post Solstitium Brumale incrementa capere; id est, priorem annum transactum & sequentem oriri spatio 364. dierum, secundum paganorum observationes; & credibile est non unius anni tempore absolutam hanc fuisse observationem, sed sæpius à paganis illis repetitam, pro rei certitudine obtinenda.

(h) *Sed hoc nemo potuit illis dicere, quòd unus dies esset supra vel plus.*) Id est, quòd adhuc unus dies esset superfluous & restaret, ex numero dierum anni addendus, quem non observatione ex solis cursu assequi potuerunt. In Textu est: *Enn that cumni engi segia theim, at deige einum vas fleira.* Obscurus videtur hic Aræ locus, si solis paganis adscribenda sit correctio anni Solaris, unde enim poterant, scire diem unum deesse quantitati anni addendum: si scirent, addidissent: sed quid si narratio hæc hunc in modum sit intelligenda? Aras Sapiens, vel ex accuratioribus posterioris temporis observationibus, vel per commercium litera-

literarum, propagatâ Religione Christiana in Islandia (*), quæ Aræ temporibus incrementa fecit, edoctus annum Solarem constare 365. diebus, de suo addit hæc verba ex forma anni Juliani, secundum Sofigenis institutum: *Et nemo potuit illis dicere diem unum esse neglectum; vel exclusum dierum anni numero adscribendum:* & præter dies 364. observatos ex solis cursu, quantitatem anni complentes 52. septimanarum numero pares, unum adhuc restare anni quantitati addendum, ut sint dies anni 365. Sed emergit Quæstio: Cui adscribendum hoc addendæ septimanæ inventum? Collatis hīs antecedentibus cum consequentibus, non assequor horum verborum sensum, si hæc inventio ad Thorsteinum Surt fit restringenda, uti vulgo fit interpretatio; sed consentaneum videtur, hoc modo: nemo potuit docere in completo anno adhuc deesse unum diem integris anni 52. septimanis addendum, priusquam Thorsteni Surts somnium per Osyfum Helgonis explicatum erat. Somnium tamen hoc nihil de Die ex anni quantitate excluso exprimit, quod cuivis legenti patet; sed per consequentiam judicandum, Thorsteinum proposuisse in Foro hoc unius diei additamentum, ex his Aræ verbis: *thá litade hann*; nempe Thorsteinus, de quo infra plura.

(i) *Quam quod respondebat integris septimanis in duobus anni hemicyclis; Isl. en beilom vikom gegnde i tveim misse-rom.*) Ut fiant hæc clariora, instituendus est calculus sequenti modò, vel ex sententia veterum Orientalium, per anni quadrantes, vel per anni hemicyclos:

P 3

(a) Per

(*) *Religio Christiana* publicè recepta est A. C. 1000. *Aras* decessit A. C. 1148. ætatis 80,

(α) *Per anni quadrantes:*

1. Quadrans - 91. Diebus
2. Qvadr. - - 91.
3. Qvadr. - - 91.
4. Qvadr. - - 91.

364. Dies anni.

Ratio: Divisis 364. per 4. dat 91. Diem in quovis quadrante. Nam omnes Astrologi Chaldæorum, non tam Æquinoctia quàm Solstitia observabant, & cùm unum Solstitium cognitum esset, ex hujus rationibus reliquos cardines ita deduxerunt, ut pari intervallò utrumque Æquinoctium ab hyberno Solstitio removerent, diebus 91. Solstitium quoq; æstivum medio loco inter æquinoctia collocabant, sed eccentricitatem ignorabant. Ergo postea additus est residuus, ex ratione anni, dies, quem Aras dicit populares ignorasse.

(β) *Per anni hemicyclos:*

Primus hemicyclus 182. Diebus.
 Secundus - - 182. Dieb.

Anni 364. Dies.

Isti 364. Dies complent duos anni hemicyclos, five Sept. 52. nullo relicto Die, quod divisis 364. per 7. levi mentio demonstratur; vel, si ita placet, per *anni hemicyclos*:

4		
Prior 182. dier.	26. Septimanæ,	
7		
4		
Posterior 187 dier.	26. Septimanæ,	
7		
52 Sept. Anni.		

Sed

Sed nemo potuit eos monere de residuo die ex anni ratione ad complendam veram anni quantitatem. Hæc sunt verba, quibus Doctus iter melius exprobrat popularibus suis incertiam de neglecto Die. Nisi diceres Thorsteinum Surt ista opinione ante somnium fuisse ductum, scil. unum diem esse addendum; & his cogitationibus involutum somniasse quid novi; nempe, se vigilante cæteros dormiisse & viceversa. Sed verba Aræ: *at vero tale i.e. nostro calculo; verda IV fiunt quatuor, sc. dies,* (de quibus infra) abunde testantur, in usu fuisse numerare saltem 364. dies anni ante correctionem, de qua jam dicendum.

(k) *Hoc erat causa scil. hujus rei; Isl. oc that olli*) quasi diceret: Siquidem hætenus nemo repertus est inter illos paganos, qui sciret unum Diem deesse & addendum, si ad Solis motum Calendarium esset restituendum. Sentierunt enim, forsan ex Majorum in Norvegia instituto, eorum Calendarium defectu laborare: vel si ita placet: Unus dies ex anni ratione, per incertiam paganorum, exclusus totam eorum anni conturbavit rationem.

Paragraphus Secundus.

SED homo nominabatur Thorsteinus Surtr, ille fuit Breidfirdensis, filius Hallsteini, Thorolfi filii Mostrarskeggia, Repertoris Islandiæ, & Oska Thorsteini filia, illius Rubri; hic somniabat, se esse in Foro judiciali, cum esset frequens, & vigilare, sed putabat omnes cæteros homines dormire, deinde opinabatur se incidere in somnum, & opinabatur tum omnes homines cæteros evigila-

gilare. Hoc somnium interpretatus est Olyfius Helgonis, avus maternus Gelleri Thorchilli, adeò ut omnes homines recordarentur hujus. Silentium obortum est dum loquebatur in foro judiciali, sed postquam filuit, tum locuturos id omnes homines quod dixisset (m), sed fuerant uterque sapientes homines valde.

Sed postquam venerunt in locum judicialem, tum quæsitum id consilii coram tribunali (n), ut septima quævis æstas augeretur septimanâ (o), & tentandus eventus.

Sed ut Olyfius interpretatus est somnium, tum evigilabant omnes ad hoc bene, & fuit tum confestim lege sancitum, consiliò Thorchilli Mana, & aliorum Sapientum hominum, (esse) certo numerò in quovis anno (p), quinque dies quartæ centuriæ, si non esset bisextilis (q), sed tum uno plus, sed nostro calculo fiunt quatuor (dies). (r)

Sed cùm hic numerus cresceret, nostro calculò, septimus quisq; (annus) septimanâ (augendus), (s) sed nullo (die) cæteri (t) (augendi).

Tum fiunt septem nostri (anni) æquales ex utraque parte (u), sed si Bisextiles duo interveniant inter eos, qui augendi sunt, (sc. *quemlibet septimum annum*) tum augendus est sextus (v).

Ad voces signis literatis notatas brevis expositio.

(l) *Somniabat : Island. Hann draimdi*) Somnium hoc nihil præter quandam metaphoram, desumptam à Divinatoribus per somnium inflatis, involvere videtur, ad indicandam inscitiam paganorum, vel ut res proponenda, de hoc uno neglecto anni die, majorem haberet veritatis speciem in incredulis paganorum mentibus, superstitionum tenebris implicatis. Ea enim est humanæ naturæ ac mentis conditio, ut quæ instinctu quodam occurrunt, & spontaneo impetu mentibus ingeruntur, potiora iis, quæ rationibus & argumentis probari possunt, videantur. Accepit forsitan uterque fabulam de neglecto hoc die addendo, ut iusta numeratione constaret annus diebus 365. sed nullo adhuc nitebatur fundamento; obstante quippe refractione, cujus ratio eruditis, multò magis paganis, ignota erat, ex observatione indagare hunc omissum diem ex anni rationibus haud erat proclive. Nihil hîc de *Sumarauka*, vel qua ratione dies intercalaris sit inventus, dicitur: nec percipio quomodo ejusmodi additamentum ex hoc somnio erui possit; de quibus plura hac vice afferre non attinet.

(m) *Tum omnes dicturos quod ille dixisset: Island. tha myndi allir thad roma es hann hefdi mælt.*) Intelligo ad Thorsteinum Surt hæc verba restringenda: docent enim antecedentia: hoc somnium interpretatus est *Osyfus Helgonis*, Avus *Maternus Gelleri Torchilli filii*, adeò ut omnes homines recordarentur hujus; scilicet Thorsteiniani inventi antea ignoti, de addendo uno die; hæc verba referenda ad *Osyfum*, non ad *Thorsteini Surts* somnium, nisi quædam

dam ex autographo sint exclusa, quod dubito, innixus Auctoritate Celeberrimi Viri, & in eo studio, nostro seculô Maximi.

(n) *Tum quæsit id consilii in loco judiciali, vel foro generali: Island. tha leitade hann thess rads at Lögbergi.*) Sed quis? Thorsteinus vel Osyfus? Osyfo adscribitur interpretatio somnii, qui etiam fuit apud vulgus interpret Thorsteini Surts; sed ipse actus & inventio Thorsteino Surt adscribenda videtur.

(o) *Ut septima quævis æstas augetur: Island. at et siaunda bvert sumar skylldi auka.*) Auctor dicit in antecedentibus lit. (l) *thann draum red Osyfur Helgason*, i. e. hoc Somnium interpretatus est Osyfus Helgonis; & ad Lit. (n) *tha leitade hann thess rads ad Lögberge: i. e. tum consuluit ille* (Thorsteinus) *in medium, in loco judiciorum vel judiciali: at siaundabvert Sumar skyllde auka; ut septima quævis æstas augetur.* Hæc inventio Thorsteini Surts omnibus placuit, nempe: ut septima quævis æstas augetur Septimanâ, ad complendum dierum anni numerum 365. diebus parem. Sequitur in Textu:

(p) *At recto tali i bverio ore etc. ut* (scilicet) *essent iusto vel recto numero in quovis (communi) anno, quinque dies quartæ centuriæ, si non esset Bissextilis.* Hoc modô actus & restitutus est Annus Solaris, una vice, ut esset annus in mente barbarorum vel vulgi per hanc conjecturam, donec res per observationem se aperiret, Dierum 365. manente interim intercalari in sua sede; vel, ut essent in quovis anno dies 365. per hanc suppositionem, quamvis observatio non nisi 364. Dies admitteret obignotum Solis motum, potius observatione quàm conjecturâ cognoscendum. Hac de causa jubebant annum interim constare 364. Diebus, donec

donec res se aperiret, ut suprà dictum; quod indicant verba: *og freista hve tha blyddi*. Vid. Lit. (s)

(q) *Si non sit Bisfextilis, sed tunc uno plus (die); Isl. Ef eige es blaupaar, en tha einum fleira:*) adeò ut in anno Bisfextili essent dies 365. Hinc apparet paganos habuisse rationem Bisfextilis, quarto quovis annò, sed non 365.dierum anni. Quomodo hæc cohærent? non dicam Aram, cui probi & veracis Historici encomium convenit, aliquid de suo hîc adjecisse: sed credibile ex Norvegia paganos, unde oriundi, quandam noticiam anni Solaris & Bisfextilis secum attulisse: anni verò quantitatis vel oblitos, vel curiosos, alio sub Horizonte degentes in Islandia, proprio Marte per observationes, ad veritatis stateram, ex annuo solis motu, hanc anni quantitatem examinare voluisse. Astronomi autem eodem tempore fuerunt rari, præsertim hîc in septemtrione, nec Scientiæ & Literæ adeò excultæ, ut omnibus essent proficuæ.

(r) *Sed nostro calculò sunt quatuor*: Island. *en at oru tali verda IV.*) Scil. quando numerationis institutio est communi modò, & hactenus usitato: constat enim annus non nisi diebus 364. nullusq; dies in sex illis continuis addendus est præter Bisfextilem, ille semper observandus. Annus verò Vulgaris semper interim diebus 364. constabat vulgari calculò. Ergo dicit Auctor: *ad oru tali; secundum nostrum calculum*: hac de causa jubebant annum interim constare non nisi diebus 364. donec res se aperiret, ut superius dictum. Monet enim B. M. *Theod. Thorlacius*, exemplaris Scholholtenensis Islandici editor, abbreviationem *o*, cum supposito hamo dextrorsum versò, notare *vo*; ergo debet legi *voru*, id est, *nostro*, vel vulgari calculò, vel secundum vulgi numerandi consuetudinem. Pergit Textus:

(s) *En tha es aicsc at oru tali et siaunda hvert at viko etc.* sed cum cresceret nostro calculo (vel vulgari) numerus dierum, (tribuendō cuilibet Anno unum diem præter morem) *septimus quilibet* (annus) *Septimanâ* (augendus), retento in mente uno die; qui, pro quovis anno in præterlapsis septem, vel sex annis præterito, septimo simul addendi sunt dies. Ex his & antecedentibus apparet, annos in diversas Classes fuisse divisos pro rei veritate indaganda, quo etiam fundamentō infrâ facta distributio innitur, adeo ut hæc distributio merum figmentum haberi nequeat. Sapienter hi pagani considerabant luminaria & fidera tardè moveri, quod etiam omnium Seculorum Astronomorum doctissimi conqvesti sunt causam esse, quod nondum quidem Solis & Lunæ loca & periodi exactè cogniti sint, nec forsan determinandi; & fortè lateant hæc in pandectis ævi sequentis, non antea discenda quàm librum hunc DEUS, arbiter seculorum, recluserit mortalibus. Quare conjectabant opus esse majori intervallo ad indagandum eorum motum & mutationes: hac de causâ septem annorum elegerunt intervallum, quò redderentur certiores, utrum Sol propositas in terra metas, pro indaganda anni quantitate determinatas, vel anteverteret, vel assequeretur, manente interim priori numerō dierum anni immutato, & Bisfextili in destinata sede. Prævidebant forsan quovis annō unius diei additamentum nullum notabile in Solis cursu discrimen allaturum, quò exactè scirent utrum uno vel pluribus diebus annus esset augendus, vel minuendus, pro justo dierum numero, temporis successu, obtinendo; sed in septem annis, septem diebus semel in fine adjectis, facile conjectabant, utrum cætera constarent. Et, si ad æqualitatem non redactus esset hac ratione Annus Solaris, hoc

hoc additamentô facilius defectum, vel excessum, emendari posse. Hæc probare videntur verba: *oc freista hve tha blyddi*; i. e. & tentare successus exitum; vel quid unius hujus diei additamentum in restituenda anni qvantitate efficeret. Mira ex hac inventione illucescit paganorum ingenii sagacitas, & verisimile est, peractô dimidiô Seculô cuivis anno decinceps additum esse hunc diem, & eorum fastos correctos fuisse. Quamvis æstatis augmentum adhuc in usu sit, an verò hac ex causa, infra dicendum. Est in Textu amplius:

(†) *Emr eingo at bino*: i. e. *sed nullo cæteri*,) hoc est, nullo die cæteri anni interfluentes inter septimum quemlibet annum, exceptô Bissextili, sunt augendî, donec probè scirent hoc artificiô anni quantitatem.

(u) *Tum sunt septem anni æquales ex utraque parte*: Island. *tha verda VII. or saman jamnu long at hvero tveggia*.) Quia in septem annis numerabant quovis annô 364. dies, & septimo annô compensabant cujuslibet anni neglectum diem, scil. per additionem septimanæ, ut ea ratione fierent septem anni æquales ex utraque parte, & per numerationem paganorum, retentô unô die in mente ex quovis annô, qvi per septem annos faciunt dies septem, septimi anni longitudini addendi. Septimo enim annô quilibet præterlapsus annus ex septem, unius diei particeps redditur, ad complendum annum Solis motûs circulum. Et meo judiciô sic æquantur anni ex utraque parte, possuntque interjecti 6. anni vocari cavi, ut mensis Lunæ apud veteres 29. Dierum, septimus autem plenus.

(v) *Sed si Bissextiles (anni) duo interveniunt inter eos, qui augendi sunt, tunc augendus est sextus (annus.)* In textu est: *En ef blaupor verda II. a midli theirra es auka skal, tha tharf auka et setta*.)

Mirè torfit hic Aræ locus interpretes, adeò ut vix sit elabendi rima, nisi textui quædam, vel temporis injuriâ exesa, vel scribarum incuriâ neglecta, addantur, uti Eru-
diti de hac re sentiunt. Si quid ergo post tot clarissimo-
rum virorum politissimum limatúmque judicium sustine-
rem temerè de meis ineptiis addere, quid aliud illud esset,
quàm, ut dicitur, Iliada post Homerum canere. At bona
Lectoris veniâ hoc si verecundè ostendero, peto ne mihi
quisquam arrogantiae crimen impingat, quòd tantam rem
in tanta ingenii mei tenuitate mihi assumam. Digitum er-
go B. L. mecum ad fontem intendat. Dicit Auctor: *Sed si
Bissextilis duo intercedant inter eos, qui augendi sunt, tum
augendus est Sextus.*

Hæc ita, simpliciter & sine additamento, intelligo :
Incipiat numerationis principium post septimum annum
completum, additamento Septimanæ destinatum, ab an-
no aliquo præcedente Bissextilem, Ex. gr. Ab an-
no 991. ordiatur numerationis principium, & annus
præcedens 990. auctus fuerit septimanâ, ab anno
983. (quò Thorchillus Mani etiam adhuc fuit su-
premus judex: non autem asserere audeo hæc ipso eodem
annò gesta esse) numerandò, tunc augendus est sextus
annus, nempe annus 996. & suo intercalari, (quod sine
controversia) per quem sortitur dies 365. & præterea di-
ebus sex, ex quorum dierum numero adipiscitur quilibet
annus unum diem, nempe annus 992. cum suo intercala-
ri 366. Dies, & Annus 996. cum suo intercalari etiam 366.
Dies, cum cæteris intermediis annis, tribuendò cuilibet
anno diem; & hoc modò restituuntur sex præterlapse an-
ni, sex diebus, cum duobus intercalaribus, quod consen-
tire videtur cum his verbis Auctoris: *iba skal auka et setta;
i. e. tum sextus (annus) est augendus: scil. quando in hanc
claf-*

classem incidunt duo intercalares. Annus ergo 997. constituet principium novæ classis & numerationis, per sequentes septem annos duraturæ, & sic in certas classes diviserunt annos per hanc praxin. Sed oritur Qvæstio: Qvare est sextus annus vel sex, vel septem diebus augendus? Resp. patet (1) ex contextu & mente Auctoris hunc sextum annum non augendum esse septimanâ, vel diebûs septem, aliâs foret hic annus uno die plus justô longior: augmentum quippe septimanæ in præcepto respicit semper septem annorum classem, tribuendô cuilibet anno diem, ex hoc septimanæ augmento desumptum ordinariè in hac annorum classe. (2) Si hic annus augendus esset, qvemadmodum ordinaria septem annorum classis, tum Auctor non specialiter jussisset certa conditione: *si duo Bissextiles intercedant, augere sextum* (annum). Ratio: Qvemadmodum in priore classe septem anni, septem dierum; sic etiam in hac sex anni, sex dierum supplementô sunt restituendi. Ergo (3) sex dierum augmentô est sextus hic annus augendus, ut quilibet annus ex antecedentibus in hac classe etiam unius diei particeps redderetur ad evitandam confusionem: quæ omnia sequenti calculô, collatis annis Paganorum cum Julianis demonstranda. Altera Qvæstio hinc procedit: Qvare auxerunt hunc sextum annum propter interventum duorum intercalarium, vel Bissextilium, omiſſa translatione augmenti in septimum annum ut antea dictum? Hæret aliquantulum a qua in enodanda hac qvæſtione, & conjecturis oculos Eruditorum fatigare non sustineo: bonâ tamen veniâ leve meum super ea re judicium in medium proferam: Si augendus esset septimus annus in hac classe, tum ter intercalaretur hujus Septennii primus, penultimus & ultimus annus,

annus. Ex, gr. Si sumatur annus 991. (circa quem annum hæc sint gesta) pro primo hujus classis anno, tum intercalandi essent anni 992. 996. & tandem 997. septimanâ, quod providè ad evitandam confusionem, cavebant. Ergo instituerunt in hoc casu sextum annum sex diebus augere: orditurque sequens annus 997. novam classẽ septem annorum, septimi deinceps anni septimanâ complendam. Sed suum cuique relictum est judicium, ceditque hoc leve rationi probabiliori.

Pro 6. Annis Julianis.

991	Confat Diebus.	365
Bif. 992		366
993		365
994		365
995		365
B. 996		366

Pro 6. An. Paganorum.

991	Confat Diebus.	364
B. 992		365
993		364
994		364
995		364
B. 996		365

Augmentum. 6. Dier.

6. Juliani dant Dies 2192.

6. Pagan. dant 2192. Dies.

Nova classis septem Annorum uno Bisfextili constans.

Julian.

997	Confat Diebus	365
998		365
999		365
Bif. 1000		366
1001		365
1002		365
1003		365

Paganor.

997	Confat Diebus	364
998		364
999		364
B. 1000		365
1001		364
1002		364
1003		364

Dies Ad. 7

Dant Dies 2556.

Dant Dies 2556.

Nova

Nova Classis sex annorum duobus Bisfextilibus constans.

Jul.			Pagan.		
B.	1004	Constat Diebus	B.	1004	365
	1005			1005	364
	1006			1006	364
	1007			1007	364
B.	1008		B.	1008	365
	1009			1009	364
			6. Dies Add.		
Dant Dies 2192.			Pagan. 2192. Dies.		

Classis 7. Annor.	1010	Classis 7. Annor.	1017	Classis 6. Annor.	1023
	1011		1018		B. 1024
	B. 1012		1019		1025
	1013		B. 1020		1026
	1014		1021		1027
	1015		1022		B. 1028
	B. 1016				

Classis 7. Annor.	1029	Classis 6. Annor.	B. 1036
	1030		1037
	1031		1038
	B. 1032		1039
	1033		B. 1040
	1034		1041
	1035		

Classis 7. Annor.	1042	Classis 7. Annor.	1049	Classis 6. Annor.	B. 1056
	1043		1050		1057
	B. 1044		1051		1058
	1045		B. 1052		1059
	1046		1053		B. 1060
	1047		1054		1061
	B. 1048		1055		

Classis 7. Annor.	1062	Classis 7. Annor.	1069	Classis 6. Annor.	B. 1076
	1063		1070		1077
	B. 1064		1071		1078
	1065		B. 1072		1079
	1066		1073		B. 1080
	1067		1074		1081
	B. 1068		1075		
Classis 7. Annor.	1082	Classis 7. Annor.	B. 1089	Classis 6. Annor.	B. 1096
	1083		1090		1097
	B. 1084		1091		1098
	1085		B. 1092		1099
	1086		1093		B. 1100
	1087		1094		1101
	B. 1088		1095		
Classis 7. Annor.	1102	Classis 7. Annor.	1109	Classis 6. Annor.	1110
	1103		1110		1111
	B. 1104		1111		B. 1112
	1105		1112		1113
	1106		1113		1114
	1107		1114		1115
	B. 1108		1115		

Hinc apparet quomodo Primus & Secundus Bissextilis ad-
mittunt Sex annorum; ceteri verò Septem annorum classem.

At infet aliquis: Video in classe Septem annorum sæpius adesse
duos Bissextilis, quod adversatur præcepto Auctoris: *sed si Bissextilis*
anni duo interveniunt inter eos, qui augendi sunt, tunc augendus est
Sextus. Respondendum: In hac Classe adsunt quidem duo Bissextilis
circa medium & finem, sed non interveniunt: Bissextilis enim in fine
non intercurrit, sed finit septimum annum, cui augmentum adhæ-
ret. Sed non ita in Sexta classe: ibi enim intercurrunt Bissextilis
duo, cum vel primus vel secundus sint Bissextilis semper, ut & pe-
nultimus vel ultimus in hoc casu, de quibus antea dictum ad lit. (v).
Terminatur hinc Schediasmatis Sectio I. Sequitur jam ex adversariis
meis præpopere eruta Sectio altera, exalciata tantum, non perpo-
lita.

SECTIO SECUNDA,

De Annorum Initio apud Veteres.

V Ariarum gentium annorum exordia post tot graves viros, omnique doctrinarum genere claros, si recitare & à capite hoc arcessere argumentum conarer, quid aliud esset, quàm eandem cramben decies recoquere? Annorum verò initia veterum Norvegorum, & deinceps Islandorum, à prima repetere origine, quantum ex literarum monumentis & domesticis antiquitatibus licet, aggredior.

Recordor in prioris Sectionis paragrapho primo nonnulla me annotasse ad hæc verba: *tha mercto their at sôlar gange, at Sumaret munadi aptur til varsens*; id est: *Observabant ex cursu Solis æstatem vergere ad ver.* Genuinus sensus verborum hic est: ex cursu Solis attendebant in hemicyclo autumnali Solem recedere ab eorum vertice, quod hyemem portendebat: & iterum (quod hujus est loci) accedere ad eorum verticem Solem, quod signum & indicium erat veris & æstatis. Sed quò anni tempore hoc observarunt, altioris videtur esse indaginis. Quo auctore in regna Septentrionalia, quibus rationibus & quo tandem Seculò, annorum ordo & initium introductum sit, & hemicycli anni, mox meâ quidem opinione, videbimus.

Temporis partitionem cum Deorum cultu, aliisque ritibus, quâ etiam lege vincendi essent subditi, antiquarum membranarum monumenta videntur asserere Odinum intulisse & instituisse: fuit enim vir sagax, polyhistor, & Asiaticarum rituum legumque gnarus, ut *Snorro Sturlaus* in Chronico Norvegico his verbis de eo testatur: *Odinn var*

göfgastr af öllum, oc af bönum naamu their allar Ithroottir; thvi at hann kunni fyrst allar, oc thoo flestar; id est, secundum Torfæum: *Odinus omnium fuit præstantissimus, & ceteri omnes artes ab eo didicerunt, quia is primò omnes caluit.* Enr fyr thi Odinn var forspaar oc fiölkunigr, tha visse hann, at hans Afqvæme munde umm Nordr-halso Heimsins byggja: quod ita vertitur: *Et quoniam Odinus erat futurorum vates & magus insignis, tum sciebat progeniem suam in boreali mundi plaga imperaturam.* Cui adstipulatur alius locus ex Edda, (libro Mythologico veterum Islandorum ad Odinum & Asas relato, cujus Auctor idem Snorro putatur,) his verbis: *Hans (loquitur de Fiarlasi patre Finno) son Fiarlaf, er ver köllum Fridleif: hann aatte thann son er nefudr er Vodinn; than köllum ver Odinn: hann var agetr madr af speke oc allri atgiörfi.* Id est: *Illius (Finni) filius Fiarleifus, quem vocamus Fridleifum, genuit illum filium, qui vocabatur Vodinus; hunc vocamus Odinum: ille erat egregius vir, sapientiâ & omni decore præstans.* Ultra hujus adventum in Septentrionem, historiam regionum borealium non extendunt antiqui nostrates Scriptores: illum etiam in borealia regna leges & varios ritus intulisse asserit Snorro Sturleus in prædicto chronico, his verbis: *Odinn setti Lög i landi sino, thau er gengit höfdo fyrr med Asom;* id est: *Odinus in regno suo leges sancivit, quæ inter Asos in usu fuerunt.* Et in Prologo Eddæ ita scribit: *Skipadi hann thar Höfdingium i tha liking sem verit hafdi i Trojo; setti XII. Höfudmenn i Stadinum at dema Lands-lög, oc sva skipadi hann Rettum öllum sem fyrr höfdu verit i Trojo, oc Tyrkiar voro vanir.* Hæc ita vertit Magnus Olavius: *In urbe Sigtunenfi in Svecia Odinus principes constituit XII. ad imitationem Trojæ, qui leges tuerentur, & judicia exer-*

exercerent, secundum consuetudines Turcicas. Hæ leges & constitutiones ad Rempublicam spectant. Quod ad Deorum cultum & Sacrificia (quæ *Bloot* vocabant) attinet, idem Snorro his verbis ex eodem libro docet: *Tha skylld blota i mot Vetri til Ars; en at midium vetri blota til grodrar; et thridia at Sumri. That var Sigur-bloot.* Quod ita vertit Thormodus Torfæus, (conterraneus meus): *Terna quotannis Sacrificia solenniter celebranda fuerunt: Primum sub initium hyemis, pro cæli temperamento & clementia; Secundum media hyeme, pro fertilitate terræ, & annonæ proventu; Tertium sub æstatem, pro victoria in posterum retinenda.* Hæc Snorro.

Notandum verò, vocabulum *Ar* vel *Aar* accipi: (1) pro annuo temporis spatio: id quod probatur ex *Schedis*, tanquam antiquissimo ad nostra usque tempora conservato apographo, his verbis: *oc vas that tha thegar i Lög leidi, at raadi Thorkels Maana, oc annra spakra manna, at retto tali, i bverio Aari, V. daga ens fiorda hundrads, &c.* Versionem hujus loci vide in *Schedis Arii*, novissimæ editionis, Cap. 4. pag. 25. Conf. priorem hujus Schediasmatis Sectionem. Paragr. 2. not. (p) Vide etiam historiam Christianismi in Islandiam introducti, pag. 24. & passim alibi: (2) pro principio haberi vocem *aar*, refert Torfæus in *Serie Dynastar. & Regum Danie* pag. 317. Gudmundum Andreæ statuisse: nec abludit *Voluspaa*, stroph. 2. 3. & 52. (3) pro Cæli temperamento & clementia, ut locò allato ex Snorronis verbis probatur; similiter ex historia Regis Norvegiæ, Olavi Tryggvini, & quidem ex oratione, quam ad populum pro religione Christiana in Regnum introducenda habuit. Verba hæc sunt: *Their kendu hönum* (sc. Frey) *aar og frid:* i. e. adscribebant illi (sc. Freyo) Cæli temperamentum & clementiam, vel annonam; & mox: *oc*

hiellst tha aar oc fridr; & tum conservabatur annona & pax. Adde Eddæ Prologum, & quæ Torfæus habet de Frodio Pacifico; Ser. R. D. pag. 265.

Paucis jam exposita significatione vocabuli *aar*, quatenus huic materiæ illustrandæ id conducere potest; superest demonstrare, quomodo anni initium ex his dictis per consequentiam erui possit. Sed antequam rem aggrediar, videndum erit, qualis forma & constitutio anni apud veteres Septentrionis incolas fuerit, imprimis in paganismo.

Prisci ævi historia annorum numerum in Chronologia ignotum affert; sed annum temporis spatium dividebant veteres in duos hemicyclos, hyemalem & æstivalem. De hyemali dictum obiter est in allegatis Snorronis verbis de Odino, quod etiam ex Aræ Schedis, & tota Historia Norvegica demonstrari potest; eadémque ratione de æstivali: adeò ut hæc repetere supervacaneum videri possit; sed quædam saltem argumenta in medium proferenda, ad probandum quo anni hemicyclò exordium anni factum sit: persuasum enim habeo tam ex Aræ Schedis quam aliis historiis, quæ de rebus in paganismo gestis conscripta sunt, ante introductum in Boreales has regiones verum DEI cultum, nullum annorum numerum allatum, sed annum temporis spatium per hyemes annotasse veteres. Exempla quædam ex Aræ Schedis, & ante, & post introductum veri numinis cultum sequentibus adferam.

Orditur Aras Cap. I. inhabitatæ Islandiæ Epocham à cæde Sancti Edmundi, Anglorum Regis, & Salvatoris incarnationis anno DCCCLXX. eamque potius exteris quam incolis notam: Christo enim prius in Anglia, quam in Islandia nomen dederunt incolæ, & æra Christi ibi prius

us fuit recepta, uti refert *Joh. Mabillonius*, Gallus, & alii Chronologi, tradentes Dionysium Exiguum Annô Christi DXXV. primò mutâsse æram Diocletianam, quæ à Romanis Imperatoribus duxit originem: & secundum inventam ab eo æram Christi annos pro fundamento Chronologiæ statuit Aras. Non tamen hæc ratio valuit; verùm ducentis annis postquàm *Beda Venerabilis*, Monachus in Anglia, suam absolvit historiam, quæ æram Christi pro radicali habet, *Paulus Diaconus* hanc resumfit calculandi formam, ab anno Christi CCCXCII. & sic consequenter, quod alicubi me legisse memini. Sed scinditur incertum studia in contraria eruditorum judicium de ea materia, quam litem cùm dudum sopitam autumem, mearum non facio partium. Refert *Ughellus* in sua *Italia Sacra* Carolum Magnum nonnisi unam Bullam sub æra Christi 783. signâsse, quo anno conjux ejus mortua. Bulla erat fundatio pro Metensi S. Arnulfi Cœnobio. Hîs in medio relictis pergo ad cætera.

Aliam æram recitat Aras popularibus notam ab annis ætatis Regum Norvegiæ, quam probo esse gentilium. *Ingolfr bet madr Norrœnn, es sannlega et sagt at fære fyrst thadan til Islandzi, tha es Haraldr enn Haarfagri var XVI. vetra gamall*: quæ ita expono: *Ingolfus vocabatur vir Norvegus, qui ferè dicitur primò profectus esse inde in Islandiam, cùm Haraldus Pulchricornus fuerit sedecim annorum ætate.* Et paulò inferius eod. Cap. *Enn sva er sagt, at Haraldr veri LXX. vetra Konungr; i. e. Sed ita relatum est, quod Haraldus fuerit LXX. hyemes Rex.* Plenæ sunt plerumque omnes Borealium Regnorum historiæ hoc temporum & annorum caractere. Videatur *Landnama* seu Liber originum Islandiæ; etiam *Vita Regis Olai Tryggvini*, præter alia multa antiquitatis literarum monumenta,

Existimo igitur satis notum veteres Norvegos, & ex his Islandos in paganismo annorum numerum per hyemes numerasse. Principium desumptum videtur ex numeratione Noctium pro tempore nycthemerino, quod priscis in usu fuit. Sic *Nicolaus Damascenus* de moribus gentium, apud *Stobaeum*, refert *Serm.* 165. Nomides Lybiæ populos non diebus sed noctibus numerare tempora. De Gallis idem refert Cæsar de bello Gallico Lib. VI. Cap. 18. ubi: *Galli*, inquit, *se omnes ab Dite patre prognatos prædicant; idque à Druidibus proditum dicunt. Ob eam causam spatium omnis temporis, non numero dierum, sed noctium, finiunt; & dies natales, & mensium & annorum initia sic observant, ut noctem dies subsequatur.* Ita etiam judicare licet hyemes æstates antecessisse, & priorem anni partem pro hyeme, posteriorem pro æstate sumtam, quod, ut priori Sectione dictum, ex Schedis & aliis historiis videre licet: Sed cum omnia loca adferre, & tritis his annorum characteribus lectorem detinere nimis haberet tædii, potius ad caput rei me conferre, & quò mense annus exordium ceperit, demonstrare juvat.

Quoniam verò initia dierum à nocte, & annorum ab hyeme sumserunt hi pagani, sole ad verticem eorum, in determinatione anni, vel accedente vel recedente; non absimile videtur statuere circa æquinoctium autumnale illos paganos incepisse annum; quod sequentibus ita probō: *Odinus*, ut antea dictum, ex Asia in Europam transmigravit, & cum aliis ritibus etiam hanc methodum Septentrionalibus indicasse per consequentiam probari potest.

Quòd in Asia minori moris quondam fuerit annum circa æquinoctium autumnale vel à proximo post plenilunio incipere, ex sequentibus patet & variis Chronologorum

rum scriptis. Unum locum adferam ex *Jacobi Christmani commentario de ratione Calendarii Rom. Ægypt. Arab. Persici &c.* qui instar multorum legi potest pag. m. 304. ubi: *Annus, inquit, 286. ante ordinationem Julianam numerum aureum habet XIX. qui in Calendario Juliano ponitur ad 3. id. Aprilis, & recurrit 6. die Septembris, uti novilunium indicat: quare nocte, quæ secuta est 20. Septembris, fuit eclipsis Lunæ in oppositione Luminarium, & die undecima post defectionem lunarem Darius, magnâ clade acceptâ, ab Alexandro M. fugatus est cum reliquo suo exercitu; Kalendis scilicet Octobribus. Unde Macedones occasionem sumserunt, ut suos annos deinceps ordirentur à Kal. Octobris, quibus suum Hyperberetæum accommodârunt: quod etiam Syri & Arabes postea sunt secuti in Annis Alexandri Dbilkarnaim consignandis.* Adferam adhuc alium locum ex *Wilhelmi Langii erudito Scripto de annis Christi Cap. 16. pag. m. 234.* ubi ita loquitur: *Nihil ergo certius est, quam Chaldaeos antiquissimam anni rationem in usu civili fuisse secutos, quod & Epochæ anni confirmat. Neque enim dubium est, quin anni hi Chaldaici illi sint, quos Græci Seleucidarum, Orientales Terik Dbilkarnaim vocant, quique à Seleuci Imperio procedunt, quando ille Babyloniam receperat, & Nicanore Antigoni duce superato, Mediam Susianam, aliâsque provincias sibi subjecerat. Quod Diodorus contigisse refert Olymp. CXVII. an. primo, sive Per. Jul. 402. & ab Octobri hujus anni Albategnius Epocham Ægyptos auspiciatur, ut ex plurimis apud eum exemplis patet. Initium ergo annorum Chaldaicorum in autumno 402. constitui debebat, siquidem Macedonum Epocham secuti fuissent.*

Præsuppono hæc novisse Odinum illum Sigtunensem, (sic dictum quod conditæ ejus urbis auctor fuerit; prævè aliàs

Upsälensis qui dicitur) quem *Torſæus* probat huc in Europam LXX. annis antenatum Christum venisse; & ante ejus adventum nullam certitudinem historiæ Daniæ, Norvegiæ, & Sveciæ haberi. Nititur potissimum assertio istæ his *Rimbeigle* verbis, quæ exstant apud *Torſæum* Ser. R. D. p. 148. *Upphaf allra frasagna i Norrænni tungo, theirra er samindi fylgia hefzt thaa er Tyrkir oc Asiamenn bygdu nor-drit*: hoc est: Principium omnium historiarum in Lingua Norvegica (id est, de populis Norvegicâ linguâ loquentibus, Danis, Norvegis, Suecis) quæ veris relationibus innituntur, incipit ab eo tempore, quo Turcæ & Asiani Septentrionem incoluerunt. Confer. *Torf.* Ser. pag. 264. & 266. etiam de hujus Odini immigrationis tempore pag. 105. & 106. Add. pag. 113. Non ignotam vero Odino fuisse hanc annorum rationem inde concludo; quod Anno mundi 4032. incepisse Æram Alexandri Dhilcarnaim: Anno Mundi 3961. natum esse Salvatorem, perhibent summi Chronologi: LXX. annis ante Christum, uti ex *Torſæo* notavi, Odinum (verbis ejus utor pag. 244.) ex Asia tractu, circa Syndicam ad Bosphorum Cimmerium sito, urbe Asgardò, cum magna hominum multitudine per immensa terrarum spatia in Septentrionem nostrum migrasse, ex veridicâ Scriptorum nostrorum relatione discimus. Si jam addantur 70. anni ad annos nativitatis Christi à mundo condito, & subtrahantur ex 4032. emergit annorum numerus ante discessum Odini ex Asia ad tempus institutæ æræ, adeo ut Odino satis nota fuisse videatur hæc annorum ratio; quod temporis spatium ad annos 371. se extendit. Cum verò præter opinionem prolixior factus sim, atque,

- - si prima ab origine pergam,

Antè diem cluso componet vesper Olympos;

& diverticulo in viam redeam.

Repe-

Repetendum ergo erit Odini mandatum suprâ allatum: *in autumno pro anno sacrificare.* Hinc præsumere licet, Islandos cum autumno inchoasse annum; ad id credendum adductus sum loco in *historia Regis Olavi Tryggvini* & quidem in fragmento, quod inscribitur de Helgone Thoræ filio, pag. 146. 147. quem fratre Thorsteinô comitatum, in Finlandiam, mercium causâ navigâsse, æstate verò propemodum transacta domum revertendô cum ad quoddam promontorium ab amœnitate *Ummund* dictum appulisset, trinoctii spatiô Virginis cujusdam amplexibus potitum domum faustô itinere circa festum Jolæ rediisse: de quo tempore hæc sunt Auctoris verba: *nu lydur svo framm til Joola*; id est, *jam ita labitur (tempus) ad natalitia Christi*: tunc temporis enim prædicatione & persuasione Regis Olavi Tryggvini magna Norvegiæ pars Christo nomen dederat. Pergit Auctor narrandô: quâdam postea nocte, magnâ obortâ tempestate, ipsum cum fratre Thorsteinô portum petiisse ad explorandum navium conditionem & locum: omnia verò sarta tecta reperiisse: interim magnô auribus perceptô tumultu, duos homines equis vectos Helgonem ab oculis fratris subduxisse, quô factô sedatam fuisse tempestatem & Thorsteinum fratre orbem domum petiisse casumque patri (Thorero Comiti) narrasse; cui autem hæc ad Regem referenti & de filio amisso restituendo opem imploranti Rex responsum dedit, serò illum suis futurum. Porro dicit Auctor: *Sidan for Thorir heim, og lydur so thetta aar, allt framm ad Jool annad aar.* Id est: *Deinde Thorerus domum est profectus, & transactus hic annus usque ad Jol sequenti anno.* Vides, benevole lector, festum Jol non fuisse anni initium, sed priori anno & hyemi adhæsisse, quando Helgonis pater, Thorerus, primâ vice

Regem adiit, & cognitâ re, adhuc annum præterlapsum usque ad festum *Jol* sequentis anni, donec de Helgonis statu Rex certior factus fuisset. Ergo cum hyemis initio (ut opinor) auspicabantur annum, quod cum lege Odiniâ (de quâ prius) convenire videtur.

Adhuc in duas partes dividebant hyemis tempus, priorem ab ejus initio ad mensem dictum *Thorri* (vel *Midsvetrar maanadr*, i. e. medii hyemis mensem), inde *Thorra-bloot*, id est sacrificium in media hyeme peractum, cujus mentio superius facta est, & historiæ frequenter meminerunt: posteriorem verò partem ad æstatis initia extendebant. Deinde secuta æstas in duas itidem partes divisa est; hinc *midtsumar*, media æstas.

Verumtamen præter *Thorra-bloot* memorat *Historia Olavi Tryggvini Cap. 175. Gooû-bloot*, Sacrificium mense Goâ celebrandum. Potest quidem credi, tempore ethnicismi tale aliquod Sacrificium extitisse: id tamen nil turbat hanc hyemis divisionem bipartitam, quæ omnino convenit cum loco Snorronis superius allato. Verum quòd auctor hæc duo Sacrificia à *Thorri* & *Goi*, quasi vivis quibusdam personis denominaverit, mera est allusio, ut mox infra, cum de mensium appellationibus agitur, ostendam.

Existimo igitur, ex his & superioribus quodammodo constare, cum hyeme veteres auspicatos annum. Superest breviter inquirere: (in his enim omnibus studeo brevitati) quo mense cæperit hyemis primordium? Quòd hyems cum autumno, vel circa menses autumnales, initium habuerit, ex antea dictis haud indubiè colligi potest, idque in Octobri: ille enim mensis in autumno videtur ultimus apud plerosque Septentrionales populos habitus. Ratio: quia omnes

omnes fruges tunc ad maturitatem pervenerunt, terrâ floribus & leguminibus exutâ, juxta illud Horatii:

*Pomifer autumnus fruges effuderit, & mox
Bruma recurrit iners.*

Si â Romanis incipiam calculum ducere; illi annum incipiebant â novilunio, æquinoctio autumnali proximô, quod ex *Dionysio Petavio de Doctr. Temp. Josepho Scalig. de emendatione Temp.* & aliis peti potest. Vide etiam *Tabb. Astronomicas Dn. de la Hire, pag. m. 23.*

Jam conféro me ad inductionem veterum Calendariorum Islandicorum secundum correctionem Julianam institutorum, quæ quamvis supersint pauca, eaque non integra; anni tamen partes per bonam consequentiam ex historiis erui possunt: in quibus Calendariis justum tempus determinatum; & quo mense autumnali constituendum sit initium anni, usque ad introductam per regem Olavum Trygguinum Religionem Christianam, primò in Norvegiâ, deinde in Islandiam; & quidem longô postea tempore. De posterioris temporis annorum initiis hîc non quæritur, nec ad propositi metam hæc collineant.

Vir Historiæ veteris Borealium regnorum peritissimus (*vîr ív áylis*) communicavit mecum Nomina mensium, ut forsân in paganismo exstiterint: obtinent enim Islandicæ vel veteris Norvegicæ linguæ nomina, illiteratis quoque & vulgo haud ignota. In hoc catalogo primas tenet *Gor-maanadr*. *Gor* significat *jordes intestinorum pecudum, quæ abluuntur tempore mactationis*: *Maanadr* autem est *mensis*. Incipiebat ille â medio Octobris, & durabat circa medium Novembris. Secundus *Ylir*, id est, ululans, gemens, quasi tunc omnia ingruentibus frigoribus plangent & ingemiscant. Tertius *Mör-jugr*, id est, sevisugus, propter

pter nimiam frigorum vim & vehementiam. Quartus *Thorri*, fortè *pars magna*. Vide *Landnam. Part. V. pag 174. lin. 4.* Quintus *Gooi*, vel *Gooa*, quam voculam quispiam cognatam vult verbo *at gíæst*, id est exserto capite speculari vel scrutari; & *gieur*, Speculatio; quasi terra tum primum incipiat exserere caput suum seu cacumina, per dissolutionem nivium indies magis magisque apparentia. Nil moror ea, quæ habentur in *Hist. R. Olai Tryggvini Cap. 175.* ubi auctor *Thorri* & *Goo* tanquam personas, & quidem patrem & filiam inducit, quibus etiam hæc mensium nomina suam deberent originem. Verùm ego censeo totam illam narrationem potius mythicum quid, quàm historicum continere. Ex. gr. pater *Thorri erat Snær binn gamli* (i. e. nix illa prisca); avus *Frosti* (i. e. gelidus vel frigorificus); proavus verò *Kaari*, (i. e. ventus) cujus fratres: *Hler*, (mare seu aqua) & *Logi* (i. e. ignis.) Sextus mensis est *Ein-maanadr*, id est, *unus vel solus mensis*, quia tunc unus ille mensium hyemalium est residuus. Hi omnes sunt hyemales menses; quivis triginta noctium. Hinc etiam liquet, quomodo singula nomina ad rem rusticam sint accommodata: quippe *primi* mensis nomen rusticos admonet de instanti mactationis tempore, ut hac ratione & domui prospiciatur, & inutilis gregis multitudo dematur: *secundi* & *tertii* nomina curam demandant ovium, à frigoribus, ne opprimantur, tutandarum: reliquorum autem mensium nomina anxii rusticorum pectoribus de hyemis recessu appropinquante, consolationem afferunt gratissimam. Septimus, *Gauk-maanadr* avium mensis, à dimidio Apr. ad dimidium Maji; ita dictus à cuculi aliorumque avium cantu: est enim primus æstivalium. Octavus *Egg-tíjd*, ovorum tempus. Nonus *Sool-maanadr*, Solis mensis.

mensis. Decimus *Mid-sumar*; media æstas. Undecimus *Tviþ-maanadr*, duorum (vel dualitatis) mensis, quia tunc duo æstatis remanent menses, quibus homines de providendis sibi in subsequenter hyemem alimentis tempori admoneantur. Duodecimus. *Haust-maanadr*, autumnus mensis. Hi menses omnes tricenarii erant, præter Solis mensem. Ille 34. annus autem 364. Dier. de quo antè. Nec piget his annectere insignem locum ex posteriori Eddæ parte (ubi de temporum nominibus agit) depromptum: multum enim inde lucis fœneratur mea, de hyemis initio, superius allata assertio, & dicta mensium nomina magno consensu corroborantur, novis aliquot insuper additis. Integrum igitur locum primò exscribam, deinde fideliter, quantum potero, exponam. Sic autem verba jacent: *Fraa Jafndegri er Haust, til thess er Sool setst i Eyktar-stad. Thaa er Vetr til Jafndegurs. Thaa er Var til far-daga. Thaa er Sumar til Jafndegurs. Haust-maanadr heitir inn næsti fyrir Vetr. Fyrst i Vetr heitir Gormaanadr. Thaa er Frer-maanadr. Thaa er Haust-maanadr. Thaa er Thorri. Thaa Goimaaanadr. Thaa Ein-maanadr. Thaa Gauk-maanadr oc Saad-tijd. Thaa Egg-tijd oc Steck-tijd. Thaa er Sool-maanadr oc Sel-maanadr. Thaa ero Hey-annir. Thaa er Kornskurdar-maanadr.* Hoc est: *Æquinoctium sequitur Autumnus, donec Sol loco Eyktæ occidit. Inde hyems ad æquinoctium. Inde ver ad dies Transitionis, (id est tempus commutandis habitaculis dicatum) (†). Inde verò æstas usque ad æquinoctium. Pro-*
ximus

(†) *Eyktæ* vulgò significat trium horarum spatium. Sed quondam Papatûstempore peculiaris erat hora pomeridiana, quæ incepit nostra horâ tertiâ & dimidiâ, finitque horâ dimidiatâ quintâ. Hinc antiquorum *eyktæ-helge*, id est cessatio à labore horâ *Eyktæ*, quia

ximus ante hyemem mensis vocatur mensis autumnalis, primus hyemis mensis sordium pecoris (seu nondum concoctorum alimentorum, quæ ex ventriculis pecudum, rumento & omaso inter macrandum erumpunt: hæ sordes propriè *Gor* appellantur). *Deinde sequitur mensis frigorum* (seu glacialis); *quem excipit mensis vervecum seu vervecinus* (ab admissurâ vervecum sic dictus): *deinceps mensis Gooi* (seu eruptionis terræ): *deinde Ein-maanadr*: (seu mensis solus remanens, (†) de quibus supra.) *Deinde mensis avium, & sementis tempus: deinde tempus ovorum & caulorum* (ubi pecora mulgentur, & agni à matribus noctu separantur) *insequitur: deinde mensis Solis & tuguriorum* (in montanis pascuis sitorum, ubi ex lacte pecoris conficiuntur cibi): *deinde fenicacia; & postremò mensis mesfis.*

Constat itaque, nomina mensium à rebus & temporis circumstantiis ducere originem, adeò ut nihil commune cum Romanis videantur habere; etiam ante literas, quæ cum Christianismo (ut opinor) introductæ fuerunt, extitisse.

Jam facienda est mensium partitio. *Gor-maanadr* incipiebat in medio Octobris & duravit ad medium Novembris. Memini scripsisse me prius, Annum in Octobri suum

quia diebus Saturni, aut festa proximè præcedenti die, erat ab hac hora, secundum leges Ecclesiasticas, operum vacatio, ut nil quicquam tum operari liceret.

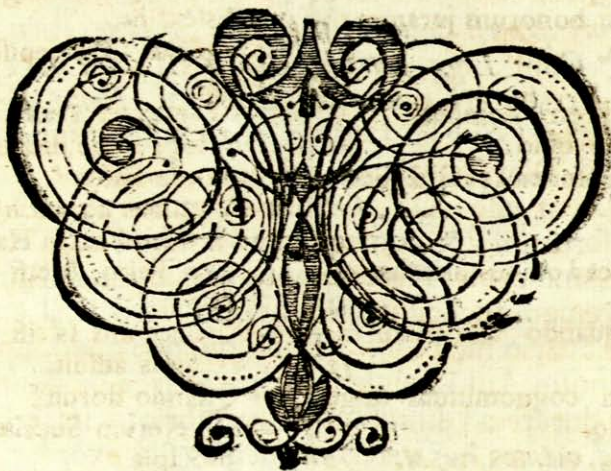
(†) Hic inchoat septimam ab ingressu æstatis septimanam, incipitque eodem, quo æstas ipsa, die, nempe Jovis, adeò ut hic dies semper sit 43. æstatis; sextus verò dies Jovis ab initiali æstatis, immediatè insequens. Durat autem hoc tempus per tres dies, Jovis, Veneris & Saturni, cum quo simul expirat.

suum habuisse initium, idque in primo hybernali mense. Nunc probandum restat, quò die, vel circiter, hoc principium sit statuendum. Inspiciamus librum legum sancti Olavi, Norvegiæ Regis, Sectione, quæ agit de Prædiis & villis conductitiis, & de rebus, conducentibus ad pacem inter colonos circa agrorum terminos conservandam vulgò *Lands-leigu-Balkr*, ubi Capite XXVIII. hæc exstant verba: *De gierder ere loughlige*, &c. loquitur legislator de sepimentis in agrorum confiniis inter vicinos, & sepimentorum structurâ: deinde terminum describit à quò, nempe à die Inventionis crucis, & ad quem, videlicet ad diem Calixti, his verbis: *Thesse giærde schulle være færdige giørde ath Korsmófs om Vaaren, oc holdes saa fremdelis indtil Winthernatten, som er Calixti, thersom hoo oc korn er ude.* Translatio: *Hæ sepes confectæ esse debent ad diem S. Crucis (5. non. Maji) in vere, & porro continuare ad hyemis noctem, quæ est Calixti, si fœnum & fruges non sint recondita.* Conf. Legg. Norveg. Cap. XXII. Art. 9. & Petri Claudii, Presbyteri quondam Undalini, *Norv. Descriptionem* pag. 34. Si hæc Legis verba conferantur cum Calendariis & Diariis antiquis, videbis, Benevole Lector, Calixti Diem esse XIV. Octobris, atque ab eo hyemem initium sortitum, & consequenter annum. Calendaria & fasti Islandici circa hoc tempus adhuc, majorum institutò, hyemem inchoant; sed invecò verò DEI cultu annum à Januario incipiunt. Dabis quoque quod suprâ monui, primum Anni mensem incipere circa medium Octobris, & durare ad dimidium Novembris; ita etiam observatur, omnes hos veterum menses sua exordia & exitus habere circa medios Romanorum menses, adeò ut

duodecimus & ultimus mensis veterum (nim. *Haust-maanudr*) annum finiat mediò Octobris. Cæterum hi omnes triginta continent noctes, præter tertium æstatis mensẽ (*Solmaanadr*), qui in media æstate terminatur, & quatuor sibi noctes adsciscit. Hac ratione totus annus veterum constat 364. diebus; defectui autem, qui inde oritur, una septimanâ addititia, quam certis annis inferebant, medetur. Vide jam, B. L. quomodo hæc in orbem redeunt, etiam historiæ, meo quidem judiciò, consentientia, adeò ut non videatur opus prolixiori demonstratione Lectoris animum fatigare: quin,

- - ne me Crispini scrinia lippi

Compilasse putes; verbum non ampliùs addam.

INDEX

Personarum & Rerum.

Asterisco * signatæ voces indicant res in *Notis*
Textui subjectis; etiam in *Vita Arii*, quæ præterea
literis *V. A.* hîc designatur, con-
tentas.

A.

Abrahamus Episcopus. pag. 51.

* Adelbertus Archiep. Bre-
mens. 54.

* — Num Episcopus Aarhusien-
sis? ibid.

* Æra Dionysiana. 49

* Æstates pro annis. ibid.

Æstimatio bonorum juramentò
firmata. 63

Agnus. 77

Alteinus Fretr, Bombus. 5

* *Aldamot* quid? 71

Alexius Comnenas, Græcorum
Rex. 71

Alrec. 77

* America à quibus primùm in-
venta. 33

* Angli quando Christiani fa-
cti. 73

Anglorum cognominum origo
& ratio. 19

* Anicius, vid. *Gregor. M.* 72

* Anna Comnena, filia Alexii
Comneni Imp. cujus vitam
scripsit. 70

Anni Computus apud Isl. 21. seq.

* Anni secundum Æstates &
Hyemes computati.

* Anni Solaris restitutio ab E-
thnicis Islandis. 22

* Annos à nato Christo compu-
tandi ratio veteribus haud in-
cognita. 48

* Annus tropicus Soligenis. 24
— Bisextilis. 27

* Ansgarius Archiepisc. Ham-
burg. 33

Arius Presbyter, *Frodi*, i. e. Po-
lyhistor, unde dictus? *V. A.*

* — quando natus? ibid.

* — & quibus parentibus? ibid.
— sub disciplina in Haukadalo
cum Teito Isleifi Episcopi
filio. 59

— duodecennis Isleifi Episcopi
exequiis adfuit. 59

* — Quando floruit? *V. A.*

— è veterum Sueciæ Regum
prosapia 77

* — cum Sæmundo Presbytero
Coloniæ Scholam frequen-
tavit. *V. A.*

* — è legitimo conjugio filium

ibid.	* Aurn, Comes Fyrdafylkenfis.	
*— in Presbyterum ordinatus	in Norvegia.	9
ibid.	B.	
*— primus Septentrionalis Orbis Historicus.	Baculi Sacerdotum.	11
7	Baldvinus, Hierosolymarum.	
*— ejus Historiæ Regg. deperditæ.	Rex.	71
V. A.	*— Norvegorum classe adjutus.	70
*— quo tempore Schedas haberecognovit?	ibid.	
ibid.	Baptizati Islandi.	35
*— pravè Auctor venditatur	* Baptismus Ethnicorum.	44
<i>Landnama.</i>	ibid.	
*— nec non <i>Kristendoms-Sogu</i>	*— Profelytorum apud Judæos.	46
ibid.	* Baroſum tituli quousque in Norvegia abrogati?	12
*— alia opera ipſi adſcripta	Bergthorus Hraſni filius, Nomoſphylax.	65
ibid.	Bernhardus Epiſcopus.	51
*— Sidenſi familiæ innexus.	12	
*— quando obiit & quanam ætate?	Biornus, Proavus Olai Sancti.	53
V. A.	Biornus Sapiens.	61
*— utrum penultimâ brevi an longa ejus nomen pronunciandum?	Bisextilis annus.	27
ibid.	Blaskogendiſ ager.	19
Armeni Epiſcopi in Islandia.	Blundketill.	27
51	* Boldverkus, viri nomen, unde?	53
Arnaldus Hieroſolymæ Patriarcha.	71	
71	* Bonifacius, Germanorum & Friſior. Apoſtolus.	44
* <i>Aſamal</i> , Aſiatica lingua.	V. A.	
Audur filia Ketillis Simi.	13.	
75	Borgfiordendiſ familia.	25
*— <i>Diupaudga</i> , i. e. prædiveſ cognominata.	12. 74	
ibid.	* Boſcho (Joh. à Sacro) quando vixit?	22
*— Thorſteini Ruſi mater.	ibid.	
*— Auguſtinus Monachus, Anglo-Saxonum Apoſtolus.	72	
Aunus Grandævus.	77	
<i>Aura</i> vid. <i>Londaura</i> .	11	
	Breidaboltſtad, prædium in Islandia.	75
	Breidafiord & Breidfiordendiſ profapia.	13. 75. 77.
		Caleni.

C.

- Calendarii ratio apud Veteres Islandos. 21. seqq.
 * Calendarium num scripserit Arius? V. A.
 * Calendarium Julianum. 24
 * — Novum. 25
 * Canutus Magnus, Rex Daniæ & Angliæ. 8
 * Canonicum jus ejus auctoritatis & usus? 67
 Carius, vid. *Horda Carius*. 15
 * Carmina, primum Annalium genus. V. A. 8
 * Caroli M. in propagando Christianismo rigor. 37
 * Celtica lingua veteris Danicæ mater. V. A.
 Censualium in Islandia Rusticorum numerus initus. 63. 65
 Christiani in Islandia ante Norvegorum adventum. 11
 Christianismus in Islandiam introductus à Thangbrando. 35
 * — ab aliis. 36
 — deinde à Gizoro Albo & Hialtio Skeggino. 41
 — publicis legibus receptus. 45. 47
 * — quo rigore propagatus in Norvegia? 36
 Christianorum ab Ethnicis diffensio. 41

Christnes, prædium in Islandia.

- 75
 * Christus & Thorus simul adorati. 13
 Clerici Veteribus *Papa* dicti. 11
 * Cœli & Solis creator à nonnullis adhuc gentilibus veneratus. 17
 * Cognominum apud veteres origo & ratio. 18. 19
 Colbeinus, vid. *Kolbeinus*. 57
 * Coloniensis Schola. V. A.
 Collus Episcopus Vikensis. 55
 * Colsgea, seu Coli hiatus. 19
 Colus Episcopus, vid. *Kolus*. 51
 * Columbanus Pictorum Apostolus. 72
 Comitia ubi olim habita. 17
 * Comitiorum tempus vetus & novum. 39
 — eorum usui dicatum communè peculium. 19
 Computus anni apud Islandos. 21. seqq.
 * Computi Ecclesiastici auctor vetus anonymus. 22
 * Comitum tituli quousque in Norvegia abrogati? 12
 * Cornu aureum Danicum. V. A.
 D.
 Dagus in Dania Rex. 44. 77
 * Dalla Isleifi Episc. uxor. 54
 * Danorum veterum rudis Christianismus. 13
 * Da-

- * Danica lingua toti Septentrio-
ni communis. V. A.
* Deorum Contemptus. vid. *Idola*.
* —quomodo punitus in legibus
40. 41
Deastra, vid. *Idola*.
Decimæ Gizori Episcopi tempo-
re primum in Islandia intro-
ductæ, & quales? 63
* —earum locò olim fanis an-
nuò tributò provisum. 16
* Dionysius Exiguus quis? 49
* *Dispaudga* cognomen Audu-
ris. 12. 74
Diupdalensium familia. 15
* Dionysianæ æræ defectus. *ibid.*
Domaldus. 77
Dyggius. *ibid.*

E.

- * Ecclesiasticorum in Papatu au-
toritas. 66
Edmundus Sanctus Anglorum
Rex. 9. 21. 49. 73
Egill, Vendilcraca. 77
Eigill, filius Halli de Sida, avus
Thorgerdæ matris Johannis,
primi Episcopi Holensis. 75
Einar nepos Helgii Macri. *ibid.*
Eiricus Comes, Haconis filius. 48
Eiricus Rufus, Grönlandiæ oc-
cupator. 33
* —an primus Eponymus Gron-
landiæ? 32

- Eirici sinus in Grönlandia. 33
* Eiricus Rufus, quot navigiis
comitatus ab Islandia solvit?
ibid.
Episcopi extranei, qui in Islan-
dia fuerunt. 49. 59.
* Episcopis olim nulli certi re-
ditus. 62
— nec fixa sedes. 63
Episcoporum Island. Stemma à
Ketilbiorno, Islandiæ occupa-
tore. 73
* Episcoporum in Papatu aucto-
ritas. 66
Equinæ carnis esus apud Ethni-
cos sollemnis. 47
* — Christianis legibus abroga-
tus. *ibid.*

Ericus, vid. *Eiricus*.

- * Erfurtenfis Schola. 54
* Ethnicos convertendi modus
nimis crudelis. 36
* Ethnicorum Baptismus. 44
Eyiafiord, & Eyiafiordensium
Stemma. 13. 15
Eyiolfus, Thordi Gelleris filius. 77
Eyiolfus, Valgerdæ filius. 75
Eysteinus, Rex Norvegiæ. 71
Eyvindus Austmannus. 13
Exilii pæna quibus inflicta. 39. 40

F.

- Fana Ethnicorum. 17
* — iis annuò tributò provisum.
16

Fim-

* <i>Fimtardoms Eid.</i>	52	— Christianæ religionis strenu-
<i>Fimtardoms lög.</i>	50	us assertor. ibid.
Fiolner.	77	Gizorus, Isleifi filius, Episco-
<i>Fiorbaugi poena.</i>	39	pus. 55. 73
<i>Fiordungar-thing.</i>	30	—verò nomine Gisrodus. 61
Filco vindicata bona homicidæ.	19	*—de eo iudicium Harald Stren-
* Flokius Islandiæ hoc nomen	9	nui, Norv. Regis. 55
indidit.	9	*—ab Hartvico, Archiepisco-
Focas vid. <i>Pbocas.</i>	73	po Magdeb. consecratus. 58
Fora juridica Islandiæ.	29. 59	—ab omnibus popularibus ad-
Fridericus Episcopus.	49	amatus. 61
*—Stefneri in Christianismo		—quomodo Decimas ordinavit? 63
apud Islandos propagan-		—hæredium suum, Scalaholtum
do adjutor.	36	sedem Episcopalem ordi-
<i>Frendafson, quid?</i>	41	nat, ac in eum usum do-
Frejus.	77	nat. 63
Frodus Pacificus, Dan. Rex.	77.	—quartam partem reddituum E-
G.		piscopatus sui alteri in
* Gardar Islandiam Gardarshol-		Septentrionali parte Epi-
mum vocavit.	9	scopto assignat. ibid.
Geller Bolverki filius, Nomo-		—è Mosfellenfi familia oriun-
phylax.	53. 57	das. 13. 73
Geller Thorkelis filius, avus au-		—ejus Stemma à Ketilbiorno. 12
ctoris.	23. 77	—obitus. 71
Genealogia, vid. <i>Stemma.</i>		* <i>Godar</i> vel <i>Gudar</i> nominati ju-
* Giffardus, eques Gallus, ab Is-		dices. 16
lando quodam illusoriò car-		Godiscolcus Episcopus. 51
mine laceffitus.	V. A.	* Godefridus, Rex Hierosolymis
Gizorus Albus, Teiti filius.	35. 73	tanus.
—Christianus factus.	35	Godmundus, filius Eyjolfi Val-
—in Norvegiam proficiscitur.	37	gerdæ. 75
—Norvegiâ redux Comitibus cum		Godmundus, Thorgeiri filius,
genero suo, Hialtio Skeggi-		Nomophylax. 65
no adiit.	41	Godrodus venator, Rex. 5. 77
		God-

Godrodus avus Olai Sancti. 53
 Golathingensis lex. 15
 * Græcæ & Latinæ linguæ cons-
 ditio. V. A.
 Gregorius Magnus Papa Rom. 73
 * — aliàs *Anicius* nominatus. 72
 * — Christianismum in Angliam
 introduxit. 73
 Gregorius VII. Papa Rom. 58
 * — antea *Hildebrandus* dictus.
 59. 68
 * — cum Henrico IV. Imp. de
 principatu contendit. 58
 Grimus Geitscor. 17
 Grimus Mosfellenfis, Svertingi
 filius, Nomophylax. 51
 Gronlandia primum ab Erico
 Rufo inventa. 31
 — ab ipso habitata. 33
 — incolis aucta. ibid.
 — signa hominum ibi inventa. 33
 * Gronlandi primi omnium Eu-
 ropæorum Americam inve-
 niunt. 33
 Gudrodus, vid. *Godrodus*.
 * Gull-Harald. 43
 Gunnar Diupdalensis. 15
 Gunnar in Austfiordo incendiò
 absumtus.
 Gunnar Sapiens, Nomophylax.
 57
 Gunnar, pater Thorunnæ. 77
 * Gunnar, aliàs Grimus Mosfel-
 lensis, Nomophylax. 51

H.

Hacon Comes Hladensis in
 Norvegia. 43. 48
 Hængus Islandiæ occupator. 21
 Hænsna, Thorus. 27. 29
 Hælidis Mioffis filius. 65
 Hælfdanus Albipes, Rex Upland.
 5. 77
 Hælfdanus Munificus, at cibi
 parcus. 5
 * — ejusdem cognominis ratio.
 ibid.
 Hælfdanus Niger, Pater Haraldi
 Pulchricomi. 5. 7
 * Hælfdani Nigri ditio in Nor-
 vegia. 6
 Hælfdanus avus Haraldi Sigurdi
 fil. Regis Norveg. 55
 Hællfrida, filia Snorrii, mater
 Thorlaci Episc. Schalaholt.
 75
 Hællus de Sida, Thorsteini filius,
 Christianus factus 35
 — Proavus Joannis Episc. Ho-
 lens. 75
 — leges de Christianismo con-
 dere declinat. 43
 Hællus de Haukadalo, qui idem,
 laudatus. 57. 59. 69
 Hællus Orækia filius. 19
 Hælfsteinus, pater Thorsteini Ni-
 gri. 23
 Hærlaldus Blatann, Dan. Rex. 73
 * Hæral-

- Haraldus Pulchricomus, Norve-
 giæ Monarcha. 5. 7
 —prohibet abitum Norvego-
 rum in Islandiam. 11
 —veſtigal imponit, eò abeun-
 tibus. ibid.
 —quando obiit, & quânam æ-
 tate? 53
 —abavus Olai Sancti. ibid.
 Haraldus, Pater Olai Sancti. ibid.
 Haraldus Hardraade, Sigurdi fil.
 Rex Norvegiæ. 55
 —ejus in Angliâ cædes 57
 * —de Gizoro Episcopo judici-
 um. 55
 Haukadal, prædium in Islandia.
 57. 59
 * Hartvicus Archiepisc. Mag-
 deburg. 58
 Helgius Macer, Eyvindi Aust-
 mani filius. 13
 —prædium suum Kristnes
 appellavit. 74
 * —quare ita dictum hoc præ-
 dium? 12
 * —divisum Christo cum Tho-
 ro imperium credidit. 13
 Helga, filia Helgii Macri. 75
 Helga, Mater Thorunnæ. 27
 Henricus Episcopus. 51
 * Henricus IV. Imp. R. 58
 * Henricus V. Imp. R. excom-
 municatus. 171
 Hersteinus, filius Thorkelis,
 Blundketillis filii. 27
- * *Herparar Saga* cujus ætatis? 7
 Hialtius Skegginius Christianus
 factus. 35
 —gener Gizori Albi. 37
 * —exul declaratus ob ludibri-
 um in Idola. 39
 —in Norvegiam proficiscitur.
 37
 —è Norvegia redux Comitia
 adiit. 41
 —cum Gizoro Christianæ Re-
 ligionis strenuus assertor.
 ibid.
 Hiberni Sacerdotes in Islandia,
 vid. *Papa*. 11
 * Hieroglyphici Characteres.
 V. A.
 * Hildebrandus, vid. *Gregorius*
VII. Papa Rom. 59. 68
 * Historiarum apud veteres
 qualis conditio? 8
 * Hiterdalensis villa fulmine
 incensa & absumta. V. A.
 Holensis Episcopatus. 63. 69
 * Hollywood. 23
 Homicidii causa olim ubi dice-
 * retur? 29
 —pœna. 53
 Homicidæ incubuit eadem sta-
 tim indicare. ibid.
 Horda, Carius. 15
 —unde hoc nomen sortitus?
 ibid.
 * Horda.

* Horda-Knuti Dan. R. nomen unde.	15. 16	Ingvius, Turcarum Rex.	77
* Hordsyssel, provincia Cimbrica.	15	* — filius Odini.	76
Hramnus vel Hrafnus, Nomophylax.	21	* Innocentii III. literæ ad Abbatem solonem Archiepisc. Lund.	67
* — primus Islandiæ legislator.	ibid.	Joannes Ogmundi filius, primus Episcopus Holensis.	69
<i>Hramnstoptir</i> , i. Rudera Hramni in Islandia, ab eo vocata. ibid.		— ejus Stemma à Hrollaugo Islandiæ occupatore.	75
Hrodolfus Episcopus.	51	* — post obitum Sanctorum albo inscriptus.	68
Hrollaugus, filius Rogvaldi Comitæ Mærensis in Norv. 13. 75		Jofrida uxor Thorsteini, Eigilis filia, Soror Thorunnæ.	27
* — Haic plurimi Islandiæ primores originem debent.	12	Jorundus, Yngvii fil.	77
Hvamm, prædium in Island.	75	Johannes Hibernus, Episcopus.	51
* Hyemes prisca Scriptoribus anni nominantur.	49	* Joh. à Sacro Bosco, vid. <i>Bosco</i> .	22
I.		* <i>Joni Bok</i> , Islandor. Lex.	15
Idolorum contemptus.	39. 41	Irlandi, vid. <i>Hiberni</i> .	11
Incolarum censuum in Islandia numerus initus.	63	Islandia quando habitata?	9
Infantium expositio apud Ethnicos.	47	* — antea <i>Sualand</i> , etiam <i>Gardarsholm</i> appellata.	ibid.
* — quibus legibus abrogata. ib.		— inter montes & litora olim salicetis consista.	11
Ingialdus Astutus.	77	— post sexaginta annos tota exculsa.	21
* Ingius Rex Sveciæ, frater Philippi.	70	— Fora juridica per quadrantes nacta.	29. seq.
Ingolfus occupator Islandiæ.	9	Islandi baptizati.	35
* Ingolfi pater <i>Aurn</i> , Comes Fyrdafylkenfis.	ibid.	— Christiani facti.	45. 47
Ingolfi promontorium, & Ingolfi mons.	9. 11	* — in Gronlandiam colonos mittunt.	33
Ingialdus.	57	— Leges	

—Leges à Norvegia petunt. vid.

K.

- Leges.* 15. 53 Karlsefnus. 73
 * — in Gronlandia coloni primi
 omnium Europæorum Ame-
 r icam inveniunt. 33 Karius, vid. *Horda: Karius.* 15
 * — Matheseos periti. 25 Ketill, Episcopus Holensis. 3
 * — Islandica lingua antiqua quas
 lis, & unde? V. A. — ejus Stemma ab Helgio Ma-
 * — Septentrionalis & Danica di-
 cta. V. A. cro. 73
 Isleifus Gizori fil. primus Islan-
 diæ Episcopus. 55. 73 Ketill Flafnefs, Baro Norveg. 13
 * — Erfurtu missus in disciplinâ. 54 Ketilbiornus de Mosfello, Ketil-
 — ejus doctrina. 51 lis fil. Norvegus. 13. 71
 — ejus consecratio. 55. 57 — Christianus factus. 35
 * — & à quo facta. 55 Kiliarnesi primum Comitibus fos-
 — Mors ubi & quando conti-
 git. 55. 57 rum. 17
 * — Stemma à Ketilbiorno. 12. 73 * — unde sic dictum. 16
 * — è Mosfellenfi familia. ibid. * *Kyriala*, i. e. Alexius Comnes-
 * — Historias scripsisse probari
 non potest. 6 nus, Imper. Orient. 70
 Judices Fori Universalis. 31 Kolbeinus Flosii fil. Nomophy-
 * Judices apud Ethnicos fanis
 præfecti. 16 lax. 57
 * — inde *Gedar* vel *Gudar* appel-
 lati. ibid. Kollus Episcopus Vikensis, vid.
 * — eorum ante leges scriptas
 officium. *Collus.* 55
 Juramentò firmata æstimatio bo-
 norum in Islandia. 63 Kolsgea. 19
 * Juris Canonici auctoritas &
 usus. 67 Kulus, ibid.
 Jus vid. *Leges.* Koli hiatus. vid. *Kolsgea.* ibid.
 Ivarus Ragnaris Lodbrokii Dan. Kulus Episcopus. 51
 R. filius, 7 Kristnes, vid. *Christnes.* 75

L.

- Landaaurar*, certum vectigal, unde?
 11
Langfedgatal quid? 16
 * Latina Lingua olim non tam
 lati usus quàm Græca. V. A.
 Laugardal, prædium in Isl. 39
 * Lectis se olim dubant qui con-
 filia capiebant. 43
 Leges Islandicæ à Norvegia.

15. 53

Leges

- Leges Ulfioti Nomophylacis.** 15
 — Thorleifi Sapientis. *ibid.*
 — de iudicio quinario lex Sca-
 ptii Nomophylacis. 50
 * — Hramni Nomophyl. 20
 — Thorgeiris de Christianismo
 lex. 45. 69.
 * — Ecclesiasticæ Olafi S. 46
 * — Canuti Magni. 47
 — Vigslodi, seu de Homici-
 diis. 66. 67
 * — unde sic dicta illa lex. 66
 * — olim non scriptæ. 64
 — in Islandia quando scriptæ,
 & à quibus conditæ. 65. 66
 * — quotuplices olim in Norve-
 gia. 14
 * — veterum Septentrionaliū. 15
 * — Civiles & Seculares cede-
 bant Ecclesiasticis & Cano-
 nicis. 67
 * — Septentrionales è jure Cano-
 nico. *ibid.*
 * — à Magno Rege Norvegiæ e-
 mendatæ. 15
 Leo VII. Papa Rom. 57
Leidarstein. Addit. ad V. A.
 * Libertorum status olim qualis? 18
 * Liberorum expositio apud E-
 thnicos. 46
 * Libertis quale olim jus? 18
 Libri Sacerdotum Hibernicorum
 in Islandia relictī. 11
 Lorum, domicilium Ulfioti, 17
- * Lingua Danica olim toti Sep-
 tentrioni communis. V. A.
 * — Græca latiori usu quàm Ro-
 mana. *ibid.*
 * — Celtica veteris Danicæ ma-
 ter. *ibid.*
 Linguarum fata & periodi. *ibid.*
 Linguae integræ an & quomodo
 excindi possint? *Addit.* ad
 V. A.
 M.
 Magnetis usus quando detectus?
 Addit. ad V. A.
 Magnus Olafi, fil. Rex Norveg. 71
 * — Rex postea Daniæ simul. *ibid.*
 * Magnus Haconis filius, Legum
 emendator. 15
 * Magnus Thorsteini filius, Epi-
 scopus Scalaholtensis, fulmi-
 nis incendiō periit. V. A.
 Marcus Skegginus, Nomophylax.
 61
 — Nomophylacum in Islandia
 vitas vel historias configura-
 vit. *ibid.*
 * Maur nomen propr. viri. 64. 66
 Mosfellum superius. 13
 * — hodie prædium Pastorale in
 Islandia. 12
 — Mosfellenium stemma. 13
 Mynnthacseyri. 9
 N.
 * Nadd. oddus Islandiam Snæ-
 land appellavit. 9
 Nior.

Niordus, Svecorum Rex.	77	*Numerandi ratio apud Islan-	
*Nobilium cognominū origo.	18	dos.	22. 64
Nolæ Sacerdotum Irland.	11	O.	
Nomophylaces in Islandia, quo-		Oda, Odr. vid. <i>Audar.</i>	75
rum Noster ordine meminit:		Oddus, vid. <i>Tungu Oddus.</i>	27
1. Ulfliotus.	15	Olafus Godrodi fil.	77
2. Hramnus.	21	Olafus Haraldi filius, Crassus di-	
3. Thorarinus.	ibid.	ctus, Rex Norvegiæ.	11. 53
4. Thorkell Mani.	31	*Olafi Crassi jus Canonicum.	46
5. Thorgeir de Liofavatni. ibid.		Olafus Harald. fil. Quietus dictus	
6. Grimus Mosfellensis.	51	Norveg. R.	59
7. Scaptius Thor-oddinus. ibid.		Olafus Dalensis.	29
8. Steinnus Thorgesti fil.	53	Olafus Sveo, Rex Svecorum.	49
9. Thorkell Tiorvii fil.	ibid.	*—Unde <i>Skautkonungr</i> dictus	48
10. Geller Bolverkinus.	53	Olafus Tratelgia i. e. lignator.	
11. Gunnar Sapiens.	57		4. 77
12. Colbeinus Flosii fil.	ibid.	*—ejus cognominis ratio. ibid.	
13. Sighvatus Surtii fil.	ibid.	Olafus Tryggvinus, Rex Nor-	
14. Marcus Skegginus.	61	vegiæ.	35. 37. 47
15. Ulfhedinus Gunnaris fil.	65	*—quoties in Islandiam Presby-	
16. Bergthorus Hrafni fil. ibid.		teros miserit ad incolas Re-	
17. Godmundus Thorgeiris fil.	ibid	ligione Christianâ imbuens	
		dos?	36
*Nomophylacis olim officium.		—in Islandos ob non admissum	
*Normannorum mori originem		Christianismum excande-	
debent Anglorum cognomi-	19	scens.	37
*Norvegiæ rectius scribitur quàm		*—desperatâ victoriâ in mare	
Norrigia.	5	se præcipitat.	47
Norvegiæ primus ex sua prosa-		*—in Syria Monachus.	ibid.
pia Monarcha, Haraldus Pul-		Oleifus Albus.	77
chricomus.	ibid.	Oleifus Feilan.	27. 75
*Norvegica Classis Græcorum		Oleifus Hialtii filius.	21
Imper. auxilio.	70	U 3	Ol-

Rögvældus, Comes Mærensis in Norvegia.	13	* Servorum conditio olim qualis?	18
S.		Sida & Sidenfium stemma.	13
Sacerdotes Hiberni in Islandia.	11	Siglavatus Surti filius, Nomophylax.	57
* Sacerdotes veteribus Papæ dicti.	ibid.	Sigurdus Norveg. Rex.	55. 71
Sacrificia Deorum.	47	Sigurdus Hrifius.	55
* Salvus conductus.	37	Silvæ quales in Islandia?	10
Sæmundus Presbyter, Sigfus fil.	3 47. 61	Skeggius, pater Marci Nomophyl. & Thorarini.	61
* — cum Ario Colonia Icholam frequentavit.	V. A	* Skegge nomen propr. virile, Danis etiam usitatum.	60
* — unde Frodi dictus?	ibid.	Skrelingi in Gronlandia.	33
* — Sidenfi familiæ innexus.	12	* Smælingi iidem.	ibid.
— è Francia redux.	57	* Snæland.	9
— in Presbyterum ordinatus.	ibid.	Snorri Godi.	7
* — ejus scripta deperdita.	4. 47	Snorrius, filius Karlsefnii.	75
* — Eddæ pars adhuc superstes.	4	* Solis & Cœli creator à nonnullis adhuc gentilibus veneratus.	17
* Sænska, cognomen Olai Svec. Reg.	45	* Sossigenis annus Tropicus.	24
Scalaholtum, sedes Episc. Islandiæ.	63	* Stefner ad convertendos Islandos missus.	36
Scaptius Thoroddi fil. Nomophylax.	51	* — delubra confringit.	ibid.
— rigidus & severus.	53	Steinus Thorgefii fil. Nomophylax.	53
— quando obiit.	ibid.	Stemma Episcoporum Island.	73
— ejus Leges.	52. 59.	— Ynglingorum & Breidfiordensium.	77
* Septentrionalis Orbis regna.	7	Stephanus Episcopus.	51
		Styli Novi introductio.	25
		Svegder, Fiolmeris fil.	77
		* Sveinus Tiugguskeg, Haraldi filius, Rex Daniæ.	47. 48
		* Svoldur, i. e. Grypsvaldia.	47
		* Syn.	

- *Syncretismus satis rudis. 13
*Synodus Rhemenfis. 71

T.

- Teitus, Ketilbiorni fil. 73
Teitus Presbyter, Isleifi Episcopi filius. 7. 15. 39. 47. 55
—pater Halli junioris. 57
—cum Ario in Haukadalo educatus. ibid.
—cum quo duodecenni adfuit exequiis Isleifi Episcopi. 59
*Trygguius in Norvegia Rex. 44

- Tungu-Oddus, & ejus lis forensis. 27

TH.

- Thangbrandus Presbyter ad convertendos Islandos missus. 35
*—a Theodorico Monacho Theobrandus dictus. 34
*—non Flandrensis, sed Saxo natione. ibid.
—duos vel tres viros in Islandia occidit. 35
—in Norvegiam regreditur. ibid.
—de Islandorum conversione desperat. 37
Thingnes in Borgafiorde. 29
Thiorfardalum, pradium in Islandia. 35

- *Thor (Deaster) ab Islandis etiam Christianis invocatur; item à Danis. 13
Thorarinus Ragi frater, Nomophylax. 21
Thorarinus Marci Skeggini Nomophylacis frater. 61
Thordisa, mater Halli de Sida. 75
Thordus Geller & ejus lis forensis. 27. 29
—ejus familia. 75. 77
Thordus Hesthofdi, i. e. Hippcephalus. 75
Thorgeir de Liolavatni. 31
*—Gode cognominatus. 42
—Nomophylax. 31
—ejus, quamvis Ethnici, consilium & sententia de Christianismo. 43
—ejus in Foro universali oratio. 45
Thorgerda, mater Joannis, primi Episc. Holensis. 75
Thorgils pater auctoris. 77
Thorhildis Riupa. 75
Thorkell Blunketillis filius. 27
Thorkell Eyiolfi fil. 77
Thorkell Gelleris filius, patruus Auctoris. 7. 77
Thorkell Mani, i. e. Luna, Nomophylax. 17. 25. 31
*—unde hoc ipsi cognomen? 17
Thorkell Tiorvii filius, Nomophylax. 53
Thor-

Thorlakus Runolfi fil. Episc. Scalholt.	3. 75	Septentrionalibus creditum.	13
— ejus stemma ab Audure prædivite.	75	Thurida Snorrri Godæ filia.	7
Thorleifus Sapiens, & ejus leges.	15	U.	
Thorleikus, Avus Thorlaci Episcopi Scalholt.	69	Ulfhedinus, Gunnaris Sapientis filius, Nomophylax.	21. 31
Thormodus Presbyter.	39	Ulfliotus Nomophylax, & ejus Leges.	15
Thorolfus Refur, i. e. Vulpes,	29	— ubi habitavit.	17
Thorolfus Mostrar - Skeggus.	23	Unnur vid. Audur.	12
* — quis fuerit?	22	V.	
Thorsteinus Eigilis fil.	27	Valgerda.	76
Thorsteinus Eyjolfi fil. pater Ketillis, Episc. Holenf.	75	Vanlandus.	77
Thorsteinus Ingolfi fil.	17	Vellankætla.	41
Thorsteinus Surtr, seu Niger.	23	Vestmannicæ insulæ.	39
— ejus somnium.	ibid.	Vigstodi, seu de Homicidiis leges.	66
Thorsteinus Rufus.	75	* Vilmundus, Abbas Thingeyrensis in Island.	V. A.
Thorvaldus, filius Isleifi Episcopi.	57	Vinlandia.	33
Thorvaldus Kroppinskeggus.	19	* Vinlandia (pars Americæ Septentrionalis) à Gronlandis inventa.	ibid.
Thorvaldus Tungu-Oddi fil.	27	— unde sic appellata.	ibid.
Thorvaldus Kodranus, primus omnium Christianismum in Islandiam introduxit.	36	Visburus.	77
Thorunna uxor Hersteini.		W.	
Thoro Deastro divisum cum Christo imperium esse olim		* Winfridus Germanor. & Friar. Apostolus.	46
		Y.	
		Ynglingorum Genealogia.	77
		Yngvius.	ibid.
		X	De.

Designatio

*Veracium illorum & sapien-
tum virorum Synchrono-
rum, quorum narrationi-
bus suam fulcit Historiam
Arius.*

Hallus de Haukadalo.

Hallus Orækiz fil.

Marcus Skegginus, Nomophy-
lax.

Sæmundus Presbyter.

Teitus Isleifi Episcopi filius.

15. 39. 47. 49. 59

Thorkell Gelleris fil.

7. 35.

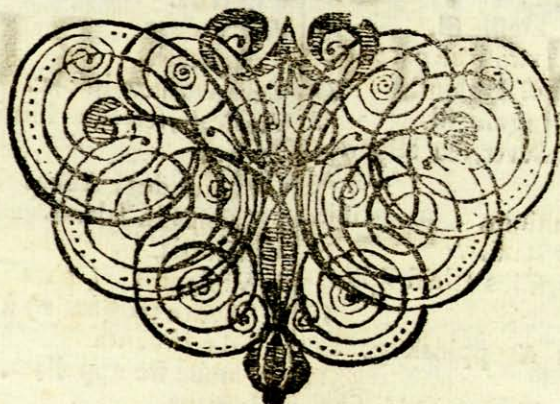
Thurida Snorrii Godæ fil.

7

Ulfhedinus Gunnaris fil. No-

mophylax.

21. 31

**LEXICON
VOCUM
ANTIQUARUM
ARII
POLYHISTORIS.**

11. 12

111

МУРАВИИ А МУСОВ

[illegible]

Dictionnaire de la
 Littérature, par J. B. L.
 Paris, 1810. 8. 10. 8c.

INDEX

instar

LEXICI

VOCUM ANTIQVARUM,

in

ARII POLYHISTORIS Schedis occurrentium,
quæ maximè videntur explicatione indigere.

A.

A BRAUT, vid. *Braut*.

ADRA, *alios*, Noster Cap. 4.

alla menn adra, omnes alios viros. Et cap. 9. *nytri enn adrir kennimeenn*, utilior reliquis eruditis. item c. 7. *at thar nefndi annar madr at odrom votta*, ut testes alternis vicibus producerent. Iterum cap. 5. *ur theirra fiordungi, sem ur einom hveriom odrum*, ex eorum quadran- te ut ex quavis altera. In Nominat. Singulari habet *annar* (alius). Ve- rum *n* mutatur in *d* in omnibus casib. Plural. numeri, more antiquo- rum, qui sæpe mutarunt *n* in *d*. Aliud est *edur*, vid. *eda*.

ADUR antè, anteà, dudum, olim, cap. 8. 10. &c. Dicitur etiam *adan*.

ÆFI, vid. *Ævi*.

ÆSTU præ. *rogabant, sollicita- bant*, ab æsta poscere, po- stulare, rogare, Noster cap. 10. *Sva sem Nordlen- digar æstu hann til*, prout Boreales ipsum sollicita- bant; usitatus est *ad æskia*, unde Danicum, *at æste noget æ een*. Scien- dum vero, *æ* Islandorum semper sonare ut *ai* Da- norum.

ÆTLON, ETLON, AUTLON, ØTLUN, *opinio*. Quando- que est idem ac *propositum*. Nost. cap. 1. Descendit à verbo *atla*, quod (1) est putare, existimare, opi- nari;

✱) * *) ✱

alldir hodieque nominant Islandi. Verum cum hæc vox de annorum computatione absolute posita, nunquam nisi Centum annos vel Seculum denotet; composita verò Cyclos; neutrum potest Nostro locò cit. intelligi, non prius, quia hæc in annum Chr. 1120. incidunt; nec posterius, quia mathematica amussis neminem cyclorum in hunc annum concursum admittit. Ideoque existimamus potius vocem *allda mot* de Synodo Rhemenfi debere intelligi, ut superius ad eundem locum annotavimus. Huic sententiæ confirmandæ licet verisimilem nec absonam adeò conjecturam apponere, quam spero Lectorem admissurum, donec meliora & certiora alius aliquis me doctior feliciorque attulerit. Hac autem nititur ratione: à voce *Alldr*, ætas, descen-

dit vocabulum *Øldungur*, Senex, Pater, quod in Bibliis Islandicis innumeris locis occurrit; ut *Øldungar gydinga*, h. e. Seniores Judæorum, in Genit. Plurali *Øldunga*: hanc vocem in autographo exstitisse reor, sed abbreviatam, scil. lineolâ superductâ hōc modo: *ollda*, quâ fortè extritâ, aut à librario neglectâ, vel oculos ejus subterfugiente, error errorem peperit, ansq; data est, cum nullus è voce *Ollda* sensus emergeret, levi mutationi, ut librarius o in a commutaverit, ac inde fecerit *allda*, crucem sanè iis, qui interpretarentur. Verum *Øldunga - mot* nihil aliud significare potest, quàm *Seniorum* vel *conscriptorum Patrum conventum*, qualem Rhemenfis hæc Synodus repræsentavit, collectis tot Episcopis & Senioribus illustris.

ALLS-HERIAR-FE, *populi seu fisci peculium*, vel bona propter

pter atrox & capitale crimen caduca & fisco seu publico usui addicta, Noster cap. 3. Fortè est ab *her*, manus militum, exercitus, in genit. *beriar*. Inde verbum ad *beria*, militare, vastare, depopulari. *Allur* omnis, genit. *alls*, dat. *ollum*, in Plur. *allir*. Nost. in Prologo: *es fyrstr vard ein Konungr at ollum Norvegi*, qui primus Monarcha erat totius Norvegiæ. Danis est *all*, Plur. *alle*, fortè à Græco ὅλος. Est autem *Her* primâ sui significatione quælibet collectio seu multitudo, quapropter libri Sacri Island. vertunt Ebraicum illud *Elobim Zabaoth* (Lat. *Deus exercituum*) *alls-beriar Gud*: dicunt etiam *Gud herskanna*: adeò ut *her* denotet hîc singulas classes vel cohortes rerum animatarum, æqvè ac inanimatarum, quæ in Regno DEI Majestatico existunt; ideòqve *alls-beriar Gud* est idem quod Domi-

rus omnium, quæ existunt, rerum, cujuscunq; fuerint generis. Haud absurda igitur conjectura erit existimantium inde vocem *her* descendisse, hincq; *beria*, militare, vastare, quod militum est, iisq; præsertim antiquis temporibus, proprium. De voce *Fe*, vid. *inf. s. l.*

AL-MENNINGR, *communitas, communis omnium possessio*. Noster cap. 3. Norvegis hodieque in usu est, *Allmenning*, locus in urbe publicus, ad nullum privatum pertinens. Aliâ significatione hoc vocabulum usurpatur in historia Gotrici & Rolfi cap. 5. *tha band Vikar Konungr ut almenninge af ryki sinu*: tum Vikarus Rex universos incolas regni sui excibat; Dan. *opbed mand af huse*.

ALTHING, *forum juridicum universale & commune*: Comitia anniversaria, quibus hodieque ex tota Islandia conveniunt quovis annò regionis

regionis incolæ & alii,
ad causas dicendas vel
audiendas. Nost. cap. 3.
Conf. *Lögbergi* in *Lög*; et-
iam *Thing* inf. f. l. Alio
nomine idem generale
forum, Danis *Landsting*,
in Islandia dictum est
Öxar-aar-thing, i. e. *Securis-*
ammis forum, quod olim
Athleta quidam Islandus
securim ab Olafo, Nor-
vegiæ Rege, sibi dono
datam, humerisq; obviæ
sibi in Islandia Lamiæ in-
fixam, proripientis se
cum secure in proximum
Foro Generali stagnum,
amiserit, ut vulgò tradi-
tur, etiam *Resenio* in præ-
fat. ad *Gudmundi Andreae Lex.*
Island. p. 7. 8. Verum ta-
men multò probabilior
est illa nominis ratio,
quam indigitat *Lando. part.*
5. Cap. 12. p. 170. l. 5. à Se-
cure nempe, quam Ketil-
biornus cum sociis suis
in hoc amne perdiderunt.

AL-VÆPNI, vid. *Vapn.*

AND-LAAT, mors, obitus,
cap. 9. & 10. ab *ande*, spi-

ritus, anima, anhelitus,
à Græco ἀνέω, spiro, re-
spiro; & *lat*, relictio,
amissio, à *lata*, relinquere,
amittere, q. d. derelictio
vel amissio spiritûs, ex-
spiratio. In historia Go-
trici & Rolfi cap. 39. *Lat*
absolutè positum signifi-
cat mortem: *at þan skilldi*
verda thess mans bani, som ho-
nom segdi Lat Hrolfs Konungs:
quod ejus esset mors, qui
ipsi mortem Rolfi Regis
annunciaret. Eodem ca-
pite mors dicitur *Liflat.*
& cap. 4. *latast*, mori. Ab
ande est *ad andast*, expirare.
Præter. Nost. cap. 9. & 10.
þann andadist, mortuus est,
obiit: (c in fine hîc pro t
ponitur, ut sæpius alias
Noster scribere assolet.)
andadur, defunctus. In
Hervarar Sögu legitur
C. 2, *i andlatinu vid daudañ*,
ubi pro agone ipsam mor-
tem præcedente ponitur.
AND-SKOTAR, *adversarii, ini-*
mici, hostes, cap. 7. ab *and*,
i. e. *ἀντί*, præpos. inseparab.
contra, adversus, & *skot*,
jaculum

jaculum vel telum, quòd telis me impetat hostis, si non aliis, saltem oris & animi. In Singulari *andskoti*, quomodo Diabolus, summus humani generis hostis, à veteribus, ut & modernis Islandis, appellatur. Sic *Andfatinn-gar*, antipodes, *andvidri*, ventus adversus, &c.

AL-THYDO-TAL, *computus vulgaris*, cap. 7. à *thiod* gens, natio, & *tal* numerus, qs. omnium gentium numerus.

AR, AAR, *annus*, Dan. *Ar*. Nost. cap. 4. *ut recto tali i hverio aari*, quoad verum numerum in quovis anno: ibid. *oro tal*, anni numerus, computus, fasti. Pluraliter est *or*, quod Nostro sæpius dicitur c. 8. Notandum verò in *or* & *oro* ab *aar*, annus, esse o magnum, cujus locò moderni Islandi utuntur a magno, cujus valor est Latinor. *au* in *auris ore*; Danis verò est *aa*, ut i *aaar*: *au* verò Islandis scriptum

pronuntiatur ut *oi*, e. gr. *raude* (ruffus) legitur; *roide*. At in pronomine *vor*, noster, cum videmus obliquos casus destitui *v*, sciendum est, more veterum id fieri, qui in hac voce interdum extritâ *v* scripsere *orum* pro *orum*, frequentius tamen in carmine: Vocalem verò *o* in *vor*, *o* tenui semper pronuntiarunt; uti hodieque apud Islandos, etiam Danos in voce *vor*, noster. Compos. *Hlaup-or*, anni bis sextiles, vid. H. Huc quoque *Ar-bor*, annonæ levamen, vel levatrix; *Argod*, Deus annonæ; *Ar-sæll*, qui felicem vel facilem annonam habet. *Miss-ære*, dimidium anni, semestre spatium, vid. *Misseri*.

AST-SÆLL, *valde amatus*. Noster cap. 10. *Ast-sæll*, amor, quò quis ab aliis beatur, ibid. ab *aast*, amor & *sæll*, felix, beatus, q. d. amore felix. Inde Canutus, Gormii Grandævi

dævi filius, Haraldi Cæ-
rulidentis frater, *Knutr
Dana-aast*, i. e. *Danorum amor
vel deliciae*, est cognomi-
natus.

ARTI, præter. verbi *ad eiga*,
in præf. *eg aa*, possideo,
habeo, jure retineo, quod
meum est proprium.
Nost. cap. 5. *Hersteinn aatti
Thörunni*, Hersteinus possi-
debat Thorunnam, scil.
matrimonio junctam,
adeo ut jure connubiali
ejus esset possessor ac Do-
minus. Sed vice versa
vix ac ne vix quidem in
libris antiquis invenies:
Konan atti manninn, uxor
maritum possidebat. Si-
gnificat etiam *debere*, vid.
inf. otto ejusdem verbi.
Conf. *Gudmundi Andreae Le-
xicon Islandicum à P. Resenio
editum*.

AUD-ÆFI, plur. tantum,
divitiæ, Nost. C. 10. Inde
in legibus Svetic. dicitur
Upsala öde, Uppsalensis ga-
za; fortè etiam *odel* in
Norveg. legib. Huc *au-
digur*, contractè *audgur*,

dives: *diapaudgur*, pro-
fundè dives, prædives:
floraudgur, maximè dives.
Proverbiò dixere vete-
res: *audgur ad fee, enn snau-
dur ad godum sidom oc vin-
sældom*: h. e. abundans
opibus, virtutum autem
& amicitiarum inops: *at
audgaft*, ditescere.

AUDN, vid. *Land. audn*.

AUKA, *augere*, Nost. prologo
& cap. 4. *enn tha es aicst*,
i. e. verum si augeretur.
Non abludit multum à
Cræco ἀεζω αὐξέω, Dani-
cè est: *øge, forege*.

AURA genit. plur. à nom.
eirir uncia, Nost. cap. 2.
Hinc *eirir silfrs* uncia ar-
genti, & *eirir gullz* uncia
auri. Valorem argentæ
uncie *Gudmundus Andreae*
statuit æquivalere unæ
marcæ Danicæ. *P. Resenius*
in not. ad *Hirdskra*, c. 41.
quatuor solidis Danicis
vel duobus numis An-
glicis cum dimidio æsti-
mat. Verum in genuino
valore definiendo procul
dubio utrumque halluci-
nasse

nasse arbitror, nisi pro temporis ratione valorem ita variâsse, & tam exiguum fuisse probari queat: hodie enim Islandorum *eyrir* valet Danorum viginti quatuor solidos simplices: sed veterum *eyrir Silfrs* putatur pondere unum imperialem nostri temporis; atque viginti *auras* viginti imperiales pretiô æquasse. Nonnulli certum quoque ejusdem nominis numisma æreum fuisse autumant exigui valoris. Nomen sanè in Svecia hodieque superest, ubi cuditur numorum genus *öre* dictum; atque in legibus certa delicta ejus nominis numis multantur. *Landaaurar* Nostro est certum vectigal, vel telonium, cujus meminit l. c. Quamvis verò hoc vectigalis genus dudum defierit, ipsum tamen nomen *Land-aurar*, hodieque Islandis est in usu, nempe in peculiari mercium æsti-

matione, certâque taxandi ratione, quæ soli utuntur, ut illô modô taxatæ res iis dicantur *Land-aurar* & *Land-aura-tal*; item *Verd-aurar* & *Verd-aura-tal*; puta, ubi merces indigenæ æstimantur, ut: equi, boves, arma rustica, & supellex omnis generis: at merces exteræ, seu aliunde asportatæ excipiuntur, ut numi, vina, vestes sericæ aut ex lino, &c. Conf. *Merkr* sub *Merka*, it. *Lausa-aurum*.

AUSTUR, ad austrum vel orientem. Cap. 3. Danicè nunc dicimus: *for Østen*, ut Islandi quoque *fyr austan*. *Austan* verò absolute positum ab oriente est. Danicè *af Østen*; prout *vestan* ab occidente; *nordan* ab æquilone. Conf. *Gudm. Andreae Lexicon Islandic*. Huc AUSTRÆNN *Orientalis*, Noster cap. 3. quomodo olim Islandis dicebantur Norvegi *Austmenn*, ratione plagæ, quia Norvegia jacet ab Islandia

dia orientem versus. Eâdem ratione vocabant Hibernos, Scotos & Anglos *Vest-menn* s. Occidentales, nempe respectu Sitûs. Hinc parvæ quædam insulæ Islandiæ adjacentes, à servis aliquot Irlandis, ibidem interfectis, *Vestmanna-eyiar* nuncupatur, ut ex Landnamæ part. I. Cap. 5. & 7. patet. Vid. quoque Nost. cap. 7. Hvítfeldio & aliis præve dicuntur Danicè *Bespen-ær*, pro *Vestmans-ær*.

B.

BÆCR, vid. *Boc*.

BÆN, *petitio, preces*, Cap. 7. & 10. vid. *at bidia*.

BERA, *ferre*, cap. 7. Danis hodieque est *at bære*, à Græco *Φέρειν*.

BAGLAR, *baculi*, c. 2. unde etiam vox ista est exorta.

BANNA, *prohibere, interdicare*.

Præter. *bannadi*, cap. 2.

Hinc BANN, *interdictio, interdictum*, & ex medii ævi Latinitate *Bannum*, excommunicatio, & *bannire*

vel *bandire* in jure Feudali Longob. & aliis legibus, item *Bannsetia*, excommunicare, *bannsettr*, exsecratus, excommunicatus. Hodieque dicimus: *at sette een i Band; at Banna sette, & Bandsat*, in legibus de disciplina Ecclesiastica. Originem vocis haud obscure prodit Islandorum *Band*, ligamen, vinculum, Danicè *band*, *baand*, unde *binde*, ligare, vincire, verbum hodieque familiarissimum Danis. Ratio est, quòd qui à Rege vel Principe suo prohibetur, ejus voluntas ligatur, nè possit id facere quod velit; & Lex omnes ligat subditos, vel obligat ad præstandum id quod jubet.

BAR-SMIDI, plur. BAR-SMIDER, *rixa, pugna*, it. *vulnera armis inflata, & plaga*, verum non ad necem usque, qua significatione Noster c. 8. Derivandum videtur à verbo *ad beria*, verberare, ferire, cædere, &

& *smid*, fabricatio, (vid. *inf. b. v.*) ut sit verberum, item vulnerum & plagarum inflictio, ut nuper dictum. Inde *barinn*, verberatus, contusus, subactus, quæ vox in Composito *Trælbaaren* hodieque in Legibus usitato Danis frequentatur. Est quoque adjectiv. particip. *bardur*, pulsatus: & *Bardagi*, prælium, ad *beriaft*, pugnare, præliari, Noster cap. 8. Hinc vox *Barfmidir*, cap. 7. notionem civilis belli haud respuere videtur.

BIDIA, *rogare, petere, precari*, cap. 10. imperf. *bodo* (hodie *baadu*) rogabant, c. 7. Præf. *ek bid*. Danis hodieque est *at bede*. Inde *Bæn*, petitio, Nost. eodem cap. & *Bon*, idem.

BELLUR plur. in sing. *Bialla*, nola, campanula, Noster cap. 2. Danicè dicitur *Bialde, Bialder*. Verisimile videtur, cognatam esse hanc vocem verbo impersonali *thad bellur*, intonat, clangit, à *bell, ball*,

ad *bella*, clangorem edere, cum clangore pelli, pulsari.

BISCOP, vid. *Byscop*.

BLOTA, Deos sacrificiis colere, Noster c. 7. In versione Evangeliorum Gothicâ Ulphilæ sumitur pro cultu divino in genere, ut: *Blotande Fan nah-tam giab dagam*, colens Deum nocte ac die, Luc. 2. v. 37. Sic: *Svare mik blotan*, frustra me colunt, Matt. 7. v. 7. A *Blota* Islandis est *Blot*, sacrificium ethnicum; quam vocem non malè deduxeris à *Blod*, sanguis, Dan. **Blod**, quòd sanguine hominum & brutorum Diis præcipue fuerit litatum. Apud Tatianum Alexandrin. Dialectò est variatum in *Blauflar*, sacrificium Deo immortalidebitum, Harmon. Evang. c. 56. §. 4. *Ich uuillu miltida, nalles blauflar*, volo misericordiam, non sacrificium. Sacrificia autem Ethnicis erant vel publica vel privata.

vato. *Publicum* sacrificium, quod & *primarium* fuit, *Hofudblot* dicitur in *S. Olafs sogu*, majori apparatu & celebritate institutum, ad quod publico mandato tota regni corona se recipiebat, & quidem ter singulis annis, ubi in atriis delubrorum (*Hof ditorum*) commensationibus & genio indulgebatur. *Privatis* sacrificiis domesticos sibi quilibet Deos propitiavit in latriis seu ædiculis sacris, quæ *Blot-bus* dicebantur; idque de nocte, potissimum cum dæmonibus & geniis seu *Alfis* sacrificium præstarent, inde *Alfablot* nuncupatum, ut ex *S. Olafs sogu* constat, ubi etiam narratur, Sigvatum Skalld ab anu rustica in itinere fuisse hospitio exclusum, quod Christianus esset, ideoque sacris suis, quæ eadem nocte peragebantur, eum interesse nollent Ethnici. *Sonnu-blot*, *Sonnar-blot*, *Frey-blot*,

Solis sacrificium, *Odini* & *Frei* nomine qui colebatur. Est hodieque *Blot* Islandis usitatissima vox, verum aliâ significatione, pro *maledictis* scil. & *imprecationibus*; etiam *ad blota* imprecari. Norvegis hodieque dicitur: *at blotte og bande*, & in substant. verb. *Blotten og Banden*. Sic *Blot-madr*, imprecator; Priscis etiam is dicebatur, qui ethnicis præerat Sacrificiis; vel qui frequentissime sacrificabat. *Blotsveirn*, Deorum cultui deditus, in numinum cultu assiduus. In *Trojomanna Saga* p. 46. Sacrificiorum præsides, sive Principes dicuntur *Blotgodar*. Vide infra *Gödr*.

Boc, *liber*, *volumen*, Nost. in Prologo. Scribitur sæpius *Bok*, Dan. *Bog*. Nost. in Plurali quoque cap. 2. *Bækur Irscar*, Libri Hiberni. Inde *Bocviss*, ex libris sapiens, librorum peritus, literatus, eruditus, vel

vel qvī libris legendis incumbit. Cap. 8.

BORDOSC & BORDUSC pro *bordust*, Præter. à *beria*st, pugnare, præliari. Nost. cap. 5. Primitivum, ni fallor, est *at beria*, verberare. Inde *Bardagi*, prælium, pugna; *Bardagama-dur*, præliator. Confer *Barfmid.* supra.

BRAUT, etiam **BROTT**, vasta semita, à *brautu*, peregrè; hodiè Islandis dicitur *burt* & *burtu*, particula levī literarum permutatione inde enata: Danicè **bort**, **borte**. A *braut*, Nost. c. 2. *their foro a braut*, illi aliò emigrarunt; Et cap. 7. *hann for a braut*, ille peregrè abiit. Sic in veteribus Manuscriptis hæc locutio est obvia: *ad fara a braut*, peregrè abire; item *fara i brott*, & *brotto*, idem; ad verbum: inferre se viæ: *verda i brot*, abesse. Landnama part. 5. cap. 15. *hann bad da verda i brott*, ok *koma aldre i avgryn ser*: iussit eum in malam rem ire,

nec unquam in suum venire obtutum. In Gotrici & Rolfi Hist. c. 24. princ. legitur: *Litlu fidar buast their i braut*: Mox postea se ad iter parant.

BRÆIDA, *explicare*. Præterit. *braiddi*. Nost. c. 7. Danis est *at brede*, *udbrede*.

BRENNA, *comburare*. Præter. *brendi*, *comburebat*. Nost. cap. 3.

BUDIR, *tabernacula*, *castra*. Nost. cap. 7. à *Bu*, habitaculum, item domus, & quodcunque ædificium. Danis hodieque est **Bo**, plur. **Boder**. In vet. codice legum est: **Bonde** et **Boes Barge**. Notandum verò *Budir* significare ædificia, quæ parietes habent ex ligno, lapide, terrâ excitata, & tectum ex panno. Frequentius *Bud* involvit notionem ædificii, solis asseribûs seu tabulîs ligneis constantis. Ad summam: *Budir* nominantur omnia imperfecta ædificia: at *tentoria* Islandis *Tjöld*, Danis *Tæster*,
ex

ex'pannis dumtaxat constant. *Herbudir* tn. dicuntur tentoria castrensia in Gotrici & Rolfi historia, cap. 24. Hinc

BUENDUR A LANDI, *incole regionis*, Noster cap. 10. Inde modernis Danis dicuntur **Bonder**, in Sing. **Bonde**, contractum à **Boende**, Islandis *buandi*, habitans, rusticus, villicus; verbi scilicet *bua*, incolere, habitare.

BYGGIA, *adificare, exstruere*, Danis hodieque est: **at bygge**. Præterit. *bygdi*, *byggede*; Passivè *bygdist*, Nost. cap. 1. *Island bygdist*, Islandia ædificabatur; **byggedes**, **blef bygget**, Danis dicitur. Hic tn. sensus est: Islandia habitabatur vel incolebatur.

BYSCOP, vel **BISCOP**, *Episcopus*, genit. *Byscops*, vel *Biskups*, Nost. c. 8. Hodie dicitur **Biscop**, contractè **Bisp**, ab ἐπίσκοπος. Plural. in Nom. *Byscopar*. Genit. *Byscopa*. Nost. cap. cit.

C.

CALLA, **CALLADR**, vid. *Kalla*. **CAYPTI**, vid. *Kaupa*. **CONA**, Plur. *Conor*, vid. *Kona*.

D.

DANA-KONUNGR, *Danorum Rex*, Nost. c. 7. Eodem capite dicitur *Konungr ur Danmorco*, *Rex Dania*, vel secundum verbum, è *Dania*. Conf. inf. *Konungr*.

DAUDR, *mortuus*, cap. 3. à *Daudi*, mors; Danis est: **Død**, **Døden**. *Dauda degur*, mortis hora: *ad deya*, mori, &c.

DEILD, *divisio*, Nost. in Prologo: *Fiordunga-deild*, *divisio in quadrantes*. *Tbinga-deild*, *lis*, contentio, controversia, Noster cap. 5. *Tbinga-deild mikil vard*, *lis forensis gravis erat*; à verbo *deila*, litigare, jure contendere, certare, Danicè **at deele**; cujus vocis hodieque frequentior in jure usus est. Lex Dan. & Norveg. lib. 1. cap. 1. art. 3. Ingen maa tage sig self Ret; men eenhver skal

Skal tale og deele sig til
Rette. Olim Lex erat,
 cui inscriptio: **Rigens**
Ret og Deele; ubi *divi-*
dendi sensum habet; fortè
 à Græco verbo *διελεῖν*, di-
 stribuere: in hoc enim
 Jus versatur & Justitia,
 ut suum cuiq; distribuatur.
 Hinc est in hodierna
 Danica lingua **fordeele**,
deelemaal, **deelefoged**,
 &c. Add. Gudm. Andrea
Lexicon Island. voce *Deila*.

DIGER, *crassus, obesus*; enn *digri*,
Noſt. c. 2. Cognomen erat
Olafi Haraldi filii, in San-
ctorum poſtea albo in-
ſcripti. Norvegiſ hodie-
que vocabulum *Diger* in
uſu eſt idem ſignificans.

DRAIMA vel DREYMA, *somniare*. Præt. *draimdi*, Nost. cap. 4. *hann draimdi that*, somniabat illud. Hinc *draumur*, somnium, &c.

DRAP, *cedes*, cap. 3. Danis
est **Drab**. Conf. *Mord*.
Drap *madr*, homicida, à
drepa, occidere, necare.
Admittit quoque plures

significationes, de quibus
consulatur *Lexicon Island.*
Gudmundi Andreae, voce Drep,
p. 53.

DROTTINN, *Rex, Dominus*,
immo quilibet *Herus*.
Nost. c. 9. *a drottins degi*,
die Dominica: (*hæc Is-*
landis aliàs dicitur Sunnu-
dagr, dies Solis, à *Sunna*,
Sol. Danis est inde *Son-*
dag). Huc *Drottning*, Re-
gina, Danis hodie *Dron-*
ning. *Lands - Drottinn*,
proprietaryus; *ad drottna*,
dominari; *drottnan*, do-
minatio; & in Compos.
at yferdrottna, prædomina-
ri, & *yferdrottnan*, prædo-
minatio, &c. Inde Danis
æqvè ac Norvegis hodie-
que est in usu *Jord-Drot*,
Land-Drot, Dominus
terræ.

E.

EDA, Conj. disj. *vel, aut, five,*
feu. Nost. c. 5. & 7. Dici-
 tur aliàs *edur.* Utrumq;
 tam *eda* quam *edur* occur-
 rit in Völuspa, Stropha
 27. & 29. *Eða bvað, aut*
 (c) *ecgvid?*

erqvid? *Edur* *brad*, aut
qvid? In *Hirdskra* est
 cap. 5. *tala edur tala lara*,
 loqui aut facere loqui.
 Coincidit cum Germa-
 norum **oder**; & Anglo-
 rum *either*.

EF, adv. dubitandi, signifi-
 cans *si*. *Ef eigi*, si non.
 Nost. cap. 5. vid. *eigi*.

EIGA, *possidere*. vid. *Atti*.

EIGA, *possessio*. Nost. cap. 2.
sina eigo, possessionem
 suam. Est in *Hirdskra*
 cap. 13. *hans eigo oc odal*,
 ejus possessio & odalium.

Huc *Eigandi* & *Eignarmadr*,
 possessor. *Eign* idem quod
eiga, possessio. Inde *at*
eigna, adserere in posses-
 sionem, *ad eignast*, adipisci,
 vel in possessionem su-
 mere.

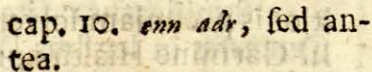
EIGI, & contractè **EI**, partic.
non, *hand*, Noster cap. 2.
their vildo eigi vesa her, no-
 lebant hîc esse. It. c. 10.
O-taldir voro their es eigi atto
Thingfaran caupi at gegna,
 ad verbum ita verti po-
 test: innumerati fuerant,
 qui non debebant Fori-

tionis pecuniam solvere.
 In Carmine *Hialtii* apud
 Nost. cap. 7. videtur
 vox *eigi* posita esse pro
i gegn, i. e. contra: *i gegn*
God geysia, contra idola la-
 trare. Huc *ef eigi*, si non,
 nisi, Nost. cap. 5.

EINGI, **EINGINN**, nemo, nullus.
 Nost. cap. 8. *eingi vegandi*,
 nullus homicida. Dan.
ingen. Islandi dicunt:
that vardar eingu, nihil re-
 fert, nullum imminet
 crimen, &c.

EINNKONUNGR, vid. *Konungr*.
EKKI, nihil, Noster cap. 7.
oc kvad ekki ord, & nullum
 verbum protulit. Dan.
oz hand talte ikke et ord.
 Notanda hîc distinctio
 inter *eigi* & *ekki*, quod *eigi*
 significat *non* apud anti-
 qvos, at *ekki* nihil; quam
 tamen distinctionem mo-
 derni islandi confundunt
 interdum. Non tamen
 abludit multum particula
ekki à Græcorum *ἐκ*.

ENN, *sed*, *verum*, *autem*, par-
 ticula Nostro in Prologo
 & alias passim obvia. Et
 cap.

Dan. ærende. Inde eren-
dis-laus, negotii expers.

Es, ut, Nostro sæpiusculè
hæc particula in usu, ho-
die *er*, idem quod *sem*,
Dan. *som*.

EYDDISC pro *eyddist*. Præter.
 verbi *at eyda*, absumere,
 consumere, evacuare
 desolare. Noster cap. 7.
es landid eyddisc af, ut regio
 inde evacuaretur, vel de-
 solaretur; Dan. *at landet*
blev tomt og øde. Hinc
 adject. participiale *eyddur*,
 evacuatus; *Eydi*, deser-
 tum, locus desolatus; *I*
eydi, vacuum habitatori-
 bus; *eydsla*, evacuatio,
 desolatio, it. profusio.
 Huc *audn*, *Landaudn*, quæ
 vide infra in *Landaudn*.

EYRIR SILFRS, vid. *Aura*.

F.

FÆDA, *pascere, alere, nutrire*,
it. *educare*. Nofter cap. 9.
Teit fæddi Hallr, Teitum
educavit Hallus, Danis

est, *Opføde, Opfødnng*,
Huc *Fæda, fæde, fædsla*, nu-
trimentum, victus, esca,
pabulum.

FALLA, *cadere, labi*. Præter.
fell, cecidit, interfectus
 est. Noſt. cap. 8. Dan.
 at *falde*. Hinc *Fall*, la-
 pſus, Danicè *ſald*, & in
 Compoſ. *adfall*, refluxus
 maris, *utfall*, reſceſſus;
vainsfall, flumen.

FARA, *ire, abire, proficisci*,
Nost. cap. 2. Præter. *for*,
abibat, c. 2. Hodie Danis
at *farc*, *hand foer*, at *fær*
des. *Fær*, *itio*, *profectio*.
Inde *Ferd*, *iter*, *profectio*;
færd *Nostratibus*, quibus
etiam dicitur: *hand fiek*
een fændens færd, pessimè
muletatus est. Nescio
an huc pertineat *færi*, po-
tentia, ut in *Rolfs-Saga*,
c. 38. *that er eigi mit færi*,
non possum, vel, non est
meum opus. Haud mul-
tùm abludit à Gallico lo-
quendi more: *ce n'est pas*
mon affaire. Sic adj. *Fær*,
potens, validus, ut: *eg er*
fær til thest, ad id opus per-
(c) 2 *ficien-*

ficiendum sum| validus.
Hinc Compos. *vanfer* &
ofer, debilis; Danicè dici-
mus *vanfer*, & aliò sensu
ufere: *bestfer*, qui equi-
tare potest: *elfer*, qui bi-
bere potest: *Thingfer*, qui
forum adire potest: *otbing-*
fer, qui ob morbum ne-
quit forum frequentare,
Nost. c. 10. Alià hujus
vocis significatione uti-
tur Noster in prologo:
of et sama far, i. e. de ea-
dem re, seu materiâ, vel:
ejusdem generis: item
auctor Landnamæ in
prologi initio *allda-fars-*
bok, ad verbum: Seculo-
rum-rerum-liber.

FE (vel FIE) *pecus*, Dan. *fæ*,
it. *peculium*, & *pecunia*, quòd
è pecoribus omnes vete-
rum divitiæ opésq; æsti-
marentur, vel quòd pri-
mi numi pecudis alicujus
effigie essent insigniti,
præsertim Bovis, quâ de
re Erasmus in Adagio:
Bos in lingua. Danishodie-
que in usu est *liggende fæ*,
quò vocabulò *thesaurus* vel

gaza significatur; item
Dannefæ in legibus Da-
nicis, *pecunia* vel *thesaurus*
terrâ absconditus & *effusus*.
Apud Nost. est in Com-
pos. *alls-heriar-fe*, it. *Audæfe*,
quas voces vide suò locò.

FELL, *monticulus*, vid. *Fiall*.

FELLDR, *stragulum*, Nost. c. 7.
oc braiddi felld sinn a sic, &
explicabat stragulum su-
um super se. Dan. *hand*
bredde felden over sig.
Erat autem tale stragu-
lum de textilium genere,
quod in præcipuis mer-
cium Islandicarum nu-
merabatur olim, ita con-
cinnatum, ut nocte stra-
guli, die verò penulæ vel
togæ vicem præberet;
exempla proferre haud
foret difficile, si usus esset.
Notum satis est Regis
Norvegiæ Haraldî cog-
nomen *Grafelld*, à stragulo
scilicet cineracei coloris,
quo se aliquando induit.
Norvegis adhuc stragu-
lum æque est in usu, ac
ipsum vocab. *Felld*; unde
in Norveg. cantilena est:

[Som

**Som det nn lakked til
Ovelden,
Indkom Fru Gurra med
Felden.**

i. e. inclinante jam die, Domina Gurra, f. Gudruna, cum stragulo ingressa est. Est autem stragulum illud, qvod **Feld** vocatur, pelliceum cum vellere, alterum autem, qvod textile, nunc **Rye** appellatur Norvegis. Priscò autem ævò pellibûs ferinis lectos insternere moris erat. Conf. Corn. Nepot. in *Agesilao cap. 8.* & *Ælian. var. Hist. lib. 9. cap. 24. it. lib. 13. cap. 1.* Nec hodie insvetum id est Gronlandis, Islandis, Finnis & Lapponibus; etiam Norvegis nonnullis, qui sanitatis causâ, & ad averruncandos pulices, pellibus urfinis incubare solent.

FERTO GUR, *qvadragenarius*, Nost. cap. 10.

FIAL, in genit. *Fialls*. Nost. cap. 2. Islandis propriè est mons. (2) Designat

loca inhabitata & inaccessa, eremum, tesqvas, &c. Danis & Norvegis hodie est **Fiæld**. *Fell* verò Islandis est monticulus, exiguus mons, ut Nost. cap. 2. Fortè est à Græcor. *φῆλλος* vel *φελλεύς*.

FIARA, *litus, crepido freti, genit. fiaro*, Noster cap. 2. In Norvegia dicitur **fiære**, in Dania **Strand**. Etiam dicitur Islandis *flod og fiara*, ut Norvegis *flod og fiære*, qvod Danis est **Flod og Ebbe**, accessus & recessus maris.

FIMM, *quinque*, inde *fimte*, qvintus, & *fimt*, qvod ex quinque constat. *Fimtar-doms-lög*, de judicio qvinario Lex, Noster cap. 8. *Fimt* enim denotat qvicquid ex quinque partibus constat, præcipuè autem quinque dies, ut *fimtar stefna*, dica, qva qvis post quinque dies in jus vocatur. Sic & *Siöund*, *attund*, *tylft*, &c.

FIOL-MENNT, (in Exemplari impresso scribitur con-

contractè vel brevitarè
scripturà *folmt*) concio
multitudo. Nost. cap. 4.
hann bygdift vera ad logbergi,
tha es that var folmenn: ipsi
in Somno videbatur, esse
se in loco comitiis desti-
nato, ubi ingens erat ho-
minum concursus. Est
verò neutrum a *folmennr*,
folmenn; ut *folmennt thing*,
frequens forum; *Thing*
folmeñt in Kristend. Saga,
Cap. 14. item Gautreks
& Hrolfs saga cap. 15. ubi
Verelius *Comitia* interpre-
tatur, additque ab anti-
qvissima memoria obti-
nuisse, ut in negotiis
Rempublicam concer-
nentibus civium delibe-
rationes & consilia adhi-
berentur. Derivatur à
föl, qvòd in Compositis
semper multitudinem s.
pluralitatem involvit, ut
fölbreitinn, diversis mori-
bus, homo omnium ho-
rarum; *fölbygt*, multum
ædificatus; *fölkyngi*, mul-
tarum rerum cognitio;
item *Magia*; *fjalmalgur*,

loqvax, & *fjalnali*, verbo-
fitas; *fjalmennur*, populo-
sior, pluribus cinctus ho-
minibùs, copiis militari-
bùs stipatus, Dan. *Manda-
stæf*; *fjalmennti*, multitudo
hominum, vel comitum;
fjöld, multitudo, vid. *Ha-
vamaal*, seu *Ethica Odini*.

FJÖR-BAUGS-MADUR, exul,
& **FJÖR-BAUGS-GARDUR**,
exilium, Nost. cap. 7. *That*
vardar fjorbaugsgard, hoc est
exilio luendum. Qvan-
quam verò hujus *fjorbaugs*
pœnæ in antiqvīs histo-
riis ac legibus haud rarò
injiciatur mentio, ea-
dèmqve de exilio vulgò
intelligatur, genuinam
tamen vocis originem
eruerè haud est in pro-
clivi. Aptius derivari
videtur à *Fiara*, litus,
Genit. *Fjoru*, Norvegis
hodieqve *Fjære*, Danis
Strand; & *baug* flexura
vel extremum refugium;
item *gardr*, agger, sepes,
sepimentum; vel *madr*,
homo, vir; adeò ut *Fjor-
baugs-madr* & *Fjor-baugs-
gardr*,

gadr, is sit, cui litus erit
refugium & sepimen-
tum, i. e. exul, qui alias
Islandis *Landflotti* dicitur,
is scilicet, qui terram de-
bet fugere, & in litore
salutem quærere, ut trans
mare salvus evadat: Olim
enim moris erat ad litus
illos comitari, qui in ex-
ilium agebantur, ut ex
Viterlags Ret & aliis notum
est legibus. Statuit qui-
dem Codex Legum anti-
quarum Norveg. vulgo
Gragas, seu cineracei co-
loris anser, appellatus fal-
sum testimonium (sim-
plici) exilio, temerarium
fjör-baug-gards pœna mul-
tandum: verum plus unâ
vice hanc pœnam impa-
ribus etiam delictis irro-
gat: unde licet conclu-
dere diversas hœc nomine
pœnas intelligi. *Nials Saga*
ait pœnam esse, quæ ge-
minata exilium inducit.
Oddus Monachus cum in vita
Olafi Tryggvini cap. 37.
hanc eandem, quàm Ari-
us refert historiam, locô

Fjör-baug-madr Arii (cum
quo convenit *Kristendoms*
Saga cap. 9.) *Fjör-brots-madr*
reponit, quasi vita priva-
ri, & mori commeritus
homo: *Fjör* enim est vita,
vel vis vitalis, quomodo
in Eddæ parte *Völuspa*,
Stroph. 42. *Fyllist hann*
fjörve seigra manna, satura-
tur vitæ expirantium ho-
minum; ubi *fjörve* est
Casus sextus. Ita in Go-
trici & Rolfi historia *Fjör*
est vitæ extremum. In
Cantilena quadam, Dan.
Riampævisen, legitur:
Hand tog fra dem baade
fjör og fæ: Ipsos vitæ &
peculiô spoliavit. Inde
necem vocant veteres *fjör-*
lest, ut in Havamal, Stro-
pha 106. Altera Com-
positionis pars, *brots*, quod
attinet, notum est signi-
ficari hoc vocabulô deli-
ctum, propriè *fragmen*, à
briota, frangere, it. delin-
quere, ut sit *fjör-brots*, deli-
ctum vitæ pensandum,
vel mortis pœnam com-
meritum. *Baug* verò ex-
tremum

tremum denotat refugium, inde est: *aderia a baug*, ad extremum refugium compellere: ut *fiorbaugur* sit extremum vitæ refugium, vel vitæ pensatæ monumentum quoddam singulare, à verbo *Beigia*, curvare, flectere. Itaq; non absônâ fuerit conjectura, hóc vocabulô indigitari pœnam non simplicis exilii tantum, verum etiam bonorum amissionis simul, immo interdum ipsius mortis supplicium; prout aliàs crimen illud, quod *al-eigu-maal* in priscis legibus dicitur, definit *Hirdlkra* c.9.

FORN, FORNT, *antiquus, antiquum*, ab adverbio *fyr* vel *for* antea. *Forno lög*, pro *fornu lög*, *Noster* cap. 10. *antiqua* vel *prior lex*. Huc *fornatalad*, obsoleta verba, vel antiquitus dictum; *forna far*, olim; *ad fornū fari* veteri more; *forn-male*, dicta veterum; vetusta dicta; *forn-yrði* Archaismi, voces usu antiquatæ.

FOSTRI, tam *educatorem* vel *nutricium* significat, quàm *alumnus*. Sic in hist. *Gotrici & Rolfi* cap. 7. *Giafa* *Ref* *Comitem*, *Niere Jarl* dictum, vocat *fosstra sin*, h. e. *nutricium suum*, *Dan. sin Foster = Fader*. Alterâ significatione dicitur *Rex Norvegiæ*, *Hacon*, *Adelsteins fostri*, *Hacon*, *Adelsteini alumnus*, quod à *Rege Angliæ*, *Adelsteino*, fuerit educatus. Plura exempla passim sunt obvia apud antiquos, & quidem utriusque significationis, etiam pro nutrice, *Danicè een Amme*. *Islandis* tamen hodie pro *alumno* vel *alumna*, *Dan. Foster = Son*, *Foster = Datter*, rarius usurpatur; ut vice versâ rarius *Latinis* in usu sit *alumnus* pro *nutricio*; quavis *alumna* utramq; sortiatur significationem, tam pro *educatrice*, quàm *educata*. *Noster* verò in rariori adhuc significatione c. 1. hâc voce utitur, scilicet

scilicet pro *contubernali*, *sodali* vel *unā* *educato*: *Teitr fostri minn*, *Teitus unā* *me-*
cum *educatus*, vel *con-*
tubernalis *meus*; Sic c.
9. qvoque. Cap. 3. tamen
est *fost - brodir*: at *Grimur*
Geitscor veri fost-brodir hans:
quod *Grimus Geitschor*
ejus esset *sodalis*, vel *unā*
cum *eo* *educatus*. *Fost-*
brædra lög *veteribus* *erat*
Sodalitas & *necessitudo*
nullis *periculis* *dirimen-*
da, *cujus* *ineundæ* *for-*
mulam *exhibet* *Gautreks oc*
Hrolfs Saga c. 22. *cum* *Soldu-*
riorum *apud* *veteres* *Gallos*
conditione *ferè* *concor-*
dantem, *de* *quibus* *Julius*
Cæs. *lib. 1. de Bello Gallico* c. 22.
Huc *Fostur-fadir*, *educator*;
Fostur - moder, *educatrix*;
Fostur - jörd, *natale* *solum*,
&c. Danicè dicimus
Foster - broder, *medhin*
anden opfød. Est quo-
que *Danis* *in* *usu* *Foster-*
fader, *Foster - moder*,
Foster - barn.

FRÆNDUR, *cognati* vel *consan-*
guinei, *Nost.* cap. 7.

FREISTA, *periclitari*, *tentare*,
Dan. *at friste*, *forsøge*,
Nost. c. 4. *freisting*, *tenta-*
tio, & *freistni*, *idem*, *in*
Orat. Dominica; *Danis*
fristelse.

FREIR, *bombus*, *Danicè een*
Brommer, *etiam* *crepitus*
ventris, *it.* *cognomen* *Ai-*
steini, *patris* *Halfdani*
Munifici, *apud* *Nostrium*
in *Prologo*.

FRIDR, *pax*, *Noster* cap. 7.
inde ofridr, *bellum*, *Dan.*
fred & *ufred*.

FRODR, *prudens*, *peritus*, *erudi-*
tus, *multæ* *lectionis*; *unde*
fræda, *instituere*, *erudire*;
frodir menn, *eruditi* & *sapi-*
entes *virī*, *in* *Hist. Gotrici*
& *Rolfi* cap. 18. *Fræding*
& *uppfæding*, *ipsi* *institu-*
endi & *informandi* *actus*:
Frædi, *documentum*, *eru-*
ditum *opus*; *modernis*
Islandis *hoc* *nomine* *quo-*
que *Catechesis* *insignitur*.
In *Prologo* *est* *Nost.* *i* *fræ-*
dom thessom, *i. e.* *in* *hisc*
historiis *vel* *relationibus*,
quarum *cum* *Noster* *esset*
peritissimus, *dictus* *est*

(d)

Arius

Arius Frodi, i. e. Polyhistor, multiscius, sapiens. A prudentia & peritia dubio procul nomen quoque habuit, & quidem omnibus gratia, Daniae Rex Frodius I. Pacificus, & post eum reliqui nomine *Frodii*, Dan. *Frøde*, appellati: quamvis enim vox *Frodi* origine sit appellativum, tempore tamen cessit in virorum nomen proprium. Sic ex Historia Olai Sancti Regis Norvegiae notum est, filium ejus Magnum postea Norvegiae & tandem Daniae simul Regem, omnis causa in baptismo nomen *Magni* obtinuisse, quod attributum erat Caroli Magni, Romanorum quondam Imperatoris. *Olingfrod* vid. suo loco.

FYLGIA, *sequi*, Nost. cap. 7. vox Danis usitatissima, qui dicunt *følge*.

FYRIR, *ante*, praepos. Dan. *for*. Noster cap. 10. *fyrir hann minni*, ante ejus memoriam.

FYSA, *incitare*, *pellicere*, Nost. cap. 6. *hann quæd that menn myndo fysa þangat - sarak*, dixit illud homines incitaturum illuc ire; ab adject. *Fus*, cupidus. Inde *Fysi* vel *fysne*, cupido, desiderium: sed *fysse* in Compositis est usitatus; ut *godfysse*, benevolentia. In Holfatia Danica hodieque est in usu, *fys dey fort*, festina, Dan. *Skýnd dig*.

G.

GEA vel *GIA*, *hiatus*, *ruptura magna*, Nost. c. 3. *vid that er kend gea su, es thar er kollod sidan Cols-gea*, exinde terrae hiatus, qui ibi erat postea vocatus est Coli hiatus. Hic sciendum, vocem *Gea* in antiquis libris ac membranis scribi secundum veterem Anglo-Saxonicam orthographiam; *ea* scil. pro *ia*: vulgò enim est *giaa* monosyllab. Sic in Foro universali Islandiae est locus *almanna - giaa* dictus, i. e. omnium hominum hiatus:

hiatus: est enim hiatus
quidam inter rupes tam
vastæ magnitudinis, ut
complures homines ibi
sua tentoria figere pos-
sint, nec procul abest à
Logrettu seu curia Fori.

GEKN, *contra, adversus*. Nost.
cap. 7. *oc eigi tha vada, er
mest vilia gegn gangast*, ut il-
los regimen obtinere (s.
consiliis suis frui) non
sinamus, qvi maximè
dissentire volunt. *Gegnum*,
per, trans; Dan. *giene-
nem, i giennem*.

GERSEMAR, *torcumata, res af-
fabrè facta & pretiosa, vel the-
saurus*. Nost. c. 7. Gotreks
oc Hrolfs Saga c. 9. *that
er mikil gersemi*, est magnus
thesaurus. In antiquis
legibus latiori significa-
tione accipitur atqve ita
definitur *gersemi*: *Gull oc
silfer, jorð oc annöduð hion, oc
diursborn, thet kallas Gersmar,
oc buifrar*, h. e. Aurum &
argentum, terra, manci-
pium & cornu, è quo bi-
bitur, vocatur thesaurus,
& ingens (opum) cumu-

lus. Derivatur à verbo
ad giöra, facere, parare,
operari.

GEYIA, proprie *latrare*; Dan.
at gløe, transl. maledi-
cere, Nost. c. 7. *God geyia*,
idola allatrare, vel ma-
lum iis dicere. Edda in
Voluspaa: *geyr Garmr mioc*,
Garmus, (i. e. Cerberus)
multum latrat. *Hundurinn
geyar*, canis latrat; Conf.
Hisor. Gotr. & Rolf. c. 1.
p. 3. 4. Hinc *Gey*, latratus.

GOD-GO, usitatus GOD-GAA,
latratus in Deos, vel ludibri-
um. Ecclesiasticis dicitur
Blasphemia. Noster cap. 7.
Huc *Hund-gaa*, canum la-
tratus.

GÖDR, *bonus, benignus, probus*,
scm. *god*, neutr. *gott*. in
genit. *gods*. in plur. Nost.
c. 9. *goder menn*, boni viri.
Gudmundus Andreæ ait
minus probabile esse, *Gud*,
Deus, à *Gödr* descendere;
non tamen improbat sen-
tentiam vice versâ *Godr*
derivantium à *Gud*, quia
Deus summè bonus est.
Adde, quod *nemo bonus sit*,

nisi solus Deus; quæ verba
 ipsius sunt Salvatoris,
 Matth. c. 19. v. 17. *Hava-*
mal, Stroph. 91. *Opt skal*
bann gods geta: sæpe boni
 f. Dei mentionem faciat.
 Ab attributo illo divino
Godr, vel ipsius Deastri no-
 mine *God*, Sacerdos quo
 que & Deastri alicujus
 sacris præfectus *Godi*, &
Godords madr est appellatus:
 nomine *Godord* videlicet
 munus, officium & po-
 testas illorum venit. Di-
 cebantur iidem quoque
Hofgodar, ab æde seu delu-
 bro, de quo inf. voc. *Hof*.
 In *Troju-manna Sögu* pag. 46.
 Sacrificiorum præfides
 sive principes nominan-
 tur *Blotgodar*. Apud Ulfi-
 lam Sacerdos sæpius *Gud-*
ge appellatur, ut *maistans*
gudgans, maximi sacerdo-
 tes, *aubumistans gudgans*,
 primarii sacerdotes, *fini-*
stans gudgans, supremi sa-
 cerdotes, vel seniores:
 quomodo Sacerdos apud
 Burgundios maximus *Si-*
nistus vocatur apud Am-

mian. Marcellin. lib. 28.
 i. e. *Senior*, ut ex Ulfilalicer
 cognoscere: magis ta-
 men honorem quam of-
 ficiū indicat hoc no-
 men. Sic *Godi* vel *Gudi*
 quoque dicebatur certæ
 cuidam ditioni præfe-
 ctus, in qua jurisdictio-
 nem & alia secularia ob-
 ibat officia, hodie Islan-
 dis *Syslumann*, Jutis *Syssel-*
mand, reliquis Danis
Herreds-foged, &c. Sic
 dubio procul intelligen-
 da cognomina *Godi* apud
 Nostrum cap. 1. ubi est
Snorri Godi, & c. 7. *Thorgeir*
Godi, ita denominati à *God*
 Deus, quasi talis vir, cui
 jurisdictionis cura, & po-
 puli salus erat commissa,
 divinus esset, utpote à
 Deo auctoritatem suam
 & officium habens. In
 plur. *Godar* vel *Gudar* di-
 cuntur iudices, qui simul
 erant fanis præfecti, &
 res sacras dirigebant, ut
 refert *Landnama* part. 4. c. 7.
 in fine. Eandem deriva-
 tionem à *God* (Deus) ha-
 bent

bent *Gode* & *God-ords-madur*, cum *Toparchæ* officium indicant; unde *Go-lord* pro ipsa præfectura seu toparchia sumitur. Sciendum autem, vocem *God*, quâ Noster utitur cap. 7. & antiquitas Deum denotabat, quem quoque Pagani intelligebant, à Christianis (qui ad differentiam à Deastro Deum *Gud* nominârunt) eô sensu esse traductam, ut *God* in neutro genere idolum & Christianis execratum Numen designaret; unde responsum Sigridis Storradæ seu imperiosæ, Sveciæ Reginæ, ita interpretatus Olafus Tryggvinus, Norvegiæ Rex, chirothecam ipsi in faciem impigit, quasi illa Christianorum verum Deum, probrosô hóc cœlestique Numine planè indigno nomine, blasphemasset, Conf. *Torſæi Histor. Norveg. part. 2. lib. 9. cap. 14.* In Evangelior. tamen versione Gothica Ulfilæ

Deus passim dicitur *Goth.* Hic quoque monendum, Islandos scribere quidem *Gud*, sed pronuntiare *Gvud*.

GOTO, persuadendo impetrabant, Nost. cap. 7. *their goto at Hiallta*, ab Hialtio impetrârunt. Præf. *eg get*, Præter. *gat*, plur. *gaatu*, impetrârunt, it. acqvisiverunt. Conf. *Havamal*.

GRAI vel *GREY*, *catellus, canis venaticus*. Ita in illusorio suo contra idola carmine Hialtius Skegginus apud Nostrum cap. 7. vocavit *Freyam* vel *Friggam*, quæ Septentrionalium fuit *Venus*, etiam *Diana*, ideoque cum arcu & pharetra in Delubris repræsentabatur, cane venatico ad dextrum latus assidente. Propriè verò *Grey* significat fœtam canem, seu caniculam catulis gravidam; quæ expositio carminis optime *Freyæ* quadrat, si pro Venere accipiat. Hodie Islandi voce *Grey* de quacunque

vili ac inutili re, etiam hominibus, utuntur, quando contemnendam eorum vilitatem exprimere volunt.

GRÆNN, GRÆN, GRÆNT, *viridis*, Dan. *grøn, grønt*. Inde *Grænland*, Danicè *Grønland*. Nost. cap. 6. *Mar-grønn*, ad maris colorem *viridis*; *Grænka*, *viriditas*.

H.

HAGI, *pratium vel pascua*, Nost. c. 3. forsan ab *Heygia*, sepimentò cingere, quòd plerisque locis ita incincta sint pascua; hinc Danis modernis est *at heige*, quod est oppositum rē perdere vel negligere. In proverb. est: *Dend er nærmere lov, som vil heige end dend som vil øde*. Origo vocis videtur esse *Hagr*, *commodum* Islandis, aliàs ipsis *Hagnadr* dictum; quò pertinere videtur: *thad hagar*, expedit. Inde Dan. *Be-hoger*.

HARMR, *mæror, dolor, luctus*, it. *querela*, Noster cap. 1. *at sekt of vig eda harma sina*, in homicidii causis vel querelis suis jus quærere. Hodie Danis alia est hujus vocis notio, ubi pro *excandescencia* usurpatur, ut in Proverb. *Harm gjør Selvede*. Inde *harmslagen*, *excandescentiâ* percitus. *Harmdaudr* in Gotrici & Rolli historia cap. 16. p. 89. dicitur de Regibus, quos post excessum seriò lugent & desiderant subditi, ut explicat in indice Verelius.

HAAS, *raucus*, Danicè *Hæs vel hees*. *Haas-mældr* in textu est *rauci-loquus*, c. 8. *som taler heest, har et heest maal*. Huc *Hæsi* raucedo. Inde haud ineleganter *hædinn* dicitur irrisor, quod *raucè* i. e. malè de aliis loquatur & sentiat. Sed Islandis aliàs *hædinn* adj. est, qui alios sæpe irridet, unde *hædni*, irrisio. Utrum verò à raucedine cognomen

Hæfna.

Hafna-Thorus fortitus sit, cujus Noster c. 5. meminit, id me adhuc latet. Fortè pronunciatum fuerit olim nomen ejus *Hansna-Thorer* (priori ⁿ in scriptura elisò) Danicè *Høns-Thor*, ab *hansne*, gallus & gallina. Dicitur autem raucus Islandis aliâ voce *ræmr*, quod Cognomen à raucedine consecutus est Danicæ Rex, Valdemarus I. vitiosè vulgò scriptum *Rami*.

HAA-TID, *festum*, Nost. c. 9. fine. Danicè *Høj = tid*. Compos. ab adj. *baar*, altus, & *tid*, tempus.

HEIDI, *tesqua*, plur. *beidar*, Nost. c. 2. Danis hodieque est *Heed*. German. *Heide*, ut *Kropper = Heide*, *Grander = Heide*, in Holsatia, & olim in Jutia *Graten-beide*, à quo cognomen Sveino Erici, Dan. Regi inditum, quòd ibi in prælio. quòd cum Valdemaro I. iniit, occisus est. *Gudmundus Andreae in Not. ad Weluspa Stroph. 21.*

pag. 46. existimat rectius sine aspiratione dicendum *Eide* i. e. *desertum*, si ita sit, facile dignoscimus causam nominis prædii in Sælandia **Jomfruens-Eide** dicti. Retinetur tn. aspiratio in nomine ejusdem originis: *Hethinge* vel *Hedinge magle*, hodie **Store Hedinge**, quæ urbs est in Sælandia, ut ille **Hedinge** pagus quidam. Cæterum, ut Latinis à *pagis* dicuntur *Pagani*, sic Islandis procul dubio ab *beidi*, tesqua, dicuntur *Heidingiar*.

HEIDNIR-MENN, *virī ethnici*, vel *pagani*, Noster cap. 2. Oddus Monachus in Olafs Saga cap. 37. *beidna menn* appellat. Dicuntur quoque *Heidingiar*, profani, in Singul. *Heidingi*, quam vocem nonnulli deducunt ab *Heid* pecunia, divitiæ, opes, quòd opibus inhiarent, & Plutonem seu Mammona strenuè colerent Ethnici. Verum difficile probatu erit, voce *beid* pecuniam signi-

significari: At in Edda vocatur ea pecunia *heidfie*, quam Reges in suos satellites erogant. Verior ut puto, est derivatio illa ab *heidi*, id est, tesqva, & Poëtis quodvis solum; nisi sit ab *heidur*, honor, quod maximè arridet.

HEILL, totus, integer, Noster cap. 4. *heilom vikom*, totis vel integris hebdomadib. Dan. *heele uger*. Græciæ ortum debet ut matri, cui ὅλος.

HERIAR-FE, vid. *Alls-heriar-fe*.

HERSIR dicuntur ab *Her*, exercitus, ferè idem quod hodie *een* Capitaine. Erat autem *Primorum* nomen apud veteres Norvegos, quò designatur *Baro*, *Satrapa*, *Præfectus*, Nostro cap. 2. *Ketill* simus princeps *Hæbudarum* dicitur *Herfir*. Interdum hoc vocabulò designabantur quoque *Jarli* seu Comites, quamvis dignitate superiores; ut vice versa *Jarlorum* nomine quandoque *Herfii* sint ga-

visi; nempe si *Præsides* essent & iudices, vel *Præfecti* territorio cuidam aut militiæ, *Tribuni* cohortis, ut ex Edda constat: non enim militiam tantum administrabant; verum etiam jurisdictionem, unusquisque in assignata sibi à Rege ditione aut provincia; adeò ut munere *Tribuni* militum in bello, & *Prætoris* (*Høvding*) seu *Toparchæ* in pace (ut ex historiis liquet) fungeretur. Sunt vero tales *Præsides* provinciarum etiam vocati *Lendir-menn*, ut nostro ævò *Sæng-mænd*, *Umt = mænd*, quamvis illud interdum dignitatis nomen olim fuerit, non officii. Conf. *Hirdskra*, ibique *Jani Dolmeri* notas. Petrus Claudi, Pastor Undalinus, in Versione Danica Chronici Norvegici pag. 42. & 151. *Fri-Herrer* appellat, quod idem est ac *Baroner*; nimirum hodiernà significatione.

ficatione. Conf. Nobil. Keyflerus in *Antiq. Septentrional. & Celticis*, p. 40. ubi varias ejus vocis notiones affert veteribus usitatas, hodie tn. antiquatas. Cum verò hanc vocem egregiè illustret *Edda Snorr. Sturlei*, part. 2. Cap. de Regionum aliquot Nominum Origine; in Lectoris gratiam Edica illa huc transferre non gravabor, quæ emendata hujus sunt tenoris: *Næst Jarla eda skat-Konunga eru their menn er Hersar heita. Enn i einulandi eru mörg heröd; og er that baattr Konunga, at setia thar Rettara yfir so mörg heröd, sem hann gefr til vallds, og heita their Hersar edr Lendir menn i Danskri Tungu.* i. e. Post Comites sive Reges tributarios ii sunt, qui Herfer vocantur. Sed in quavis terra multa sunt territoria, seu regiones; ideóque Reges solent Justituarios constituere super tot territoria, quot iis regenda committunt:

hi Danicâ lingvâ **Hersar** (Heroës seu exercitûs præfecti) s. **Lendir-menn** (indigenæ) nuncupantur. Pergit *Edda*: *en Greifar i Saxlandi, en Baronar i Englandi: Their skulu og vera retter Domarar og retter Land-varnarmenn, yfir thvi Riki, er theim er fengit til stjornar: Ef ei er Konungr nar, thaa skal fyrir theim merki bera i orrofto, og eru their thaa jafn retter Herstiorar, sem Konungar eda Jarlar.* i. e. Sed in Saxonia **Gretfar** (Comites) in Anglia Barones: hi quoque justo jure judices sunt & defensores commissæ sibi ditionis: verum si Rex absens fuerit, vexilla illis in pugnis præferantur, quod tunc æqualis sint potestatis cum Regibus & Jarlis, in regendo exercitu. Hæc *Edda*. Fuit prætereà apud veteres alius adhuc Magnatum status, *Hauldicus* dictus, idem scilicet, qui Nobilitatis; veluti de Hallodo, Orcadensium Comi-

Comitis Rognvaldi filio, Orcadibus præfecto legimus, illum generis dignitatisq; oblitum, latronum Orcades infestantium tædiô, quibus compescendis imparem se iudicavit, abdicatô officio, summo cum dedecore opprobriôqve in patria, Hauldicô statu receptô, contemptui fuisse. Est autem *Hauldus* è jure veteri *Gulathingensi* Tit. *Landzleigubalki* cap. 60. qui in bona allodialia, tam paterna quam materna, successit, medius inter Barones seu Satrapas & rusticorum eos, qui bona soli sed non gentilitia possidebant; pari scilicet ab utrisque intervallo distans *Hauldus* est; unde, ni fallor, vox *œdel* hodieque Norvegis in usu & jure est. Præterea Barones seu præfecti & Satrapæ pariter ac Comites à Regibus creabantur, *Hauldi* nascebantur.

HEYIASC pro *heyiaft*, infinit. pass. *inchoari*, *haberi*, verbi ad *heya*, inchoare, agere, celebrare. Noster cap. 5. *oc matti thingit eigi heyiaft at logum*, nec forum potuit celebrari secundum legem. Dan. og *kunde* *tinget isse holdes efter loven*. Inde *Thing-baa*, celebratio fori, *tingholdse*; sc. à pagis & prædiis, quæ ad unum certumq; forum pertinent.

HIA, IHA, præpos. regens dativum, *penes*, *apud*, *proxime ad*. Noster cap. 7. *stadr ibia Olfosvatni*, locus Olfosvatni proximus.

HINGAT, *huc*. Nost. cap. 7. & 10. vid. *Thangat*.

HIAUP - OR, ad verbum *Løbe-aar*, *Anni bissextiles*. Nost. c. 4. à *blaup*, citissimus cursus, quod talis annus die uno reliquos excedit annos, numerumque quasi excurrit. *Hlaupa* verbum est, citò currere, *at løbe hastig*. De or vid. *Aar*.

HLIDA,

HLÝDA, obsequi, obedire. Dan. **lyde**, adlyde. transl. bonum eventum & successum sortiri, qvô sensu Noster c. 7. *oc letu ser eigi annars von, enn that mundi blyda*, dixeruntque spem sibi, id fore successurum. item cap. 4. *oc freista hve tha blyddi*, & tentare, qvomodo tunc res succederet. Inde est **Hlydni**, obedientia, obsequium, **blydinn**, obediens, obsequens, **blydnir**, obedientes: Nost. cap. 10. *that ero miclar jartecner kvat lydnir Lannzmenn voro theim manni*; hæc sunt documento, quantum obsequii populares illi viro præstiterint.

HOFDINGI, in plur. **Hofdingar**, Danis hodie **Hofdinger**, Principes, Duces, Primores, Magnates, Nost. cap. 3. & 9. **Hofdingar** oc **Rikismenn**, magnates & procures, qui publicis regni negotiis præfunt, Nost. c. 8. **Hofdingsmenn**, idem. Alio qvoq; sensu Noster cap. 5. ubi

verbis: **Hofdingi** at **sekinni**, Actor vel princeps in causa homicidii indigitatur, qvi in hodiernis legibus dicitur **Eftermaalsmand**; is scilicet, qvi occisi est proximus hæres, vel qvem causa ob necessitudinem cum defuncto proximè tangit. Hæc omnia non ab **hof**; fanum, derivantur, sed ab **höfud**, caput. Nec **hof**, aula, est vox Islandica, verum Germanica, indeque Danica facta: aula enim Islandis dicitur **Höll**, Hist. Gotrici & Rolfi c. 19. *Kongr sic men til at biöda bonum til veitzlu i höll sina*. Rex fecit ipsum ad convivium in aula sua invitari. Vox est alias ubivis obvia, pro qvo Dani hodie dicunt **Hof** & **Hoffet**. Huc: **Hofdingzscap**, gubernatio. **Hofdreng**, ut apud Oddum Monach. cap. 5. *bann var mioc godur hofdrengr*, erat is optimus aulicus. Modernis Danis Aulici dicuntur **Hofmand**, qvi scil.

ad aulam pertinent, & negotiorum aulicorum sunt periti. *Drengur* autem veteribus erat vir fortis, etiam idem, quod hodie Danis est *Karl*: olim quoque, ut adhuc Norvegis & Scanis dicitur *Dreng*, qui servit, quamvis ætate sit provectior. Sic memini me in Resenii versione Bibliorum Danica legisse de Josua, quamvis septuagenario: *Og Drengen blev i leiren*. Inde est *Dreingskap* in Gotrici & Rolfi Hist. c. 40. *Hefr thu meir unnit thetta mal med uelum oc oretuifi enn med Dreingskap*: plus tibi hac vice profuit fraus & dolus quam fortitudo. Verum *Hird* est aulicus comitatus, satellitium, ab *hirda*, custodire; Inde *Hirdmadr*, aulicus; *Hirdstjore*, aulæ præfectus, hodie *Ober-Hof-Marskalk*, *birdvisti*, vita aulica, *birdskra*, leges aulicæ. *HOF*, fanum, delubrum, vel *Deorum templum*; ut apud

Nostrium cap. 3. *bann gaf se that sidan til hofa*, dedit id peculium postea fanis. *Hofud-hof*, publicum & primarium fanum, in Landnama part. 4. c. 7. In *Hervarar Sögu*: *Hof i Gautlandi, er i var hundrad Guder oc helgat Thor*, Fanum in Gotlandia, in quo centum dii erant; Thoro consecratum. Inde *Hofgodi* veteribus Sacerdos, qui Sacris Deastris alicujus erat præfectus, & *Hofgydia*, Sacerdos fœmina, quæ idolis ministrabat. Landnama part. 4. c. 10. *Alfeidur var modr Thordar Freys Goda ok Thuridar Hofgidio*: Alfeida mater erat Thordi Freyæ Flaminis & Thuridæ, Sacrorum ministræ. *HRÆ*, cadaver, plur. *Hræinn*, Nost. c. 3. Inde certum carnivorarum avium genus hodieque Septentrionalibus *Hræ-fuglar* vocantur, quod scil. cadaveribus inhient, iisque saturari gestiunt.

HROSS,

HROSS, *equus & equa*: priscis enim *Hrost* utrumque sexum denotavit. Genit. plural. *hrossa*, equorum, Nost. cap. 3. *hryssa*, eqva, Dan. et *hors*: *unghryssa*, eqva juvenca; *merhryssi* eqva est. *Stodhross*, eqvarum grex. Dan. **Stodhors**. Dicitur alias absolute *Meri*, ut Danis **Mær**, ab antiquo vocabulo *Mar*, equus, quæ vox hodie Poëtis tantum in usu. Occurrit alias in *Haavamal*, Stroph. 74. ubi etiam legitur *hest*, nunc Dan. **Hest**: *heima skal hest feita*, Domi pingvescat equus; add. Stroph. 77. ubi est: *hesti alskiötum*, equus alacer. Germanis **Ross** est equus. Nostratibus hodieque per metathesin dicitur *Hors*, eqva, olim *Ors*. Anglis quoque dicitur *Horse*.

HVARGI vel **HVERGI**, nullibi. Nost. cap. 10. *enn aar var hvergi*, sed antea nullibi erat. Compos. videtur à *hvar*, ubi, & *eigi*, non.

HVE, *quomodo*. Nost. cap. 4. *oc freysta hve tha blyddi*, & tentare, quomodo tunc res succederet.

HVILA, *HVILAST*, *quiescere, requiescere*. Præter. *hvildi*. Nost. c. 7. *Hodieq; Danis dicitur: at hvile, at legge sig til hvile*.

HVITUR, *albus, candidus*. Inde apud Nostrum in Prol. aliosque veteres Historicos Uplandorum in Norvegia Rex, Halfdanus *Hvitbeinn*, i. e. *Albipes* est cognominatus.

HURFU, Nost. cap. 3. *ibant, transibant*. Gotr. & Rolli Hist. cap. 39. princ. *Nuer thar til mals at taka: er fyrr var fra horft*: Nunc eò narrationem dirigamus, unde antea defleximus. *hurfu saman*, in unum coierunt, deliberandi aut pugnandi causâ. Nost. c. 7. *Hodie scribitur hverfu*: est enim Præter. plur. à verbo *eg hverf*, eo, trans eo; Inf. *hverfa*, ut: *ad hverfa ad thvi raadi*, id consilii capere, &c.

(e) 3. **HYGGRA**,

✠ ✠ ✠ ✠ ✠ ✠

HYGGIA, *cogitare, credere.*
Præter. Hygdif & Hugdi,
credebat, vel videbatur.
Noster cap. 4. Est etiam
Hyggia cogitatio; quando-
que Sapientia. Anglo-
Saxonibus Hyge est mens,
animus, ac Belgis heugen,
geheugen, meminisse. In
Edda Mytholog. 34. Hu-
gin est animus, nomen
unius binorum Corvo-
rum Odino in aurem su-
furrantium, quæ nova
vident & audiunt. Ot-
frido Monacho Hugen est
cogitare, in animo habe-
re, de quibus plura nota-
vit Keysslerus in Antiquit. Se-
ptentr. & Celtic. p. 149. seq.

I.

JAFN, JÖFN, æqualis. *Nost.*
C. 5. Jafn dom, æquale fo-
rum. Hinc Jafninge & Jaf-
ningiar, Jafngilldur, Jafngo-
dur, æquales, pares, focii,
Dan. Jævniger, Jævn-
gode, Jævnlike. Inde
quoque Jafnadr vel Jöfnu-
der, Danicè Jæbnet, ut in
LL. at falde Arvinger

til Jæbnet, hæredes d
æqualem divisionem hæ-
reditatis citare. it. Jafn-
degre, æquinoctium, Dan.
Jævn-Degn, Jafnalldre,
coætaneus, vel parili qui
est ætate, Danicè Jævn-
alderne.

JARL, Comes, Noster cap. 2.
Nonnulli derivant ab erli,
in Nominat. erill, cura,
vigilia, sollicitudo cum
circumambulatione; &
erill ab adverb. ärla: Dan.
Äarle: *ärla verò ab är,*
matutinum tempus; ide-
oque Jarl sit, qui matuti-
nò tempore curam habet
suorum: nam matuti-
num tempus sublimium
rerum curis ac meditati-
onibus optimè conducit.
Inde est, quòd Latinum
manè quidam à casca &
antiquata voce manum, id
est, bonum, deducant;
quomodo in Ebræa lin-
gua aurora dicitur שַׁחַר
(Schachar), cujus radicem
in Piel meditari, inquirere,
sunt qui interpretantur,
fortè ex illo loco Prov.

c. 13. v. 24. *sebhicharo Anislar.*
Coincidit vocabulum il-
lud *Jarl* cum Anglorum
Earl, & planè convenit
cum Cambro-Britannico
Jarll. Conf. *Herfir*.

JARTECN vel **JARTEIKN**,
plur. *Jarteiknir*, *Documenta*
vel probationes & certa signa
in confirmationem. Noster
c. 10. Nonnulli derivant
à *jórd*, terra, & *teikn*, si-
gnum, quasi terrenum
signum, rationem tra-
heutes ex veterum foda-
litis juramento; terram
subeuntium, aut hujus-
modi quodam ritu. Ple-
rumque hæc vox pro *mi-
raculis* usurpatur à veteri-
bus ut de candentis ferri
gestatione, (*jiratakns, jarn-
burd*) & de ordalio, quod
Dei judicium majores
autumabant.

I-GEGN, partic. *adversus*, *con-
tra*. *I-gegn-mala*, vid. *Mæla*,
it. *Gegn*.

I-HLA, vid. *Hla*.

JOFN, vid. *Jasn*.

IRSCER (*IRSKER*), *Iberi* vel
Hiberni, Dan. *Irlander*.

Bekur Irskar, libri Hiberni,
Irlandske Boger. Nost.
cap. 2. Et cap. 8. *Johannenn
Irski*, Johannes Hibernus.

KALLA, (Nostro cum ab
initio scribitur) *vocare*,
nominare. Particip. præter.
Kalladr, vocatus, nomina-
tus. Noster cap. 2. & 3.
Dan. *at kalde, kaldet*.

KAUPA (Nostro scribitur
cum initiali) Præter.
bann keypti, emebat, c. 7.
Danice *at kiebe, hand
kiebte*. Inde *Kaupmali*,
nundinæ, item contra-
ctus & conditiones inter
ementem & vendentem:
unde *Kaupmala-bref*, literæ,
quæ confici solent de pe-
cunia, quam sponsus &
sponsa ad matrimonium
afferunt; Germanis *Ehe-
Pacten*: *Kaupeirir*, mer-
ces; *Kaup-madur*, merca-
tor, Danicè *Kiebmænd*;
Kaupstadur, emporium,
Dan. *Stabel-stad*, etiam
Handel-stad, *Kieb-stad*,
oppidum vel urbs.

KEIPLA

KEIPLABROT, *Scalorum fragmenta*. Nost. c. 6. *Keipar* dicuntur scalmi s. claves lignei ab utraqve parte interscalmii, qui determinant spatium agitationis remi inter remigandum: habet in gen. plur. *keipa*, qui fortè hîc loci per *keipla* effertur, interpositô euphoniæ gratiâ, aut quòd in Nominativo habuerit *keipill*, quasi *scal-mulus*, quæ est terminatio diminutivorum. Aliis intelligitur hîc *kefle*, baculus, seu fustis, curtus teres & oblongus. Norvegis hodieqve **Riæble**. *Brot* est fractio, fragmentum, unde *brotna*, frangi.

KENNA, propriè *noscere*, *translatè instituere, docere, erudire*. Præt. *kendi*. Nost. cap. 7. *Thangbrandr kendi monnum Crisni*: Thangbrandus docebat homines Christianismum. Inde *kunnatta*, scientia, doctrina; *kensla*, actus erudiendi & informandi; *Kenning*, institutio vel ser-

mo doctrinalis; *Kennimadr*, *Kennfader*, Doctor, Sacerdos. *Kennimenn* Præceptores & eruditi dicuntur veteribus, ut apud Nost. cap. 9. *Isleifr vas miklo nytri, enn adrir Kennimenn*: Isleifus multò majori erat usui, quàm reliqui eruditi viri; & cap. 10. *Lóg segd upp i Logretto af kennimonnum*: Lex in loco Comitiorum à peritis viris recitata; ubi, ni fallor, intelliguntur Presbyteri, quomodo hodieqve Islandis vocantur *Kennimenn*: *Kunnatta*, ars. Huc *kunnr*, notus; *okunnr*, ignotus, peregrinus. Nost. c. 5. *at fara i ocunn thing*, ignota fora quærere. Conf. *Kunnr*.

KONA, *mulier, fæmina, uxor*, Plur. *Konor*. Nost. cap. 2. In Gotrici & Rolfi historia significat virginem, cap. 41. ubi Ingibiorgis, Rolfi Irlandiæ Regis filia, de se ipsa virgo adhuc ita loquitur: *tui at that somir eigi riki Konum*, propterea quòd

quòd illustres virgines
non deceat. In eadem
historia c. 13. est *Kuonar-*
efni, sponsa: Danicè di-
ceretur *Kone-avne*, i. e.
Brud eller forlovet Møe.
Gudmundus Andreae in
Lexico Island. vult re-
ctius esse *Kvona* & *Qvona*.
Verum hæ voces nus-
quam in Islandica lingua
sunt vel fuerunt observa-
tæ, nisi apud Poetas *Qvon*;
sed *Kvinna* hodierno usu
frequens est. Nec *Kona*
adsciscit v nisi in Genit.
plur. ubi *qvenna*, mulie-
rum, accuratione vete-
rum; ne *Kona*, qui alias
est casus genit. plur. re-
gularis & analogicus, in-
cideret cum Nominativo
singulari: hinc in deri-
vativis ferè omnibus v
post & Euphoniæ gratiâ
videtur injectum, ut:
Kvendi, muliercula; *Kvin-*
tur, uxorius, apud Poetas.
Ad kvongast & *kyenast*, uxo-
rem ducere; *Kvongadur* &
Kvantur, uxoratus. Danis
in usu est *Kone* & *Qvin-*

de. Apud Arglos dicitur
Regina *Queen*, secundum
excellentiâ, quippe o-
mnium mulierum illa
præstantissima. *Queen* est
Ulfilæ, Marc. 6. v. 17.
Qvena Otfrido Monacho
in Evangeliiis & Tatiano
in Harmon. Evang. c. 2.
§. 5.

KONUNGR, KUNUNGR, &
per Syncop. **KONGR, Rex.**
Konunga est Nostro in Pro-
logo est Regum vita vel
historia; & *Konungrenn*,
hodie **Kongen**, c. 2. Hinc
Einnkonungr, Monarcha,
Nost. in prologo. Dicitur
alias *Einvallds-Konungr*, ut
in Gotrici & Rolfi Hist.
cap. 31. *tok da Hrolfr Konungr*
riki alt under sig, oc giordist Ein-
vallds-Konungr yfer Suithiod:
Subjecit tum sibi Rolfus
totum regnum, & factus
est Monarcha Sveciæ. *Her-*
kongr, militiæ Imperator,
hodie General; *Sakongr*,
Rex Classis in mare, nunc
Amiral. De Etymologia
vocis *Konungr*, quæ Sper-
lingii & aliorum ingenia
(f) mirè

mirè torfit, notandum derivari illam à veteri nomine *konr*, id est, vir: *Ungur* mera est terminatio, ut in innumeris aliis vocibus. Itaque *Konungr* est quasi *vir totius populi*. *Fæmininum* à *Konr* est *Kona*, adeò ut *Konr* & *Kona* sit mas & fæmina: Unde Anglis Regina dicitur *Queen*. De voce *Konge* peculiarem scripsit Tractatum *Orbo Sperlingius* nostras.

KUNNR, notus, vid. *Kenna*.

KVEDA propriè est dicere, *effari*: improp. *canere, cantare*. Præter. *kvad*, dicebat. Nost. cap. 5. 6. & 7. Est quoque veteribus locutio: *qvæda jaa vid*, affirmare aliquvid; Dan. *sige ja til en ting*. Interdum est *falso dicere*, se jactare, ut cap. 8. *Their er Byscopar qvodus vesa*, qui Episcopos se jactabant. Huc *Kuöd* vel *Quöd*, in gen. *quadar*, postulatum, votum.

KYN, *genus, progenies*, in Genit. *Kyns*. Nost. in Prol. & alibi. Vox est hodieque;

Danica usitata, quibus **Rien**, & **Qvinde-Rien** dicitur. Etiam est in genit. casu *konar*: Nost. c. 6. *af thvi ma scilia, at thar basdi thest-konar Thiod farit*. Unde cognoscere licet, eò profectos fuisse hujus generis homines. Conjunguntur hi Genitivi cum his ferè pronominebus & adjectivis: ut, *thestskyns* & *thestskonar*, hujus generis; *hverskyns* & *hverskonar*, cujuscunq; generis; *allskyns* & *allskonar*, omnis generis; *margskyns* & *margskonar*, varii generis &c. In cantibus Danicis obvium est vocabulum **Ulfstend**, quod veteri Lingvâ est *allskyns*. *Kyn* autem ab *Ulfstia* dicitur *kun*, Marc. 8. v. 12. Luc. 9. v. 43. & cap. 7. v. 3. Tatianus l. c. c. 4. §. 6. *in cunnu inti cunni*, à generatione in generationem, quod Otfridus ita exprimit: *for kunne zi kunne*, l. 1. c. 7. A *Kyn*, genus, indoles, est *Kynd*, creatura, naturæ proles, &

& animal quodvis; etiam
kyndur, genus, progenies,
 soboles, ut *helgar kyndur*,
 in *Völuspá* Stroph. i. fan-
 ctum genus, *Mannkyndur*
 & *Lydekyndur*, humanum
 genus. Est quoque Poëtis
kundr, filius, gnatus: de
 foemina prole *kind*. Con-
 servaverunt primævum
 hoc vocabulum Germani
 in *Kind* & *Kindr*.

L.

LÆRING, disciplina, scilicet
 discendi actus. Nost. c. 9.
tha seldo honom marger Sono
sna til Læringar: tum mit-
 tebant illi multi filios suos
 in disciplinam. Verbale
 est à *Lera*, discere: inde
Lærisveinn, discipulus. *O-*
lerdr, indoctus, vid. suo l.
LAND-AUDN, regionis desertio,
 evacuatio, desolatio, vastatio.
 Nost. cap. 2. Compos. à
Land, terra, regio, & *audn*,
 vacuitas, ab *audr*, vacuus.
 Thema *eg eydi*, infinit. ad
eyda, evacuare, desolare.
 vid. *Eyddisc*, superius. *Audn-*
ir, evacuata & relicta ha-

bitacula, it. deserta. Dan
Ode gaarder, ode stæder:
eydir, desertor, desolator.
 Nescio an huc pertineat
Audunn Nomen viri, & in
 Edda Cognomen Odini
 à Græco *Ὀδῆς*.

LAND-AURA, vide *Aura*.

LAND-FLOTTI, fugitivus è sua
 terra, extorris. Nost. c. 3.
 à *land*, terra, & *flotti*, fuga.

LAND-STIORN, regimen, im-
 perium. Nost. cap. 8. c. d.
 Danicè **Land-skyrse**; à
Land, regio, terra, & *stiorn*,
 regimen, gubernatio.
 Dicitur etiam *Landrad*,
 priscis Scriptoribus Is-
 landicis. In Gotrici &
 Rolfi historia cap. 17. est
Rikis stiorn edur hofdingzskap,
 regimen & gubernatio:
 & c. 16. est *Forstiorni*, Rex,
 gubernator. Etymon est
stiorna, gubernare, regere,
 Dan. **at skyre**. Inde in
 Navi à *stiornborda*, dex-
 trum latus, Dan. **Styr-
 bord**; ut finistrum à *bak-*
borda, **bagbord** dicitur:
Stiornarlaus, dissolutus,
 sine regimine.

rolfr ur lidi Thordar Gellis: ibi cecidit Thorolfus ē numero militum Thordi Gelleris. Et post pauca: *Tha fellu menn ur lidi Odds*: tum cecidere viri ex iis, qui Oddo erant auxilio. Danicē dicimus: **Tage Barti, staae paa eens Side, hielpe een.**

LIKAR, placet, *mier likar*, verbum impersonale; mihi placet. Nost. in prologo: *Enn med því theim likadi sva ad hafa*: cum verò illis id ita placeret. Dan. **De vilde det saa have: den syntes at det skulde saa være.** Est & *lika*, placere.

LITA, *aspicere, cernere, videre.* Præter. Passiv. *litist*, videretur, Nost. cap. 10.

LOG, *lex.* Plur. tantum. Nost. Cap. 3. Dan. **Love**; cum Artic. *leginn*, Dan. **Love, Lovene.** In Historia Gotrici & Rolfi cap. 16, dicitur *Lands Log.* Nost. cap. 4. *i Log leidi*, in legibus relatum, legibus cautum. Et cap. 8. *bann setti smitar Doms Log*, legem de iudicio quinario condidit. Qvalis

verò hæc lex fuerit, me adhuc latet: vid. tamen not. (x) ad cap. 5. Origo autem vocis *Log* quoniam ē Græcia sit arcessenda, nullus dubito, à λόγος scilicet. Alii autem derivant à verbo *Laga*, formare, in ordinem componere; quod leges hominum mores componant & ordinent. A *Log* est in compos. *Log-eid*, iuramentum legale, quod quale fuerit apud Ethnicos, ē Landnama cap. 7. licet cognoscere. Porro *Lagabrot*, prævaricatio in legem: item

LØGBERG *legis rupes*, à *Leg*, *lex*, & *berg*, rupes vel petra: vocabulum frequens in codice legum Island. & sæpius Nostro, ut alias *Thingberg*, rupes forensis, forum, ita dictum, quod ad rupem quandam celebrare Comitia moris esset. Est enim hæc rupes in loco Fori universalis (*Al-thing* dicto) sita, in cuius locum hodiè successit domus. Conf. *Thing*.

LOGRETTA, *confessus judicialis*,
locus ubi leguleji confident.

Componitur à *Log*, *Lex*,
& *retta*, rectificatrix, quasi
legum rectificatrix, vel
ad normam legum rectè
judicans. Antiquitus au-
tem nulla erat domus sed
locus in *Logberg* dumta-
xat, qui hōc nomine gau-
debat. Nost. cap. 5. & 10.
inde *logrettumenn*, juridici,
Assessores plebeji, qui
sunt designati.

LØGSAGA, peritia juris vel
legum. *Logsogo madr* Nost.
cap. 5. *Logsogomann* cap. 3.
& 7. legis peritus, legifer,
legum assertor. Est quo-
que *Logsaga* Nomophyla-
cis officium dignitatē-
que indicans, id quod ma-
gis ad auctoris sensum.
Nost. cap. 8. *tha tok Steinn*
Thorgeistsfounr Logsogo: tum
Nomophylacis officium
adiit *Steinnus Thorgesti*
filius, & *Logsogn* idem. Erat
autem *Logsogumadr* pro-
locutor legum, qui priscis
temporibus, cum nulla
haberetur Lex scripta,

pro officio indicaret quæ-
rentibus, quænam esset
legum sententia, de quo
vid. not. (i) ad c. 10. Ho-
diè verò magis in usu est
vox *Løgmadur*, i. e. vir le-
gum, qui secundum le-
gis normam judicat, Le-
gista, Prætor, Nomophy-
lax, Dan. *Pandsdommer*;
Norvegis & Svet. *Lauga-*
mand. Huc *Lagamadr*,
jurisperitus, &c.

LYGINN, mendax, vid. *Olyginn*.

LYSA, *publicare*, *manifestare*,
declarare, Nost. cap. 8. *at*
lysá vigi, cædem vel homi-
cidium publicare, vid.
vig. Danis hodieque est :
at lyse paa Tinget eller
anden Stævne. inde *lysing*,
ipse actus publicationis ;
modernis Danis *Lyening*,
Til-lysning, *Tinglys-*
ning. Hæc omnia à *Lios*,
lumen, Dan. *Lyse*, deri-
vantur.

LYXT, indic. Pass. Nost. cap.
10. fin. *Her lyxt sia boc*, hîc
clauditur iste liber, i. e.
desinit, *absolvitur*, *finitur* ;
à verbo *lykia* vel *luka*, clau-
dere,

dere, absolvere, consummare. Huc pertinent: *lek*, operculum, Dan. *Eog*; *lek1*, obex; *hkl*, clavis, Dan. *Nogel*, &c.

M.

MÆIDA, vid. *Meida*.

MÆLA, dicere, loqui. Præter. *hann mallri*, dicebat, loquebatur, Noster cap. 4. Inde *Nymali*, nova lex, Nost. cap. 10. Cum verbò *eg mali* constituitur præpositio *gegn* contra, cap. 7. *their voro tho fleiri es i gegn mallro*: erant tamen plures, qui contradicebant. Dan. est: *inodfige, igien-drive*. Retinent tamen id Dani adhuc voce *bemal-de*. Inde *Maal* (1) locutio, Hinc *Mali*, loquela, seu loquendi actus, ut: *ad missa malid*, loquelâ privari, Dan. *at misse sit Mæle*. (2) *Maal* est causa forensis, ut Nost. cap. 5. *at koma thvi Maali til Laga*, causam illam legibus subicere. *Nymali* est nova res forensis, etiam nova Lex, de

qua voce inf. sub *Ny*. Aliud est *Maal*, vicem vel tempus denotans; unde *Maaltid*, certò tempore cibi sumtio, Dan. *Maaltid*; *Dagmaal*, *Nattmaal*, hora dimidiata octava ante & post meridiem, aliis verò nona.

MAANI, Luna. Apud Noster cap. 3. est cognomen Thorchillis Juris periti, cujus causam vide ibid. in Nct. Originem debet hæc vox Dorico *μάνα*, pro *μήνη*. Inde est *Manadagr*, dies Lunæ, it. *Manadr* vel *Manudr*, Mensis. Aliter Luna dicitur Islandis *Tungl*, fortè a *Tun*, area, quòd area nunc plena, nunc jejuna & vacua conspiciatur, lunâ quandoq; crescente, aliquando decrescente.

MARGUR, MORG, MARGT, *multus*, -ta, -tum. Plur. *marger*, multi. Nost. cap. 9. & cap. 10. *Margrakynia audasi*, varii generis divitiæ. it. Cap. 7. *a marga vego*, multis viis. Oddus Monachus

in Vita Olafi Trygvini
cap. 34. *Marga daga fidan*,
multis diebus postea. In-
de Compos. *Margspoc*, mul-
tū sapiens, Nost. cap. 1.
vid. *Spakur*. In Edda Sæ-
mundi Stroph. 19. legitur
margs vitandi meyar, multi-
scix virgines; *margvitur*,
multiscius; *margkunnadr*,
multiscientia; *marglati*,
excelsi animi, magnani-
mus. Sed ad verb. multi-
fariam se gerens, à *margr*,
multus, & *lati*, gestus,
actio. Sic *margfalldr*, mul-
tiplex; *margflokinn*, multi-
plicatus; *margvislega*, mul-
tifariam. In Gotrici &
Rolfi Hist. hæc cum *margr*
composita occurrunt:
margkuislad lim, ramus
frondosus; *margmenni*, mul-
titudō; *margtalat*, multo-
rum sermone vulgatum.
Est quoq; *margr* Substant.
(aliàs *mergd*, multitudo,
copia) ut: *einginn maa vid*
margnum, nemo multitu-
dinem superat.

MATR, *cibus, esca*. Inde Com-
pos. *matar-illr*, Genit. *ma-*

tar-illa: Cibi parcus vel tenax;
in distribuendis eduliis iniquus.
Erat Halfdani Norvegiæ
Regis cognomen, apud
Nostrum in Prologo, ubi
vid. Not. Contra dicitur
matar-sell, *matar-milldr*, qvi
ciborum largus est.

MEIDA, *membrum aliquod læ-*
dere, mutilare, truncare, lu-
xare. Nost. cap. 7. Inde
meidsl, læsio membri, trun-
catio, & *meiding*, actus læ-
dendi.

MERKIA, *notare, observare,*
percipere, animadvertere, si-
gnare. Præt. *merkto*. Nost.
cap. 4. Danicè *at mærke,*
mærkede. Inde est *merki*,
nota, signum, translate
qvoq; vexillum, s. signum
militare: *merkis-madr*, qvi
vexillum portat, eiqve
præest. Nec absurdè à
merki, nota vel signo, de-
duxeris vocem *mørk*, No-
stro cap. 2. *mørk*, Danicè
een Mark, numi genus,
qvòd hæ pecuniæ olim
inter primas & præcipuas
fuerint numeratæ, atqve
in sculptis signis tam loci,
ubi

ubi cudebantur, quam nominis ac egypti ejus, qui cudi fecerat, essent notatae. Cum verò antiqui Septentrionales diu nullâ usi fuerint signata monetâ, sed aurum & argentum pondere tantum aestimaverint, volunt inde nonnulli statuere vocem *mork* vel *mark* non ab insculptis signis (*merki*) originem trahere; sed à similitudine & proportionē ponderis aridorum ad liquidorum mensuram, quæ *mork* dicitur, unius sextarii capax, **holdende een half pot**; unde vocabulum *mork* etiam ad pretia rerum in Islandia transfertur; nec aliter hanc vocem existimari posse à *merki* descendere, quam quatenus signum involvat vel terminum mensuræ aut ponderis; non verò quatenus numi insculpta habeant signa superius memorata. Quæ quidem sententia valde allubesceret, si nullæ in

Septentrione fuissent ante tempora Arii, voce *mork* usi, tales monetæ cussæ vel signis notatæ; cuius tamen contrarium probant *Brennerus*, *Bircherodius* aliique. Nihilominus quisque suò abundet sensu.

MIDLI (aliis *milli*) à *mid*, μέσος, in medio vel inter. Noster cap. 2. *a midli fialls oc fiore*, inter montes & litora. Et mox eod. cap. *a midli Norvegs oc Islannz*, inter Norvegiam & Islandiam. Iterum cap 7. *a midli manna*, inter homines. Eodem capite est: *a midli sin*, invicem. Sic: *at eigi offsa a midli*: ut non videretur (aliud) in medio fuisse; Danicè: **at der var ikke andet for haanden; det var for alles øjen; det saae ikke ud til andet.** Dicitur & Islandis *a milli*, ut: *a milli Noregs og Svithiodar*, inter Norvegiam & Sveciam. *I milli*, *a millum* & *i millum* idem. Danis hodie: **i mellem.**

(g) MIDUR,

MIDUR, *minor*. Nost. c. 10.
 MIKILL, *multus, magnus*. Nost.
 cap. 2. it. c. 5. *Thinga deild*
mikil, *lis forensis magna*.
 Bosa Saga c. 7. *Hof mikid*,
fanum magnum. Plur.
miklir, miklar, mikil. Genit.
mikilla, Dat. *miklum*. Nost.
 capite 10. *miklar jartecnir*,
magna documenta. Et
 eod. cap. *mikli gardur*, Dat.
mikla gardi, *multæ domus*,
 i. e. *magna urbs* (μεγάλη
 πόλις): *veteribus nostratibus*
enim Gard nomina-
batur urbs, civitas, regio,
 ut καὶ ἐξοχὴν hac voce
intellexerint magnam il-
lam in oriente civitatem
Constantinopolin dictam, à
Constantino Magno scili-
cet; cujus & sequentium
Græcorum Imperatorum
sedes fuit & imperii me-
tropolis. Conf. *P. Resenii*
Not. in Vitherslags Ret. pag. 580.
 Nullus dubito, quin à *Mi-*
kill suum quoque traxerit
 nomen urbs *Meklenburg* in
 Germania. Oddus Mo-
 nachus c. 34. *miklum umsa-*
trum, multæ machinatio-

nes. Veteres dixere etiam
magle, ut Hethinge magle,
 nunc *Store Hedinge*,
 quamvis adhuc plures
 pagi hodieque id prædi-
 catum retinent. A *mikill*
 est quoque *mikillati*, *mul-*
tum se efferens, magna-
nimus, Dani Regis co-
gnomen.
 MILLDR, *mitis, item largus,*
liberalis, beneficus, munificus,
 quâ notione Noster in
 Prologo, ubi vid. Not.
milldr i Giesum, donis libe-
ralis. Danicè Savmild.
 Superl. *milldastur, largissi-*
mus, Nost. cap. 9.
 MINNIGUR, *memor, Nost. c. 9.*
 à *minni, memoria. Inde*
ad minnast, meminisse, &
minning, commemoratio.
 MIÖC vel MIÖK, *multum, valdè.*
 Nost. cap. 2. & aliàs sæpe.
 Scribitur etiam *miög*, ut
 Oddo Monachus cap. 34.
reidr miög, valdè iratus.
 Edda in Havamaal, v. 60.
miök stora Stafi, miök stinna
Stafi, valdè magnas lite-
ras, valdè validas literas.
 Et in Völuspá: *geir Gamr*
miök,

mioc, latrat Garmus (Cerberus) multum.

MISSERI (quasi *Midzari*) semestris spatium, dimidia pars anni, æstas vel hiems, & aliquando in Plurali pro incerto plurium annorum tempore, Nost. c. 4. *tuø misseri*, binæ anni partes, vel annus bifariam divisus, id est annus integer; ut in Prologo *misseris tal*, anni computus. Gautreks oc Hrolfs Saga cap. 26. & Kristendoms Saga cap. 14. *thau misseris*, illis annis; ubi tempus est indefinitum.

MORK, marca, Nost. cap. 2. *een Mark*. vid. superius *merkur* in *merkia*.

MORD, *cædes clandestina, occultum homicidium, quale sicariorum*. Nost. cap. 3. *myrda*, clanculum interficere; *mordingi*, sicarius. Danis hodieq; in usu est **Mord**, **Gen = Mord**, **Morder**, & **at myrde**, de quo crimine in legibus. Distingvitur aliàs à *Drap*, quòd *mord* sit voluntarium & occultè

vel dolò patratum homicidium, quòd irreconciliabile erat, & morte plebatur; cùm *Drap* in propatulo armis vel fortitudine patratum honestum reputaretur, & pecuniis vel multà posset compensari: hoc verò *drap* & *mann-drap*, Dan. **Mand-drab** nominabant; etiam homicidium, quòd è casu aut citra propositum fiebat; Dan. **drab af vaade**, ut in Legibus modernis quoque. De voce *Vig*, quâ etiam cædes significatur, vid. suò locò.

MUNA, recordari, meminisse; Præter. *mundi*, Nost. c. 1. *er langt mundi fram*, is longè meminit, vel recordatus est.

MYNDI vel **MUNDI**, plural. *mundo*, Præter. imperf. verbi auxiliaris *eg mun*, idem quòd Danis **Monne**, **maatte**. Noster cap. 4. *at allir menn myndi thegiandi verda*, quòd omnes viri tacentes futuri essent, vel fierent. Et paulo post:

*thaa myndi allir that roma, tunc omnes id celebra-
rent. Et cap. 6. that myndi
fysa menn thangat-farar, ad
verbum: illud cupidos
reddere homines illuc-
tionis. it. c. 7. hann let
orvant, at her mundi Cristni
enn vid tacast, haud speran-
dum censuit, hinc Christi-
anam religionem fore
suscipiendam. it. cap. 5.
hann quod ymifs vandredi
mondo verda, dixit assidua
pericula futura.*

N.

NACQVAT, *aliquid*, Nost. c. 7.
Usitatus est *nockut*, neutr.
à masc. *nockr*, aliquis, fæ-
min. *nockr*. Danicè est
nogen, noget.

NAIZLA, *usus, commodum*. No-
ster c. 3. til Althingis naizlo,
usui Comitiorum. à ver-
bo *eg neyti*, fruor, fumo,
ut *at neyta matar*, cibum
capere. Inde *matar-nautn*,
& *matar-neysla*, cibi sum-
tio.

NEITA, *negare, abnuere*, in-
finit. verbi *eg neita*, nego,

præter. neitadi, contractè
neitti, plur. *neitto*, nega-
runt, pro *neitodo*, Noster
cap. 7. Danis est: **nægter**,
nægtede, at **nægte**. Pri-
mit. est *nei*, non, Danicè
nei, potius quàm *nie*, ne-
gandi particula, signifi-
cans *nec, neque*. Gothis
dicebatur *nib & ni*, non,
minimè, ut apud Ulfilam
Marc. 2. v. 2. item *nithan*,
nithau, ut Matth. 5. v. 20.
Marc. 10. v. 5.

NIDA, *probris laceßere, malò
animò aliquem offendere*. No-
ster c. 7. *tha er hann hofdo
nidt*, à quibus erat contu-
meliâ affectus; vel qui
ipsum probris laceßive-
rant, aut famosò carmine
ipsi illuserant. Inde *Ni-
dingur*, vir probrosus;
ἀποσάτης, is scil. qui vel
patriæ erat proditor, vel
perjurus & fœdifragus:
summæ enim infamiæ
nota, fidem dictam non
servare. *Nidings-ord*, titu-
lus infamiæ; *nidings saun-
gur*, probrosa cantilena;
nidings-verk, proditio pa-
triæ

triæ & alia facinora, in antiquis legibus, Plura vide apud *Gudmund. Andreae in Lexico Island.* hac voce, *Bartholin. in Antiquitt. Dan. l. 1. c. 7.* & alios. Hodie vocabulum *Niding* aliô sensu pro fordidè parco frequentatur, ut in proverbio: *Naar der kôner først hul paa Nidingen, da er hand dobbelt rund.* Apud *Ulfilam* in versione Goth. Evangel. est *neith*, invidia, rancor, Danicè *Nid.*

NYR, *novus*; a *nyia* laic, iterum, denuo. Nost. c. 7. Originem debet Græco νέος, *novus*. Dan. est *ny*, *paa nyt*. Huc *nymali*, qvô, strictè dicendô, nova res vel inusitatum quid significatur, (à *nyr*, *novus*, & *mäl*, locutio) seu res nova, de qua homines multum fermocinantur: it. caussa forensis: etiam *novus casus*. Aliàs est *nymali* nova lex. Nost. cap. 10. & alibi passim; plane ut in Græca lingua νέος λόγος.

NYTR, *utilis, commodus*. Nost. cap. 9. *nytri* Comparat. utilior vel majori usui, Danicè *Nyttigere*. *Omytr*, inutilis, c. 7. *Nysemi*, utilitas. Dan. *Nytte*, *Nytfall*, utilitatis perditio, jactura; *at nyta*, usurpare, usum fructum capere, Dan. *at nyde*, it. *at nytte noget*.

O.

OCUNNR vel **OKUNNR**, *ignotus*, vid. *Kenna*.

ODROM, vid. *Adra*.

OF, præpos. separab. Accus. regens & significans *de* vel *super*. Hæc particula adeo frequens est veteribus, ut non opus sit aliis exemplis, quàm quæ ipse Noster suppeditat; ut c. 3. *sekr of thralds-mord*: reus ob eadem cujusdam servi. Sic cap. 5. *of vigeda barna fina*: id est, de homicidiis vel aliis gravissimis injuriis. Et c. 7. *sekr of godgoa*: blasphemiae reus. Ibid. *of barna-urbord, oc of brossa-Köts-aat*: i. e. de expositione infantum, & de

(g) 3

carnis

carnis eqvinæ esu, &c. Notandum {verò, particulam hanc rarius cum nominibus, sæpius autem cum verbis componi. quibus ampliacionis & intensiõis vim addit, respondens ferè Danorum **Be**, in **beskrive**, **besfordre**, &c. vel **op**, ut **opreise**, **opdage**, **opstruve**, &c. Conf. *Offiia*, *offiæn*, sub voce *Syna*, inf. Cavendum autem, ne particulam hanc vel præpositionem confundas cum adverbio *of*, nimis, nimium, quod cum innumeris vocibus componitur, ut *ofmikill*, nimius; *ofmikid*, nimium; *ofblota*, nimium sacrificare. In Runa-Capitule, seu Capite Runico, & Havamalarum posteriori parte Stroph. S. dicitur: *Betra er obedit enn of blötat, ej fier til Gilledis giöf*: h. e. Præstat non orare, quàm nimium (importunò) immolare, ne sit convivale donum. Cum hoc adverbio componi

quoque videntur *offe*, ferocia, contumacia, & *ofsamadr*, ferox, s. obstinati & præfracti animi vir, &c. Opponitur huic particula *van*, defectum denotans, ut illud excessum. Ex infinitis vocabulis, cum quibus componitur, hos saltem attulisse juvat: *vanfer*, debilis seu minus validus; *vanmegna*, idem; *vanmeta*, vilis, parvi pretii; *vantempran*, intemperantia; *vantru*, fidei defectus. Sic & in Danicis: **vanfyndig**, **vanvittig**, **vanart**, **vanære**, **vanhæld**, **vantro**, &c. Observandum quoque, particulas *of* & *van* raro aut nunquam sine compositione reperiri, si hunc Islandorum loquendi modum exceperis: *ibad er um of*: perquam nimium est; etiam hanc proverbialem locutionem; (ubi ambæ hæ particulæ consultò & quasi ratione oppositionis videntur absolutè positæ): *So er of sem van*: i. e. Sic ut

ut copiâ (nimietate), ita
& defectu peccari potest.

OFRIDR, vid. *Fridr.*

OLERDR, *indoctus*, Nost. c. 9.
intelligitur *Leikur*, laicus.
Danis *leeg*, qvi etiam Is-
landis dicitur *Leikmadur*,
Dan. *Eegmand*. Contra-
distingvi solent *lærdar og*
leiker, *Ærde og Eeg-folk*.

OLLUM, Dat. Singul. vid.
Allur.

OLYGINN, *verax*, ad verbum
est: sine mendacio, non
mendax. Noster cap. 9.
à *lyginn*, mendax. Inde
lyge, mendacium; *liuga*,
mentiri. Danis est *Eogn*,
Egne. *Olingfrod*, multiscia
sine mendacio, Noster
cap. 1.

ONYTR, vide *Nytr*.

ORROSTA, vid. *Rost*.

ORVÆNT, *quod extra spem est*,
vel haud expectandum. No-
ster c. 7. *bann let orvænt*,
non sperandum censuit.
Derivatur ab *or* (hodie *ur*)
præpos. separab. e, ex,
de, & *venta*, sperare. ex-
spectare. vid. *von*, spes,
infra.

O-SÆTTI, *discordia*, Noster
cap. 7. *at thvi Osætti verda*,
quod tanta discordia fo-
ret. Danis adhuc dicitur
U-sættes, idem quod *U-*
cens. Primit. *Saatt*, con-
cordia, compositio rixa-
rum & simultatum cu-
juscunque generis. Inde
at sættast, concordes fieri;
osættir, discors.

OSCYRDIR, vid. *Skira*.

OSTO, *debebant*. Nost. c. 10.
à verbo *eg aa*, debeo. vid.
Atti. Norvegis dicitur:
hand aatte mig det; Da-
nis verò: *hand ejede mig*
det, i. e. *hand var mig*
det skyldig.

O-THINGFÆR, vid. *Thingfar*
in *Fara*.

P.

PAPA, *Sacerdos, clericus*. Nost.
cap. 2. Majores hoc no-
men ab extraneis Epi-
scopis & Ecclesiasticis
aliis, qvi primi Septen-
trionales Ethnicos con-
vertebant, dubio procul
sunt mutuati, *Papa* eos
vocantes, qvi rebus sacris
Ethni-

Ethnicorumque conversioni operabantur; etiam quemvis clericum, quâ acceptione vocabulum *Papa* mediæ Latinitatis scriptoribus frequentissimè usitatur. Conf. *Carol. du Fresne in Glossario ad Script. mediæ & infimæ Latinitatis*. Hinc etiam Germanorum *Pfaffen*: Moscovitis aliisque Orientalibus Sacerdotes hodieque *Paper* nuncupantur. Græcorum *πάππας*, i. e. *nutricius*, *pater*, originem huic voci dedisse à vero haud ablu- dit. Romanus autem Pontifex, Gregorius VII. primus καὶ ἐξοχὴν *Papa* vocari cœpit, quomodo etiam à Nostro *Pape* vocatur cap. 10. à quo tem- pore solius Romani Præ- fulis est attributum. Add. *D. Joh. Diecmanni de vocis Papa etatibus Dissertatio*. Dic- to cap. 10. Paschalis II. *Pape*, & circa finem ejus- dem capituli Gregorius (ejus nominis I. scilicet) *Pava* Nostro salutatur.

Danis & Norvegis hodie- que dicitur *Pave Baven*; ut Svecis *Bäfsve, Båfsven*. *Gudmundus Andrea in Lex. Isl.* scribit *Påve*. A Papis istis Hibernis, quorum No- ster cap. 2. meminit, in- sula orientalis Islandiæ, *Papey & Papyli*, nomen na- cta est.

PRESBYTER, *Sacerdos, Presbyter*, Nost. in Prologo & alibi. Hodieque Danis, Norvegis & Svecis dicitur *Præst*. Germanis *Priester*.

Q.

QVÆDA, vide *Kveda*.

QVIDLINGR, *cantilena, carmen*. Nost. cap. 7. Hodie est *Qvedlingur*, Plur. *Qvedlingar*, diminutiv. à *Qvede*, carmen.

R.

RÆ, vide *Hræ*.

RÆDT, dictum, partic. præ- ter. verbi *adræda*, dicere, lo- qui. Nost. cap. 10. *tha vas namn hans rædt, at hann bet Gifrodr*, tunc dictum fuit nomen ei esse *Gisrodi*. Huc

Huc *Rada*, Sermo; *rædinn*, loquax, dicaculus. In loco Nostri allato non potest non esse mendum, si ad fidem impressi exemplaris legitur *ret*, cujus locò nos substituimus *rædt*: nam *rettr*, rectus, nullibi per *a* & simplex *t* scribitur; potuit verò facile inter scribendum, *rædt* n. g. commutari cum *ret*, vel *rædt* secundum pronuntiationem.

RAADA, infinit. verbi *eg ræd*, consilium do, impertior; *rædisc*, pro *redist*, Præter. imperf. Conjunct. Nost. cap. 5. *ef eigi rædisc batur a*, nisi ejus rei remedium fieret; vel nisi remediis corrigeretur, vel præveniretur. Danis hodieque hæc locutio in usu: **Uden der skulde blive raadet bod paa**. Primit. est

RAAD, *consilium, monitum, spasio*, Dan. **Raad**, **Raadførelse**, **Tilskyndelse**. Nost. c. 3. *eda Rad Thorleifs ens Spaa*, vel è consilio Thorleifi Sapientis. Et eod. cap.

at radi hanzz, consiliò ejus. Inde *radligur*, consultus; *radagiord*, consultatio, consilium; *Radgiast*, consiliarius, consilii promus condus; *radugur*, consiliò pollens, consiliò abundans; *radlaus*, consilii inops. Dan. **Raadlæs**; *Raadsvidur*, Senator, etiam consiliò moderatus, placidus; *Raadseinnur*, idem; *radfnotur*, prudens, vel consiliò elegans. In Bibliis Island. *Raadsmadurenn*, Luc. 10. v. 3. dicitur, qui in Vulgata versione est *Villicus*, Dan. **Huusefoged**; *raadsmensku*, villicatio, Dan. **Huusholdning**; *Umbrað*, seu *Umbraad*, consilium; *Nyraadur*, novi consilii structor.

RETT, *rectus, justus, verus, genuinus*. *Rett tal*, rectus vel verus numerus. Noster c. 4. Dan. **rette tal**, à *ῥῆξις*, rectus, verbi *ῥῆξω*, facio.

REIDUR, *iratus*, Nost. cap. 7. *Reidr mioc*, multum iratus, irâ æstuans, excandescens,

cens. Inde Danis est
Bred, lit. *v* tantum præ-
 positâ, & *r* à fine ablatâ.
RIKISMENN, vide *Höfdingar*.
 Dicuntur autem *Rikis-*
menn à *Riki*, quæ vox ve-
 teribus usitata significat
 potentiam: hinc frequens
 in Historiis *Rikis-madr*, vir
 multæ potentæ; *rikur*,
 potens. In hist. Gotrici
 & Rolfi cap. 41. legitur:
that somir eigi rikum konum
at ganga uti um natur: i. e.
 non decet illustres virgi-
 nes noctu foras ambula-
 re. *Rikastr Konunga a nordr*
londum, potentissimus Se-
 ptentrionis Rex, ut est in
Knytlinga Sögn, Cap. 18. *Msc.*
 de Canuto Magno; & aliis
 locis innumeris.
RITA, scribere, inscribere, in-
 sculpere. Nost. c. 1. *ritid es*
i Sögu hans, scriptum est in
 historia ejus. Est hæc vox
 in lapidibus Runicis quo-
 que obvia. Consule *Worm.*
in Monum. Dan. Inde *Rit-*
tabla, pugillares.
ROMA, celebrare, applaudere,
 it. *consentire*. Nost. cap. 4.

(ind *Isfort* Germanorum
Ruhm, rühmen, & Dano-
 rum *beröume*), à Primi-
 tivo *Romr*, vox, sonus.
ROSTR, *requies*, Germ. *Rast*.
 Inde *Orosta*, certamen,
 conflictus, tumultus.
 Nost. c. 7. Edda: *allir menn*
er falla i orofo, omnes qui
 in prælio cadunt. Et ali-
 bi: *Nornir thar, er Odinn sen-*
dir til orofo, mortæ illæ,
 quas Odinus in bellum
 mittit. Scribitur etiam
Orusta, ut in *Landnama*
 part. 1. cap. 4. *Orusta migil*,
 magnus conflictus; &
 aliis locis passim.

S.

Sä, is, iste, hic. Nost. c. 10.
SAA, Præter. verbi *at staa*,
 videre, de quo infra sub
 voce *Syna*.
SÆLL, vide *Afsell*.
SAGA, Genit. *Sögu*, plural.
SÖGUR, *Historia*, *narratio*,
vita descriptio; à *segia*, di-
 cere, narrare, eloqui.
 Nost. cap. 1. *at thvi es ritid*
es i Sögu hans, prout scri-
 ptum est in historia illius.

Et

Et cap. 7. at Sogo Sæmundar
Preftiz, fecundum narrati-
onem Sæmundi Presby-
teri. Etiam apud Tatianum
Alexandrinum in Prefatione ad
Harmoniam Evang. pag. 1
Saga Narrationem significat.
Pleræqve Historiæ veteri
Islandicâ Lingvâ con-
scriptæ talem præferunt
rubricam, ut Olafs - Saga,
Eyrbyggia - Saga, Knutlinga-
Saga, &c. Texuit talium
operum Catalogum Tor-
faus nostras in Serie Dyna-
stiarum & Regum Daniæ, etiam
præfat. ad Histor. Norveg. it.
Hikkefius Anglus in Thesau-
ro lingvar. Septentrionalium. Huc
Frasaga, narratio historica.

SCILIA vel SKILIA, discer-
nere, judicium facere, intelli-
gere. Nost. cap. 2. à Skil,
discrimen: at Skial est do-
cumentum forense. Dani
dicunt: Hand har med
Skial og beviis godt-
giordt; quod fere eodem
recidit. Inde Skilningur,
intellectus, & nostrati-
bus in Legibus Skial &
Skial-steene; at sette Skial

i mellem. Huc quoque Danorum **Stiæløpet**, **Stiælsæmife**, &c. verum **Stiæl**, cum dicimus: **Ret** og **Stiæl**, videtur idem quod Islandorum *Skil*, probitas, vel potius justitia distributiva.

SCIPON, vel SKIPAN, seu
SKIPUN, 1) *mandatum, jussio*.
2) *Ordinatio*, ut Nost. c. 3.
Logretto-scipon, confessus
juridici ordinatio. Est sc.
veteris juris terminus, à
skipa, jubere, ordinare,
disponere, dirigere. Sic:
ad skipa mönnum nidur a becki,
in sedes homines distri-
buere; *ad skipa landid hof-*
dingium, præfectos in terra
constituere. In historia
Gotrici & Rolfi cap. 38.
de Rolfo dicitur: *Skipadi*
ban oc setti theim mala, er Ella
Konungr atti doma: in illis
caussis forensibus judica-
vit, quæ ad Ellæ Regis
judicium pertinebant. In
Edda, ut & prisco Sveco-
rum jure est *ad skipa rätt*;
in jure Saxonum quoq;:
Recht sceppen. Inde *Schiepp*
(h) 2 vel

vel *Schiöp*, Scabinus, vetus
judicum nomen: quo-
modo hodieq; Germanis
in usu est *Schöppentuhl*.
In Codice Legum Danic.
Christiani II. Regis, ca-
pitis 6. rubrica Senatores
(Dan. *Raadmænd*) *Schiepe*
appellat.

SCIPTA, vel SKIPTA, *dividere*.
Præter. *Skipti*. Nost. c. 5.
*tha vas Landino script i for-
dunga*, tum regio divisa
erat in quadrantes. Dan.
Risttet, deelt.

SCIRA, SCIRN, &c. vid. *Skira*.
SECR, vel SEKUR, idem ac
Sakadr, reus. Danicè *Sag-
fældig, Sagfældig*. Nost.
cap. 3. & 5. *Hirdskra* c. 3.
tha er sekur VIII. ortugum,
tum reus est octo ortu-
garum; vel debet solvere
octo ortugas, à *saka*, accu-
sare, noxam dare. Aliàs
sekur absolutè positum est
idem quod *reus mortis*. No-
ster cap. 8.

SETIA, *ponere*. Præter. *Setti*.
Nost. cap. 8. *bann setti Log*,
Legem posuit, condidit,
constituit.

SELLDO, præter. à *selia*, trans-
mittere. Nost. cap. 9. *tha
selldo hanom margir sono sina*,
tum multi transmitten-
bant ipsi filios suos. Aliud
est verbum *senda*, mitte-
re, Dan. *at sende*.

SIA, *iste*. Nost. c. 10. *hodie
saa & su*.

SIDR, *mor*. Nost. c. 7. *oc hovom
allir ein log, oc einn Sid*, &
omnes habeant eandem
legem eosdemq; mores.
Inde Germanorum *Sit-
ten*, & Danorum *Sæd*,
Sæder. Inde *Sidlati*, mo-
destia, *Sidlatr*, modestus,
moribus compositus,
Dan. *Sædelig, Risttelig*.
Sidsamr, idem: unde Ger-
manorum *Sittsam*. *Sid-
semi*, modestia; *sidlaus*,
malè moratus; *sidferdi*,
mos, consuetudo; *sid-
blendni*, morum commu-
nio; *sidavandur*, morosus;
sidavendni, morositas, &c.
Sidur interdum pro Reli-
gione, & fortè hîc loci
etiam sumitur. Inde: *Chri-
stinn Sidur*, Christiana Re-
ligio: & *at fera sidugann
lifnad*,

lifnad, vitam religiosam
feu Christianô dignam
vivere; qvasi religio non
in interno animi affectu
tantum consistere debeat,
sed & in moribus se ex-
erere. *Sida-skipte*, Religi-
onis reformatio, &c.

SIDAN, partic. *postea*. Noster
Prologo, item Cap. 7. &
alibi. Huc

SIDAR, *posterior*, Nost. cap. 8.

SKILIA, vide *Scilia*.

SKIPON, vide *Scipon*.

SKIPTA, vide *Scipta*.

SKIRA, vel SKYRA, *discernere*,
it. *mundare*, *purificare*, *lustra-*
re, *baptizare*. Præt. *Skirdi*,
baptizabat. Nost. cap. 7.
Skirasc, baptizari, ibidem.
Skirn, baptizamus, ibidem.
Skyrdur, baptizatus & o-
skirdur, non baptizatus, ib.
Skyrsla elldr, purgatorium.
Erymon. est *skir* vel *skiar*,
clarus, serenus; Danicè
Skiar. Conf. *P. Resen. Not.*
in Witherlags Ret, p. 629.

SLICR, vel SLIKR, *talis*. No-
ster c. 9. *Slie Lög*, tales Le-
ges. Dan. *Slig*. Videtur
originem debere Græco
ἴλιος.

SLITA, *rumpere*. *Slita i sundr*,
discerperere, disrumpe-
re. Danis hodieqve: at
slide i sonder. Eleganter
apud Nost. c. 7. Thor-
geirus Nomophylax :
That mun verda satt, es ver
slitom i sundr Loginn, at ver
monom slita oc fridinn, si dis-
rumpemus legem, dis-
cerpamus & pacem opus
est. In priscis legibus
Anglo-Danicis occurrit
vox *lab-slite*, i. e. legis in-
fractio, cujus pœna di-
cebatur *Vere* & *Vite*; certa
scilicet pecuniarum sum-
ma, vel pecuniariæ mul-
ctæ, quarum *Vere* erat illa,
quâ secundum legum
præscripta compensa-
bantur omnes injuriæ,
etiam mors ipsa; solve-
batur autem mulcta ista
vel ipsimet injuriâ affe-
cto, vel ejus cognatis &
Veregild appellabatur: cum
verò ipsi Reg. vel Comiti
penderetur, dicta est *Vite*,
unde nomen legis cujus-
dam *Witherlags-ret* dictæ,
quam condidit Canutus

Magnus, Daniae & Angliae Rex. Cæterum quando multis hisce *vere & vite* pœna corporalis & ipsa vita redimebatur, ad iudicis, ut videtur, non autem vel Rei vel Accusatoris arbitrium id fiebat.

SMIDUR, *faber; Smid*, opus, artificium, fabricatio; *smidia*, officina. Nost. in Compos. *Barsmider*; quod vocabulum vide suo loco explicatum. Est autem magnus cum hac voce Compositorum proventus, quippe veteribus fabriles & mechanicæ artes quæcunque, puta auri, argenti, æris, ferri, lignique, sub communi conceptu omnes nomine *Smid* compræhendebantur, ut: *Hag-smid*, opus utile & commodum; *Høfud-smidr*, architectus; *sko-smidr*, sutor; *farn-smidur*, faber ferrarius; etiam *Gull-smidur*, aurifaber (qui Dan. **Guld-smid** hodieq; appellatur); *farn-smidi*, ferramenta; *Stein-smidi*, lapides recisi.

Nost. cap. 6. *Steype-smidia*, fusoria officina; *Tann-smide*, ex dentibus artificiosè fabricata.

SNIMHENDIS, vulgo **SNEM-MENDIS**, *brevi manû, citò, illicò*. Nost. cap. 7.

SOFA, *dormire*. Nost. cap. 4. Danicè est **at sove**. Inde *Svefn*, somnus, insomnium, sopor. Dan. **Søvn**, à Græco ὕπνῳ.

SOTT, *morbus*. Nost. cap. 10. *tha var Gizor Byscop othingfery af sott*: tum Gizorus Episcopus forum non potuit frequentare propter morbum. Danis & Norvegis hæc vox hodieq; est in usu, qui dicunt **Sot og Sygdom; Landfar-sot**, &c.

SPAKUR, *sapiens*. Noster in plur. cap. 4. *Spacra manna*, sapientum virorum. In Superlat. c. 1. *thess ec kunna spakaflann*, quem ego novi sapientissimum. Fortè ab *at Spaa*, i. e. vaticinari, divinare; hinc *Spaa*, c. c. culorum interrogatio, etiam vaticinium; Dan.

STEIN-SMIDI, *res ex lapidibus
artificiose fabricata*. Noster
cap. 6.

STIORN, vid. *Land-Stiorn*.

STOLL, *sella, sedes, cathedra*.
Plur. *Stolar*. Dan. **Stool**,
Stooler. Nostro cap. 10.
est *Biscops - Stoll*, i. e. Sedes
vel cathedra Episcopalis.
Gothis quoque hanc vo-
cem in usu fuisse ex Ul-
fila licet cognoscere, qui
locum Matth. V. 34. ita
vertit: *Himin ist stols Goths*,
jah air tha fotubaurd ist fotive is,
id est: coelum est solium
Dei, & terra scabellum
pedum ipsius.

SVAR-DAGE, *juramentum, jus-
jurandum*. Nost. cap. 10.
Dativ. *Svardogum*. à *dagr*,
dies, &

SVERIA, *jurare*. Præt. *Sör* &
Plural. *Soro*. Nost. c. 10.

SVIA-KONUNGR, i. e. *Svecia*
Rex. Noster in Prologo.
Est olim quoque Svecia
dicta *SVia-riki*, *SVia-velldi*,
Sveciæ regnum, Sveciæ
imperium. In Edda no-
minatur *Svitthiod*, part. 2.

quæ de appellationibus
Poëticis agit; ubi ita ver-
ba jacent: *Gautland oc Gott-
land var kallad af nafni Odins*,
enn Svi-thiod af nafni Svidurs,
thad er oc Odins heiti, hoc est:
Gotlandia denominata
fuit ex Odini nomine,
sicut etiam Svecia de no-
mine Sviduri (i. e. corda-
ti, sapientis, prudentis),
quod etiam Odini est co-
gnomen. Aliam tamen
expositionem nominis
Svi-thiod affert Ol. Vereli-
us in Not. ad Hist. Gotr.
& Rolfi pag. 9. ubi docet
Sveciam ita fuisse voca-
tam, eò quod exustis,
quibus terra abundabat,
silvis, eandem agricultu-
ræ aptam redderent ma-
jores; indeq; *Sverrig* hodie
dici, quasi *Svide Rige*, scil.
à *Svid*, quâ voce intelli-
guntur adusta vel ambu-
sta frusta; verbi *svida*,
amburere, adurere. U-
trum verò hæc ab Edda
dissentiens interpretatio
firmò stet talò, jam dis-
quirere supersedeo.

SUMAR,

SUMAR, *estas*. Nost. cap. 7.

& 10. Danis & aliis Septentrionalibus **Somr**, qui ejus initium, quod *Sumar-maal* dixere, sub solis ingressu in Zodiacale *Geminorum* signum statuerunt. Nostro cap. 4. est *Sammarit*, Dan. **Somme-
ren**. Ei quoque *Sumar* usitatur pro anno, quando de Nomophylacibus est sermo, quia nonnisi æstate officium exsequebantur, veluti pari significatione vox *Vetur*, hyems, vid. inf. s. l.

SYNA, *ostendere, monstrare*, Præt. *syndac* (pro *synda ec*) ostendi, exhibui vivendum, Nost. in Prologo, Norvegis hæc eadem locutio est familiarissima: **eg synte ham det**. Id ipsi ostendebam; pro quo Dani dicunt: **Jeg viste ham det**. Est autem *syna*, infinit. verbi *eg syni*, monstro, à *synn*, visus; hoc verò à verbo *eg sie*, at *siaa*, video, videre. Præt. *saa*:

unde Nost. cap. 7. est in Compos. *offaa*, videbatur; quod ibi neutraliter & indefinitè ponitur, ad nullam personam respiciens, ut fit in omnibus aliis verbis lingvæ Islandicæ. Conf. voc. *of* superius. A verbo *eg sie* est etiam *fiön*, visus, & per apocopen nonnullis *siö* in Compositis; ut *forfiön* & *forfiö*, providentia; *tilfiön* & *tilfiaa*, auxilium, s. cura cooperans; *umfiön*, cura; *undarfiön*, in Edda, spectaculum; *offiön*, visiones extraordinariæ; *fiönlaus*, cæcus: item *siä*, ut *asä*, inspectio; *forfiä*, providentia. A cognato nomine *syn* est in Compositis: *synilegur*, visibilis; *ofsynilegur*, invisibilis, it. deformis, Dan. **nauseelig**; *Ofsynn*, deformitas; *einsynn*, monoculus; *scarpsynn*, acriter intuens; *starsynn*, intentis oculis intuens; *frammsynn*, prudens, providens, Dan. **forshynlig**. At Norvegis
(i) vulgò

THAGNA, *silere, tacere.* Nost.
c. 4. *enn sidan es hann thag-*
nadi, & postea cum ille
fileret. Inde Thögn, silen-
tium. Proverbium ve-
teribus

teribus fuit: *Betri er thögn enn tharf-laús ræda*, præstat tacere quàm importunè loqui: *Thegull*, taciturnus. Est & aliud verbum (ejusdam tamen originis) *at thegia*, tacere, filere; unde particip. *thegiandi*, filens, filentes. Nost. c. 4. *at allir menn myndi thegiandi verða*, ut omnes viri essent filentes, vel audiendô attententi.

THANGAT, *illuc*, eò. Noster c. 5. & 6. vid. *Hingat*.

THING, *forum, conventus ad judicium*. Nost. c. 5. *Danis & Norvegis hodieq; Ting. Lögthing*, forum judiciale, *Landnama part. 4. c. 7. Thinga-deild*, lis forensis, vid. *Deild*. *At thinga*, forum celebrare. Exteris quoque eadem significatione olim *Thinx* dicebatur, quod Islandis *Thing*; unde *thingare & inthingare*, i. e. publicè & in foro proclamare aliquid, vel notum facere, apud Aistulphum & Luitprandum in Legi-

bus. *Thingu-nautar*, socii forenses, Noster cap. 5. à verbo, *eg nyt, naut, at niota*, fruor, frui. Dan. *at unde*. Sic *Sessu-nautr*, confessor; Dan. *Stofke mand* in Leg. *Budu-nautr*, tentorii socius, vel contubernalis; *Skuldu-nautr*, Debitor, Dan. *Skyldeuer*; *Legu-nautr & Sengur-nautr*, Socius lecti, Dan. *Sange-Broder*, &c. Observandum verò, vocabulum *nautr* seorsum non esse in usu. *Thing-fær*, profectio ad forum: *Thing-farar-kaup*, pecunia, quæ in assessores Fori Generalis (scil. *Lögretto-menn*) erogabatur: *Thingfar*, qui potest forum adire; *Orthing-fær*, qui forum propter morbum, vel alias causas fonticas frequentare nequit, Nost. c. 10. vid. *Fara*. *Althing* vid. suò locò.

THÖGN, vid. *Thagna*.

THOTTI, Præter. à verbo imperf. *Mier thykir*, mihi vide-

U.

UMB-RAAD, *consilium*, Nost. cap. 10. ab *umb* vel *umm*, præpos. *circum*, *circa*, *de*, & *raad*, de qua voce vide superius suô locô.

UMB-SYSLA, *cura*, *auxilium*, Nost. c. 7. à *sysla*, *actitare*, *curare*, *curam gerere*. Inde Compos. *Syslu-laús*, *curis vacuus*, *otiosus*; *Syslu-madr*, *præfectus provinciae*, *Toparcha*, à *sysla*, *præfectura*; *Syslo-menn* hodie *Islandis dicuntur iudices*, qui *Danis sunt Herreds-domimere*.

UNDAN, *sub*, *Danicè under*. Nost. cap. 7. *Taka undan*, *excipere*: *Dan. undtage*; *Fara undan*, *se subtrahere*, *Dan. unddrage sig*.

UNS, UNZ, vel UNZ, *donec*, *tantis per dum*, *usque dum*, Noster cap. 2. & 7. aliisque locis.

UPPHAF, *principium*, *ansa*, vel *caussa* alicujus rei. In plurali *upphaf*, Nost. cap. 2.

Danis hodieque est Ophav, quod etiam dicitur *pot og pande til een ting*.

UR, præp. à, è, *ex*, *de*, Nost. cap. 5. 7. & pluries.

UT-LENDUR, *alienigena*, *extraneus*. Plural. *Ut-lendir*, *extranei*, *alienigenæ*, Nost. in Prologo & c. 8. *Dan. Udlænding*, *udlændiff*, *udenlands fra*; ab *ut*, *foras*, *ultra*, *extrorsum*; & *land*, *terra*, *regio*.

V.

VAKA, *vigilare*. Nost. c. 4. *Danicè at vaage*. Inde *vakna*, *expergiscere*, *Dan. at vagne*. Præt. *vaknadi*, plural. *vaknodo*, ibid. *thaa vaknodo allir menn*, *tunc expergiscabantur omnes viri*. Verum hîc est sensus translatus, indicans omnes sermonem vel consilium approbasse, eique assurrexisse. Est quoque Substant. *vaka*, *vigilia*: huc *vakinn*, *vakandi*, *vigilans*, &c.

VAND-RÆDI, *difficultas, periculum*. Nost. cap. 5. *hann* *quad ymiff vandradi mondo verda*, dixit assidua pericula futura. Inde qvondam Haldfrædo Poëtæ cognomen *Vandrædaskalld*, id est, periculosi poëtæ, à Rege Norvegiæ, Olafo Tryggvino impositum, ut è vita hujus Regis notum. Dicitur & *vandra-da-madur*, qvi reus est, & causa sua periclitatur, à *vandur*, *vönd*, *vandt*, difficilis, dubius, anceps. Unde *vandrædur*, periculosus, vel qvi periculosa adhibet consilia; *vandmeli*, difficilia dictu, affaniæ.

VAPN & VOPN, *arma*. Inde *alvæpni*, plena armatura, Nostro cap. 7. Erant autem apud veteres tria armorum genera: *Skot-vapn*, *Hoggvapn*, & *Lagvapn*. A *vopn* est *vopnber*, qvovis armorum genus, qvovis portari potest: ut *vopnbert Sverd*, gladius portabilis, seu non tam gra-

vis, qvin gestans portare possit; aliàs gladius defensionis aptus: Armiger verò est *Skiæld - sveinn*: *Vopna-tak*, armorum acceptio; ritu scil. peculiaris, & ex priscis historiis noto; *vopnadr* vel *væpntr*, armatus; *vopnfer*, qvi arma ferre potest.

VARSENS, genit. à *var* vel *vor*, Lat. *ver*, Dan. *vaar*. Nost. cap. 4. *tha merktu their*, at *Sumarit munadi* aptur til *varsens*, tunc observârunt æstatem ad vernale tempus retrahi. Videtur hæc vox originem debere Græcorum *ἰαρος*, unde & Latinorum *ver*. Conf. *Rhuman. Roma Attica*.

VEGA, *armis & palam*, vel *militem more*, alios necare, occidere, interficere. Nost. c. 7. *oc hafdi hann vegit her tvo menn*, & occiderat hic duos viros. Priscis, qvibus tam duella qvàm *λησις* erant honesta & permessa, (ut secundum Tacitum apud Germanos;

nos, & secundum nostras historias, apud Septentrionales reliquos; Danos, Norvegos, Svecos, quibus despiciatui erant, qui nullum fortitudinis specimen edidissent, vel cædes perpetrassent, ut tamen honestè & militis modò id fieret,) hæc quoque frequentabatur locutio, *at vega til erfda*, ad hæreditatem herciscundam dimicare. Scilicet moris erat in Ethnicismo, quòd is, qui in duello victor evaderet, victi & defuncti bona universa cum uxore & liberis suæ vindicaret possessioni. In cantilenis Danicis, vulgò *Kiempe-Viser* dictis, eadem observatur phrasis, *at vese til arse*. Vide editionem P. Syvii, pag. 84. seqq. It. *at vega til landa*, est, ad terram occupandam dimicare. *A vega* est *vegandi*, homicida, interfector; victoria verò seu

homicidium *vig*. Noster cap. 8. *Oc that eingi vegandi scylldi lysa vig*, &c., & ut nullus homicida eadem publicaret, &c. Vid. infra *vig*, quod hinc derivatum est.

VESA, esse. Nost. cap. 2. pro *vera*, verbi *eg er*, sum, *var*, eram, Danicè: *Jeg er, var, at være*.

VESTMANNA - EYIAR, vide superius *Vestmenn*, in voce *Austrann*.

VETUR, *hiems*, Nost. cap. 2. *Haralldr enn Harfagri var sextan vetra gamall*, Haraldus Pulchricomus erat sedecim hyemes natus; quâ quidem locutione priscis Islandis, aliisque Septentrionalibus familiarissimâ Noster sæpius utitur, per hyemes scilicet annos exprimens, id quod nec veteribus Romanis fuit inusitatum, quomodo *sexta hyems* est Martiali lib. 10. Epigr. 61. pro *sexto anno*. Aliàs antiquorum *vetur* nobis hodie dicitur

citur **Winter**. Origo est *vata*, humiditas, Danicè: **væde**, *votur*, humidus, Dan. **vaad**, cum hibernum tempus maximè sit uvidum. Sic Grammaticis quoque Latina vox *hyems* à Græcorum *ὑεῖν*, *pluere*, derivatur, quòd hoc anni tempus crebris scateat pluviis.

VIDA, *ligna cedere*. Nost. c. 3. *at vida i scogom*, ligna in silvis cedere. Dan. **at hugge Bed**; ubi *vida* verbum est à *vidr*, arbor, lignum. Dubium mihi est, utrùm hinc derivetur Danorum & Norvegorum **at veide**, & Island. *at veida*, venari; *veidi*, venatus, Dan. & Norveg. **Veide**, *Jagt*; *veidi-hundar*, canes venatici, Danicè: **Jagt-hunde**; *veidi-madr*, venator, **en Jæger**; *veidi-Konungr*, Rex silvis vel venationi deditus, venator, quomodo apud Nostrium cognomen est Godrodo Regi in Prol. *Veidiskap*,

animalia quæ in terra vel mari capiuntur.

VYDA, adv. *latè*. Nost. c. 3. *Island vas vyda bygt*, Islandia erat latè habitata. Huc *vydur*, latus, amplus, Dan. **vtid**; *vydatta*, latitudo; *at vydka*, ampliare, extendere; *vyda vangr*, latè patentes campi, Dan. **vang**. Hinc: *at vera a vida vangi*, in loco patenti esse, vel omnibus expositus.

VYDIR, *salix*, propriè verò *salicetum*, vel *silva è salicibus constans*, Dan. **Slov**, *hvor udi tskun vidier og vidieris voxer*; *underskov*, *hvor der groer alleene Rits eller Ritsbuser*. Lat. *virgultum*. Nost. c. 2. *Island vas vidi vaxit*: Islandia erat salicetis confita. An hæc vox derivetur ab adj. *vydur*, latus, quòd scil. *salix* extensis ramis, & undiq; circum se expansis, crescat, in medio relinqvo. Sic terrâ proceris concreta arboribus *Skogi vaxit* dicitur in **Gotriks**

triks oc Hrolfs Sogu cap. 29. p. 170. *That var mikid land oc skogi vaxit:* erat ibi magna terra & filvīs confita,

VIG, *nex, cædes, homicidium*, palam & armis illatum, Nost. cap. 8. *at lysa vig*, cædem publicare. Vide ibi annotata. A *vig* est *vigkenner*, militiæ peritus vel Doctor; *einvig* monomachia, duellum. Contradistinguitur hæc vox vocabulis *Mord* & *Drap*, de quibus suprà, voc. *Mord*. *Vigi*, munimentum, propugnaculum; etiam pugna. Huc quoque

VIG-SAKIR, *caussæ homicidii*, Nost. cap. 5. &

VIG-SLODI, *rogatio de homicidiis*, Nost. c. 10. ubi vide Not. Ad *vig* etiam pertinent: *Viga-god*, i. e. præliorum numen, Odini attributum; *viga-madr*, multarum cædium perpetrator; *vig-módur*, pugnando defatigatus, & suspiria trahens, &c.

VIGDR, *Sacratus, consecratus, ordinatus*. Noster cap. 9. *vigdr til Byscops*, in Episcopum ordinatus. Dicimus hodieq;: *viet til Biscop*; etiam de Neogamis à Ministro Ecclesiæ copulatis: *de er vied til summen*; à *vigia*, consecrare, Dan. *at vie*, Germ. *wenhen*. Inde Compos. *vigd-natt*, sacrata vel consecrata nox, Germ. *Wenh-nacht*, i. e. Natalis Christi. Hinc conjicere licet Cimbriæ Civitatem *Wiborg* nomen habere, q. d. *Vigdbiörg*, consecratæ rupes, vel sacratæ petræ, delubrum scil. vel Fanum.

VIKA, *hebdomas*, Plur. *vikur*, Nost. c. 4. Norvegis hodieq; est *een Bisse*, plur. *Bisser*. Belgis etiam & Germaniæ inferioris populis dicitur *en Weche*, *ene Weeck*; Danis verò *Uge*, *Uger*. Usurpatur etiam pro milliaribus in mari, ut: *tolf vikur siovar*, duodecim miliaria maritima, (k) Danis:

Danis: *tolv uger Soes*, id quod & Norvegis familiare. Nonnulli vocabulum *vika* derivant à Substantivo *vik*, transitus, cessio; unde verbum *at vikia*, cedere, transire. Dan. *at vige af*, quasi hebdomas iterum atque iterum ad idem recurrat initium.

VINIR, *amici*, Nost. cap. 7. in Singul. *vinr*, amicus, & antiquum *vina*, amica, Dan. *Benner* plural.; in Sing. *Ben*, *Beninde*. Inde *vinatta*, amicitia, plur. *vinattur*, *vingiarnlegr*, affabilis, comis; *vinseme*, amicitia; *vinlegur*, *vinfamlegur*, amicabile, &c.

VIRDA, *taxare, aestimare*. Præter. *virdti* vel *virdi*, plural. *virdto* vel *virdo*, ut Noster cap. 10. à *virdi*, aliàs *verd*, pretium, æstimatio. Danicè est: *at vurdere*, it. *værd*.

VISTIR, *vestigia*, Nost. c. 6. *their fundo thar manna-vistir*, invenerunt ibi hominum

vestigia; sed ad verbum *mansiones*. In Nom. Sing. *vist*, mansio. Inde *at vist-ast*, vel *vista sig*, certo mansionis loco se addicare. *Vist-arvera*, mansionis locus. Hæ voces *vist*; *at vista sig*, & *at fara i vist*, Islandis idem significant, quæ Danis: *een tieniste*, *at tage een tieniste*, *at gaa i tieniste*.

VITOM, VER VITOM, *scimus*. Nost. cap. 10. à verbo *eg veit*, *visse*, *at vita*. Inde *vit*, ratio; *vitund*, scientia, notio; *vitneskia*, idem. *Vitska*, sapientia; *Sam-vitska*, conscientia. *Vitur*, sapiens, ingeniosus; *vit-anligur*, notus. Huc quoque spectat *vite*, in Plur. *vitur*, i. e. lignorum aridorum strues, quæ in montibus, collibus, litorum extremitatibus & maritimis scopulis sub hostium adventum incendebantur, ut publicis his ignibus de imminente periculo certiores fierent

rent incolæ, & ad illud avertendum quàm celerimè concurrerent. Qua de re vid. *Chron. Norv. Snorr.* *Sturlai* in vita *Haconis Adelsteinsfostra*. Danis hodieque tales strues lignorum tempore belli sunt in usu, & dicuntur **Bauner**, Norvegis **Baer**. Describit earum usum hoc modò *Historia Gotrici & Rolfi* cap. 4. *Ok var tha miög herskatt i ryki hans: hann liet blada vita a fiollum, ok sette menn til ad giata, ok skiota upp vitum, ef ofridur bidist. Vikar giatti vitanna a Fenbring, vid thridia mann: ok skildi thann vita fyrst uppkinda, ef her veri sien; sydan hvern ad odrum. h. e.* Erätque tum temporis regnum ejus multis belli periculis obnoxium: fecit angaros construi in excelsis montibus, vigilésque ordinavit, qui eos, ingruente bellò incenderent. *Vikar* cum duobus aliis in *Fen-*

ringo angaros custodiebat: primum verò iste incenderetur angarus, ubi hostilis exercitus animadvertebatur; deinde alternus quisque. Hos angaros ita describit quoque mellitissimus *Barclajus* in *Argenid.* lib. 1. cap. 3. *Collucent in camporum tumultis publici ignes, quos nefas accendi, nisi Regiò jussu, & cum gerendis rebus celeritatem salus publica imponit. Hos ignes angaros vocant.*

VON, spes, *Noster* cap. 7. *oc leto ser eigi annars von, dixeruntque non aliam sibi spem esse. Inde vona, sperare, verbi eg vona, spero. Huc vanta, expectare; vanttin, expectabundus, spem fovens; orvann, exspes, vid. Orvant, s. l. at orventa, desperare; orvanting, desperatio; ur-vona, exspes, spe omni destitutus.*

VOTTR, testis, *Nost.* cap. 7. Plural. *vottar*, testes; at

votta, testari. Occurrunt etiam idem significantia vocabula: *vitne*, testis; *at vitna*, testari; *vitnisburdr*, testimonium; hodieq; Danis dicitur *Bidne*, at *vidne*, & *Bidnesbyrd*. Testium apud Ethnicos juramentum, ejusq; formulam legere licet in *Landnama part. 4. cap. 7. pag. 138. edit. Scalb. 1688.* In histor. Gotrici

& Rolfi cap. 37. vocantur *Skraukvottar*, testes falsi & mendaces.

Y.

YMISS, assiduus. Nost. cap. 5. Coincidit cum Norvegico adverbio *ymist*, Isl. *ymist*, alternatim, per vices. Inde: *ymisleggr*, varius, mutabilis; *ymislega*, mirè & variè, per vices, nunc sic, nunc aliter.

PERIPLUS
OHTHERI,

HALGOLANDO - NORVEGI,

ut et

WULFSTANI,

ANGLI,

Secundum narrationes eorundem
de suis,

unius in ultimam plagam Septentri-
onalem; utriusque autem in mari
Balthico NAVIGATIONIBUS,

Jussu

ÆLFREDI MAGNI,

ANGLORUM REGIS;

Seculô à Nativitate Christi nonô
factis;

ab ipso REGE

Anglo - Saxonica lingua descriptus,

demum

à COLLEGII MAGNÆ AULÆ UNIVERSITATIS
OXONIENSIS ALUMNIS

Latine versus &, unâ cum JOH. SPELMANNI Vita

ÆLFREDI MAGNI, è veteri codice manuscripto

Bibliothecæ Cottonianæ editus;

jam verò,

ob antiquitatem & Septentrionalis tum temporis statûs
cognitionem, repetitus ac brevibus Notis adauctus

ab

ANDREA BUSSÆO.

WILHELMUS MALMESBURIENSIS

de gestis Regum Angliæ lib. 5.

Cupiditas gloriæ ita innata est mentibus hominum;
ut vix aliquis bonæ conscientiæ pretiosis contentus
fructibus, si quid bene fecerit, non dulce habeat
efferri in vulgus.

LECTURO SALUTEM.

Periplum hunc, quò tam in ultima plaga Boreali populorum, quàm Septentrioni nostro vicinarum gentium, qui ante octo secula, cum dimidio ferè, status fuerit, curiosè satis describitur, haud ingratum Lectori fore confido, idque non minùs ob reverentiam adversus antiquitatem, quàm Magnum Anglorum Regem Ælfredum, qui ipse Regià suà manu chartis commisit quicquid ex diligenti observatione & fideli presentiq; narratione tam Ohtheri, Norvegi, quàm Wulfstani, Angli, intellexerat scitu dignum, suòq; proposito convenientius: de cujus Regiis & raris virtutibus non absque oblectamento legi possunt vitæ Ejus descriptores; Joh. Asserius, qui Regi σὺγχρονος fuit, & superiori seculò Joh. Spelmannus, Henrici fil. uterqve Anglus. Neque ullius ingratiis erit, spero, præsertim Danis & Norvegis nostris, quòd post tot atates popularis eorum & Helgolandia Norvegica quondam indigena, Ohtherus, ipsos inviset à tanto Rege (quem, Hakluytò teste, sponte atque consultò obtinendi emolumenti alicujus gratià accesserat) amandatus tam ad piscaturam, quæ Cetaria dicitur, exercendam, quàm ad quærendam, si inveniri posset, breviorẽ ad Japanenses & Indos Orientales sub circulo Poli Arctici & versùs Euro-Aquilonem, magisque commodam, quàm solitam, etiam hodie frequentatam, per Atlanticum, Ethiopicum & Indicum mare, navigationem: quæ quidem nobilis quæstio per aliquot inde secula varia elicuit tentamina, quamvis hætenus incassum: omnem tamen decollasse spem inveniendæ hujus viæ baud statuendum; quin in eadem detegenda navigatione, non sine fausti eventus expectatione, haud levem navavit operam superiore & avorum memorià magnus Danicæ & Norvegiæ Rex, CHRISTIANUS ejus Nominis QUARTUS; ut nostrò avò magnus Russorum Imperator, PETRUS I. Ceterum pleræque in hoc Periplo quæ memorantur regiones, cum eò tempore vel Danicum vel Norvegicum agnoverint imperium, quod communi postea cessit Monarchæ; tantò magis antiquitatum amatoribus acceptum fore & commendatum eum nullus dubito, ad omnia in Patriæ gloriam & emolumentum, quæ à me proficisci possunt, officia semper & abique paratissimus.

§. I.

OHTHÆRE (a) sæde his hla for de Ælfrede (b) Kyninge; thæt he ealra Northmanna North meost bude (c). he cwæth thæt he bude on thæm lande Northveardum vith tha væstfæ. he sæde theah thæt thæt land sy fvithe north thanon. ac hit is eall veste buton on feavum stovum. stice mælum viciad Finnas (d). on huntathe on vintra. and on sumera on fiscotthe be thære sæ.

§. II.

He sæde thæt he æt sumum cyrre volde fandian hu lange thæt land north rihte læge. oth the hvæther ænig

(a) *Norvegis, ni fallor, Odder vel Otter dictus fuit, quod nomen hodieque in usu est. Fortè idem est nominis cum Hothero, quod in Saxone occurrit.*

(b) *Qui per eum explorare voluit, num versus ortum Aquilonarem navigantibus ad Indos Oceanus esset omnino pervius; & sic brevior ad Indos Orientales versus Euro-Aquilonem via inveniatur. Conf. Joh. Spelmanni Vita Ælfredi Magni lib. 2.*

§. 73. *Idem trecentos ferè ante Ælfredum annos tentasse Britonum Regem Arturum, Joh. Mercator refert in Atlante, ubi Septentrionem describit. Investigarunt eandem viam po-*

sted alii plures; verùm ad hunc usque diem incassum; nulla tñ. natio felicius mercatoribus quibusdam Batavis seculò proximè præterito; quæ de re Isaacus Vossius legi potest in Dissert. de patefacienda per Septentrionem ad Japonenses & Indos Navigatione; quæ inserta est Variarum Ejus Observationum libro edito Londini 1685. in 4to. Quantum verò emolumentum tota Europa è compendiarie hujus viæ patefactione caperet, docet præprimis doctissimus Conringius in Thesauro Rerum publicarum, part. I. §. 43. pag. 87.

§. I.

OHTHERUS (a) dixit Domino suo Ælfredo (b) Regi; se omnium Northmannorum locis maximè septentrionalibus habitare (c), in illa regione, quæ ad Aquilonem oceano occidentali terminatur: dixit terram illam occidentalem versùs Aquilonem esse porrectam, & desertam esse totam præter paucos quosdam locos, quibus Finni (d) aliquot (inhabitabant), qui hyeme venatu, æstate piscatu vitam degunt.

§. II.

Dixit se aliquando voluisse explorare, quousque terra illa versùs Aquilonem extenderetur; vel si qua gens magis versùs Septentrionem à deserto habitaret: atque

A 3

ea

(c) In Helgolandia Norvegiæ scilicet, ut inferius traditur §. 10.

(d) Finnorum nationes variae sunt, ac etiamnum latissimè patentes, quarum nonnullæ ad Norvegiæ regnum, quædam ad Russorum imperium; aliæ, & quidem australiores, ad coronam Sveciæ pertinent. Antiquitatem & originem earum eruere non est in proclivi, cum parcius de iis tractent prisca literarum monumenta: ante septendecim tamen secula gentis hujus mentionem fecit Tacitus in libro de moribus Germanorum vicinorumque populorum: modò Finnorum nationes, modò Finnos, eorumque vitam &

(tum temporis) mores commemorans: Ptolomeo Φίννοι dicuntur, Jorrandi Finnaithæ; etiam Scretofennæ, ut Procopio & Paulo Diacono Scritofinni; Adamo Bremensi quoque Scritefinni; scil. à Xylosoleis, seu ligneis plantis, quibus montes terrasque hyeme solent percurrere. Conf. Th. Barthol. Antiq. Dan. l. 2. c. 8. p. 415. Debet Finnis nomen quædam Norvegiæ provincia maximè septentrionalis, Finno-marchia, hodie Hindmarken, at prisco ævo Finnsbudir nuncupata. Finnis accensetur Biarmii & Qveni, quarum gentium Ohterus noster inferius meminit.

ænig man be northam thæm vestene bude: tha for he north rihte be thæm lande. let him ealne veg thæt veste lande on thæt steorbord. and tha vid sæ on bæcbord thry dagas. tha ves he sva feor north sva sva hvæl huntan fyrrest farath: tha for he tha gyt north ryhte. sva he mihte on thæm othrum thrim dagum gefeglian. tha beah thæt land ver east rihte. oththe sio sæ in on thæt land. he nyste hvæther. buton he vyste thet he ther bad vestan vindes oth the hvon northan. and sægled thanon east be lande. sva sva he mihte on feovor dagum gefeglian: tha sceolde he bidan ryhte northan vindes. forthan thæt land thær beah suthrihte. oth the seo sæ in on thæt land. he nyste hvæther. tha sægled he thanon suthrihte be lande. sva sva he mihte on fif dagum gefeglian.

§. III.

Tha læg thær an micel ea up in thæt land. va cyrdon he up in on tha ea. for thæm hy nedhorston forth be thære ea seglian. for unfrithe. for thæm thæt land væs eall gebun on othre healfe thære ea. Ne mette he ær nan gebun land. syththan he fram his agnum hame for. ac him væs ealne veg vest land on thæt steorbord butan fisceran and fugeleran and huntan. and thæt varen ealle Finnas. and him væs a Vid sæ on thæt bæc bord.

§. IV.

Tha Beormas (e) hæfdon svithe vell gebun hyra land. ac hi ne dorston thæv on cuman. Ac thara Terfinna

(e) Biarmiis, seu extremis Fin-
norum populis inessam regionem

Biarmeland, in gentilismo
splendidiore Fanô & disignibus

ea propter se rectà septentrionem versùs profectum, à dextris semper terram illam desertam tenuisse, & oceanum à sinistris trium dierum navigatione: qvô tempore se appulisse septentrionem versùs ad ultimum illius loci, quem Balanarum captores adire solent: inde se adhuc versùs Septentrionem, quantum tribus diebùs navigare poterat, progressum fuisse, ibiq; terram versùs Orientem rectà fuisse porrectam: nescire autem se, num intra terram illam mare sit: hoc autem se scire, qvòd ibi commoratus est, exspectans ventum ab occidente vel partim à septentrione flantem. Tunc autem dixit se versùs orientem prope litus navigasse quantum potuit qvotriduò; tunc verò coactum exspectare ventum rectà borealem: qvonia terra illa australis erat, nescire autem se, an mare in istam terram se extendat: tunc autem se rectà versùs Austrum propelitus navigasse, quantum qvinq; diebus potuit.

§. III.

Ibi verò conspexit permagnum fluvium, qvi in terram longissimè penetraret: ad ejus ostia se substitisse, neq; ausum flumen subire metu incolarum: erat enim terra illa ex altera parte fluminis multum habitata: neque occurrebat ei terra ulla, ab eo tempore, qvò domò profectus est, præter hanc, incolis referta. Sed à dextris semper erat terra deserta, nisi fortè alicubi piscatores, aucupes & venatores pauci reperiabantur, qvi etiam omnes erant *Finni*, & à sinistris semper fuit Oceanus.

§. IV.

Dixit *Biarmios* (e) plurimos terram ipsorum habitare, ipsum verò non ausum fuisse eam appellere, *Terfin-*
norum

mortuorum tumulis fuisse notabilem, ex Hervorar Soga,

etiam Hist. S. Olafi Regis, discere licet.

finna (f) land thæs eall væste. butan ver huntan gevi codon. oth the fisceras. oth the fugeleras. Fela spella him sædon tha Beormas. ægther ge of hyra agenum lande ge of thæm lande the ymbe hy utan vëran. ac he nyfte hvat thæs sothes vës. for thæm he hit sylf ne geseah. Tha Finnas him thuhte and tha Beormas spræcon neah ange theode (g).

§. V.

Swith oft he for thider. to eacan thæs landes sceavunge. for thæm horshvælum (h). for thæm hi habbath svithe æthele ban (i) on hyra tothum: Tha tev hy brohton fume thæm cynincge. and hyra hyd bith svithe god to sciprathum (k): Se hvæl bith micle læssa than othre hvalas. ne bith he lengra thonne syfan elna lange. ac on his agnum lande isse betsta hvæl huntath. tha beth eachta and feovertiges elna lange. and tha mæstan fifiges

(f) *Horum nomen vix alibi occurrit.*

(g) *Nisi, quod dialectis fuerit invicem distincta; id quod hodie quoque in Finnorum lingua observatur; ratione diversarum, ubi habitant, regionum.*

(h) *Hoc Cetorum genus Norvegis dicitur Rosmær; islandis Rosmhvælur, & veteribus Rostungr; Batavis Walrus & Walros; etiam Rosmar; Russis Morfen. Nonnulli malunt Phocis annumerare &*

Amphibiis, quod eque in terra ac in mari hoc animal vivere queat, quamvis maxime in mari, qua de re Joh. Hugo Linscoten, Arngrimus Jonæ, & alii.

(i) *Hos dentes maximi olim fecerunt veteres: Principes enim & Magnates capulorum loco illis sunt usi, quos aureis limbis exornarunt. Tali capulo insignitus erat præacutus gladius Magni Nudipedis, Norvegiæ Regis, Legbider dictus, de quo con-*

norum (f) autem regionem fuisse desertam, nisi quòd aliquot venatores, piscatores vel aucupes ibi habitarent. *Biarmios* dixit multum de terra sua secum collocutos, & de terris circum vicinis; se autem nescire, num verum dixerint, cum propriis oculis ea ipsemet non vidisset. Arbitrari verò se *Finnos* & *Biarmios* eadem lingua uti (g).

§. V.

Ipsam verò has regiones præcipuè adiisse, capiendorum Hippopotamorum (h) gratiâ: quorum dentibus (i) magni pretii ossa insunt; horum dentium aliquot Regi dono dedit: coria etiam eorum ad funes nauticos (k) conficiendos valde sunt commoda. Balænarum hoc genus aliis balænâs multò minus est, neque enim septem ulnas facillè excedit. Balænas autem optimè etiam in patria sua venatu capi, quæ quadraginta octo, nonnullæ

B

etiam

suli possunt Chronic. Norveg. Snorr. Sturlæi, vers. Dan. p. 399. & Jani Dolmeri Not. ad Jus Aulic. Norv. Norste *Hirdsraa* dictum, p. 249. Memorat etiam Paulus Jovius in Descript. Moschoviæ circa an. 1378. hos dentes à Magno Moschorum Duce ad Clementem VII. Romanum Pontificem missos fuisse. Variis enim nationibus fuere in deliciis, Ruthenis, Scythis, Persis ac Turcis. De veteribus Britannis & Hibernis luculentius

exhibet testimonium Solinus Polyhist. cap. 22. ubi: Qui student, inquit, cultui, dentibus mari nantium belluarum insigniunt ensium capulos: candicant enim ad eburneam claritatem.

(k) Fuere tanta tenacitatis nautici hi funes, ut ne simplicem quidem sexaginta viri possent discernere; ceu ex veterum monumentis observavit Arngri-mus Jonæ; quibus dicuntur Svordr & Svardreip.

fifiges elna lange (l). thara he sæde thæt he syxa sum
ofsloge syxtig on twam dagum.

§ VI.

He wæs swithe spædig man on thæm æthum the heora
speda on beoth. thæt is on vildrum. He hæfde tha gyt.
tha he thone cyning sohte. tamra deora unbebohtra syx
hund. Tha theor he hatad hranas (m): vara wæron
fix stæl hranas. tha beoth swithe dyre mid Finnum. for
thæm hy foth tha vildan hranas mid. He wæs mid thæm
fyrstum mannum on thæm lande. næfde he theah ma
thonne tventig hrythera. and tventig sceapa. and tven-
tig swina. and thæt lytle thæt he erede he erede mid
horfan. Ac hyra ar is mæst on thæm gafole the tha
Finnas him gildath. thæt gafol biþon deora fellum.
and on fugela fetherum. and hwales bane. and on thæm
sciprapum the beoth of hwæles hyde gevorht and of
feoles.

§. VII.

Æghwile gylt (n) be his gebyrdum. se bird.
sta sceall gildan fiftyne mearthes fell. and fif hranes.
and

(l) <i>Hujus longitudinis sunt ferè hec Cetorum genera: Burh- valr, (Norvegis hodie Buus, Hval, item Trolb. Hval); & Slettbakr, à dorsi planitie sic dictus, cujus picem pro opti- ma habent Batarvi, Galli & Bi- scayenses balenarum captores. Sunt etiam qui 50 ulnarum lon- gitudinem excedunt; scilicet Hofreidr, qui ultra 60; Reidr vel Steipireidr, qui</i>	<i>interdum ad 65 ulnas; & Skeliungr, qui ad 70, quan- doque 80 ulnas se porrigunt; de quibus aliisque Cetorum ge- neribus per vetustum Scriptum Islandicum, Speculum Re- gale dictum, uberius agit; alios & recentiores ut taceam. (m) Præter Rangiferos seu Rhe- nones, Anglo-Saxonica lingua Rhenas dictos; Norvegica Reener; Suecica Reenar;</i>
---	---

etiam quinquaginta ulnas (l) excedunt: dixitq; se sextum fuisse, qui sexaginta bidui spatiō interfecerit.

§. VI.

Vir erat prædives earum opum, quæ illis in locis opes æstimantur, feris scilicet. Quum ad Regem accesserat, habuit cervos domitos (quos Rangiferos (m) appellant) sexcentos, nec tamen emtos: horum etiam sex erant, qui apud *Finnos* admodum chari sunt, eò quòd per eos cervos indomitos capiant. Inter primores illius regionis erat, nec tamen ei plures viginti bovis & viginti ovibus, & viginti suis. Parum verò illud agri, quod colebat, equis colebat: census autem eorum præcipuus est ex tributo, quod *Finni* ipsis pendunt: quod consistit in pellibus ferinis, avium plumis, balænarum ossibus, & funibus nauticis è Balænarum & Phocarum coriis confectis.

§. VII.

Unusquisque reddit (n) secundum facultates suas; ditissimus communiter reddit quindecim martium pelles, cervorum rangiferorum quinque, ursi unam, ac

B 2

decem

Danicâ Rinsdyr; gentes maximè Septentrionales nullas ferè habent mansuetas pecudes; Finni præcipuè, & qui eosdem cum Finnis mores habent, eorumq; ut videtur, sunt proles, Lappones: Rhenones enim vitulum & amictum dominis præbent: lac, caseum, carnes, pellem, &c. etiam vecturam præstant, de quibus vide sis Mich. Wexionii (postea Gylden-

stolpe) Epit. Descript. Sveciæ & subjectarum provinciarum, lib. 4. c. 8. Joh. Loccenii Antiquitt. Sveo-Goth. lib. 1. c. 20. & Joh. Schefferi Lapponia s. l.

(n) *Gylt be, &c. i. e. pendit pro ratione natalium suorum; nobilissimus teneatur pendere, Oxonienses.*

and on beran fel. and tyn ambra (o) fethra. and berenne kyrtel oth the yterenne. and tvegen sciprapas. ægther sy syxtig elna lang. other sy of hvæles hyde gevorhte. other of fiores.

§. VIII.

He sæde thæt Northmanna (p) land være svithe lang and svithe final. Eal thæt his man ather oththe ettan oththe erian mæg. thæt lith vith tha sæ. and thæt is theah on sumum stothum svithe eludig. and licgath vilde moras vith eastan and vith upp on emnlange (q) thæm bynum lande. On thæm morum (r) eardiath Finnas. and thæt byne land is eastveard (s) bradost. and simle sva northor sva smæle. Eastveard hit mæg bion sixtig mila brad oththe hvene brædre. and midde væard thrittig oththe bradre. and northe veard he cvæth. thære hit smalost være thæt hit mihte beon threora mila brade to thæm more. and se mor syththan on sumum stovum sva brad sva man mæg on tvam vucum oferferan. and on sumum stovum sva brad sva man mæg on syx dagum oferferan.

§. IX.

Thonne is to gemnes thæm lande (t) suth veardum on othre healpe thæs mores. Sveoland oth thæt land northveard (u). and to emnes thæm land northeveardum Cvena land (x). Tha Cvenas hergiath hvilum on tha

(o) Ambra, i. e. cados vel bathos. Oxonienses.

(p) Northmanna, i. e. Northmannorum. Oxonienses.

(q) On emnlange, adverbial-

ter, æquali longitudine cum. Oxonienses.

(r) Desunt in Saxonico. Oxonienses.

(s) Eastveard, i. e. Orientem

decem modios (o) plumarum, cum tunica è pellibus urfinis & lutrinis, atqve duobus insuper funibus nauticis, quorum uterqve sit sexaginta ulnas longus; alter autem è Balænarum, è Phocarum alter corio confectus.

§. VIII.

Norvegia (p) regionem dixit admodum longam esse & angustam. Et quicquid ejus soli pecorum pasturæ vel arationi est idoneum, id omne jacet circa maris litus; quod & ipsum aliquibus in locis est valde saxosum. Et sic deinceps (q) per cultam terram sunt montes vasti & culturâ destituti, quos (hic & illic) (r) habitant *Finni*. Terra culta latissima est ad meridiem (s); & quò magis inde tendat in Aquilonem, eò semper magis est contracta. Ad partem meridionalem censetur sexaginta millia passuum & aliquanto amplius in latitudinem patere; circa medium triginta milliaria superat: & Aquilonem versus, inquit ille, ubi angustissima est, non videtur tria milliaria usque ad montes excedere. Montes aliquibus in locis tantæ sunt latitudinis, ut non nisi duarum hebdomadam itinere possint transcendendi; in aliis non latiores, quam qui sex diebus superari possunt.

§. IX.

Ex adverso huic regioni (t) ad Austrum, ex altera parte montium, sita est *Svecia*; & ex adverso regioni ad Septentrionem (u) *Qvenlandia* (x). *Qveni* nunc in *Normannos*

B 3

trans-

versus: ita etiam in proxima periodo. <i>Oxonienfes</i>. (t) Ad verbum: æqualiter cum regione, & sic rursus in clausula proximè sequente, <i>Ox.</i>	(u) <i>Sax.</i> usque ad regionem illam Septentrionem versus. <i>Oxonienfes</i>. (x) <i>Qvenam</i> hac sit regio, mihi hucusq; est incompertum. E <i>Fin-</i>
---	--

tha Northmen ofer thone mor. hvilum tha Northmen on hy. and thær sint swithe micle meras fersce geond tha moras. and berath (y) tha Cvenas hyra scypu ofer land on tha meras. and thanon hergiath on tha Northmen. hy habbath swithe lytle scypa and swithe leohte.

§. X.

Ohthere sæd thæt sio scyr hatte Halgoland (z). the he on bude. He cwæth thæt nan man ne bude be northan him. Thonne is an port on suthveardum thæm lande. thonne man hæf Sciringes heal (a). thyder he cwæth thæt man ne mihte gefeglian on anum monthe. gyf man on niht vicode. and ælce dæge hæfde ambyrne vind. and ealle tha hvile he sceall seglian be lande. and on thæt steorbord him bið ærest Iraland (b). and thonne tha igland the synd betvux Iralande (c) and thissum lande. Thonne is this land oth he cymth to Sciringes heale. and ealne theg on thæt bæcbord (d). north vāge by suthan thone Sciringes heal fylth swith micel sæ up in on thæt land. seo is bradre thonne
ænig

norum genere Qvenos fuisse nullus dubito; fortè à stridente lingua ita denominatos: qui enim cum stridore verba efferrunt, Norvegis hodieq; dicuntur at qvine, ut: Sand qviner saa; Danis est: at hvine.

(y) Desunt in Saxonico. Oxon.

(z) Halgolandia in gradu 66 lat. secundum Hackluitum. Oxon. Vid. Hack-

luiti & Purchasii Collectanea Navigationum & remotarum regionum navibus lustratarum, pag. 235. qui quidem gradus latitudinis Halgolandia, (Norv. olim Halogaland, nunc Helgeland) in Nordlandia Norvegia assignari potest; non verò Heiligland in Holsatia vel Cimbria Australi; unde, ni fallor, natione Cimbrum Otherum facit Jo. Spelman

transmontanos rapinam exercent; nunc vicissim *Normanni* in illos. Sunt quoque inter montes lacus ingentes, falsedinis expertes; in quos, lembos quos habent exiguos ac leves, (humeris impositos) (y) terrâ transportant *Queni*: atque hâc ratione despoliant *Normannos*.

S. X.

Ohtherus dixit provinciam, quam incolit ille, dici *Halgolandiam* (z): aliûmqve neminem, affirmante eodem, ulterius ad plagam septentrionalem habitare. Ad austrum à regione illa portus est quidam, cui nomen *Sciringes-beal* (a); quo, inquit ille, non potest quis navigiô trajicere uno mense, si noctu cursum sistens, quotidie vento utatur secundissimo. Sic autem naviganti per litus occurrit à dextra primum *Jutlandia* (b), deinde insulæ illæ, quæ *Jutlandia* (c) interjacent & huic regioni, atque ita juxta litus hujus regionis pergenti, donec appulsum fuerit ad *Sciringes-beal*, est à sinistra isthæc regio (d). Prope *Sciringes-beal* in regionem illam penetrat ingens fretum, quod latius est, quam ut litus ejus ulterius unô prospectu possit

in vita Ælfredi Magni p. 112.
sed minùs accuratè. Denominatur autem Halgoland vel Halogaland *Norvegia* à Rege quodam Holga, de quo vid. Edda Sturlæi, Mythol. 65.

(a) Scyros eosdem fuisse putat Cluverius, quos Prussios appellamus, & tunc *Scyringes-beal*, five Scyrorum angulus *Geda-*

num fuisse probabile est. *Oxonienfes*.

(b. c.) Sax. utrobique *Iraland*. Sed videtur *Jutland* debere legi. *Oxon*.

(d) Ad verbum: Tum est regio, hæc, donec ad *Sciringes-beal* ventum fuerit, & continuè ad sinistram, *Norvegia* (vel ad septentrionem) per austrum à *Sciringes-beal*: quæ intelligi non possunt. *Oxon*.

ænig man oferseon mæge. and is Gotland (e) on othre healpe ongan. oc siðtha Sillende (f). Seo sæ lith mænig hund mila up in on that land.

§. XI.

And on Sciringes - heale he cvaeth thaet he seglode on fif dagan to them portethe mon hat æt Hæthum (g). se stent betvuh Winedum and Seaxum and Angle (h). and hyrth in on Dene. Tha he twitherveard seglode fram Sciringes-heale. tha væs him on thaet bæcbord (i) Denamearc. and on thaet steorbord (k) vid sæ thry dagas. And tha tvegen dagas ær he tho Hæthum (l) come. him væs on thaet steorbord (m) Gotland and Sillende (n) and iglanda fela. On thæm landum eardodon Engle. ær hi hither on land comon. and him væs tha tvegen dagas on thaet bæcbord tha igland the in Dene-mearec hyrath.

§. XII.

(e) *Insignis in mari Baltico insula, territorii gaudens 21. quos in Chronico Gothlandico recenset Strelovius pag. 5. Urbem habet unicam Wisby dictam, quæ decimò à nativitate Christi seculò è ruinis ditissimi quondam emporii Pomerani, Venetæ vel Hænethæ, potissimum crevit, varias nationes omnigenasque merces complectens; cujus vires veteres pomæriorum atque mæniū amplitudo in rudibus hodieq; ostentant. Templā olim 15. in hac urbe numerabantur.*

Arcem ibi condidit atque habitavit Ericus Pomeranus, Dania, Norvegiæ & Sveciæ Rex, nunc dirutam. Antiquissimum etiam jus nauticum inde prodiisse constat, quod Wisby-Sioret dicitur; unde reliquæ aliarum nationum leges nauticæ sunt derivatæ, quæ hodieque sunt in usu. Immo ipsum hoc jus Nauticum Wisbyense in varias linguas translatum legitur; Svecanā, Gallicā, Anglicā, Batavā, &c.

possit discerni: huic è regione objacet ex altera parte *Gotlandia* (e), ac deinde *Sillandia* (f). Hoc freto ad centena aliquot milliaria alluitur regio illa interior.

§. XI.

Dixit insuper, se à *Sciringes-beal* quinque dierum navigatione appulisse ad portum, quem vocant *Hæthe* (g); qui positus est inter *Vandalos*, *Saxones* & *Anglos* (h), quorum imperio est subiectus. Inter illuc navigandum à *Sciringes-beal*, fuit illi à dextra (i) *Danemarchia*, à sinistra (k) per cursum triduanum *Oceanus*: & biduum antequam ad *Hætham* (l) pervenissent, sinistrorsum (m) habuit *Gotlandiam*, *Sillandiam* (n), & insulas non paucas. Hanc regionem incoluerunt Angli priusquam huc (in *Britanniam*) venerunt, & eodem biduo erant illi à læva manu *Insulæ* illæ, quæ ad *Danicam* spectant ditionem.

C

§. XII.

(f) *Sillende* est primaria *Daniæ* provincia *Sælandia*, *Dan.*

Sæland, in qua Regia metropolis, quæ olim fuit *Lethra*, vernac. *Ledru*; *Ethnicorum* scil. *Daniæ* Regum sedes; ut deinde *Christianorum* *Roschildia*, & postea *Hafnia*, quæ hodieque hac gaudet prerogativâ.

(g) *Oxonienſes* hæc annotant: Videtur esse oppidum, quod *Æthelwardus* *Hait-habi* dictum putat, hodie *Sleswic*. Quæ quidem non fallit conjectura; veteribus enim *Slesvicum* urbem dictam fu-

isse *Hæthæby*, è priscis nostrarum monumentis constat.

(h) Ab his Anglis provinciam *Holsaticam*, *Angeln* dictam, olim inhabitantibus atque à Britannis in auxilium evocatis *Anglia* nomen sortita est; quam demum sibi ipsis subiecere, *heptarchiam* *Anglo-Saxonicam* condentes, quæ usque ad *Ælfredi Magni* tempora duravit, qui primus *Anglorum* Monarcha factus est.

(i) Hæc contra rem ipsam in *Saxonico* poni videntur: nam *hæcbord* est sinistra; *steorbord* (k.m) est dextra. Ox.

(l) Vid. not. g. (n) Vid. not. f.

§. XII.

WULFSTAN sæde thæt he gefore of Hæthum (o). thæt he vere on Truso (p) on syfan dagum and nihtum. thæt thæt scip væs ealne theg yrnende under segle. Weonodland him væs on steorbord. and on bæcbord him væs Langaland. and Læland (q). and Falster. and Sconeg (r). and thas land eall hyrath to Denemearcan. and thonne Burgendaland (s) væs us on bæcbord. and tha habbath him sylf cyning (t).

§. XIII.

Thonne æfter Burgendalande væron us thas land tha synde hatene ærest Blecinga eg. and Meore (u). and Eouland (x). and Gotland on bæcbord. and thas lande hyrath to Sveon.

§. XIV.

And Weonod lande (z) væs us ealne veg on steorbord oth Wisle muthan.

§. XV.

(o) *Vid. anteced. not. (g)*

(p) *Videtur esse Trosa, Sudermannia in Suecia oppidum, cujus cives piscatui maxime sunt dediti.*

(q) *In Oxoniensi editione prave Læland vertitur Sælandia, cum sit Laalandia.*

(r) *Vernacula dicitur Skaane, Lat. Scania, quam Danis sum temporis subjectam fuisse notetur.*

(s) *Oxonienfes hic monent:*

Qværendum esse, an non hinc Burgundi. Verum quicquid de eo fuerit, ex antiquis historiis nostratum satis notum est, olim hanc insulam dictam fuisse Burgundarholm, hodie Borringholm.

(t) *Insulam hanc proprium unquam habuisse Regem, nusquam aliàs observavi. Cum verò olim nomen Regis latiori significatione de Prefectis exercituum, classum, urbium, terrarum fida-*

§. XII.

WULFSTANUS dixit, se discessisse *Hætha* (o), & spatio quinque dierum & noctium *Trusum* (p) appulisse, navigiō interim semper velificante: & à dextris sibi semper fuisse *Wandaliam*, & à sinistra *Langelandiam*, *Laalandiam*, (q) *Falsteram* & *Sconiam*. (r) Omnes autem hæ regiones ad *Daniam* pertinent: inde navigantibus nobis erat à sinistris *Burgendalandia* (s), quæ Regem habet proprium (t).

§. XIII.

Post *Burgendalandiam* ad terram dictam *Blechingam* vela fecimus: & ad *Meoram* (u) & *Eoulandiam* (x) & *Gotlandiam* à sinistris: & hæc terra ad *Suiones* pertinet.

§. XIV.

Et *Wandalia* (y) semper erat nobis à dextris usque ad *Vistula* ostium.

C 2

§. XV.

ciarum &c. usurpatum sit, atque inferius §. 17. tradat Noster in unoquoque terræ orientalis oppido Regem fuisse, quibus Consules tantum & urbium præfectos intelligere videtur; facile idem de *Borrinholmiæ* Rege licet statuere, eum præfectum quendam, *Lethrensi* *Dania* Regi subditum fuisse.

(u) Nescio an hic parva in *Australi Gothia* regio, *Møre* dicta, intelligatur.

(x) *Eouland* est *Olandia*, omnium maris *Baltici* insularum facile amænissima, & præ magnitudine nulli fertilitate secunda.

(y) *Wandalia*, *Wenden*, olim peculiare regnum; unde hodieque *Wandalorum* Rex in titulo Regis *Dania*; veteri scil. jure *Dania* Regibus ut iustis successoribus, eorumque posteris perpetim reservatō.

§. XV.

Seo Wisle (z) is swithe mycel ea. and hio to lith Wirland and Weonodland. and that Witland (a) belimpeth to Estum (b). and seo Wisle lithut of Weonodland. and lith i Estmere. and se Estmere is hurnfistene mila brad.

§. XVI.

Thonne cymeth Ilfing (c) eastan in Estmere of tham mere the Truso standeth in stathe. and cumath at samod in Estmere. Ilfing eastan of Eastlande (d). and Visle suthan of Winodlande. and thonne benimth Visle Ilfing hire naman. and ligeth of tham mere west and north on sæ. forthy hit man hæf Wislamuth.

§. XVII.

That East land is swithe mycel. and thær bith swithe manig burh. and on ælcere byrig bith cyninge (e). and thær bith swythe micel hunig and fiscath. and se cyning and tha ricostan men drincath myran meolc. and tha unspethigan and tha theovan drincath medo. Ther

(z) Wisle, Vistula, hodie Weixel.

(a) Witlandia *quoniam sit regio, fateor me ignorare, nisi vel mendum sit, vel sic dicta olim fuerit quædam Æstia provincia, Wiria quæ hodie vocatur, in qua est densior sylva, Wirist, wal dicta, item arces Wesen, hora & Tolsborg 15. mil. Na vâ, totidemque Revaliâ*

distans, teste Mich. Wexioniô in descript. Svec. lib. 1. cap. 30.

(b) Mich. Wexionius *autumat Estos vel Æstos dici ab Æsi, i. e. Asianis, literâ t insertâ: hos enim & Finnos ut lingvâ conjunctos, ita ex Asia venisse verisimile ait; loc. cit. ut lib. 3. cap. 9. docet a Fen-*

§. XV.

Vistula (z) autem est flumen permagnum, juxtaque ipsum jacent *Witland* & *Wandalia*. *Witland* (a) verò pertinet ad *Estos* (b). *Wisla* autem descendit ex *Wandalia*, descenditque in *Estmeriam* (sive lacum *Estorum*), quæ quidem *Estmeria* lata est ad minus quindecim milliaria.

§. XVI.

Deinde venit *Ilfinga* (c) ab oriente in *Estmeriam* (sive lacum *Estorum*), ad cujus lacus ripam ponitur *Truso*: & simul influunt in *Estmeriam*; *Ilfinga* orientaliter ab *Estlandia* (d), & *Vistula* australiter à *Vandalia*. Tunc autem *Vistula* nomen adimit ab *Ilfinga*, descenditque à lacu Occidentem & Septentrionem versus in mare: ideòque appellatur *Ostium Vistula*.

§. XVII.

Terra Orientalis illa est admodum ampla; ibique plurima sunt oppida, atque in unoquoque oppido Rex (e) est; ibi etiam est magna mellis & piscium copia. Rex insuper & viri opulentissimi lac equinum bibunt; pauperes autem & servi aquam mulsam: multum vini est

C 3

est

nica lingua latissime quondam quæ patuit, (scilicet inter *Vistulam* & mare album, sinum *Bothnicum* vel potius ipsum Oceanum septentrionalem & *Tanaim*) *Carelios* leviter saltem in quibusdam phrasibus differre, *Astios* autem dialecto suâ paulò longius distare.

(c) *Ilfingæ* nomen frustra apud

Geographos queritur: hodie enim dicitur in mappis *Elbing*, Civitas in *Prussia Polonica* satis celebris.

(d) Hodieque dicitur *Estland*, Latine: *Estia* seu *Estonia*; aliàs *Livonia* Septentrionalis

(e) Conf. superius dicta in Not.

(f).

Ther bith swithe mycel gevinn betweonan him. and ne bith thær nænig ealo gebroven mid Estum. ac thær bith medo (f) genoh.

§. XVIII.

And thær is mid Estum theav. thonne thær bith man dead. thæt he lith inne unforbærned mid his magum oc freondum monath. gehvilum tvegen. and tha Cyningas and tha othre heah rhungene men. swa micel lengc swa hi maran speda habbath. hvilum healf gear. thæt hi beoth unforbærned. and licgath bufan eorþan. on hyra husum. and ealle tha hvile the thæt lic bith inne. thær sceal beon gedrync (i) and plega (k) oth thone dæg the hi hine forbærneth. Thonne thy ylcan dæg hi hine to

(f) Ealo, quod in textu est, Danis hodie aq̃e ac olim, dicitur *M*, qui potus variis gentibus fuit, estq̃e adhuc in usu quotidiano & deliciis, ringentibus quamvis ejus osoribus; bene enim defecatam cerevisiam saluberrimum exhibere potum, & excellentibus præditam esse qualitatibus, dudum evicit *πάρυ*, Thomas Bartholinus, dissert. 1. & 7. de Medicina Danorum domestica. *Artem* verò miscendarum aquæ frugum vel cerevisiam coquendi, ab ultima memoria in Septentrione usurpatam latèq̃e frequentatam ipsi Libero patri ad-

scripsisse Diodorum Siculum Hadrianus Junius observavit, qui etiam Cerevisia apud varias gentes denominationes collegit lib. 2. Animadv. cap. 12.

(g) Anglo - Saxonicum Medo Danis est *Mød*; Svecis & Norvegis *Mjöd*; veteribus Septentrionis nostri tam incolis quàm accolis gratissimus potus, atq̃e adeò inter delicias habitus, ut in Valballa etiam ipsi Dii Asa, ejus potu se delectasse prodatur Edda Mythologia 50. atq̃e Deorum consortiò fruantes Monobroës quotidie illo & plene inebriari tradat Mythologia 35.

(h) Orientales hic vocantur Septentrionis nostri accole, more

est etiam inter eos: nulla autem cerevisia (f) in *Esto* coquitur, medonis (g) (hydromelis) verò satis habetur.

S. XVIII.

Orientalibus (h) etiam mos est, ut quando quis obierit, intus (domi) jaceat non crematus, inter cognatos & amicos per mensem: quandoque per duos. Reges etiam, & alii illustres viri, eò diutius, quò plures habuerint facultates; quandoque (scilicet) per dimidium annum non cremantur: jacent autem super terram in domibus suis. Et quamdiu cadaver intus fuerit, habendæ sunt compotationes (i) & ludii (k) usque in cremationis diem. Die vero, quo (de-

Anglo-Saxonibus familiari, ut observat Th. Bartholinus, celeb. memoriæ, Antiq. Danic. lib. 2. cap. 2.

- (i) *In funebribus hisce compotationibus (quarum reliquæ hodiernæ Rusticorum compotationes Grævol dictæ, videntur esse,) inferebantur olim pocula, Nostratibus Minni vocata, quæ in memoriam defunctorum amicorum, atque illustrium virorum, etiam Deorum honorem, evacuare moris erat; ut ex Sturlæi Chronico Norv. it. Her-rauds oc Bosa Sogu constat. In parentalibus quoque Regum vel Comitum illatum fuisse Minni, quod Bragafull*

dictum Brago Deo consecratum erat poculum, cui assurgens hæres votum strenui alicujus operis edendi faceret, deindèque poculum ebiberet, jusq; & dominium à patre relictum adiret, annotat citatus nuper Sturlæus in Chron. Norveg. ubi Haraldi Caralidentis, Danie Regis, epulæ funebres describuntur; ut & Joms vikinga-Saga de Strut-Haraldo Comite.

- (k) *Ludos hos funebres fuisse nullus dubito, quales verò fuerint, & in quo ludorum genere constiterint, non dicam; ad Græcorum & Romanorum morem gladiatorios fuisse, asserere non audeo,*

to thām ade beran villath. thonne to dælath hi his feoh
 thæt thær to lase biþ æfter thām gedrynce and thām
 plegan. on fif oðthe syx hvilum on ma: sva sva thæs feos
 andefn biþ. Alecgath hit thonne for hvæga on aune
 mile. thone mæstan dæle fram thām tune. thonne
 oðerne. thonne thæne thriddan. oðthe hytealeað biþ
 on thære anre mile. and sceall beon se læsta dæl nyhst
 thām tune the se deada man on lith. Thonne sceolon
 beon gefamnode ealle tha menn the svyfstoste hors hab-
 bath on thām lande. for hvæga on fif milum oðthe on
 syx milum fram thām feo. Thonne ærnath hy ealle
 toveard thām feo. thonne cymeth se man se thæt svifte
 hors hafath to thām ærestan dæle and to them mæstan.
 and fra elc æfter oðrum. oth hit biþ eall genumen.
 and se nimth thone læstan dæl. se nihst thām tune thæt
 feoh geærneth. and thonne rideth ælc his veges mid
 tha feo. and hyt motan habban eall (1). and forþhy
 thær beoþ tha svifstan hors ungefoge dyre. And
 thonne his gestreon beoþ thus eall aspeded. thonne
 byrth man hine ut. and forbærneth mid his væpnum
 and hrægle (m). and svithost ealle his speda hy for-
 spendath mid than langan legere thæs deadan mannes
 inne.

veterum de eo testimoniis & ex-
 emplis destitutus; quamvis ab
 hac sententia non multum ab-
 horrens. Talia vero exercitia
 gladiatoria aliq; armorum lu-
 dicra in Palhalla, seu Paradiso
 Septentrionalium Ethnicorum,
 quotidie vigere, Edda prodia
 Myth. 35. ubi Monoheroes

dicuntur in aream exire
 dimicantes, unumq; al-
 terum prosternere: in-
 stante vero prandii tem-
 pore, domum ad aulam
 equitare, & ad potandum
 considerare.

(1) Hæc contra institutum ab Odino
 morem, qui 70. annos ante na-

(defunctum) ad rogam exportant, bona ejus dividunt, quantum post computationes & ludos ejusmodi superent, in quinque, sive sex, quandoq; in plures (partes) sicut bonorum fuerit proportio (vel: pro modo facultatum). Deinceps deponunt maximam eorum partem uno saltem à (defuncti) villa milliari; tunc alteram partem; deinde tertiam: donec totum intra illud milliaria spatium fuerit collocatum. Minima autem ipsorum pars erit villæ proxima, ubi mortuus homo situs fuerit. Exinde congregantur omnes, qui equos habent velocissimos per regionem illam: saltem per quinque aut sex à bonis illis milliaria (degentes). Tunc omnes currunt bona versus: pervenit autem, equum qui habuerit velocissimum, ad primam & præcipuam partem: & sic singuli quique, alter post alterum, donec totum fuerit ablatum. Ipse autem minimam aufert partem, qui ad portionem villæ proximam currendò pervenerit. Post hac unusquisque cum sua bonorum parte abequitat, eamque sibi vendicat in solidum (1). Hinc fit, ut equi veloces sint ibi mirè chari. Quando verò omnia ejus bona consumpta fuerint, tunc (mortuum) exportant, & comburunt cum armis & vestibus (m). Et plerumque

D omnes

tum Christum in Septentrionem mortuos comburendi ritum induxit, à quo tempore sic dicta combustionis ætas (Bruna-olld) capit, Snorriò Sturlaò teste: scil. legem tulit ille: ut omnes mortui cremarentur, & simul cum ipsis possessiones ipsorum. Hic

verò Septentrionales nostros defuncti bona abstulisse observatur: prout quisq; velociori gauderet equo; id quod alibi me legisse haud memini.

(m) Non solum aliàs arma & vestes, verum etiam equus, quò in vivis maximè delectatus fuerat defunctus; pariter utensilia, ar-

inne. and thaes the hy be thaem vægum aleggath. the
 tha fremdon to ærnath and nimath. And that is mid
 Eastum theav. thaet thaer sceal ælces getheodes man
 beon forbærned (n). and gyt thar man an ban findeth
 uforbærned. hi hit sceolan miclum gebetan. And
 thaer is mid Eastum an mægth. thaet hi magon cyle
 gevyrca. and thy thaer licgath tha deadan men swa
 lange. and ne fuliath. thaet hy vycath thone cyle
 hine on. oc theah man afette tvegen fæfels full ea lath
 oth the væteres. hy gedoth. thaet other bith oferfrozen.
 sam hit sy summor sam vinter.

*milla, annuli, aliæq; clenodia
 cum mortuis simul cremata &
 sepulta sunt, ead; tam defuncti
 propria, quam consanguineorum,
 amicorum, aut subditorum vel
 inrogum congesta, vel sepulchro
 illata, quorum ipsi in altera vita
 & Valhalla usus esset; cujus in
 Septentrione usitati gentilibus
 moris exempla affatim sunt ob-
 via, quæ hic asferre non vacat.
 De his verò consuli potest Th.
 Bartholini in Antiquitat.*

Danic. præsertim lib. 2.
 cap. 10. & 13.

(n) Hinc dispalescit comburendi
 mortuos ritum, per maximam
 orbis partem in gentilibus dif-
 fusum, diu in hisce Mariis Bal-
 thici oris durasse, quamvis ma-
 gnâ partem in Dania ad ex-
 emplum Regis Dani Mikilati, i.e.
 Magnanimi, circa A. C. 222, de-
 functi, in desuetudinem abierit:
 is enim, attestante Sturlæo in
 præfat. ad Chronic. Norv.

omnes ipsius opes infumuntur diutina mortui hominis intus reservatione. Quod autem per viam collocatur, extranei illi adeqvitant & asportant. Apud Orientales etiam mos est, ut unusquisque regionis incola cremetur (n). Et si quando vel ossium unum non combustum compertum fuerit, id grsviter vindicent. Orientales etiam qvandam habent frigoris efficiendi facultatem: atq; hinc fit, qvòd ibi mortui homines tamdiu maneant incorrupti: à frigore (scil.) in eos inducto. Et si quis ponat duo vascula cerevisiæ vel aqvæ, efficere possunt, ut utrumqve glaciatur, five sit æstas, five hyems.

collem sibi aggeri fecit, jubens, ut illuc se post mortem deferrent cum ornamentis Regalibus, armaturâ & equo, multisq; aliis opibus. Et ejus cognati ut plurimum postea cum morem secuti sunt. Tunc incepit in Dania Haugsaulld, i. e. atas collium vel tumulorum. Hæc Sturlæus. Quin sanxerit Carolus Magnus, in Saxonia & circumjacentibus regionibus strenuus Religionis Christianæ assertor, in Capiulatione circa an. 789. lata, que in

Steph. Baluzii Capitularium Tomo I. c. 7. occurrit: Si quis corpus defuncti hominis secundum ritum paganorum flammâ consumi fecerit, & ossa ejus ad cinerem redegerit, capite punietur. Et cap. 22. Jubemus, ut corpora Christianorum Saxonum ad cœmeteria Ecclesiæ deferantur, & non ad tumulos paganorum.

INDEX.

- Angli Holſ. §. 11.
 Balena. vid. Ceti.
 Biarmii. §. 4.
 Blechinga. §. 13.
 Bragafull. Not. i. ad §. 18.
 Bruna - aulld. Not.
 ad §. 18.
 Burgandalandia (Bor-
 ringholm). §. 12. 13.
 Cereviſia. §. 17.
 Ceti. §. 5.
 Computationes fune-
 bres. §. 18.
 Cremati mortui. ibid.
 Danemarchia. §. 11.
 Dentes Hippopotamo-
 rum. §. 5.
 Elbing. vid. Iſinga.
 Eoulandia vel Olandia.
 §. 13.
 Epula funebres. Not. i.
 ad §. 18.
 Equinum lac potus Re-
 gum & Magnatum.
 §. 18.
 Equi veloces cur chari-
 ores. ibid.
 Eſtmeria ſeu lacus Eſto-
 rum. §. 15.
 Falſtera. §. 12.
 Finni. §. 1. 4. 6. 7. 8.
 Frigoris efficiendi fa-
 cultas. §. 18.
 Funebres computationes
 & Iudi. ibid.
 Funes nautici & coriis
 Hippopotamorum. §. 5.
 Gedanum. Not. a. ad §. 10.
 Gotlandia. §. 10. 11. 13.
 Hafnia. Not. f. ad §. 10.
 Halgolandia Norv. ibid.
 Haugs - aulld. Not.
 ad §. 18.
 Hethe (Sleſvicum). §. 11.
 Hippopotami. §. 5.
 Horskvalum. ibid.
 Hydromeli. §. 17.
 Hynetha. vid. Veneta.
 Iſinga (Elbing). §. 16.
 India Orientalis brevi-
 ori via queſta. Not.
 b. ad §. 1.
 Jutlandia. §. 10.
 Laalandia. §. 12.
 Langelandia. ibid.
 Ledru. Not. f. ad §. 10.
 Legbider, gladius R.
 Magni Nudip. Not. h.
 ad §. 5.
 Medo (Wied). §. 17.
 Meora. §. 13.
 Minni. Not. l. ad §. 18.
 Mortuorum crematio.
 §. 18.
 - - opes reliſta con-
 ſumta ante cremati-
 onem. ibid.
 Nauticum jus Wiſby-
 enſe. Not. e. ad §. 10.
 Norvegia. §. 8.
 Obterus, & ejus condi-
 tio. §. 1. 6.
 Qveni & Qvenlandia.
 §. 9.
 Rangiferi ſ. Rhenones.
 §. 6.
 Reges quinam olim vo-
 cati. Not. t. ad §. 12.
 - - oppidorum maris
 Baltheici. §. 17.
 Roſchildia. Not. f. ad
 §. 10.
 Roſmari. v. Hippopo-
 tami.
 Selandia. v. Sillandia.
 Saxones. §. 11.
 Scania vel Sconia. §. 12.
 Scheringeſheal. §. 10. 11.
 Sillandia, Sillende. ib.
 Suecia. §. 9.
 Svordr & Svardreip.
 Not. k. ad §. 5.
 Terſinni. §. 4.
 Troſa, Truſa. §. 12. &
 Not. p. ibid.
 Vandali. §. 11. 15.
 Veneta Pomer. Not. e.
 ad §. 10.
 Viſtula (Weixel).
 §. 15. 16.
 - - ejus offitium. §. 16.
 Wandalia. §. 12. 14.
 Wiſby. Not. e. ad §. 10.
 Witland. §. 15.
 Olandia. v. Eoulandia.

SICILIMENTA PRÆFESTINATÆ MESSI RELI- QVÆ ADJICIENDA.

IN VITA ARII.

Plagula C. pag. 2. versu 4. pro proximo lege: tertio post obitum Episcopi Thorlaci ut & secundū annō.

Vers. 5. lege: 1136. novenniō ante decessum Ketillis Episc. (qui A. C. 1145. obtigit) continuisse.

Vers. 7. post terminantur; appōne: & Ketille adhuc vivente Schedas has recognovisse Arium, ipse in Episcoporum Genealogia pag. hīc 75. testatur.

*Vers. 21. post observaverit. adde: Immo, si in editione Landnama Scalholtina Theod. Thorlacii part. 1. cap. 2. p. 3. A. locus sit genuinus, ac verba illa: *vi ad tha höfdu haffsglingar menn enger Leidarstein i than tisma i Nördurlöndum*, manuscriptorum fide nitantur, nec sint à quopiam infarcta, (id quod Celeb. Arnam Magnum, Virum, dum viveret, patriarum antiquitatum peritissimum, atque in manuscriptorum collatione accuratissimum, serio asseruisse memini) Magnetis in navigationibus usus clare inculcatur: cuius tamen inventio seculō à nato Christo decimō tertio vel sequentis initio, atque ita plus sesquiseculō à morte Arii contigisse traditur. Sic parte 2. cap. 25. memorat Landnama Haukum Erlandinum, qui annō Christi 1306. Nomo-phylax factus est, Ariō A. C. 1148. atque ita ante hoc tempus 158. annos mortuō, ut inferius patebit.*

Plag. C. pag. 3. vers. 17. post verba: de Arte Poetica, add. compilatore scil. secundæ Eddæ partis nondum editæ,

quam *Scaldam* vulgò appellant: floruit is circa a. C. 1216. teste *Arngrimò Jone in Crymog. lib. 1. cap. 1.*

Plag. C. pag. 4. vers. 23. post vocem: nixus. add. Si verò de literis Runicis scripserit Arius, sanè ultra sedecim earum numerum non extendisse eum, ex suprà allato *Scaldæ* auctore discimus; quo numerò olim constituisse Septentrionalium literas docet quoque ipsò longè vetustior Scriptor, *Rabanus Maurus* in libello *de inventione linguarum*, ubi: *Literas*, inquit, *quibus utuntur Marcomanni*, quos nos *Nordmannos* vocamus, *infra scriptas habemus*; à quibus originem, qui *Theodiscam loquuntur linguam*, trahunt. Cum quibus carmina sua incantationesque ac divinationes significare procurant, qui adhuc pagani ritibus involvuntur. Quæ de Runicis literis intelligenda esse verba, ipsæ à Rabano expressæ literarum figuræ clarè ostendunt, quas pro Runicis quoque agnoscit doctissimus *de re Diplomatica* Scriptor, *Jo. Mabillon*, Gallus, *lib. 1. cap. 11.*

Plag. C. pag. 5. vers. 15. post verba: Danicum appellatum. add. Sic in *Eddæ Mythologia* 66. legitur: *Fröde var allra Konunga ríksastur á Nördurlöndum, tha var bonom kendur fridurenn umm alla Danlka Tungu, oc kalla Nordmenn that Fröda-frid.* h. e. *Frodius* erat potentissimus in Septentrione Rex, cum ipsò regnante pax esset omnibus Septentrionalibus, quam Normanni Pacem *Frodensem* appellant. Paria refert antiquum monumentum *Grottafauing* in prefatione.

Plag. C. pag. 6. vers. 5. post verbum: dignoscantur, add. Huic consentit *Rimbegla*, pervetustum scriptum Islandic., sed à recentiore quodam, ut variis locis observare licet, interpolatum corruptumque. Auctoris verba sunt: *Thvi er that med Jonnu at segia, at tungan, er ver kollum Norrenu, gek nm Saxland, Danmark oc Svithiod, Noreg oc um nockurn hluta Eng glandz; i. e. Verè autem traditur, quòd lingua, quam Norvegicum (vel potius Septentrionalem) appellamus, per Saxoniam, Daniam, Sveciam & aliquam Angliæ partem se diffuderit.*

Plag.

*Plag. C. pag. 7. vers. 23. post possessione, add. bellis diu-
turnis & victoriis parta. Et vers. 25. post communis, lege:
utut in Eruditis tantum atque eorum scriptis viva sit,
nulli amplius genti vernacula: nihilominus in totis nati-
onibus, nempe: Italica, Gallica, Hispanica, dialectis fœ-
cunda. Ibidem vers. 27. post vocem adstrictæ. add. Neque im-
portunos lingvæ nostræ Aristarchos & invidos censores
hic moramur, speciatim Rabelæsum, seculi decimi sexti
scriptorem, qui in Pantagruelle suo tam habilis de lingvæ
Danica sedet iudex, quàm Asinus ad lyram.*

*Plag. C. pag. 8. vers. 1. post Celticæ add. & Scythicæ Eu-
ropææ. Et vers. 9. post concedam. add. Nostræ sententiæ
suum addit calculum immortalis memoriæ Borrichius no-
stras, è cujus Diatriba de Causis diversitatis lingvarum,
§. 13. hæc juvat annotare: Neque facile fuerit linguam ullam
exscindere alicubi prorsus, nisi vel incolis omnibus, quod crudele, occi-
sis, vel in alium locum, quod mitius, transportatis, vel deniq., quod
arduum, (sed humane industriæ non inaccessum) nutricum loco doctis
ubique nutritoribus subrogatis; à quibus, si unam tantum linguam,
verbi gratiâ, Latinam totæ classes fari incipientium audirent, fieri
videtur posse, uti, accedente nationum consensu, ante unius seculi
lapsum universus Orbis loqueretur duntaxat Latine. Verum ita
processisse in propaganda lingua sua Asiaticos illos, nec
facile credi, nec ex historicis monumentis potest cognosci.*

Plag. D. pag. 3. vers. 14. post voc. ille: add. lib. 1. c. 11. p. 198.

IN SCHEDIS ARII, & NOTIS.

*Pag. 5. Not. (g) col. 2. vers. 3. post voc. etiam add. Cap. 3.
& 10. Sic &c.*

*Pag. 8. Not. (m) col. 1. vers. 4. post voc. eorumque add.
Carmina primum ac diu unicum memoriæ & Annalium
genus fuerint; quorum &c.*

Pag. 8. Not. () vers. 1. lege:* Ivarus hic, quòd per ejus universam corporis compagem cartilago continua ossium vicibus fungeretur. *Vers. 5. post voc. prius adde:* gladio; & *vers. 6. lege:* à scapulis ac vertebra; *ut versu sequenti:* ad dissectæ aquilæ formam utrinque expansis. *Vers. ult. add.* Verùm de S. Edmundi morte in diversa abeunt historica narrationes.

Pag. 6. & 9. in Textu ad Isl. Eadmund enn Helga; & *Lat.* Edmundum Sanctum, *signum (*) appone;* deindeque subtrus suo locò *banc Notam:* Erat is East - Anglorum Rex religiosissimus.

Pag. 9. not. (p) vers. ult. add. De Ingolfo ita *Landnama*, seu *Originum Islandicarum liber*, part. 1. cap. 9. *Ingolfr var fragstur allra Lanánams Manna, thvi hann kvam her at audu landi ubygdu, ok bygdi fyrstur landit, ok gordo thad adrer Landnams menn, at hans demom sýðan:* h. e. Ingolfus erat nobilissimus omnium, qui terram occuparunt, virorum, quoniam huc venerit, cum terra esset inhabitata, & primus terram incoluerit: id quod ad ejus exemplum viri alii postea fecerunt.

Pag. ead. Not. (q) vers. ult. add. Nominis tamen Islandiæ potius restauratorem, quam auctorem habere eum convenit; quippe quem regionis saltem quoad nomen antea notæ cognitorem fuisse, inde licet statuere, quòd diu antè in Diplomatribus illis Ansgario A. C. 834. & 835. concessis disertè tam Islandia quam Gronlandia nominentur, qua de re vide quæ inferius *pag. 32.* annotantur. Hanc sententiam aliquatenus etiam confirmare videtur illa Arii narratio hoc eodem capite quæ legitur de Sacerdotibus Hibernis, ante Norvegorum adventum in Islandia degentibus, atque ad devitandos ethnicos aliò emigrantibus.

Pag. 12. Not. (v) add. Hujus Ketilbiorni meminit quoque *Landnama part. 5. cap. 12.* tantumque argenti eum habuisse refert, ut filiis suis mandaret, trabes fani, quod extruxerant, argentum obducere; id verò facere iis detrectantibus, duos tauros pecuniam suam supra montem trahere fecisse, eamque abscondidisse, nunquam deinceps repertam; servum & servam quoque, à quibus fuerat adjutus, occidisse, ne locum proderent.

Pag. 15. Not. (b) vers. ult. add. De reliquis Septentrionalium gentium legibus, *Gothorum, Longobardorum, &c.* qui curiosus est, evolvat Codicem satis spissum curatissime à Lindenbrogio editum.

Pag. 17. Not. (b) post verba sect. 1. cap. 1. adde: etiam *Crymogæ lib. 1. cap. 6.* Plura exempla Danorum Norvegorumque, adhuc gentilium, spiritibus idolis, Solis & Cæli Creatorem venerantium; Frothonis Magni, Harald Pulchricomi, Thorsteini Ingemundini, ejusdemque fratris Thori; etiam hujus alumni, Thorkelis Krafla, pulchrè collegit δὲ πάλιν, Thomas Bartholinus, lib. 1. *Antiqv. Danic. cap. 6. pag. 82. seqq.*

Pag. 30. Not. (x) col. 2. vers. 6. post confistorium, add. in foro Generali, &c.

Pag. 35. in Textu Island. ad verba: i gegn mællto; & in versione Latina post vocem refragarentur, pone signum (x), & ante (e) hanc notam: Conf. *Nials Saga*, seu Nialis vitam, ubi relatum legitur, eum per diem integrum sacras Thangbrandi conciones profanis & anilibus fabulis refutasse, atque Thorr seu Thorum Christo esse fortiorem obganuisse. Hæc autem de Thoro Deastro persuasio non sola erat causa, cur ethnici Septentrionales contra Christianismum omnibus viribus contenderent: fuere quoque aliæ; quas inter haud conveniens cum Religione Christiana

stiana crudelis & inhumanus mos infantes exponendi; nec non carnis eqvinæ esus in Christianis legibus vetitus, de quibus hoc ipso capite inferius; his accedebat Sabbathi observatio; vi cuius cessarent operarii, atque à labore prohibiti tam domini quam servi jejunarent cuncti; quæ quidem capita præcipuè in maximis oneribus damnisque numerabant infani illi & à veri Dei cultu alieni gentiles. Conf. Snorr. Sturlæi Chronicon Norveg. vers. Dan. p. 75. 76.

Pag. 39. Not. (k) col. 4. post Venus. hæc annotentur: De Bodvaris Biarkii, licet gentilis, in Odinum illusionem minisque satis acerbis, vid. Hist. Hrolfi Kraka à Torfæo edita, etiam Sax. Grammat. Hist. Dan. lib. 2.

Pag. 46. Not. (r) col. 1. vers. 2. post nominatum, adde: An. 704.

Pag. 48. in Textu Island. ad voc. Uppsolum appone signum (*), deindeq; suo loco & ante (u) hanc Notam: Historici & Antiquarii Sveci malunt scribi Ubsal: quippe urbem hanc, quæ ad flumen Uplandiæ Salam sita est, ab Ubbone (si Diis placet) quinto filiorum Magogi ante tempora Abrahami fundatam perhibentes. Olaus Rudbeck, Attilandia (Atlanticæ) conditor, Ubsala nomen in Salomonis templo invenisse se existimat: apud Ulfiam enim Joh. c. 10. v. 23. pro Gothico ubizvai Saulaumonis, i. e. porticu Salomonis; is legit Ubsala; non inaudaci, sed ferè inaudito commentò. In Upsala olim non solum celeberrimum fanum; verum etiam ethnicorum Regum sedes fuit; unde vetustis Scriptoribus Sveciæ Reges Upsalenses audiunt, ut hîc Nostro: Olaf enn Sænska, at Uppsolum, Svîa-Konung.

Pag. 58. in Textu Island. ad voc. scirdi, & in vers. Lat. ad voc. baptisatum, adde sub signo (*) hanc notam: Vid. superius cap. 7. p. 35.

Pag. 65. not. (i) col. 2. vers. 4. post verba: instar libri, add. & Legis ἐμψύχῃ atque ambulantis. In

In LEXICO.

Voce ADRA, vers. penult. add. post n in d. Convenit ferè Gothicum *anþar*, alius vel alter, quod lingvâ Anglo-Saxon. est *oder*; Anglicâ hodiernâ *other*, Danicè *anden*, plur. *andre*.

ÆSTU, vers. 7. post sollicitabant, add. nisi sit Syncope, pro *æsktu*: quin vix reperietur in membranis veteribus nisi in præter. Indicativi & Coniunctivi: nam &c. *Ibid. vers. ult. add.* Ab *æskia* Island. non multum recedit Anglo-Saxon. *ascian*, & Angl. *aske*.

AFNEMA, vers. 1. adde post cap. 3. afnumen, particip. c. 7. Et versu ult. post aliquo. add. Gothis *afniman* dicebatur auferre, apud Ulfilam in vers. Evang. Goth. Luc. 1. v. 25. à simplici verbo *Niman*.

ALDAMOT, vers. 8. post voc. Seculorum-rerum- liber. add. In Cantione Ecclesiast. *Te Deum laudamus. v. 25.* Islandicè exprimitur: *vier lofum thitt nafn æfennlega, oc um Alldur Allda*: laudamus nomen Tuum æternum, & in seculorum secula. Col. 2. v. 18. post &c. *add.* Anglo-Sax. quoq; *Gemot* est conventus, synodus; sic *matern* & *gemotern*, prætorium, curia, ut notat Boxhornius.

ALLS-HERIAR-FE, vers. 18. post ὅλος, add. totus, vel à Divino nomine *ἄς*, unus.

AL-MENNINGR, vers. ult. add. Sic priscis Germanis *Allmennig* dicebatur quicquid publico & universorum usui erat dicatum; agri, pascua, lacus, &c. Unde ab hac voce *Alemannorum* nomen deducunt nonnulli.

ALTHING, vers. 5. post conveniunt, adde: semel & quidam statò die, 8. Id. Jul. qui circa festum Johannis Baptistæ incidit: antiquitus autem Generale istud Forum habebatur circa festum Petri & Pauli.

AND-SKOTAR, *vers. 13. post appellatur, add.* In versione Evangelior. Gothica Ulfilæ *Skobsla* vocatur Dæmon. Luc. 8. v. 27. Anglo-Saxon. *Scucca*.

AR, AAR, *col. 2. vers. 5. post verba: destitui v, add. ut* Nost. *Lög or, leges nostras, cap. 10. Ead. col. vers. ult. post* miseri. *add.* Aliud est *Ar*, genit. ab *A*, amnis; unde derivationem nominis *Arbus*, Jutiæ civitatis, arcessit Torfæus in Ser. Regg. Dan. p. 76. cum in veteribus membranis scribatur *Aros*, quod *amnis ostium* significat. Eandem affert rationem nomenclaturæ urbis Nidarosienfis in Norvegia, fundatæ ad ostium amnis, qui *Nid* vocatur; unde *Nidaros*, qs. *Nidi amnis ostium*: *Os* enim amnis dicebatur veteribus. *Ar*, annus, Anglo-Saxonice est *gear*; Germ. *Jahr*.

AST-SÆLL, *vers. ult. add.* Fortè à *Sæll*, felix, beatus, primaria Daniæ provincia *Sællandia*, nomen traxit: ob fertilitatem terræ sc. & alias commoditates dicta beata regio. Nec repudianda opinio illa à circumfluo mari *Sællandia* nomen deducens: quippe in antiqvis membranis constanter scribitur *Sialand*. In Ohtheri Periplo Anglo-Saxonica lingvâ scripto *Sillende* audit.

AUD-ÆFI, *vers. 4. post verb.* Upsalensis gaza; *add. i. e.* antiquum Domanium Upsalense, Regis sustentationi olim destinatum.

AUKA, *vers. 3. post* augeretur. *add.* Gothi quoq; dixere *aukan*. Vid. Ulfilæ *vers. Evangel. Goth. Matth. 6. v. 27.* Anglo-Saxon. *ecan* vel *ecan*.

BIDIA, *vers. ult. post idem. add.* Gothis est *Bidian*, rogare, petere, apud Ulfilam, Joh. 17. v. 9. & passim alias: sed Luc. 16. v. 3. pro mendicare.

BLOTA, *col. 3. vers. 12. post* *Banden*. *add.* Hinc ethnica jurandi formula; quamvis Christianis diu usitata: *Gude Blotting*; & *blotas*, devoveri. *Ib. v. penult. post* *Blotgodar*.
add.

add. Danis, Norvegis & Svecis sacrificulus olim dicebatur **Blotman**; ut alicubi me legisse memini.

Boc, *vers. ult. post cap. 8. add.* In lingua Anglo-Saxonica etiam scribitur *Boc*; ut in Legibus Edwardi Senioris mentio fit libri judicialis, *Dome-boc* dicti. In Evang. Goth. Ulfilæ est *Bokos*, ut Luc. 4. v. 17. *Bokos Eifaciins Praufetus*: liber Efaïæ Prophetæ.

BRENNA, *vers. 3. post cap. 3. add.* Anglo-Saxonice est *barnan*, & in Compos. partic. pass. *forbarneth*, crematus, & *unforbarneth*, non crematus, in Ohtheri Periplo §. 18.

* *DAGR*, *dies*, plur. *Dagar*. Nost. c. 4. Goth. *Dags*, Anglo-Saxon. *Dæg*, Angl. *Day*, German. *Tag*, Danis *Dag*, quorum solennis salutandi formula: **God Dag**, pari fere passu ambulat cum Græcorum ἀγαθὴν ἡμέραν.

DAUDR, *vers. ult. post &c. add.* Gothis mors dicitur *Daurbs*, apud Ulfilam Luc. 5. v. 29. Inde *dautha*, mortuus, Joh. 11. v. 44. *gadauthnan*, mori, Joh. 12. v. 33. à θάψω, mori; θάνατος, mors.

DEILD, *vers. 7. post erat, add.* Huc *deilinn*, litigiosus, *deilugiarn*, rixosus, som *gjerne flammes og fives*. Et *vers. sequ. post deila, add.* dividere; etiam litigare, &c. *Ibid. vers. ult. post Deila, add.* Apud Ulfilam *Dail* est pars, Dan. **Deel**, ut Luc. 15. v. 12. *dailjan*, dividere, Dan. **at deele**, Anglo-Saxon. *dælan*, Germ. *theilen*.

* *DRUP*, *profundus, altus*, Dan. **Dyb**, Gothis quoque *diup*. Inde Isl. *diupaudgur*, profundè dives: quomodo cognomen *Auduris*, Islandiam occupantis fœminæ, fuit *Diupaudga*, i. e. prædives, cujus meminit Noster cap. 2. & in Genealog. Episcop. Est quoque in priscis Historiis satis clara ejusdem nominis & cognominis alia *Audur Diupaudga*, filia R. Ivari Vidfadmii, mater Haraldi Hildetanni, Daniæ Regis.

DRAIMA, *vers. 5. post somnium, add. Anglo-Sax. Drom.*
Anglis Dream, Germ. Traum, Dan. Drom.

EIGA, *vers. ult. post sumere, add. Apud Ulfilam in*
Evang. Goth. est Aiginis, possessio, Luc. 19. v. 8. Huc
Danor. at ese, item Eje, Subst. Ejendom, eget, quæ
cognata.

* **EK**, *ego, Nost. in fin. Geneal. Yngl. enn ek (ec) beiter*
Are: sed ego nominor Are. Norvegis hodieque est eg,
Danis jeg, Germ. ich: Gothis olim ik, apud Ulfilam in
Evang. passim.

* **EPTER**, *secundum, Nost. cap. 1. Significat etiam post:*
Dan. efter; Anglo-Saxon. apter; Angl. after.

FÆDA, *vers. 1. post nutrire, add. Dan. at føde, Goth.*
fodan, Anglo-Saxon. fedan & fædan. Ibid. vers. ult. post pa-
bulum. adde: Conf. Georg. Stiernhielm in Glossario Ul-
fila-Gothico voce Fodan.

FARA, *vers. 5. post verb. at farðes, add. Anglis est: fare:*
Gothis dicebatur faran, ire, proficisci; Anglo-Saxonibus
faran & faran, eadem significatione. Farinn vegur, Island.
via publica, Dan. Alfur Bey: sed far-vegur, alveus flumi-
nis. Ibid. vers. 10. post verb. mulctatus est. add. Valedictoria
Danorum formula, Far vel, vale, pariter ac Anglorum
fare well, haud abludit à Græcor. καλῶς vel κακῶς φέρειν,
bene vel malè se gerere: cui analoga est Gallica locu-
tio: il se porte bien. Et col. 3. vers. 16. post generis: add. sic:
ad fornū fari, veteri more.

FE, *vers. 10. post lingua, add. Apud Ulfilam Gothicum*
Faihu significat divitias, possessiones, & pecunias, ut
Marc. 14. v. 11. faihu giban, pecuniam dare; & Luc. 18.
v. 24. faihu habands, pecuniam habens. Anglo-Saxonice
dicitur Feoh, ut in Periplo Ohtheri §. ult. thonne to dalath hi
bis feoh: i. e. tunc bona ejus dividunt.

FELDR,

FELDR, *vers. 15. post esset. add.* Originem debere videtur vox hæc Hebræorum נָלַח (*fala*) i. e. celavit, occultavit; à quo etiam Græcorum *Φέλλος*, & Latinor. *pellis*, Gothor. *Fill*, & Anglo-Saxon. *Fell*; Germanis hodieque est *Fell*.

FIMM, *vers. ult. post &c. add.* In N. T. Ulfilæ passim occurrit *Fimt*, quinque; Anglo-Saxonibus dicebatur *ff*; Danis est *fem*.

* FINNA, *invenire, reperire*, Goth. *findan*, Anglo-Saxon. *findan*, Dan. *finde*. Nostro est in præter. *fundust*, cap. 3. Hinc *at finnast*, convenire in unum; Dan. *at findes*. Partic. præter. *fundinn*, quomodo etiam Dan. dicitur *funden*.

FIÖR-BAUGS-MADUR, *col. 3. vers. 23. post Strophæ 106. add.* Etiam *Fior* pro ipsa anima sumitur Islandis, quæ Anglo-Saxonibus est *Fæorh*.

FRÆNDUR, *vers. ult. post cap. 7. add.* Gothice est apud Ulfilam *Frions*, amicus, Luc. 7. v. 34. & *Frigonds*, Joh. 19. v. 12. Anglo-Sax. *Freon*, Angl. *Friend*, Germ. *Freund*, quæ ut cum Islandico convenire, ita ab eo originem ducere videntur, aliâ quamvis significatione, parum tamen dissentiente: sanguinis enim nexus conjungit homines, & amicissimos facit.

FRODR, *col. 2. vers. ult. post loco. add.* Quod Islandis *Frodr*, Belgis est *Vroed*; sic in Evang. Goth. Ulfilæ legitur: *ana frodein is*, super prudentia ejus, Luc. 2. v. 47. *Frodazans*, prudentiores, Luc. 16. v. 8. ut Matth. 7. v. 24. *Galeiko in a vaira frodamma*, assimilabo ipsum viro sapienti; & Marc. 12. v. 24. *frodaba*, prudenter. Fortè à Græco *Φρόνῃς*, prudentia, unde *Φραδῆς*, consultus, prudens; vel à *Φρονέω*, sapio, à *Φρόν*, mens.

GERSEMAR, *col. 2. vers. ult. post operari. adde:* Anglo-Saxonibus *Gerfuma* ærarium dicebatur, vel potius quæ in

ærario continebantur, per metonymiam. Quin Anglis olim cujuscunq; generis compensatio *Gersfema* dicebatur, tam in emtione - venditione, quàm in vindictis, &c. Conf. *Henr. Spelmanni Archæologus hac voce.*

* GERVAR, adject. particip. verbi *eg giere*, facio, præter. *gierdi*, feci, infin. *at gera*, facere. Nost. cap. 10. *tiundur af gervar*, decimæ inde factæ vel datæ; & paullo ante *gerdu*, præter. fecerunt. Usitatus est: *eg giöre*, *giördi*, *at giöra*; ut Nostro in eodem capite inferius *giörva* pro *giöra*. Fortè euphoniæ causâ dixit *gervar* pro *gierdar* vel *giördar*; & *gerdu*, pro *giördu*; ut cap. 7. *gerdist* pro *giördist*, fiebat.

GÖDR, col. 2. vers. 6. post faciat. add. Arab. *ḡḡ* (*god*) significat bonum: Hebr. *חַדָּה* (*chadah*) gaudere, originem dubio procul dedit Græcæ voci *ἀγαθός*, bonus, à *γῆθω*, *γadéw*, gaudeo; etiam alii verbo *ἡδῶ*, oblecto. Anglo-Sax. nomen *God* significat tam Deum quàm bonum, ut in illo: *God Israhel god*: Deus Israël bonus. *Ibid. col. 5. vers. 1. post Goth. add. ut Luc. 19. v. 37. hazjan Goth*, laudare Deum. Aliàs & sæpius est Gothice *Fan*, ut *Luc. 2. v. 37. blotande Fan*, colens Deum. Postea tñ. Septentrionales hoc nomen in abominationem verterunt, de Diabolo hodieque usurpantes: *Dan. Fanden*. Et vers. ult. post *Goud. add. A God*, Deus, Gothice *Goth*, indèque emanante *Godland*, nomen traxere Gothi, quorum vera patria fuit non tantum *Gothiâ Svecica*, vel etiam *Gotblandia* insula, ut hodieque appellatur; verum maxime univèrsam Daniæ regnum, ante Dani Magnanimi R., immo (ut videtur) ante Odini Asiatici tempora, *Godland*, i. e. Deorum regio, dicta, divisaque in *Eygodland*, quâ voce insularis Dania, & *Reidgodland*, quâ Jutia significabatur, ut ex priscis Islandorum monumentis constat; in quibus observatur quoque. Daniam seu *Godland* scribi etiam *Gotland*. Sic in vetustissimo monumento

numento Poëtico *Grottafaung* dicit præfatio: *Skioldr het Sonr Odins, er Skioldungar ero fra komnir. Hann hafdi arfeto oc red landom thar sem nu er kaullut Danmaurk, enn tina var kallat Gotland:* h. e. *Skioldus* vocabatur *Odini* filius, ex quo *Skioldungorum* prosapia descendit. Is constituta sibi sede regionibus imperavit, quæ nunc *Daniæ* nomine veniunt, tunc dictæ *Gotland*. Cur verò à *God*, Deus, fuerit appellatum hoc regnum, hæc dari potest ratio, quòd, ut unicuique Septentrionis regno suus in ethnicismo fuerit Deus tutelarior; scilicet: *Svecis* *Freyus* vel *Frò*, *Norvegis* atque *Islandis* *Thorus*; sic *Danis* *Odinus*, res bellicas præcipuè dirigens, ut prolixius monstrat *B. Thom. Bartholinus, Antiquitt. Danic. lib. 2. cap. 5.* Cum verò *Odinus* uterque, (tam prior, qui *Boræ*, quàm posterior, qui *Frealafi* filius) sub *Solis* cultu καὶ ἑξοχῶν Deus fuit nominatus antiquis; ab eo, tanquam primario Deo, imò omnium Deorum parente, *Dania* diu est appellata *Godland*. In hanc ferè ivit sententiam quoque *Jonas Venusinus* nostras, cujus verba ex *Originibus* ejus *Danicis* nondum impressis affert *Bartholinus* dict. *Antiquitt. lib. 1. cap. 6. pag. 70.* Add. *Thorm. Torfæi Ser. Dynast. & Reg. Dan. lib. 2. cap. 1.*

* *HALFR*, dimidius, semi. *Nost. cap. 2. hver madr scyllði giallda Konungi halsa mörk:* unusquisque solveret Regi dimidiam unciam. Inde *Halfna*, dimidiare; *halfnadr*, dimidiatus: hinc *Dan. at saae til Halvned med een*, ex parte dimidia cum aliquo sementem facere. *Danor. Halv* Anglo-Saxonice est *bealf*, ut modernâ lingvâ Anglica *half*: *Gothis* dicebatur *halb*; quomodo etiam *Germanis halb*.

HEIDNIR-MENN, col. 2. vers. ult. post arridet. add. *Gothis* Ethnicus dicebatur *Haithn*, ut apud *Ulfilam* *Marc. 7. v. 26. Quino haithno*, mulier ethnica: Anglo-Saxon. *Æthne*: *Dan. Hedning, Hedensf*; cuncta à Græco ἔθνη.

* **HELGR**, (contractum ab *heilagr*,) *sanctus*. Nost. c. 1. *Ivar let drepa Eadmund enn Helga*: Ivarus interfici fecit Edmundum Sanctum. Anglo-Saxonice est *Halig*; Danice **Hellig**; Germ. **Heilig**. Huc *Helge*, festum, Dan. **Helligt**; *Helgat*, consecratus, ab *helga*, consecrare, addicere. In *Hervarar Sögu* legitur: *Hof helgat Thor*: Fanum Thoro consecratum. Inde fortè est nomen proprium viri, ut *Helgi enn Magri*. Nost. c. 2. & in geneal. Episc.; etiam nomen mulierum *Helga*, Nost. c. 5. & in geneal. Episc.

* **HEYASC**, pro **HEYAST**, infinit. pass. verbi *eg beyi* vel *bái*, infin. ad *beya*, inchoare, agere, celebrare. Nost. c. 5. *oc matti thingit eigi beyasc at lögum*: & impediabatur forum haberi secundum legem. Sic: ad *beya bardaga*, agere bellum. Inde dicitur *Thinghæ*, celebratio fori.

HROSS, v. 3. post denotavit. add. Conservatum hodieque hoc vocabulum Nostratibus in **Röstieneste**, voce publicis edictis satis nota.

HVE, vers. ult. post succederet. add. Al. cap. 5. *bve illa*, quàm malè.

HYGGIA, vers. 6. post sapientia. add. Gothice *Hugjan* significat cogitare, putare, ut apud Ulfilam Matt. 5. v. 17. Luc. 2. v. 44. Johann. 11. v. 13. *Vaila-bugjands*, benevolus, Matth. 5. v. 25. *Gabugdai haitins seinis*, mente cordis sui, Luc. 1. v. 51. *Ibidem* vers. 8. post animus, add. & *gehygan*, idem ac Belgis, &c. Et vers. 15. post audiunt, add. Aliàs Islandis in usu est *Hugur*, animus, Dan. **Hu**, **Sind**.

JARL, col. 2. vers. ult. post Jarll, add. De Comitum dignitate ex Olafs Sögu cap. 3. licet judicare; unde constat, Olafum Tryggvinum in legibus statuuisse, unumquemque ab eo descendentem, si è paterno esset sanguine, Regno potiturum, si maternò oriundus consanguineus, Comitibus prærogativâ gavisurum.

* **ILLA**,

* **ILLA**, adv. *malè*. Nost. in Prologo: *Matar-illa*: cibum malè dispersiens. vid. f. l. lit. M. Et cap. 5. *bve illa*, quàm malè; ab *illr*, *ill*, *illt*, malus, a, um; inde *illjka*, malitia; *illgiarn*, iniquus. Plura cum *illr*. Composita affert Resenius Not. in Vitherlags Ret, pag. 598. Apud Danos superest in adverb. *ilde*: ut apud Anglos in *ill* & *evil*; etiam Germanos in *übel*: Hebr. *לר*.

* **KÆISARI**, *Cæsar*, Imperator. Nost. c. 10. *bann andadist a odro ari Konungdoms Foco Kæisara*: obiit altero annô Regni Phocæ Imperatoris. Apud Ulfilam in versione Evangel. Gothica legitur in Nominat. *Kaisara*, Luc. 2. v. 1. ut in Genit. *Kaisaris*, Luc. 20. v. 24. Nomen primi Romanorum Imperatoris, Julii Cæsaris, huic titulo hodieq; Imper. Germanis usitato ansam dedisse satis est notum.

KENNA, *vers. 7. post Christianismum*, add. Apud Ulfilam *kunnan* est scire, noscere, Joh. 14. v. 5. & 7. à verbo *ik kan*, scio, nosco, Luc. 4. v. 34. Joh. 10. v. 14. Et *vers. 9. post doctrina*; add. Goth. *Kunthi*; quibus & *Frakunth*, idem quod *Kunna*, consilium, Luc. 7. v. 30. Hæc Gothica. Porro Derivata sunt Islandica: *Kensla*, &c. *Ibidem col. 2. vers. 18. post Kennimenn*: add. In Bibliis Islandicis Joh. 18. v. 35. *Kennimanna-höfdingiar* vocantur Pontifices seu Summi Sacerdotes.

KONA, *col. 2. vers. 16. post genit. appone*: Singul. *Kvonar*, ut in Hist. Gautr. & Hr. Cap. 41. frequentius autem in genit. *Col. 3. vers. 5. post Kven*, add. & *Quen*. *Ibid. vers. prox. seq. post Marc. 6. v. 17. add. it, C. 12. v. 23. Quein*, Luc. 1. v. 5. C. 2. v. 5. & alibi.

KONUNGR, *vers. 20. post Amiral. add.* Dicti autem præcipuè sunt *Sa-Konungar* & *Sia-Konongar* expeditionum piraticarum principes, qui plerumque ingentium copiarum erant Duces, ut memorat Sturlæus; inde nonnunquam

Her-Konungar archipiratae nuncupati; immo absolute Reges salutati sunt Regii liberi, si militiae, sive terrestri sive maritimae, praessent, etiam si regnis carerent; attestante Historia Olafi Tryggvini. Inde enata est illa, quae in Ethnicorum Daniae Regum serie observatur discrepantia & confusio à Saxone propagata.

KVEDA, *vers. 8. post verba: Sige ja til een ting. add.* Gothis *quithan* est dicere, in Evang. Ulfilæ; ut in præter. quat, dixit, Matth. 8. v. 4. item 9. v. 1. Marc. 6. v. 10. Anglo-Saxonibus ejusdem significationis erat vox *quedan*. In Periplo Ohtheri sæpius fit obviam in Præter. *be cwath*, dixit.

KYN, *col. 3. vers. penult. post vocabulum add.* Angli in Kind &

LÆRING, *vers. 7. post discere; add.* Anglo-Saxon. *lavan*, Angl. *learne*, Dan. *lære*.

* LAND, *terra, regio; item fundus, ager*, quâ significatione Noster cap. 3. *sa er land atti*, qui terram vel agrum possidebat. Goth. *Land*; etiam Anglo-Saxon. &c.

LIKAR, *vers. ult. post placere, add.* quomodo Gothis *leika* eadem significatione apud Ulfilam, Joh. 8. v. 29. Anglo-Saxon. *lician*; Svecis *liika*; verum pro congruere, convenire: placet autem quod convenit.

LÖG, *col. 2. vers. 3. post cap. 5. add.* Anglo-Saxonice est *Lagu*; ut Anglice *Law*. Et *vers. 7. post licet. add.* Conf. *Nymali*, sub voce *Nyr*.

LÖGBERG, *vers. 8. post quandam, add.* vel in loco saxoso. Et sequenti versu post Comitia, *add.* & iudicium exercere. *Ibidem vers. ult. post domus. add.* Totam verò illam viciniam & regionem, plerumque in petra sitam, ignis subterraneus rimosam saxisque abundantem reddidit.

MÆLA, *vers. ult. post nona. add.* In his verò *Maal* videtur esse certa diei meta vel mensura, secundum bina diei tempora, vaccis & ovibus mulgendis destinata ut aptissima; unum ante meridiem, alterum sub noctis initium. Danis autem *Maal* significat tantam portionem lactis recentis, quantum unica vacca unâ vice, vel ante vel post meridiem, reddere potest, diciturq; illis: *et maal Mæle*.

MAANI, *vers. 7. post μῆνη. add.* In versione Evangel. Gothica Ulfilæ legitur *Mena*, luna, Marc. 13. v. 23. Anglo-Saxon. est *Mona*; Angl. *Moon*; Belg. *Maen*; Dan. *Maane*; Svecicè *Måna*; Germ. *Mond*. *Et vers. 10. post Mensis add.* Plur. *Monadr*. Nost. cap. 4. Gothicè est *Menath*, mensis, apud Ulfilam Luc. 1. v. 26. In Plur. *Menaths* & *Menoths*, ejusd. Cap. v. 24. & 56. Angl. Sax. *Monad*; Dan. *Maaneb*, Græc. *μην*, Doric. *μᾶν*.

MATR, *col. 2. vers. ult. post largus est. add.* Goth. *cibus* vel *esca* dicitur *Mats*, apud Ulfilam, Joh. 6. v. 55. *Undaurni mat*, prandium, Luc. 14. v. 12; *nahta mat*, cœna, Marc. 6. v. 21. quomodo Tatianus etiam in Harmonia Evangel. cap. 13. §. 11. Anglo-Saxonice est *mate*, *met*: Dan. *Mad*. Cognatum videtur Græc. *μάδδα* Doricè, pro *μάζα*, *ossa*, panis bis coctus; de quo vid. Hippocratis Oeconom. Nec multum abludit Græc. *ματῖνα*, edulis cibus; sed de eo ciborum genere consuli potest Athenæus in Deipnosoph. lib. 6. p. 245. & lib. 14. p. 663. edit. If. Casauboni.

MERKIA, *vers. 5. post mærkede. add.* Gothicè *markan*, *usmarkan* est designare, apud Ulfilam Luc. 10. v. 1. Anglo-Saxon. *mearkan*; Gall. *marquer*. *Ib. vers. 10. post præest. add.* Quod Islandis dicitur *Merki*, Anglo-Saxonibus est *mearc*; Cambris *Marc*, Gall. *marque*; Dan. *Mærke*. *Ead. voc. col. 2. vers. 4. post notatæ. add.* Quin etiam à *τέχμαρ*, signum, per aphæresin *τῆ τε* ac metathesin, litera *χ*, originem vocis

mark arcessunt nonnulli; ut alii ab Hebræo מַרְקָא, imprimere.

MIKILL, col. 2. vers. 1. lege post etiam & adde: *makele* & *magle*, ut *Hebginge makele* & *magle*, nunc **Store Hedinge**, Sællandia quædam & antiqua urbs, à qua non procul distat pagus hodieq; nominatus **Magleby**. *Ib.* vers. 7. post **A mikill** adde: *Gothis mikel*; ut Anglo-Sax. *mickel* & *muckel*; etiam: *micel*, *mycel* & *mucel*. *Ibid.* vers. ult. post cap. 9. adde: Anglo-Saxones dicebant *milde*.

MINNIGUR, vers. 2. post memoria, add. c. 10. *V.* ult. post commemoratio. add. De *Minni*, poculo in exequiis memorie defuncti dicato, v. Not. m. in Periplum Oththeri, p. 23.

MISSERI, vers. 3. post anni, add. anni hemicyclus. *Et* vers. ult. post indefinitum. add. Cæterum Anni in duas partes divisionem *Wilb. Langius*, nostras, in libro de *Annis Christi*, pag. 67. docet Orientalibus à gemina messe fuisse. Fortè apud veteres Septentrionales hæc anni divisio nomenque *Mis-eri* fuerit à partic. *mis*, quæ in compositione idem valet ac Latinor. *dis* vel *secus*; ut in anni tempore & æconomicis rebus notarent mutationem instare.

MÖRK, appone uncia: *Et* vers. 2. post **Marf.** adde: *giallda balsa mörk*, drachmam, vel dimidiam unciam pendere.

MORD, vers. 9. post legibus. add. Anglo-Saxon. lingua etiam dicitur *Mord* cædes, homicidium; immo in nonnullis quoque lingvis hodiernis, ut Danica, Norvegica, Svecica, Germanica.

* **NAMN**, nomen. Nost. c. 10. Goth. *namo*, Matth. 6. v. 9. & *namin*, Luc. 9. v. 49. apud Ulfil. Anglo-Saxon. *nama*, *noma*, Dan. *Navn*, Græc. ὄνομα.

* **NAATT**, vel **NOOTT**, *nox*, Plur. *Natur*, *Thritog-nattr*, qui è triginta diebus constat. Nost. cap. 4. Goth. *nahts*, Luc. 5. v. 5. & C. 6. v. 12. apud Ulfilam: Anglo-Saxon.

Niht,

Niht, unde Anglor. *night*, German. *Nacht*, Svec. *Natt*, Dan. *Nat*: cuncta ab Hebræo חָנַח (*nuach*), quievit; unde & Græcor. νύξ, atqve hinc Latin. *nox*.

NIDA, col. 2. vers. 6. post c. 7. add. pag. 97. seqq.

NYR, vers. ult. post λόγος. add. Et λόγον pro præcepto vel lege usurpari è S. Pauli dicto clarè patet; Πᾶς νόμος ἐν ἐνὶ λόγῳ πληροῦται.

OLYGINN, vers. 6. post mentiri. add. Gothice etiam *liugn* est mendacium apud Ulfilam Joh. 8. 44. ubi quoq; *liugnja*, mendax, occurrit.

RAAD, col. 2. vers. 9. post raadløg; add. godradur, consiliis præstans; qui bona impertitur consilia.

REIDUR, vers. ult. post ablata. add. Primitiv. est *Reidi*, ira, unde etiam *reidinn*, iracundus, ut est in vulgari Islandorum proverbio: *Betra er at bua i eydelande, enn bía deilugiarne oc reidenne Konu*: Melius est in solitudine vivere, quàm cum rixosa & iracunda muliere. Est & aliud eò frequentius quò brevius: *Stutt er Skipmanna Reidi*, nautarum ira brevis.

RETR, vers. ult. post facio. add. Huc Substantiv. *Rettr*, jus, æquitas; ut Dan. at giøre *Ret* og *Etliæl*. Significat etiam Forum; ut: at *kalde for Retten*; at *søge for Retten*.

RITA, vers. 6. post obvia. add. E. g. *Thurbiurn Skald ritti Runer*, i. e. *Thurbiornus* Poëta sculpsit literas; ut finit inscriptio lapidis Helsingici Hillesioensis, allata à *Verelio* in *Runograph. Scand. cap. 8.* Ibid. vers. ult. post pugillares. adde: Convenit vocabulum *Rita* cum Anglo - Saxonico *writan* & Anglico *write*.

ROSTR, vers. ult. post passim. add. Sæpius tn. & fortè rectius est *Orrosta*: nam compositum videtur cum particula *Or*, e, ex, de, ut *Orrosta*, sit qs. sine requie: nisi malis ab *Orra*, i. e. Martis impetus.

SECR, *vers. ult. post cap. 8. add. Marc. cap. 14. v. 64.*
Svecicè est **Sæter til dødd**, reus mortis.

SELLDO, *vers. 1. post selia, lege: 1) vendere, Dan. at sælge. 2) transmitttere, &c. Ibid. vers. 5. post suos. add. Gothis saljan* propriè erat tradere. *Ib. vers. 7. post at sende. add. Potuit en. allatò in Msc. fuisse sendo. Goth. est sandian, Luc. 20. v. 11. ap. Ulfilam: Anglo-Saxon. sendan. Derivata ab Isl. senda, sunt sending, Dan. sending, Lat. missio; sendemadr, sendebodi, nuncius, &c.*

SETIA, *vers. ult. post constituit. add. Danis quoque est sette. Gothorum satgan, Anglo-Saxonum settan, & Angl. sett, ejusdem sunt significationis, atq; Islandicæ originis.*

SKIRA, *vers. 12. post Skiar. add. Nost. c. 2. uns Olafur enn Digre gordi seijrt: donec Olafus Crassus manifestum faceret.*

SLITA, *vers. 12. post opus est. add. Sensus erit: Sine observatione ac reverentia legum pessum ire civium pacem & concordiam.*

SOTT, *vers. ult. add. Apud Ulfilam est Gothicè saubte, Luc. 5. v. 15.*

SPAKUR, *vers. 6. post sapientissimum. add. Huc Anglo-Saxon. spekan.*

STOLL, *vers. ult. post ipsius; add. & Luc. 1. v. 32. gíbit imma stol Dæveidis: Dabit illi sedem Davidis. Est quoque Anglo-Saxon. stól.*

* SVA, *sic, Dan. sva, saaledes. Noster passim. Ejusdem significationis est sva Gothicum, ap. Ulfilam sæpitis occurrens: Anglo-Saxon. sva est sicut.*

SVERIA, *vers. ult. adde: Anglo-Saxonibus dicebatur sverian, Goth. svaran, Anglis est sware, Dan. sværge.*

SVIA-KONUNGR, *col. 2. vers. 13. post cognomen. adde: Celeb. Torfæus in Addendis ad Seriem Regum Danic. pag. 497. docet Svithiod seu Sveciam ab Odino nominatam de*

de gentili ejus nomine *Svitthir*, quod *Scytham* vel *Scythicum* denotat: *Scythiam* enim, unde profectus erat, eorum lingvâ *Svitthiod mikla*, vel *Svitthiod kallda*, i. e. *Sveciam* vel *Scythiam* magnam vel frigidam vocatam fuisse.

* *SURTR*, *niger*, cognomen *Thorsteini* apud *Nostrum* cap. 4. Gothice dicitur *Svart*; hodieque *Danis Sort*; *Norvegis Svart*.

SYNA, *vers. 12. post visus*; *add. Gothis sun*, apud *Ulfil.* *Luc. 4. v. 18. Dan, Sinn & Synn.* *Ibid. col. 3. v. 1. post Fremfyn, add. (Danis Synst.)* *Et vers. ult. post admittit.* *add. Islandis verò is dicitur skygn, etiam ofreskr, qui visu adeò lynceò est præditus.*

TAKA, *col. 2. vers. ult. add. Isl. Taka* Gothice est *tekan*; *Anglis: take.*

TIUND, *vers. ult. post decem. add. Gothice taibun*, apud *Ulfilam*, *Marc. 10. v. 41. Luc. 15. v. 12.*

UPPHAF, *vers. ult. post een ting. add. In Rimbegla* legitur: *upphaf allra frasagna i Norrænni rungu*: *Principium omnium historiarum Septentrionali lingvâ scriptarum.* *Componitur à particula upp, sursum, & verbo besfa, tollere.*

VAKA, *vers. ult. post &c. add. In Evangel. Goth. Ulfilæ est vakan vigilare*, *Luc. 9. v. 37. Anglo-Saxon. vacian*; *Angl. vake.*

VEGA, *vers. 6. post viros. add. Huic affine Gothicum vigan, pugnare, bellum gerere*, *Luc. 14. v. 31. apud Ulfilam.*

VETUR, *col. 2. vers. 1. post Binter: add. ut olim Anglo-Saxonibus vinter, & hodie Anglis: a winter.*

VIGDR, *vers. 15. post licet lege: primariam Jutiæ vel Cimbriæ, &c. Et vers. ult. post Fanum. add. Varias de hujus urbis nomenclatione sententias saturâ lance exhibet*

hibet P. Resenius in Not. ad Jus Aulicum Canuti M. pag. 696.

VIKA, *vers. ult. add. post initium.* *Vika* Island. Anglo-Saxon. est *vucu*.

VITOM, *vers. 9. post notus. add.* In Evang. Goth. Ulfilæ *vitān* est scire, observare, videre; ut Marc. 7. v. 24. & Cap. 27. v. 4. *Item vers. 11. post i. e. add. specula, &c.* *Ibid. col. 2. v. 9. post in usu, add. ad indicandum circumvicinis hostium adventum accendendæ.* *Et col. 3. vers. ult. post vocant. adde:* Vigiles, qui tales in editissimis locis constitutas speculas custodirent, in veteribus legibus Frostathingensibus nominantur *Vita-vordr*, ut in legibus Uplandicis *Bötavard*, à *bauti*, index, & *vard*, ab Islandico *var*, cautus, Dan. *var*, *varsom*, at *vare sig.* Vid. Osterf. Glossar. voc. *Bedvarder*; Dolmer. Not. in Hirdskra Lat. p. 526. Conf. Jus Norveg. tit. Udf. B. cap. 4.

VOTTR, *vers. 3. post testari. add.* Cognatæ his videntur Gothicæ voces apud Ulfilam: *veitvods*, testis, Marc. 10. v. 19. *veitvodjan*, testari, Joh. 7. v. 7. *veitvoditha*, testimonium, Luc. 5. v. 14. *Ibid. vers. ult. post mendaces: adde:* in Evang. Goth. Ulfilæ: *Galiugaveitvods*, Marc. 10. v. 19.

IN PERIPLO OHTHERI.

Pag. 14. Not. (x) col. 2. vers. ult. post hvine. add. Est tamen in *Historia Olafi Tryggvini*, locus, unde de Quenlandiæ situ licet judicare. Ipsa verba ex capite 175. pag. 214. part. 1. edit. Scalaholt. Islandic. afferre non pigebit, quæ ita jacent: *Forneotur befer Konungr heitid, kann redi fyrir Gotlandi, es kallad er Finnland edr Quenland, thad er fyrer austan Hafsbotn, than er geingr fyrer mots vid Gandvik, that kollum vier Helsingebotn.* Gandvik autem tradunt antiqui esse sinum in maxime aqvil-

aqvilonari Gardarikiæ seu Ruffiæ parte ad mare album; ibique Biarmelandiam esse, superius memoratum.

Pag. 17. Not. (f) vers. ult. post prærogativa. add. De nomine Sallandiae vid. Addenda ad Arium Polyhist. voc. Afsell. Ead. Pag. Not. (h) vers. 1. post provinciam add. Cimbricam vel &c.

Pag. 18. Not. (s) col. 2. vers. penult. lege Borgundarholm; & vers. ult. add. Celeb. Torfæus in Ser. Regg. Dan. l. 1. c. 8. p. 76. ait Burgundiones fortè dictos esse à Duce quodam Borgundarholmenfi, aut eorum colonia; illósque circa an. Chr. 900. cum Vandalis & Suevis ab ultima Germania profectos varias Galliæ partes occupasse, regnóque constitutò Burgundiæ nomen de suo imposuisse, cujus caput Regiæque sedes Arelate.

* * *

Sequentibus Typothetæ à manuscripto aberrationibus, cum mihi propter adversam valetudinem catenatasque alias curas providè satis occurrere haud licuerit, Benevolus Lector enixissimè rogatur, nolit hisce

Offendi maculis: quas aut incuria fudit.

IN PRÆFAT. & VITA ARII.

Plag. B. pag. 3. vers. 12. lege: quodusc. Plag. B. pag. 5. vers. 8. post AO. 1068. retrahere verba inferius posita, atque versibus 21. 22. 23. 24. comprehensa: huc enim pertinent; scil. ab ut ipse Arius usque ad testantur. Nam in iis antecedentium probationis nervus consistit; nec scio, quomodo hi versus ita fuerint distracti atque alienò locò translati.

Plag. C. pag. 1. vers. 3. & D. pag. 2. vers. 21. lege: Thingeyrensis. Et pag. 6. vers. 6. Ormstungu.

In

IN SCHEDIS ARII.

Pag. 4. Not. (e) vers. 8. lege: Orientali pro Australi.
 Et Not. (*) vers. 2. excisa. Pag. 6. Not. (l) vers. 6. hina.
 Pag. 14. Not. (b) col. 2. vers. 14. Vikensis. Pag. 15. vers. 9.
 Eyafjordum. Pag. 17. vers. 8. Vox Comitum novum incipiat
 versum. Ibidem vers. 11. lege: prædio. Pag. 20. vers. 6.
 Lögfögo. Ibidem Not. (k) Ketillis. Pag. 21. versu pen-
 ult. numeraverint. Pag. 22. vers. 4. post gegndi deleatur
 comma. Ibid. vers. 6. Hallsteins; & voc. Mostrarskeg-
 gia apponatur signum (n) sequentis versus. Pag. 26. vers. 15.
 vox Enn novum ordiatur versum. Et vers. 17. leg. fækia
 a tvi. Pag. 27. vers. 19. Thorunna. Pag. 36. vers. 1.
 fagdi. Pag. 38. vers. 14. & pag. 46. v. 6. pro & pone et.
 Pag. 38. vers. 15. leg. at hann qvad. Pag. 42. vers. 1.
 Cristnu. Et vers. 4. Thorgeiri. Ibid. Not. (n) vers. 4.
 dele: 50. tantum uncias computat, & repone: cui con-
 sentit. Pag. 44. vers. 15. l. Scirrn. Pag. 45. vers. 4.
 profeminari. Pag. 46. vers. 5. Cristni. Pag. 50. vers. 4.
 quomo. Ibid. Not. (***) v. 3. l. Irlandum. Pag. 52.
 Not. (c) v. 3. Eidr. Pag. 54. Not. (*) v. 10. fögu. Et
 vers. 12. Cap. 5. Not. (n) Döllum. Pag. 55. vers. 5.
 Sigurdi. Pag. 57. v. 17. Surti. Pag. 58. Not. (u) v. 6.
 hanns. Pag. 60. v. 14. öllom. Pag. 61. v. 5. Sighva-
 tum. Pag. 62. v. 14. Byscopsdoms. Pag. 63. vers. 19.
 videretur. Pag. 64. v. 4. of allt. Ibid. Not. (*) vers. 5.
 fiordunge. Pag. 65. vers. 7. in marg. leg. A. C. 1109.
 Et vers. 11. in textu Lat. administrantem. Ibid. Not. col. 1.
 v. 2. l. viva voce. Et col. 2. v. 1. vocabulo. Pag. 67.
 Not. col. 1. vers. 11. l. Canonici. Et col. 2. vers. 9. finum.
 Pag. 68. vers. 5. af tvi. Et Not. (n) col. 2. vers. 1. con-
 tigit.

tigit. *Pag. 73. vers. 8. centesimo.* *Pag. 75. vers. 20.*
 Ketillis. *Ibid. Not. col. 1. v. 2. opes, divitias.* *Pag. 77.*
vers. 5. leg. Frodium pro Frothonem. *Pag. 78. in Monito,*
v. 8. commentatum fuisse. *Et v. 9. modestia.*

IN SCHEDIASM. GAMMI.

Pag. 82. vers. 19. lege: hemicyclis & hoc erat causa.
Pag. 84. v. 22. diurni pro decimi. *Et v. ult. l. Hadeige.*
Pag. 85. v. 4. l. midmunda. *Et v. 11. qvam.* *vers. 12.*
 Eyktir, absolutum. *Ibid. vers. 18. leg. in nebuloso cœlo*
 Solem videndi, &c. *Vers. 28. Solargange.* *Pag. 89.*
v. 22. leitade hann. *Pag. 90. vers. 7. dies.* *Et vers. 17.*
 hemicyclos. *Pag. 91. v. 22. l. Breidfiordiensis, filius*
 Hallsteini. *Pag. 92. vers. 6. fuerunt.* *Pag. 97. vers. 5.*
 sagacitas. *Pag. 104. v. 5. Enn.* *Et ibid. fiolkunnigr.*
Pag. 107. v. 22. Islandz. *Et vers. 23. verè.* *Versu 25. l.*
 sedecim hiemes natus, pro 16. annorum ætate. *Pag.*
109. vers. 4. l. ordinationem. *Pag. 115. v. 24. in textu post*
 Eiktæ, appone signum (†); & versu ult. post dicatum,
 signum (††). *Vicissim Pag. 116. vers. 9. deme quod ibi est in*
textu signum. *Ibid. Not. (††) vers. 1. l. Hoc tempus in-*
 choat &c.

IN LEXICO.

Voce ÆSTU, v. 5. lege: Nordlendigar. **ALTHING;**
col. 2. vers. 4. lögberg. **AR, v. 2. at.** **ASTSÆLL, v. 2.**
 aftfælld. **AUSTR, vers. 1. lege: ad orientem, & dele has**
voces ad austrum vel. *Ibid. col. 2. v. 11. l. nuncupantur.*
BRAUT, vers. 19. tha. **EIGI, vers. 6. Thingfararcaupi.**
FIORBAUGSMADR, col. 1. v. 3. 4. leg. enn varda fiörbaugs
d. gardr,

gardr, sed est &c. *Versf. 18. Strandbræð. Ibid. col. 2.*
v. 4. l. Landflótti, & Landflóttamadr. FOSTRI, col. 1.
v. 4. l. cap. 10. V. 5. Nera-Jarl. Et v. 6. finn. V. 11.
 Adalsteins. *Et col. 2. v. 12. Lag. GODR, col. 2. v. 24.*
 Gudga. HAGI, *versf. ult. behager. HAAS, versf. 2.*
 haasmælltr. HERSIR, *col. 3. versf. 15. Jarli eda Skatt-*
 konungi. HÖFDINGI, *col. 2. v. 19. fek. V. 26. Höf-*
 dingiskapr. *Col. 3. versf. 16. Dreingskapr. Et versf. 19.*
 Orettvifi. HOF, *col. 2. v. 19. modir. KONA, v. ult.*
 rikum konum. KONUNGR, *versf. 11. leg. thaa pro da.*
 LEYSINGI, *versf. 5. ut pro ud. MIOC, versf. ult. Garmr.*
 MISSERI, *versf. 15. in misseris deme s finale. NIDA, col. 2.*
v. 7. l. nidingr. OF, col. 1. v. 13. Godgoo. Versf. 15.
 utburd. *Col. 3. versf. 23. Capitula. Et versf. 27. fier.*
 OLÆRDR, *v. 6. lærder. OTTO, leg. OTTO. PAPA,*
col. 2. v. ult. Pave. SCIPON, versf. 17. dom aa, pro doma.
 SLITA, *v. 2. discerpere. Et v. 28. Regi. SPAKR, col. 2.*
v. 28. Tablspeki. V. ult. spekingar. Col. 3. v. 6. spak-
 radur. SUMAR, *v. 9. fumarit. SYNA, v. 3. viden-*
 dum. *V. 12. syn. Et col. 2. v. 25. ofsyn. THAGNA,*
col. 2. versf. 6. ejusdem. VIST, col. 2. versf. 6. vistar-vera.
 YMISS, *v. 1. add. varius. Nota: Quandoque y positum*
est pro ij, ut ryki pro rijki; sydan pro sijdan; skyra pro skjira;
skyrdur pro skjirdur, &c.

IN PERIPLO.

Pag. 5. v. 7. lege: inhabitant. Pag. 8. Not. (h) v. 3.
 Rosmhvalur. *Pag. 10. Not. (l) v. 11. Hafreidr. Pag.*
23. Not. (z) col. 2. v. 9. Cærulidentis.

Fortè Sphalmata supersunt plura, quæ omnia
 Emendaturus, si licuisset, eram.

Læs mere om projektet på:

www.kb.dk/EOD

www.books2ebooks.eu

Om EOD-projektet

“eBooks on Demand” (EOD) – på dansk “eBøger on Demand” – er et europæisk samarbejdsprojektet, der blev indledt i 2006. Det omfatter 14 national- og universitetsbiblioteker fra hele Europa og finansieringen sker bl.a. via EU.

Projektet har gjort det muligt for brugere af Det Kongelige Bibliotek at bestille ældre bøger som eBøger på nettet via REX. På længere sigt vil brugere på denne måde få adgang til millioner af bøger på nettet fra europæiske biblioteker leveret i digital form som søgbare PDF-filer – såkaldte eBøger.